

Förstärkta kapitaltäckningsregler

*Betänkande av utredningen
Nya kapitaltäckningsregler*

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2013:65

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Omslag: Elanders Sverige AB.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-24010-6
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Peter Norman

Regeringen beslutade den 19 april 2012 att utse en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till de lagbestämmelser som krävs för att i svensk rätt genomföra det sedemera antagna Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG. I uppdraget ingick också bl.a. att analysera och utarbeta lagförslag till de anpassningar och ändringar i svensk lagstiftning som bedöms nödvändiga med anledning av den likaledes sedemera antagna Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (Dir. 2012:34). Genom tilläggsdirektiv (Dir. 2012:94 och 2013:47) förlängdes utredningstiden. Som särskild utredare förordnades hovrättsrådet Mats Walberg.

Som experter i utredningen förordnades rådgivaren Elias Bengtsson, departementssekreteraren Linnea Blommé, enhetschefen Camilla Edvardsson, advokaten Björn Kristiansson, ekonomen Helena Larshamre, jur. kand. Maria Larsson, kanslirådet Henrik Matz och ämnesrådet Arvid Wallgren. Henrik Matz entledigades från sitt uppdrag den 9 april 2013 och samma dag förordnades rättsakkunniga Maria Anderkvist som expert. Den 6 maj 2013 entledigades Arvid Wallgren från sitt uppdrag och departementssekreteraren Rasmus Rodhe förordnades att vara expert.

Som sekreterare anställdes från och med den 19 april 2012 rättsakkunniga Ulrika Söderberg och från den 1 juni 2012 senior ekonom Jenny Nordgren.

Utredningen, som antagit namnet Nya kapitaltäckningsregler, överlämnar härmed betänkandet *Förstärkta kapitaltäckningsregler (SOU 2013:65)*. Uppdraget är med detta slutfört.

Stockholm i september 2013

Mats Walberg

/Ulrika Söderberg
Jenny Nordgren

Innehåll

Sammanfattning	15
Summary	21
1 Författningsförslag	27
2 Utredarens uppdrag m.m.	135
2.1 Uppdraget.....	135
2.2 Utredningens arbete	136
2.3 Genomförande av EU-förordningar och EU-direktiv	136
2.4 Utgångspunkter för genomförandet av direktivet.....	137
2.5 Införande av en ny lag om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.....	138
3 Bakgrund	141
3.1 Inledning.....	141
3.2 Baselkommittén	142
3.3 Basel 3	143
3.4 Den nya tillsynsstrukturen i EU.....	146
3.5 Nya krav på sanktioner.....	146
3.6 Bolagsstyrning.....	147
3.7 CRD 4 och CRR.....	148

3.7.1	Gemensam europeisk regelbok	148
3.7.2	Makrotillsyn	149
3.8	Svensk reglering av kreditinstitut och värdepappersföretag	150
4	CRR och CRD 4.....	151
4.1	Inledning.....	151
4.2	Den nya förordningen.....	151
4.2.1	Kapitalkrav och definition av kapital	152
4.2.2	Likviditetsregleringen	154
4.2.3	Bruttosoliditet	155
4.2.4	Högre kapitalkrav för att bättre avspegla risken hos motparter	156
4.3	Det nya direktivet.....	157
4.3.1	Nya kapitalbuffertar	157
4.3.2	Bolagsstyrning och riskhantering	158
4.3.3	Skydd för visselblåsare	159
4.3.4	Bestämmelser om sanktioner	159
4.4	Makrotillsynsåtgärder	160
4.4.1	Nationella makrotillsynsåtgärder – artikel 458 i förordningen	160
4.4.2	Nationella makrotillsynsåtgärder i direktivet	161
4.4.3	Makrotillsynsåtgärder på unionsnivå.....	162
5	Genomförande av CRR i nationell rätt m.m.....	165
5.1	Inledning.....	165
5.2	Behovet av kompletterande lagstiftning till CRR.....	165
5.3	Tillämpningsområdet enligt CRR	168
5.4	CRR:s inverkan på nationell lagstiftning.....	170
5.4.1	Lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar ...	170
5.4.2	Följändringar i övrigt med anledning av att kapitaltäckningslagen och dess reglering om finansiella företagsgrupper upphävs.....	173
5.4.3	Lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	173

5.4.4	Inverkan på lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om värdepappersmarknaden, och införandelagen till lagen om bank- och finansieringsrörelse.....	175
5.5	CRR:s tillämpning på fondbolagen.....	178
5.6	Svenska skeppshypotekskassan.....	179
6	Val av myndigheter	181
6.1	Inledning.....	181
6.1.1	Finanskriskommitténs slutsatser.....	181
6.1.2	Svenska myndigheter.....	184
6.2	Val av myndighet för den kontracykliska kapitalbufferten.....	187
6.2.1	Kontracykliska kapitalbufferten	187
6.2.2	Internationell jämförelse	188
6.2.3	Utredarens bedömning av val av myndighet.....	193
6.3	Val av myndighet för övriga kapitalbuffertar	200
6.3.1	Kapitalbuffertar för systemviktiga institut	200
6.3.2	Systemriskbufferten	200
6.3.3	Utredarens bedömning av val av myndighet.....	201
6.4	Val av myndighet enligt artikel 458 CRR.....	202
6.4.1	Makrotillsynsåtgärder enligt 458 CRR	202
6.4.2	Utredarens bedömning av val av myndighet.....	203
7	Kapitalbuffertar	205
7.1	Inledning.....	205
7.1.1	Systemrisk	206
7.1.2	Systemviktighet	208
7.2	Beskrivning av kapitalbuffertarna	209
7.2.1	Kapitalkonserveringsbufferten	209
7.2.2	Kontracykliska kapitalbufferten	209
7.2.3	Kapitalbuffertar för systemviktiga institut	216
7.2.4	Systemriskbufferten	218
7.3	Genomförande av direktivets bestämmelser	220
7.3.1	Kapitalkonserveringsbufferten	220

7.3.2	Kontracykliska kapitalbufferten	222
7.3.3	Kapitalbuffertar för systemviktiga institut.....	233
7.3.4	Systemriskbufferten.....	239
7.3.5	Konkurrerande buffertkrav	245
7.3.6	Kombinerat buffertkrav.....	246
7.3.7	Åtgärder om buffertkravet inte är uppfyllt	248
7.3.8	Administrativa sanktioner vid underlåtenhet att uppfylla buffertkravet	254
7.3.9	Övergångsbestämmelser.....	255
8	Bolagsstyrning och riskhantering	259
8.1	Inledning.....	259
8.2	Gällande svensk rätt	261
8.2.1	Aktiebolagslagen m.m.	261
8.2.2	Svensk kod för bolagsstyrning	262
8.2.3	Reglering för kreditinstitut och värdepappersbolag.....	263
8.3	Innehållet i CRD4.....	265
8.3.1	Inledning.....	265
8.3.2	Nya krav på styrelsen och verkställande direktör	266
8.3.3	Obligatorisk rapportering per land.....	270
8.3.4	Krav på institut att inrätta en nomineringskommitté	272
8.3.5	Riskhantering	273
8.3.6	Regler om ersättningar	279
8.3.7	Interna modeller för beräkning av kapitalbaskraven	284
8.3.8	Tillämpning av kraven på gruppnivå	288
8.3.9	Krav på styrelsen för att erhålla auktorisation	289
9	Tillsyn	291
9.1	Bakgrund.....	291
9.2	Finansinspektionens tillsyn	291
9.3	Behöriga myndigheter.....	293
9.4	Tillsynsmyndigheternas befogenhet i fråga om rätten att utföra kontroller och kräva information.....	294

9.4.1	Skyldighet att lämna upplysningar om aktieägare	298
9.5	Tillsyn över filialer	299
9.6	Rätt att begära rapporter från och genomföra inspektioner av filialer till utländska institut.....	305
9.7	Tillsynens utövande	307
9.7.1	Innehållet i direktivet	307
9.7.2	Utredarens förslag och bedömning	312
9.8	Institutens administrativa förfaranden för intern kontroll.....	313
9.9	Särskilda krav på offentliggörande	314
9.10	Utökad underrättelseskyldighet till EBA.....	316
9.11	Central databas om beslutade sanktioner.....	316
9.12	Mandat till EBA	317
9.13	Avgifter för Finansinspektionens tillsyn.....	317
10	Samarbete och informationsutbyte	321
10.1	Bakgrund	321
10.1.1	Regler om bland annat samarbete och informationsutbyte i svensk rätt.....	322
10.2	Utbyte av information med de europeiska tillsynsmyndigheterna och tystnadsplikt	323
10.3	Utökat samarbete och informationsutbyte mellan hem- och värdmedlemsstater	326
10.4	Samrådsskyldighet vid tillsyn av filialer till utländska institut	329
10.5	Beslut om likviditet på gruppnivå	330
10.6	Underrättelse om vilka nationella myndigheter som ska ha rätt att motta information	331
10.7	Oenighet om tillsynskollegiernas uppgifter.....	332

10.8	Sekretess och uppgiftslämnande till vissa nationella organ.....	332
10.9	Mandat till EBA.....	334
11	Ingripandeåtgärder och sanktioner.....	335
11.1	Nya bestämmelser om sanktioner och dess justerade regler för ingripande.....	335
11.1.1	Bestämmelser om sanktioner	335
11.1.2	Tidiga ingripandeåtgärder.....	336
11.2	Regleringen i svensk rätt.....	337
11.2.1	Administrativa sanktioner riktade mot institut	337
11.2.2	Administrativa sanktioner mot fysiska personer	339
11.3	Utökade möjligheter att ingripa tidigt mot kreditinstitut och värdepappersinstitut.....	341
11.3.1	Justerade regler för att förelägga institut ett särskilt kapitalbaskrav	343
11.3.2	Möjlighet att införa särskilda likviditetskrav.....	349
11.4	Sanktioner	351
11.5	Utökat ansvar för fysiska personer	353
11.6	Direktivets sanktioner och överträdelser som ska föranleda sanktioner.....	358
11.6.1	Offentliggörande av sanktioner m.m.....	361
11.7	Lagändringar för att genomföra de överträdelser i direktivet som ska föranleda sanktioner	363
11.8	Lagändringar för att genomföra direktivets bestämmelser om administrativa sanktioner	365
11.9	Omständigheter som enligt direktivet ska vara styrande inför ett beslut om sanktioner	373
11.9.1	Allmänna överväganden.....	374
11.9.2	Omständigheter hänförliga till själva överträdelser	376
11.9.3	Omständigheter som inte är hänförliga till själva överträdelser	377

11.10	Sanktioner gentemot holdingföretag.....	380
12	System och skydd för visselblåsare.....	383
12.1	Bakgrund	383
12.1.1	System och skydd för visselblåsare.....	383
12.1.2	Svensk skyddslagstiftning och tidigare utredningar	385
12.1.3	Värna stabiliteten på finansmarknaderna kontra den enskildes integritet	387
12.2	Innehållet i direktivet.....	388
12.3	Överväganden och förslag	389
12.3.1	Allmänna utgångspunkter	389
12.3.2	Krav på speciella procedurer för hur anmälningar ska omhändertas hos behöriga myndigheter.....	389
12.3.3	Skydd mot att drabbas av repressalier	390
12.3.4	Skydd för behandlingen av personuppgifter	392
12.3.5	Krav på instituten att inrätta särskilda system för anmälningar.....	393
12.3.6	Skydd för anmälarens identitet	400
13	Handläggningen av sanktionsärenden	407
13.1	Bakgrund	407
13.2	Argument för en ny handläggningsordning	408
13.3	Europakonventionen	410
13.4	Handläggning av ärenden enligt förvaltningslagen.....	411
13.5	Finansinspektionens organisation	413
13.5.1	Inspektionens handläggning av sanktionsärenden ...	414
13.6	Jämförelse med andra rättsområden i Sverige	417
13.6.1	Tillsynsnämnden inom Revisorsnämnden	417
13.6.2	Övriga myndighetsförfaranden med inkvisitorisk process.....	418
13.6.3	Kontradiktoriska förfaranden.....	419
13.7	Jämförelse med andra länder i Europa.....	422
13.7.1	Financial Services Authority i Storbritannien.....	422

13.7.2 Den federala finansiella tillsynsmyndigheten i Tyskland	423
13.7.3 Tillsynsmyndigheterna i Frankrike.....	424
13.8 Allmänna utgångspunkter.....	424
13.9 Utredarens bedömning och förslag.....	425
14 Konsekvenser av utredarens förslag	431
14.1 Allmänt	431
14.2 Samhällsekonomiska konsekvenser.....	432
14.3 Konsekvenser för svenska institut	435
14.4 Konsekvenser för myndigheter och domstolar	437
15 Författningskommentarer.....	439
15.1 Förslag till lag om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut	439
15.2 Förslag till lag om införande av lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut	455
15.3 Förslag till lag om kapitalbuffertar.....	458
15.4 Förslag till lag om införande av lagen om kapitalbuffertar	473
15.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.....	474
15.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.....	485
15.7 Förslaget till lag om ändring i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	490
15.8 Andra författningsförslag	490
15.8.1 Förslaget om lag om ändring i lagen om sparbankslagen (1987:619)	491
15.8.2 Förslaget om lag om ändring i lagen om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	491

15.8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	491
15.8.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder	492

Bilagor

Bilaga 1 Kommittédirektiv 2012:34.....	495
Bilaga 2 Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag.....	505
Bilaga 3 Jämförelsetabell – en förteckning över de bestämmelser som införlivar CRD 4 med svensk rätt.....	605

Sammanfattning

Bakgrund

Den globala finanskrisen som blev akut hösten 2008 visade på brister i de regler och den tillsyn som skulle upprätthålla den finansiella stabiliteten. Det visade sig bl.a. att många finansiella institut hade för låg bruttosoliditet, för lite och alltför dålig kvalitet på det kapital som skulle täcka risker samt otillräckliga likviditetsbuffertar. Krisen utlöste en världsomspännande aktivitet för att se över och förstärka de internationella standarderna och reglerna för bankverksamhet. I slutet av 2010 presenterade den s.k. Baselkommittén ett regelverk benämnt Basel 3-överenskommelsen. Under 2011 presenterade sedan EU-kommissionen förslag på hur den överenskommelsen borde införas i Europa samt diverse andra förändringar av det europeiska regelverket för banker och andra finansiella institut. Förslagen hade formen av ett direktiv och en förordning (ofta benämnda CRD 4 respektive CRR). Efter förhandlingar i rådet och Europaparlamentet kunde direktivet och förordningen slutligen antas i juni 2013. I detta betänkande föreslås de lagändringar som behövs för att anpassa gällande svensk rätt till de sålunda antagna rättsakterna Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag¹ (direktivet) och Europaparlamentets och rådets förordning nr 575/2013 (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag² (CRR).

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

² Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

Krav på kapitalbuffertar m.m.

De lagändringar som föreslås med anledning av direktivet innebär att det i gällande rätt införs en ny lag, lagen om kapitalbuffertar. Denna lag innehåller bestämmelser som ålägger kreditinstitut och värdepappersbolag att upprätthålla kapitalbuffertar som ska stärka det finansiella systemets motståndskraft mot finansiella kriser och dämpa procyklikaliteten i det finansiella systemet. Kapitalbuffertarna, som ska bestå av kärnprimärkapital, ska gälla utöver förordningens kapitalbaskrav och beslut om särskilt kapitalbaskrav. Utredaren har gjort bedömningen att Sverige bör utnyttja möjligheten att i lag genomföra samtliga kapitalbuffertar i direktivet för att säkerställa att de svenska instituten är väl kapitaliserade för att minska risken mot nya finanskriser och därmed minska potentiella kostnader för skattebetalarna. Av samma anledning föreslås att bestämmelserna för kapitalkonserveringsbufferten och relevanta bestämmelser för den kontracykliska kapitalbufferten ska börja gälla redan från den dag direktivet börjar tillämpas.

Storleken på kapitalkraven kommer att variera beroende på förekomsten av cykliska och strukturella systemrisker i det finansiella systemet. Det innebär att vissa kapitalkrav kommer variera över tiden medan andra kapitalkrav kommer att variera till följd av de strukturella förhållanden som råder inom det finansiella systemet. Kapitalkraven kan också variera mellan instituten beroende på var de har sina exponeringar.

Kapitalkravet till följd av *kapitalkonserveringsbufferten* är till skillnad mot övriga buffertar ett permanent påslag om 2,5 procent av ett instituts totalt riskvägda exponeringsbelopp som ska gälla för alla kreditinstitut och i vart fall större värdepappersbolag. Den *kontracykliska kapitalbufferten* tillämpas för att bemöta en uppbyggnad av cyklisk systemrisk förknippad med en alltför hög kreditillväxt i landet och kommer därmed variera över tid. Den kontracykliska kapitalbufferten ska också gälla för alla kreditinstitut och i vart fall större värdepappersbolag.

Den nya lagen innehåller även *kapitalbuffertar för systemviktiga institut*, som ska tillämpas på institut som klassificeras som systemviktiga. Storleken på detta kapitalkrav skiljer sig åt beroende på om det är fråga om ett globalt systemviktigt institut eller ett övrigt systemviktigt institut (dvs. ett institut som är systemviktigt, men inte på global nivå). För globalt systemviktiga institut ska bufferten uppgå till mellan 1 och 3,5 procent av institutets riskvägda expo-

neringsbelopp. Övriga systemviktiga institut får åläggas ett kapitalkrav på upp till två procent.

Slutligen föreslås i den nya lagen en möjlighet att tillämpa en *systemriskbuffert* för att motverka en strukturell systemrisk som kan medföra allvarliga konsekvenser för stabiliteten i det finansiella systemet och den reala ekonomin. Storleken på systemriskbufferten kommer att variera beroende på bland annat vilka exponeringar som den ska tillämpas på.

Kapitalbuffertarna ska räknas samman till ett *kombinerat buffertkrav*. Om ett institut är föremål för en systemriskbuffert som tillämpas på exponeringar i ett annat land, och en kapitalbuffert för systemviktiga institut, ska vid beräkningen av det kombinerade buffertkravet endast den högsta av dessa buffertar räknas med.

Lagen innehåller särskilda bestämmelser om ingripande för det fall att ett institut inte uppfyller det kombinerade buffertkravet. Möjligheten att ingripa vid en bristande uppfyllelse av det kombinerade buffertkravet är mer begränsat jämfört med vad som gäller om ett institut inte uppfyller kapitalbaskravet enligt CRR.

Val av myndighet för att besluta om kapitalbuffertar

Utredaren lämnar även förslag på vilken behörig myndighet som ska ges uppdraget att på nationell nivå fastställa den kontracykliska kapitalbufferten. Utredaren, som har haft att utgå från Finanskriskommitténs förslag³ angående en struktur för makrotillsyn i Sverige, anser att det är ett uppdrag som bör tillfalla Riksbanken. Riksbanken ska dock ta sitt beslut efter samråd med Finansinspektionen. Däremot bör Finansinspektionen, i enlighet med de förutsättningar som anges i direktivet och efter samråd med Riksbanken, besluta om systemriskbufferten, hantera bestämmelserna om kapitalbuffertar för systemviktiga institut och ansvara för makrotillsynsåtgärder som kan vidtas med stöd av artikel 458 CRR.

Nya krav på institutens bolagsstyrning

Föreslagna anpassningar av gällande rätt innebär att det bör utfärdas nya myndighetsföreskrifter som syftar till att förbättra institutens riskövervakning. Förslagen innebär bland annat begränsningar av

³ Att förebygga och hantera finansiella kriser, SOU 2013:6.

antalet styrelseuppdrag som en styrelseledamot kan inneha samtidigt och krav på att instituten inrättar en riskkommitté och oberoende riskkontrollfunktion.

Regler om ersättning

De förslag som lämnas innebär krav på kvalificerat majoritetsbeslut av bolagsstämman för att till den verkställande ledningen m.fl. besluta om en rörlig ersättning som uppgår till ett större belopp än den fasta ersättningen. Den rörliga ersättningen får dock inte uppgå till mer än dubbelt den fasta ersättningen.

Tillsyn

Förslagen innebär nya krav på Finansinspektionens tillsyn som bland annat innebär att Finansinspektionen åläggs att utöver de risker som instituten är exponerade för, utvärdera vilka risker som ett institut utgör för det finansiella systemet. Vidare införs justerade regler om tillsynsansvaret för filialer som kreditinstitut etablerat i andra medlemsstater.

Sanktioner m.m.

Finansinspektionen föreslås få rätt att genom föreläggande eller beslut om särskilt kapitalbaskrav ingripa mot institut som inte följer gällande regler redan om det är sannolikt att institutet inom tolv månader kommer bryta mot gällande regler.

Finansinspektionen ges vidare möjlighet att besluta om högre straffavgifter jämfört med tidigare. Enligt gällande rätt får en sådan avgift som högst uppgå till femtio miljoner kronor, men enligt förslaget ska Finansinspektionen ges möjlighet att besluta om sanktioner som uppgår till tio procent av ett instituts årsomsättning. Finansinspektionen ska även ha rätt att fastställa avgiften till två gånger summan av den vinst som överträdelsen i fråga medfört eller två gånger summan av de kostnader som undvikits.

Förslagen innebär vidare att det införs en möjlighet att ålägga institutets styrelseledamöter och dess verkställande direktör en sanktionsavgift för den överträdelse som institutet har begått, om han

eller hon bär ansvaret för överträdelsen i fråga. Storleken på en avgift som riktas mot en fysisk person får som mest uppgå till fem miljoner euro, eller två gånger summan av den vinst överträdelsen medfört, eller två gånger summan av de kostnader som personen i fråga undvikit till följd av överträdelsen.

Skydd för visselblåsare

Både instituten och Finansinspektionen ska enligt förslagen åläggas att införa ändamålsenliga system för att omhänderta anmälningar om misstänkta regelöverträdelser av det finansiella institutet (så kallade *whistleblowingsystem*). Personer som väljer att anmäla misstänkta missförhållanden ska både hos institutet i fråga och hos Finansinspektionen erhålla ett absolut sekretesskydd för uppgifter som kan komma att avslöja dess identitet.

Lagändringar med anledning av den nya EU-förordningen CRR

CRR innehåller en rad bestämmelser som tidigare återfanns i olika EU-direktiv vilka genomförts i svensk rätt. Att bestämmelserna nu finns i en EU-förordning som är direkt tillämplig i EU:s medlemsstater innebär för svensk del bl.a. att lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar måste upphävas, samt att ett stort antal följdändringar måste göras i andra lagar. De delar av kapitaltäckningslagen som ändå ska finnas kvar överförs till en ny lag, lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.

Särskilt förfarande för handläggningen av sanktionsärenden

Utredaren har även analyserat och övervägt om det finns behov av att införa ett särskilt förfarande för handläggning av sanktionsärenden. I denna del föreslår utredaren att Finansinspektionen bör behålla rätten att vidta sanktioner mot finansiella företag och dess ledning.

Summary

Background

The global financial crisis which came to a head in autumn 2008 revealed weaknesses in the regulations and supervision intended to maintain financial stability. It became evident many financial institutions had excessive leverage, their capital was inadequate and of excessively poor quality to cover risks and their liquidity buffers were insufficient. The crisis triggered worldwide activity to review and tighten international standards and banking regulations. In late 2010, the Basel Committee on Banking Supervision agreed on the Third Basel Accord. Then, in 2011, the European Commission presented proposals on how the Accord should be introduced in Europe, as well as various other changes to the European regulatory framework for banks and other financial institutions. These proposals were in the form of a Directive and a Regulation (commonly known as CRD IV and CRR). After negotiations in the Council and the European Parliament, the Directive and the Regulation were finally adopted in June 2013. This report proposes the legislative amendments necessary to adapt applicable Swedish law to the legal acts thus adopted, namely Directive 2013/36/EU of the European Parliament and the Council¹ (the Directive), and Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council² (CRR).

¹ Directive 2013/36/EU of the European Parliament and Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC.

² Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012.

Requirements for capital buffers, etc.

The legislative changes proposed as a result of the Directive involve the introduction of a new act, the Capital Buffers Act, in applicable law. This Act contains provisions requiring credit institutions and investment firms to maintain capital buffers to strengthen the financial system's resilience to financial crises and dampen procyclicality in the financial system. The capital buffers, which are to consist of Core Tier 1 capital, are to apply over and above the Regulation's own funds requirements and decisions on special own funds requirements. To ensure that Swedish institutions are well capitalised, and thus reduce the risk of future financial crises and the potential cost to taxpayers, the Inquiry has made the assessment that Sweden should take the opportunity to implement in Swedish law all of the capital buffers in the Directive. For the same reason, it is proposed that the provisions on the capital conservation buffer and the relevant provisions on the countercyclical capital buffer should take effect from the moment the Directive applies.

The size of the capital requirements will vary depending on the existence of cyclical and structural systemic risks in the financial system. This means that some of the capital requirements will vary over time, while others will vary as a result of the structural conditions within the financial system. Capital requirements may also vary between institutions depending on where their exposures lie.

Unlike other buffers, the capital requirement that follows from the *capital conservation buffer* is a permanent addition of 2.5 per cent of an institution's total risk-weighted exposure amounts that will apply to all credit institutions and at least the larger investment companies. The *countercyclical capital buffer* is applied to address the build-up of systemic risk associated with excessive credit growth in the country and will thus vary over time. The countercyclical capital buffer should also apply to all credit institutions and at least the larger investment companies.

The new Act also includes *capital buffers for systemically important institutions*, which will apply to institutions designated as systemically important. The size of this capital requirement depends on whether a systemically important institution operates globally or not. For a global systemically important institution, the buffer should be between 1 and 3.5 per cent of its risk-weighted exposure amounts. Other systemically important institutions may be subject to a capital requirement of up to 2 per cent.

Finally, the new Act proposes a possibility of applying a *systemic risk buffer* to offset structural systemic risk that may have serious consequences for the stability of the financial system and the real economy. The size of the systemic risk buffer will vary depending on the exposures it is to apply to, among other things.

The capital buffers are to be combined into a single *combined buffer requirement*. If an institution is subject to a systemic risk buffer that is applied to exposures in another country, as well as a capital buffer for systemically important institutions, only the highest of these buffers is included in the calculation of the combined buffer requirement.

The Act contains specific provisions for action in the event that an institution fails to meet the combined buffer requirement. The ability to take action in the event of failure to comply with the combined buffer requirement is more limited than in the case of an institution failing to meet the funds requirement under the CRR.

Choice of authority to decide on capital buffers

The Inquiry also presents proposals on which competent authority should be appointed to determine the countercyclical capital buffer at national level. The Inquiry, which was required to base its work on the proposals³ of the Financial Crisis Committee regarding a structure for macro-prudential supervision in Sweden, believes that this task should be assigned to the Riksbank (Swedish central bank). However, the Riksbank is to make its decision following consultation with Finansinspektionen (the Swedish Financial Supervisory Authority). On the other hand, in accordance with the conditions specified in the Directive and after consultation with Riksbanken, Finansinspektionen should decide on the systemic risk buffer, manage the regulations on capital buffers for systemically important institutions and be responsible for macro-prudential supervisory measures that may be taken under the CRR.

New requirements on institutions' corporate governance

The proposed adjustments to applicable law mean that new agency regulations should be issued to improve the institutions' risk monitoring. The proposals involve restrictions on the number of directorships a director may hold simultaneously and require institutions to establish a risk committee and independent risk control.

³ Preventing and managing financial crises, SOU 2013:6.

Rules governing remuneration

The proposals presented demand qualified majority decisions at the general meeting of shareholders when deciding on variable remuneration for executive management and others that exceeds their fixed remuneration. However, the variable remuneration may not be more than twice the fixed remuneration.

Supervision

The proposals involve new requirements on supervision by Finansinspektionen which require it to evaluate the risks that an institution poses to the financial system, in addition to the risks to which the institutions themselves are exposed. Furthermore, adjustments to the regulations on supervisory responsibility for branches of credit institutions established in other Member States are proposed.

Penalties, etc.

It is proposed that Finansinspektionen be given the right to take action, by making an order or decision on special own funds requirements, against institutions that do not follow the applicable regulations if they are likely to violate the regulations within twelve months.

It is further proposed that Finansinspektionen be given the possibility of deciding on higher penalty fees than previously. Under applicable law, such a fee may not exceed SEK 50 million, but according to the proposal, Finansinspektionen will be given the possibility of deciding on a penalty amounting to 10 per cent of an institution's annual turnover. Finansinspektionen will also have the right to set the fee at twice the sum of the profit gained from the infringement or twice the sum of the costs avoided.

Furthermore, the proposals introduce a possibility of imposing on the institution's board members and managing director a penalty fee for the infringement that the institution has committed if he or she is responsible for the infringement. The fee charged to a natural person may not exceed EUR 5 million, or twice the sum of the profit gained from the infringement, or twice the sum of the costs avoided by the person in question as a result of the infringement.

Protection for whistleblowers

The proposals will require both institutions and Finansinspektionen to implement appropriate systems for dealing with reports of suspected infringements by the financial institution ('whistleblowing systems'). The institution in question and Finansinspektionen are to afford people who choose to report suspected irregularities absolute secrecy protection with regard to information that may reveal their identity.

Legislative amendments in connection with the EU's new Capital Requirements Regulation (CRR)

The CRR contains a number of provisions previously found in various EU directives which have already been implemented in Swedish law. The fact that the provisions are now contained in an EU regulation that is directly applicable in EU Member States means that, from Sweden's point of view, the Capital Adequacy and Large Exposures Act (2006:1371) must be repealed and a large number of consequential amendments made to other acts. The parts of the Capital Adequacy Act that are nevertheless to remain in force are to be transferred to a new act, the Supervision of Credit and Investment Institutions Act.

Special procedure for processing penalty cases

The Inquiry has also analysed and considered whether there is a need to introduce a special procedure for processing penalty cases. In this respect, the Inquiry proposes that Finansinspektionen should retain the right to impose penalties on financial companies and their managements.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i förordningen. Med kreditinstitutsdirektivet avses Europaparlamentet och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

Med EES avses i denna lag Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

¹Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och kreditinstitutsdirektivet, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

Tillämpningsområde

2 § För kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och Svenska skeppshypotekskassan tillämpas denna lag och de bestämmelser i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag som gäller för ett kreditinstitut.

För svenska aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden tillämpas denna lag och de bestämmelser i förordningen (EU) som gäller för ett värdepappersinstitut.

För Svenska skeppshypotekskassan tillämpas inte bestämmelserna om stora exponeringar i förordningen (EU).

Av 2 kap. 10 och 10 a §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder framgår att vissa bestämmelser i denna lag även gäller för fondbolag.

Av 3 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster framgår att vissa bestämmelser i denna lag även gäller för betalningsinstitut.

Av 7 kap. 6 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder framgår att vissa bestämmelser i denna lag gäller även för AIF-förvaltare.

3 § I fråga om europabolag och europakooperativ med sådant förvaltningsorgan som avses i artiklarna 39–42 i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag eller artiklarna 37–41 i rådets förordning (EG) nr 1435/2010 av den 22 juli 2003 om stadga för de europeiska kooperativa föreningarna (SCE-föreningarna) tillämpas det som i 5 kap. 9 och 11 §§ sägs om styrelseledamot på ledamot i tillsynsorganet.

Av 16 § andra stycket och 22 § lagen (2004:575) om europabolag samt 21 § andra stycket och 26 § lagen (2006:595) om europakooperativ framgår att de bestämmelser som anges i första stycket ska tillämpas också på ledamot i ett europabolags eller ett europakooperativs lednings- eller förvaltningsorgan.

Behörig myndighet

4 § Finansinspektionen är behörig myndighet enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och utövar tillsyn över att förordningen och denna lag följs.

Finansinspektionen är ansvarig myndighet att i enlighet med artikel 458 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag besluta om särskilda makrotillsynsåtgärder. Sådana åtgärder får beslutas först efter samråd med Riksbanken.

I fråga om tillsynen och möjlighet att ingripa gentemot institut, gäller bestämmelserna i de lagar som reglerar institutens verksamhet, om inte annat följer av denna lag.

2 kap. Kapitalbaskrav och likviditetskrav

1 § Ett institut ska vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som uppfyller

1. kraven enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag eller

2. framgår av ett beslut enligt 2 kap. 2 § denna lag.

Utöver vad som framgår av första stycket ska ett institut ha en kapitalbas som uppfyller kraven i lagen (2014:000) om kapitalbuffertar.

Om ett institut uppfyller kapitalbaskravet enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag eller det kapitalbaskrav som följer av ett beslut enligt första stycket 2, men inte kapitalkraven enligt lagen om kapitalbuffertar, ska bestämmelserna om ingripande i 8 kap. lagen om kapitalbuffertar tillämpas.

Beslut om särskilt kapitalbaskrav

2 § Finansinspektionen ska besluta att ett institut ska uppfylla ett särskilt kapitalbaskrav som är högre än det kapitalbaskrav som krävs enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och lagen om kapitalbuffertar, om

1. institutet inte uppfyller något av kraven i 6 kap. 1–3, 4 a, 4 b och 5 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller 8 kap. 3–8 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, eller

2. det i samband med en utvärdering av institutet bedöms nödvändigt för att täcka risker som institutet är eller kan bli exponerat för.

Första stycket gäller även om det är sannolikt att ett institut inom tolv månader inte längre kommer uppfylla sina skyldigheter enligt första stycket.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om institutet gör rättelse eller om andra åtgärder vidtagits mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

Första och andra stycket ska inte tillämpas, om överträdelsen är så allvarlig att verksamhetstillståndet i stället ska återkallas.

Beslut om särskilt likviditetskrav

3 § Finansinspektionen ska besluta att ett institut ska uppfylla ett särskilt likviditetskrav om det behövs för att täcka de likviditetsrisker som ett institut är eller kan bli exponerat för.

3 kap. Krav på gruppnivå

1 § Ansvaret för att de gruppbaseade kraven i 2 och 3 §§ uppfylls ska åligga det institut

1. som inte är dotterföretag till ett annat institut eller ett svenskt finansiellt holdingföretag eller svenskt blandat finansiellt holdingföretag, eller

2. vars moderföretag är ett sådant finansiellt holdingföretag eller svenskt blandat finansiellt holdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som inte är dotterföretag till ett institut eller ett svenskt finansiellt holdingföretag eller ett svenskt blandat finansiellt holdingföretag.

Om ett sådant holdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som avses i första stycket 2 är moderföretag till både ett kreditinstitut och ett värdepappersbolag, är det kreditinstitutet som ska ansvara för att de gruppbaseade kraven är uppfyllda.

Om holdingföretaget är moderföretag till två eller flera kreditinstitut eller till två eller flera värdepappersbolag, ska det kreditinstitut respektive värdepappersbolag som har den största balansomslutningen ansvara för att de gruppbaseade kraven uppfylls.

Metoder för riskhantering

2 § Det ansvariga institutet enligt 1 § ska se till att kraven i 6 kap. 1 § och 2 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller 8 kap. 3 § och 4 § andra stycket lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden om soliditet och riskhantering uppfylls på

gruppnivå i enlighet med vad som följer av artikel 18 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

3 § Det ansvariga institutet enligt 1 § ska uppfylla kraven i 6 kap. 2 § första stycket och 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt 8 kap. 4 § första stycket och 5 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden om riskhantering och genomlysning på grupp- eller undergruppsnivå.

4 § Bestämmelserna i 2 och 3 §§ ska även tillämpas på

1. institut, finansiella institut eller förvaltningsbolag i ett land utanför EES som är dotterföretag till det ansvariga institutet eller som institutet har ägarintresse i, eller

2. ett institut vars moderföretag är ett finansiellt holdingföretag och de utländska institut, finansiella institut eller förvaltningsbolag i ett land utanför EES som är dotterföretag till holdingföretaget eller som holdingföretaget har ägarintresse i.

Med förvaltningsbolag avses ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd att förvalta investeringsfonder.

Ledningen i ett finansiellt holdingföretag

5 § Den som ingår i ledningen för ett finansiellt holdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag ska ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

4 kap. Tillsynsansvar på gruppnivå

1 § Finansinspektionen ska utöva tillsyn över att de gruppbaseade kraven är uppfyllda, om

1. moderföretaget är ett av Finansinspektionen auktoriserat institut,

2. det finansiella holdingföretaget eller det blandade finansiella holdingföretaget är moderföretag till ett institut i Sverige men inte till något motsvarande utländskt företag inom EES,

3. det finansiella holdingföretaget eller det blandade finansiella holdingföretaget är etablerat i Sverige och är moderföretag till institut i Sverige och motsvarande utländska företag inom EES,

4. det finns två eller flera finansiella holdingföretag eller två eller flera blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i olika stater inom EES, däribland Sverige, som är moderföretag till både institut i Sverige och motsvarande utländska företag inom EES, och ett institut i Sverige är det dotterföretag som har den största balansomslutningen, eller

5. det finansiella holdingföretaget eller det blandade finansiella holdingföretaget är moderföretag till två eller flera institut som inte är auktoriserade i den stat inom EES där holdingföretaget är etablerat, och ett institut i Sverige har den största balansomslutningen.

Finansinspektionen ska även utöva tillsynen om inspektionen tillsammans med övriga berörda behöriga myndigheter kommer överens om det i enlighet med bestämmelserna i 3 §.

I 6 kap. finns bestämmelser om tillsyn över ett institut vars moderföretag är ett institut, finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som har sitt huvudkontor utanför EES.

2 § När Finansinspektionen enligt 1 § första stycket 3–5 ska utöva tillsynen, får inspektionen komma överens med övriga berörda behöriga myndigheter om att en annan behörig myndighet inom EES än inspektionen ska ansvara för tillsynen. Finansinspektionen får ingå en sådan överenskommelse, om det är olämpligt att inspektionen ansvarar för tillsynen med hänsyn till de institut det gäller och den relativa betydelsen av deras verksamheter i de olika länderna.

I ett sådant fall ska moderinstitutet inom EES, det finansiella moderholdingföretaget inom EES, det blandade finansiella holdingföretaget eller det institut som har den största balansomslutningen, beroende på vad som är tillämpligt, ges tillfälle att yttra sig innan Finansinspektionen och de övriga berörda behöriga myndigheterna ingår överenskommelsen. Europeiska kommissionen och Europeiska bankmyndigheten ska underrättas om sådana överenskommelser.

3 § Om det skulle vara olämpligt med hänsyn till de institut det gäller och den relativa betydelsen av deras verksamheter i de olika länderna, att tillsynen utövas av den myndighet som enligt artikel 111.3 och 111.4 i kreditinstitutsdirektivet ska utöva den gruppbaseerade tillsynen, får Finansinspektionen komma överens med de övriga berörda behöriga myndigheterna om att inspektionen eller någon annan behörig myndighet ska ansvara för tillsynen.

I ett sådant fall ska moderinstitutet inom EES, det finansiella moderholdingföretaget inom EES eller det institut som har den

största balansomslutningen, beroende på vad som är tillämpligt, ges tillfälle att yttra sig innan Finansinspektionen och de övriga berörda behöriga myndigheterna ingår överenskommelsen. Europeiska kommissionen ska underrättas om sådana överenskommelser.

Beslut på gruppnivå om kapitalbasen och särskilt likviditetskrav

4 § När Finansinspektionen enligt 1 § ansvarar för tillsynen på gruppnivå, ska inspektionen lämna en rapport som innehåller en riskvärdering av gruppen till övriga behöriga myndigheter.

Från det att Finansinspektionen lämnat en sådan rapport som avses i första stycket, ska inspektionen

1. inom en månad försöka komma överens med övriga berörda myndigheter om vilket beslut som enligt 2 kap. 3 § bör fattas med anledning av väsentliga resultat av likviditetstillsynen. Överenskommelsen ska ta hänsyn till de resultat som framkommit relaterade till institutens organisation, riskhantering och behovet av särskilda likviditetskrav för specifika institut,

2. inom fyra månader försöka komma överens med övriga behöriga myndigheter om vilket beslut som bör fattas i fråga om huruvida nivån på gruppens kapitalbas är tillräcklig. Överenskommelsen ska grundas på en bedömning av gruppens finansiella situation och riskprofil och den nivå på gruppens kapitalbas som krävs för att tillämpa 2 kap. 2 § på var och en av enheterna inom gruppen och på grupp-nivå.

Finansinspektionen ska herefter fatta ett beslut i enlighet med överenskommelsen. Beslutet och skälen för det ska redovisas skriftligt och skickas till övriga behöriga myndigheter och till moderinstitutet inom EES.

Om en överenskommelse inte kan nås, ska Finansinspektionen på begäran av någon av de övriga behöriga myndigheterna samråda med Europeiska bankmyndigheten. Inspektionen får även samråda med Europeiska bankmyndigheten på eget initiativ.

5 § Om en överenskommelse enligt 4 § inte har träffats inom fyra månader, ska Finansinspektionen, med beaktande av de behöriga myndigheternas bedömning av risken hos dotterföretagen, ensam fatta ett beslut på gruppnivå.

Om Finansinspektionen ansvarar för tillsynen över dotterföretag till ett moderinstitut inom EES, till ett finansiellt moderholding-

företag inom EES, eller till ett blandat finansiellt holdingföretag inom EES, ska inspektionen fatta ett sådant beslut som avses i 4 § tredje stycket på individuell nivå eller undergruppsnivå. Inför beslutet ska inspektionen beakta synpunkter som framförts av den utländska behöriga myndighet som ansvarar för den gruppvisa tillsynen.

Om någon eller några av de berörda behöriga myndigheterna, inom fyra månader från det att Finansinspektionen har lämnat sin rapport enligt 4 § har hänskjutit ärendet till Europeiska bankmyndigheten i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1093/2010, ska inspektionen skjuta upp sitt beslut enligt första stycket och invänta det beslut som Europeiska bankmyndigheten kan komma att fatta enligt artikel 19.3 i samma förordning. Finansinspektionen ska följa ett beslut i saken från Europeiska bankmyndigheten.

Finansinspektionen får inte hänskjuta ett ärende till Europeiska bankmyndigheten efter det att fyramånadersperioden har löpt ut eller ett gemensamt beslut har fattats.

6 § Ett sådant beslut som avses i 4 § som fattas av en utländsk behörig myndighet efter en överenskommelse med övriga behöriga myndigheter eller på grund av att de behöriga myndigheterna inte har kommit överens inom fyra månader gäller i Sverige. Beslutet är bindande för det berörda institutet och för Finansinspektionen, och det ska ligga till grund för inspektionens tillsyn.

7 § Beslut som fattats enligt 4 eller 5 §§ ska omprövas årligen. Ett beslut får även, i undantagsfall, omprövas om en behörig myndighet som ansvarar för tillsynen av dotterföretag till ett moderinstitut inom EES eller ett finansiellt moderholdingföretag inom EES eller ett blandat finansiellt moderholdingföretag inom EES skriftligen begär det hos Finansinspektionen och samtidigt anger skälen för begäran.

5 kap. Företags uppgiftsskyldighet till Finansinspektionen

1 § Följande företag ska till Finansinspektionen lämna de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär för tillsynen:

1. företag som står under tillsyn utifrån sin konsoliderade situation enligt denna lag eller enligt en utländsk offentlig reglering som bygger på kreditinstitutsdirektivet,

2. andra dotterföretag till ett institut eller ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag än de som avses i 1,

3. ett holdingföretag med blandad verksamhet och dotterföretag till ett holdingföretag med blandad verksamhet,

4. blandade finansiella holdingföretag, och

5. företag som fått i uppdrag av ett institut eller ett finansiellt holdingföretag, holdingföretag med blandad verksamhet eller blandat finansiellt holdingföretag att utföra visst arbete eller vissa funktioner.

Om företaget inte lämnar upplysningarna till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga företaget att göra det.

2 § Moderföretag ska offentliggöra information som rör företagsgruppens rättsliga struktur, styrning och organisationsstruktur.

Samarbete och utbyte av information med utländska myndigheter

3 § Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter, Europeiska bankmyndigheten, Europeiska systemrisknämnden och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten samt med myndigheter inom EES som har tillsyn över försäkringsföretag i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet.

Om en kritisk situation uppstår i Sverige som kan äventyra likviditeten på finansmarknaden eller stabiliteten i det finansiella systemet i någon stat inom EES, ska Finansinspektionen i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information även med övriga berörda myndigheter inom EES, Europeiska bankmyndigheten och Europeiska systemrisknämnden i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet.

4 § Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan behörig myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning i de fall som framgår av artiklarna 112.2, 116 och 133 i kreditinstitutsdirektivet.

Finansinspektionen får även hänskjuta ett förfarande i enlighet med vad som sägs i första stycket i enlighet med artiklarna 41.2, 43.5, 50 och 51 kreditinstitutsdirektivet.

5 § Finansinspektionen ska, efter begäran från en utländsk behörig myndighet, inom ramen för sin befogenhet lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten ska kunna utöva sin tillsyn. Den utländska myndigheten får närvara vid en kontroll som görs av inspektionen.

6 § Företag som enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag står under tillsyn utifrån sin konsoliderade situation ska lämna de uppgifter som krävs för tillsynsredovisningen till det företag som enligt samma förordning (EU) ska upprätta gruppbaserad redovisning eller samlad information.

Första stycket gäller även ett svenskt företag i förhållande till ett utländskt sådant inom EES som ska upprätta och ge in en rapport enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

Undersökning

7 § Finansinspektionen får, om det behövs för tillsynen, göra undersökningar hos

1. företag som enligt 6 § ska lämna uppgifter samt hos finansiella holdingföretag, holdingföretag med blandad verksamhet och blandade finansiella holdingföretag för att kontrollera den gruppbaseade redovisningen eller samlade informationen som företagen är skyldiga att lämna,

2. företag som har fått i uppdrag av ett institut eller ett holdingföretag som omfattas av första stycket att utföra visst arbete eller vissa funktioner och

3. företag som ingår i en företagsgrupp som Finansinspektionen enligt 4 kap. 1 § ska utöva tillsyn över.

Informationsskyldighet för institut som är undantagen gruppbasead tillsyn

8 § Om ett dotterföretag som är ett institut, med stöd av artikel 19 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, är undantaget från tillämpningsområdet för konsoliderad tillsyn, ska moderföretaget till Finansinspektionen lämna de upplysningar som inspektionen behöver för sin tillsyn över institutet.

Tystnadsplikt

9 § En styrelseledamot eller befattningshavare hos ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett holdingföretag med blandad verksamhet som i den egenskapen får kunskap om affärsförhållanden i ett företag som enligt 6 § ska lämna uppgifter, får inte obehörigen röja vad han eller hon fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med det uppgiftslämnande företagets intresse.

Uppgiftsskyldighet till undersökningsledare eller åklagare

10 § Ett holdingföretag med finansiell verksamhet och ett holdingföretag med blandad verksamhet är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledare eller om det i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Meddelandeförbud

11 § Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 10 § får förordna att holdingföretaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 10 § eller att det pågår en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål får dock förbudet tidsbegränsas endast om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förordnandet ska upphöra.

6 kap. Moderföretag utanför EES

1 § Om ett institut inte står under gruppbaserad tillsyn enligt artikel 111 i kreditinstitutsdirektivet och dess moderföretag är ett utländskt institut eller ett sådant finansiellt holdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som har sitt huvudkontor utanför EES gäller 2 och 3 §§ för det fall Finansinspektionen enligt 4 kap. 2–4 §§ skulle ha utövat tillsynen över gruppen om de bestämmelserna hade gällt.

2 § Finansinspektionen ska kontrollera om den gruppbaserade tillsyn som utövas av tillsynsmyndigheten i tredje land är likvärdig med den gruppbaserade tillsyn som anges i del ett, avdelning två, kapitel två i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och 4 kap. denna lag.

Finansinspektionen är skyldig att på begäran av moderföretaget eller av ett institut, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländska företag som ingår i företagsgruppen och som auktoriserats inom EES utföra kontrollen. Innan Finansinspektionen tar ställning till om tillsynen är likvärdig, ska inspektionen höra övriga berörda behöriga myndigheter inom EES. Inspektionen ska också före ställningstagandet ha rådfrågat Europeiska bankmyndigheten.

3 § Om tillsynen inte bedöms likvärdig, ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om gruppbaserad tillsyn i del ett avdelning 2 kapitel 2 i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, och 4 kap. denna lag som om moderföretaget haft sitt huvudkontor inom EES.

Efter att ha hört övriga berörda behöriga myndigheter får Finansinspektionen i stället besluta att använda sig av andra tillsynsmetoder som säkerställer att instituten i företagsgruppen är föremål för tillräcklig tillsyn. Inspektionen får då förelägga en ägare till institutet att inrätta ett finansiellt holdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES och tillämpa bestämmelserna i denna lag på instituten i den företagsgrupp som leds av detta holdingföretag.

Finansinspektionen ska underrätta de berörda behöriga myndigheterna, Europeiska kommissionen och Europeiska bankmyndigheten när sådana andra tillsynsmetoder som anges i andra stycket används.

7 kap. Ingripanden och ansvarsbestämmelse

Förelägganden och viten

1 § Om ett institut eller ett företag inte uppfyller kraven i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen, ska Finansinspektionen förelägga institutet eller företaget att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen.

Om ett institut bryter mot förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen, gäller dessutom bestämmelserna om ingripande i de lagar som reglerar institutens verksamhet.

2 § Finansinspektionen ska förelägga ett finansiellt holdingföretag, ett blandat finansiellt holdingföretag eller ett holdingföretag med blandad verksamhet att vidta åtgärder för att göra rättelse, om holdingföretaget inte uppfyller de krav som ställs på det enligt förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Ett sådant föreläggande ska också riktas mot ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, vars ledning inte uppfyller kraven i denna lag.

3 § Om Finansinspektionen meddelar föreläggande enligt denna lag, får inspektionen förelägga vite.

Förseningsavgift

4 § Om ett institut, finansiellt holdingföretag, ett blandat finansiellt holdingföretag eller ett holdingföretag med blandad verksamhet med huvudkontor i Sverige inte i tid lämnar upplysningar enligt föreskrifter meddelade med stöd av förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

5 § Förseningsavgiften ska betalas in till Finansinspektionen inom trettio dagar efter det att beslutet vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet.

6 § Finansinspektionens beslut att ta ut förseningsavgift får verkställas utan föregående dom eller utslag, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 5 §.

7 § Om förseningsavgiften inte betalas in inom den tid som anges i 5 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

8 § En förseningsavgift faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Ansvarsbestämmelse

9 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett meddelandeförbud enligt 5 kap. 11 §.

8 kap. Avgifter

1 § Institut som står under tillsyn enligt denna lag ska bekosta Finansinspektionens verksamhet med årliga avgifter.

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt denna lag.

Om Finansinspektionen behöver anlita någon med särskild fackkunskap för bedömning av en viss fråga vid tillsynen enligt denna lag, ska kostnaden för detta betalas av det institut som tillsynen avser.

9 kap. Bemyndiganden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka krav som enligt 3 kap. 5 § ska ställas på den som ska ingå i ledningen i ett finansiellt holdingföretag,

2. vid vilken tidpunkt, på vilken plats och med vilka intervall instituten ska offentliggöra informationen i enlighet med del 8 i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

3. kompletteringar av bestämmelserna om offentliggörande av information och tillsynsrapportering i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

4. vilken information som moderföretag ska offentliggöra enligt 5 kap. 2 §,

5. kompletteringar av bestämmelserna om beräkningen av kapitalbaskravet samt kapitalbasen i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

6. kompletteringar av bestämmelserna om stora exponeringar i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

7. kompletteringar av bestämmelserna om exponeringar med säkerhet i fastigheter i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

8. kompletteringar av bestämmelserna om säkerställda obligationer i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

9. kompletteringar av bestämmelserna om likviditetskrav i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

10. kompletteringar av bestämmelserna om interna modeller för marknadsrisker i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

11. kompletteringar av bestämmelserna om schablonmetoden för marknadsrisker i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

12. kompletteringar av bestämmelserna om schablonmetoden för kreditrisker i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

13. kompletteringar av bestämmelserna om IRK-metoden för kreditrisker i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

14. kompletteringar av bestämmelserna om motpartsrisker i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

15. kompletteringar av bestämmelserna om värdepapperisering i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

16. kompletteringar av bestämmelserna om bruttosoliditet i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, och

17. kompletteringar av bestämmelserna om konsolidering av de gruppbaseade kraven i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter för tillsyn som avses i 8 kap. 1 § (första och andra styckena).

10 kap. Överklaganden

1 § Beslut som Finansinspektionen meddelar enligt denna lag eller med stöd av föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut ska gälla omedelbart.

1.2 Förslag till lag om införande av lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut

1 § Lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut ska träda i kraft den [...], förutom bestämmelserna i 5 kap. 4 § andra stycket som i stället träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2 § Genom lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut upphävs lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar och lagen (2006:1372) om införande av kapitaltäckningslagen.

3 § Medgivande för institut enligt 4 kap. 7 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar att använda en internmetod i stället för schablonmetoden för att beräkna riskvägda exponeringsbelopp som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta gälla som tillstånd enligt artikel 143.1 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

4 § Medgivande för institut enligt 4 kap. 9 § andra stycket lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar att använda schablonmetoden för att beräkna det riskvägda exponeringsbeloppet som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta att gälla som tillstånd enligt artikel 150 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

5 § Ett godkännande av ett kreditvärderingsföretag eller beslut om ett kreditvärderingsföretags kreditkvalitetssteg enligt 4 kap. 12 § respektive 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar som gäller vid ikraftträdandet ska så länge godkännandet inte återkallats fortsätta att gälla fram till dess att Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 136.1 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag antagit tekniska standarder om kreditvärderingsföretagens kreditkvalitetssteg.

6 § Ett medgivande för institut enligt 5 kap. 3 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar att använda egna riskberäkningsmodeller för att beräkna kapitalkravet för marknadsrisk

som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta att gälla som tillstånd enligt artikel 363 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

7 § Medgivanden enligt 6 kap. 5 och 6 §§ lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar att använda sig av en annan beräkningsgrund eller internmätningssmetod för att beräkna kapitalkravet för operativa risker som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta att gälla som tillstånd enligt artikel 312 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

8 § Medgivande enligt 6 kap. 8 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar att kombinera olika metoder för att beräkna kapitalkravet för operativa risker som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta gälla som tillstånd enligt artikel 314.1 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

9 § Beslut om att undanta ett företag från de gruppbaseade kraven enligt 9 kap. 14 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta gälla som ett undantag enligt artikel 19.2 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

1.3 Förslag till lag om kapitalbuffertar

Härigenom föreskrivs² följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om kapitalbuffertar och bestämmelser om restriktioner för det fall att ett institut inte uppfyller det kombinerade buffertkravet.

Av 2 kap. 10 och 10 a §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder framgår att bestämmelserna i denna lag även gäller för fondbolag.

Av 3 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster framgår att vissa bestämmelser i denna lag även gäller för betalningsinstitut.

Av 7 kap. 6 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder framgår att vissa bestämmelser i denna lag gäller även för AIF-förvaltare.

2 § I denna lag betyder

1. *ESRB*: Europeiska systemrisknämnden enligt Europaparlamentets och rådets förordning nr 1092/2010 av den 24 november 2010 om makrotillsyn av det finansiella systemet på EU-nivå och om inrättande av en europeisk systemrisknämnd,

2. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

3. *på grupp och/eller undergruppsnivå*: det sätt som institut i enlighet med bestämmelser om tillsyn på gruppnivå i del ett, avdelning två förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag ska uppfylla ställda krav,

4. *institut*: kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, Svenska skeppshypotekskassan och svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

5. *kärnprimärkapital*: kapital som avses i artikel 50 i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

6. *systemviktigt institut*: ett institut vars fallissemang eller bristande funktion kan leda till systemrisk,

² Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

7. *systemrisk*: risk för en störning i det finansiella systemet som kan få allvarliga negativa konsekvenser för det finansiella systemet och samhällsekonomin,

8. *totalt riskvägt exponeringsbelopp*: det belopp som avses i artikel 92 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

9. *värdeöverföringar kopplade till kärnprimärkapitalet*:

a) utbetalning i form av en kontant utdelning,

b) en fondemission eller en partiell fondemission eller en överföring eller utdelning av helt eller delvis betalda fondaktier eller andra kapitalinstrument som anges i artikel 26.1 a förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

c) inlösen eller uppköp av egna aktier eller andelar eller andra kapitalinstrument som anges i artikel 26.1 a förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

d) återbetalning av belopp som utbetalas med anknytning till kapitalinstrument som anges i artikel 26.1 a i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

e) en överföring eller utdelning av poster som avses i artikel 26.1 b-e förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag.

8. *moderinstitut inom EES*: företag som avses i artikel 4.68 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

9. *finansiella moderholdingföretag inom EES*: företag som avses i artikel 4.70 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

10. *blandade finansiella moderholdingföretag inom EESE*: företag som avses i artikel 4.72 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

11. *dotterföretag*: sådant företag som avses i artikel 4.64 förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,

12. *kreditinstitutsdirektivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG och

13. *förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag*: Europaparlamentets och rådets förordning (EU)

nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

3 § Finansinspektionen är behörig myndighet att utöva tillsyn över att institut uppfyller kraven i denna lag.

2 kap. Institutspecifika kapitalbaskrav till följd av kapitalbuffertar

Kombinerat buffertkrav

1 § Institut ska utöver det krav på kärnprimärkapital som följer av artikel 92 i förordningen (EU) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag eller ett särskilt beslut om kapitalbaskrav enligt 2 kap. 2 § lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut, ha ett kärnprimärkapital som motsvarar det kombinerade buffertkravet beräknat enligt 2 §.

2 § Det kombinerade buffertkravet utgörs av summan av det krav på kärnprimärkapital som enligt denna lag följer av kapitalkonserveringsbufferten, den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten och

1. i de fall som systemriskbufferten tillämpas på exponeringar i ett annat land, det högsta av systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut,

2. i de fall som systemriskbufferten tillämpas endast på exponeringar i landet, summan av systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut.

Med tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut avses den buffert som ska tillämpas enligt 5 kap. 6 §.

3 kap. Kapitalkonserveringsbuffert

1 § Institut ska på individuell nivå och gruppnivå ha en kapitalkonserveringsbuffert.

2 § Kapitalkonserveringsbufferten enligt 1 § ska bestå av kärnprimärkapital motsvarande 2,5 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp.

3 § Finansinspektionen får i enlighet med föreskrifter meddelade med stöd av 10 kap. 1 § första punkten undanta små och medelstora värdepappersbolag från kravet att upprätthålla en kapitalkonserveringsbuffert.

4 kap. Systemriskbuffert

1 § Finansinspektionen får i syfte att motverka en strukturell systemrisk som kan medföra allvarliga konsekvenser för stabiliteten i det finansiella systemet och den reala ekonomin i landet efter samråd med Riksbanken besluta att institut för alla eller vissa av sina exponeringar på individuell nivå, undergruppsnivå och gruppnivå ska ha en systemriskbuffert.

2 § Systemriskbufferten enligt 1 § ska bestå av kärnprimärkapital och uppgå till minst 1 procent av institutets riskvägda exponeringsbelopp baserat på de exponeringar som systemriskbufferten ska tillämpas på enligt 3–8 §§.

Systemriskbuffert på exponeringar inom Sverige och utanför EES

3 § Finansinspektionen får en månad efter att ha fullgjort notifieringskravet i artikel 133.11 kreditinstitutsdirektivet besluta att institut ska ha en systemriskbuffert som högst uppgår till tre procent av institutets riskvägda exponeringsbelopp baserat på institutets exponeringar i landet eller utanför EES.

Systemriskbufferten får fram till den 1 januari 2015 uppgå till mer än tre procent av det exponeringsbelopp som avses i första stycket endast om Finansinspektionen fullgjort notifieringskravet i artikel 133.12 kreditinstitutsdirektivet och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 133.15 i samma direktiv.

4 § Från och med den 1 januari 2015 får Finansinspektionen en månad efter att ha fullgjort notifieringskravet i artikel 133.11 kreditinstitutsdirektivet i enlighet med de förutsättningar som följer av artikel 133.14 i samma direktiv besluta att institut ska ha en systemriskbuffert som högst uppgår till fem procent av institutets

riskvägda exponeringsbelopp baserat på institutets exponeringar i landet eller utanför EES.

Systemriskbufferten får fastställas till mer än fem procent av det belopp som avses i första stycket endast om Finansinspektionen fullgjort notifieringskravet i artikel 133.12 kreditinstitutsdirektivet och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 133.15 i samma direktiv.

Systemriskbuffert på exponeringar inom EES

5 § Finansinspektionen får en månad efter att ha fullgjort notifieringskravet i artikel 133.11 kreditinstitutsdirektivet besluta att institut ska ha en systemriskbuffert som högst uppgår till tre procent av institutets riskvägda exponeringsbelopp baserat på institutets exponeringar inom EES.

6 § Om Finansinspektionen fastställer en systemriskbuffert i enlighet med 5 § ska samma buffertnivå gälla för alla exponeringar inom EES.

7 § Institut får åläggas att ha en systemriskbuffert som uppgår till mer än tre procent av det exponeringsbelopp som avses i 5 § om Finansinspektionen fullgjort notifieringskravet i artikel 133.12 kreditinstitutsdirektivet och en sådan åtgärd godkänns av Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 133.15 i samma direktiv.

Erkännande av andra länders systemriskbuffertar

8 § Om Finansinspektionen erkänt ett systemriskbuffertvärde som fastställts i ett annat medlemsland inom EES, kan Finansinspektionen besluta att institut med exponeringar i det landet, för dessa exponeringar ska ha en systemriskbuffert motsvarande den som fastställts i det landet.

5 kap. Buffertar för systemviktiga institut och finansiella holdingföretag

Kapitalbuffert på gruppnivå för globalt systemviktiga institut

1 § Finansinspektionen ska efter samråd med Riksbanken besluta vilka institut som på gruppnivå ska ha en kapitalbuffert för globalt systemviktiga institut enligt 2 §.

Första stycket äger inte tillämpning på institut som är dotterföretag till antingen ett moderinstitut, finansiellt moderholdingföretag eller blandat finansiellt moderholdingföretag inom EES.

2 § Kapitalbufferten enligt 1 § ska bestå av kärnprimärkapital och uppgå till minst 1 procent och högst 3,5 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp.

Kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut

3 § Finansinspektionen får, utöver vad som följer av 1 och 2 §§, efter samråd med Riksbanken besluta att institut på individuell nivå, undergruppsnivå eller gruppnivå ska ha en kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut enligt 4 §.

4 § Kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut ska bestå av kärnprimärkapital och får högst fastställas till 2 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp.

5 § Om ett institut som ålagts att upprätthålla en kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut är ett dotterföretag till ett moderföretag inom EES som på gruppnivå ålagts att upprätthålla en kapitalbuffert för globalt systemviktiga institut, eller är ett dotterföretag till ett moderinstitut inom EES som ålagts att upprätthålla kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut gäller följande. Institutet får inte åläggas att på individuell nivå eller gruppnivå upprätthålla en kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut som uppgår till mer än det högsta av 1 procent av institutets totalt riskvägda exponeringsbelopp och det buffertvärde som gäller för gruppen på gruppnivå enligt tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut.

Konkurrerande buffertkrav

6 § Om en tillämpning av 1–4 §§ medför att ett institut skulle kunna åläggas att på gruppnivå upprätthålla fler än en kapitalbuffert för systemviktiga institut, ska på den nivån endast den högsta av dessa kapitalbuffertar tillämpas.

Den kapitalbuffert som institutet åläggs att upprätthålla enligt första stycket utgör tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut.

7 § Om en tillämpning av 1–4 och 6 §§ medför att ett institut skulle kunna åläggas att på gruppnivå upprätthålla både en kapitalbuffert för systemviktiga institut och i enlighet med 4 kap. en systemriskbuffert på institutets exponeringar i ett annat land, ska på gruppnivå endast den högsta av dessa buffertar tillämpas.

Om kravet på en systemriskbuffert endast tillämpas på exponeringar i Sverige, gäller dock kapitalkravet till följd av systemriskbufferten utöver det kapitalkrav som följer av tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut.

8 § Om en tillämpning av 3-5 §§ medför att ett institut på individuell nivå eller undergruppsnivå skulle kunna åläggas att upprätthålla en kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut och en tillämpning av 4 kap. medför att institutet även skulle kunna åläggas att upprätthålla en systemriskbuffert som äger tillämpning på institutets exponeringar i ett annat land, ska på respektive nivå endast den högsta av dessa kapitalbuffertar tillämpas.

Om krav på en systemriskbuffert tillämpas endast på exponeringar i Sverige, gäller dock kravet till följd av systemriskbufferten utöver det kapitalkrav som följer av en kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut.

6 kap. Kontracyklisk kapitalbuffert*Storleken på den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten*

1 § För att upprätthålla en kontracyklisk kapitalbuffert krävs ett kapital bestående av kärnprimärkapital som uppgår till institutets totala riskvägda exponeringsbelopp multiplicerat med ett viktat genomsnitt av de kontracykliska buffertvärden som enligt 4 och 5 §§ tillämpas för länder där institutet har sina berörda kreditexponeringar.

Med berörda kreditexponeringar avses sådana kreditexponeringar som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av 10 kap. 1 § 3.

2 § Den kontracykliska kapitalbufferten ska uppfyllas på individuell nivå och på gruppnivå.

Undantag från kravet på en kontracyklisk kapitalbuffert

3 § Finansinspektionen får i enlighet med föreskrifter meddelade med stöd av 10 kap. 1 § 2 undanta små och medelstora värdepappersbolag från kravet att uppfylla en kontracyklisk kapitalbuffert.

Kontracykliska buffertvärden

4 § Den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten ska beräknas utifrån de kontracykliska buffertvärden som Riksbanken fastställer enligt 7 kap.

5 § Om Riksbanken inte har fastställt ett kontracykliskt buffertvärde för kreditexponeringar i ett annat land, ska vid beräkningen av den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten tillämpas det kontracykliska buffertvärde som ansvarig myndighet i det landet har beslutat, dock högst upp till 2,5 procent.

6 § Om den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten ska beräknas utifrån ett kontracykliskt buffertvärde som har fastställts av en utländsk ansvarig myndighet inom EES, ska buffertvärdena tillämpas från de datum som har fastställts av den utländska myndigheten.

Om den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten ska beräknas utifrån ett kontracykliskt buffertvärde som har fastställts av en ansvarig myndighet utanför EES, ska beslut om att höja buffertvärdet tillämpas tolv månader från den dag då det nya värdet offentliggjordes av myndigheten.

Beslut som innebär att buffertvärdet sänks ska börja tillämpas omedelbart.

Krav på metoder för att beräkna högsta förfogandebelopp

7 § Instituterna ska ha metoder som gör det möjligt att i enlighet med 8 kap. fortlöpande beräkna storleken på institutets förfogandebelopp.

7 kap. Beslut om kontracykliska buffertvärden*Fastställande av kontracykliska buffertvärden*

1 § Riksbanken ska för varje kvartal efter samråd med Finansinspektionen fastställa ett kontracykliskt buffertriktvärde och ett kontracykliskt buffertvärde.

Det kontracykliska buffertriktvärdet ska användas som ett referensvärde för att fastställa det kontracykliska buffertvärdet.

Det kontracykliska buffertvärdet ska ligga till grund för att i enlighet med 6 kap. beräkna storleken på den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten.

2 § Det kontracykliska buffertriktvärdet och buffertvärdet ska fastställas på det sätt och utifrån de faktorer som anges i artiklarna 136.2 och 136.3 i kreditinstitutsdirektivet.

3 § Storleken på det kontracykliska buffertvärdet ska anges som en procentandel av totalt riskvägt exponeringsbelopp och anges i intervaller om 0,25 procent.

Beslut om kontracykliska buffertvärden för exponeringar i andra länder

4 § Om en utländsk myndighet har fastställt ett kontracykliskt buffertvärde som uppgår till mer än 2,5 procent av totalt riskvägt exponeringsbelopp, får Riksbanken besluta att svenska institut för berörda kreditexponeringar i det landet, ska tillämpa ett buffertvärde som överstiger 2,5 procent av totalt riskvägt exponeringsbelopp.

Beslut enligt första stycket får inte medföra att institut för berörda exponeringar åläggs att tillämpa ett högre buffertvärde än det som fastställts av den utländska myndigheten.

5 § Riksbanken får fastställa ett kontracykliskt buffertvärde som svenska institut med kreditexponeringar i ett land utanför EES ska tillämpa vid beräkningen av den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten om ansvarig myndighet i det landet

1. har underlåtit att fastställa och offentliggöra ett kontracykliskt buffertvärde för sitt land, eller

2. har fastställt ett kontracykliskt buffertvärde som är otillräckligt för att på ett tillfredsställande sätt skydda institut mot risker i samband med en alltför stor kredittillväxt i det landet.

Datum för när beslut om buffertvärden börjar gälla

6 § Beslut att aktivera eller höja ett kontracykliskt buffertvärde ska innehålla uppgift om tidpunkten då buffertvärdena börjar gälla.

Beslut som innebär att nivån på buffertvärdet höjs ska börja gälla tolv månader efter beslutets offentliggörande. Om det finns särskilda skäl får beslutet börja gälla vid ett tidigare datum.

Beslut om att sänka buffertvärdet ska börja gälla omedelbart.

7 § Om Riksbanken sänker buffertvärdet ska beslutet innehålla information om myndighetens uppfattning av hur länge det lägre buffertvärdet förväntas bestå.

Offentliggörande av beslut

8 § Riksbanken ska informera ESRB och offentliggöra beslut om kontracykliska buffertvärden i enlighet med artiklarna 136.8, 137.2 och 139.5 i kreditinstitutsdirektivet.

8 kap. Ingripanden och restriktioner om det kombinerade buffertkravet inte uppfylls

1 § Institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet enligt 2 kap. 2 § ska till Finansinspektionen

1. i enlighet med föreskrifter som meddelats med stöd av 10 kap.

1 § 6 rapportera högsta förfogandebelopp och

2. inom fem arbetsdagar från det att buffertkravet inte längre uppfylldes lämna in en kapitalkonserveringsplan som utvisar hur institutet inom rimlig tid ska uppnå det kombinerade buffertkravet.

Om det med beaktande av arten och omfattningen av institutets verksamhet finns skäl för det, får Finansinspektionen medge att kapitalkonserveringsplanen ges in till inspektionen inom högst tio arbetsdagar.

2 § Om de åtgärder som framgår av kapitalkonserveringsplanen inte bedöms återställa institutets kärnprimärkapital ska Finansinspektionen ingripa.

Ingripande enligt första stycket ska ske genom utfärdande av föreläggande om att stärka kapitalbasen. Ingripande kan även ske genom beslut om inskränkningar som är striktare än de som anges i 3 §.

Inskränkningar i institutens rätt att vidta värdeöverföringar m.m.

3 § Institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet får inte

1. göra en värdeöverföring kopplad till institutets kärnprimärkapital,

2. förbinda sig att betala ut rörlig ersättning, diskretionära pensionsförmåner, eller betala ut sådan rörlig ersättning där skyldigheten att betala uppstod vid en tidpunkt då institutet inte uppfyllde det kombinerade buffertkravet,

3. göra utdelningar eller räntebetalningar kopplade till primärkapitaltillskott.

Förbudet i första stycket gäller även om institutet efter att en sådan åtgärd ägt rum, inte längre uppfyller det kombinerade buffertkravet.

Åtgärder som inte medför en minskning av institutets vinst eller kärnprimärkapital omfattas inte av förbudet i första stycket.

4 § Förbudet i 3 § gäller inte för institut som i enlighet med 1 § har beräknat högsta förfogandebelopp och om åtgärderna ryms inom detta belopp.

5 § Institut som avser vidta åtgärder med stöd av 4 § ska underrätta Finansinspektionen innan åtgärden vidtas.

6 § Förbudet i 3 § gäller inte om en tillämpning av bestämmelsen leder till en betalningsinställelse som kan utgöra grund för att försätta institutet i konkurs.

7 § Om ett institut inte uppfyller kraven i detta kapitel får Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om ingripande i de lagar som reglerar institutets verksamhet.

8 § Det som sägs i 7 § gäller även om

1. ett institut inte uppfyller en av Finansinspektionen i enlighet med 4 kap. beslutad systemriskbuffert, och
2. ett ingripande med stöd av 2 § inte bedöms leda till en tillfredsställande hantering av relevant systemrisk.

9 kap. Avgifter

1 § Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt denna lag.

10 kap. Bemyndiganden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka värdepappersbolag som enligt 3 kap. 3 § ska undantas från kravet att upprätthålla en kapitalkonserveringsbuffert,
2. vilka värdepappersbolag som enligt 6 kap. 3 § ska undantas från kravet att upprätthålla en kontracyklisk kapitalbuffert,
3. vilka kreditexponeringar som i enlighet med 6 kap. 1 § ska beaktas vid beräkningen av den kontracykliska kapitalbufferten,
4. beräkningen av det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärdena enligt 5 kap. 1 §,
5. skyldighet för instituten att ange sina kreditexponeringars geografiska område,
6. hur högsta förfogandebelopp enligt 8 kap. 1 § ska beräknas och rapporteras,
7. de krav som en kapitalkonserveringsplan enligt 8 kap. 1 § ska uppfylla, och
8. institutens underrättelse- och informationsskyldighet enligt 8 kap. 5 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter för tillsyn som avses i 9 kap. 1 §.

11 kap. Överklaganden

1 § Beslut som Finansinspektionen meddelar enligt denna lag eller med stöd av föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut ska gälla omedelbart.

1.4 Lag om införande av lagen om kapitalbuffertar

1 § Lagen om kapitalbuffertar träder i kraft den [...].

2 § Till och med år 2015 tillämpas inte bestämmelserna om kapitalbuffertar för systemviktiga institut i lagen om kapitalbuffertar.

3 § Mellan år 2016 och 2018 ska följande gälla för institut som ålagts att upprätthålla en kapitalbuffert för globalt systemviktiga institut.

Institut som ålagts att upprätthålla en kapitalbuffert för globalt systemviktiga institut behöver

1. under år 2016 uppfylla endast 25 procent av det kapitalkrav som följer av bestämmelserna om kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut,

2. under år 2017 uppfylla endast 50 procent av det kapitalkrav som följer av bestämmelserna om kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut,

3. under år 2018 uppfylla endast 75 procent av det kapitalkrav som följer av bestämmelserna om kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut.

4 § Bestämmelserna i kapitel 8 i lagen om kapitalbuffertar ska börja tillämpas från och med den 1 januari 2016.

5 § Fram till den 1 januari 2019 ankommer det på Riksbanken att vid beslut om att erkänna andra medlemsstaters kontracykliska kapitalbuffertvärden fullgöra den underrättelseskyldighet som anges i artikel 160.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

1.5 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs³ att 11 § kreditupplysningslagen (1973:1173) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §⁴

När en kreditupplysning om en fysisk person lämnas ut, ska till den som avses med upplysningen samtidigt och kostnadsfritt sändas ett skriftligt meddelande om

1. vem som bedriver kreditupplysningsverksamheten,
2. ändamålen med behandlingen,
3. de uppgifter, omdömen och råd som upplysningen innehåller om honom eller henne,
4. möjligheten att få rättelse av de uppgifter som rör honom eller henne, och
5. vem som har begärt upplysningen.

Om kreditupplysningen lämnas ut till ett svenskt kreditinstitut eller värdepappersbolag, eller till ett motsvarande utländskt företag, för att användas endast som underlag för beräkning av kapitalkrav för kreditrisker med en sådan metod som avses i 4 kap. 7 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, får meddelandet sändas senare men utan onödigt dröjsmål och begränsas till information enligt första stycket 1, 2 och 5. Om den som avses med upplysningen

Om kreditupplysningen lämnas ut till ett svenskt kreditinstitut eller värdepappersbolag, eller till ett motsvarande utländskt företag, för att användas endast som underlag för beräkning av kapitalkravet för kreditrisker med en sådan metod som avses i artikel 143.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, får meddelandet

³ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

⁴ Senaste lydelse 2010:1073.

begär det, ska även information sändas senare men utan onödigt enligt 3 och 4 sändas till honom dröjsmål och begränsas till eller henne. information enligt första stycket 1, 2 och 5. Om den som avses med upplysningen begär det, ska även information enligt 3 och 4 sändas till honom eller henne.

Första och andra styckena gäller också när en kreditupplysning lämnas om ett handelsbolag eller kommanditbolag.

Första-tredje styckena gäller inte kreditupplysningar som lämnas genom offentliggörande på ett sådant sätt som avses i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, utom när upplysningarna tillhandahålls ur en databas enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Denna lag träder i kraft den [.....].

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan

Härigenom föreskrivs⁵ att 3 a § lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelser om kapitaltäckning finns i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Föreslagen lydelse

3 a §⁶

För Svenska skeppshypotekskassan tillämpas bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, och lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut .

Denna lag träder i kraft den.....

⁵ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

⁶ Senaste lydelse 2006:1373.

1.7 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Härigenom föreskrivs⁷ att 9 kap. 1 § sparbankslagen (1987:619) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En stiftare, huvudman, styrelseledamot eller delegat, som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar en sparbank, *skall* ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas någon annan genom överträdelse av denna lag, *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar*, tillämplig lag om årsredovisning, *lagen (2004:297) om bank- och finansierings-rörelse eller bankens reglemente*.

9 kap.

1 §⁸

En stiftare, huvudman, styrelseledamot eller delegat, som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar en sparbank, *ska* ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas någon annan genom överträdelse av denna lag, *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, lagen (2014:000) om tillsyn över kreditinstitut och värdepappers-institut, lagen (2014:000) om kapitalbuffertar*, tillämplig lag om årsredovisning, *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller bankens reglemente*.

Denna lag träder i kraft den.....

⁷ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

⁸ Senaste lydelse 2006:1375.

1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs⁹ att 4 kap. 4 a § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 4 a §¹⁰

Om Riksbanken får kännedom om en sådan kritisk situation som avses i 10 kap. 9 § andra stycket lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, ska Riksbanken omgående underrätta berörda myndigheter inom EES med ansvar för gruppbaserad tillsyn enligt artikel 125 och 126 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU.

Om Riksbanken får kännedom om en sådan kritisk situation som avses i 5 kap. 3 § lagen (2014:000) om tillsyn över kreditinstitut och värdepappersinstitut ska Riksbanken omgående underrätta berörda myndigheter inom EES med ansvar för gruppbaserad tillsyn enligt artikel 111 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

Denna lag träder i kraft den.....

⁹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

¹⁰ Senaste lydelse 2011:754.

1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

Härigenom föreskrivs¹¹ att 3 kap. 1 och 3 §§ lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. 1 §¹²

Om ett företag som står under tillsyn av Finansinspektionen vill ingå avtal med ägaren till ett finansiellt instrument om att företaget ska ha rätt att förfoga över det finansiella instrumentet för egen räkning, ska avtalet slutas skriftligen i en för ändamålet särskilt upprättad handling som i någon läsbar och varaktig form är tillgänglig för parterna. Detsamma gäller om företaget medverkar till ett sådant avtal mellan andra parter. Det förfogande som avses ska anges noggrant.

Första stycket gäller inte om företagets motpart eller parterna i ett avtal som företaget medverkar till är

1. ett annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen eller ett utländskt företag inom EES som i sitt hemland får driva jämförbar verksamhet och som står under betryggande tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ,

2. Riksgäldskontoret eller ett utländskt offentligt organ inom EES som är ansvarigt för eller deltar i förvaltningen av statsskulden eller är behörigt att föra konton för kunders räkning,

3. Riksbanken eller en utländsk centralbank inom EES, inklusive Europeiska centralbanken,

4. en multilateral utvecklingsbank, Banken för internationell betalningsutjämning, Internationella valutafonden eller Europeiska investeringsbanken, eller

¹¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

¹² Senaste lydelse 2009:352.

5. ett sådant kreditinstitut som anges i förteckningen i artikel 2 i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning)*, senast ändrat genom *Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/44/EG*.

5. ett sådant kreditinstitut som anges i förteckningen i artikel 2.5 i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG*.

3 §¹³

Om ett sådant företag som avses i 1 § första stycket har fått finansiella instrument som pant, får företaget i sin tur pantsätta eller överlåta panträtten bara tillsammans med den fordran som de utgör pant för. För återpantsättning eller överlåtelse på annat sätt fordras sådant avtal som anges i 1 § första stycket. Återpantsättning eller överlåtelse får inte ske för högre belopp eller på strängare villkor än vad som gäller hos panthavaren.

Första stycket gäller inte om pantsättaren är

1. ett annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen eller ett utländskt företag inom EES som i sitt hemland får driva jämförbar verksamhet och som står under betryggande tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ,

2. Riksgäldskontoret eller ett utländskt offentligt organ inom EES som är ansvarigt för eller deltar i förvaltningen av statsskulden eller är behörigt att föra konton för kunders räkning,

3. Riksbanken eller en utländsk centralbank inom EES, inklusive Europeiska centralbanken,

4. en multilateral utvecklingsbank, Banken för internationell betalningsutjämning, Internationella valutafonden eller Europeiska investeringsbanken, eller

5. ett sådant kreditinstitut som anges i förteckningen i artikel 2 i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG*.

5. ett sådant kreditinstitut som anges i förteckningen i artikel 2.5 i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva*

¹³ Senaste lydelse lag (2009:352).

verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

Denna lag träder i kraft den [.....]

1.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

Härigenom föreskrivs¹⁴ att 11 kap. 1 och 3 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §¹⁵

En styrelseledamot eller delegat, som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar en medlemsbank, *skall* ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en medlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag, *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar*, tillämplig lag om årsredovisning, *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse* eller bankens stadgar.

En styrelseledamot eller delegat, som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar en medlemsbank, *ska* ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en medlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag, *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut, lagen (2014:000) om kapitalbuffertar*, tillämplig lag om årsredovisning, *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse* eller bankens stadgar.

¹⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

¹⁵ Senaste lydelse 2006:1379.

3 §¹⁶

En medlem i en medlemsbank eller en röstberättigad som inte är medlem *skall* ersätta skada som han eller hon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar medlemsbanken, en medlem eller någon annan genom att medverka till överträdelse av denna lag, *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar*, tillämplig lag om årsredovisning, *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse* eller stadgarna.

En medlem i en medlemsbank eller en röstberättigad som inte är medlem *ska* ersätta skada som han eller hon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar medlemsbanken, en medlem eller någon annan genom att medverka till överträdelse av denna lag, *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012*], *lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut*, *lagen (2014:000) om kapitalbuffertar*, tillämplig lag om årsredovisning, *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse* eller stadgarna.

Denna lag träder i kraft den.....

¹⁶ Senaste lydelse 2006:1379.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

Härigenom föreskrivs¹⁷ att 13 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §¹⁸

Garantimyndigheten *skall* årligen bestämma hur stort belopp varje institut *skall* betala i avgift. Avgiften *skall* betalas inom en månad från dagen för beslutet.

Avgiften *skall* motsvara summan av institutets insättningar till den del de omfattas av garantin, multiplicerat med lägst 60 procent och högst 140 procent av det tal som tillämpas enligt 12 § andra stycket. Avgiften *skall* bestämmas med hänsyn till institutets *kapitaltäckningsgrad*, beräknad enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Dröjsmålsränta *skall* tas ut på avgifter som inte betalas i rätt tid, om det inte finns särskilda skäl mot det. Dröjsmålsränta *skall* beräknas för år enligt en räntefot

Garantimyndigheten *ska* årligen bestämma hur stort belopp varje institut *ska* betala i avgift. Avgiften *ska* betalas inom en månad från dagen för beslutet.

Avgiften *ska* motsvara summan av institutets insättningar till den del de omfattas av garantin, multiplicerat med lägst 60 procent och högst 140 procent av det tal som tillämpas enligt 12 § andra stycket. Avgiften *ska* bestämmas med hänsyn till institutets *kapitalrelation enligt artikel 92 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012*.

Dröjsmålsränta *ska* tas ut på avgifter som inte betalas i rätt tid, om det inte finns särskilda skäl mot det. Dröjsmålsränta *ska* beräknas för år enligt en räntefot

¹⁷ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

¹⁸ Senaste lydelse 2007:1433.

som motsvarar den av Riksbanken fastställda, vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av åtta procentenheter.

som motsvarar den av Riksbanken fastställda, vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av åtta procentenheter.

Denna lag träder i kraft den.....

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs¹⁹ att 2 kap. 1 §, 5 kap. 7 §, 6 kap. 3 § och 7 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap

1 §²⁰

I kreditinstitut och värdepappersbolag som omfattas av lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, skall en kapitaltäckningsanalys ingå i årsredovisningen.

I kreditinstitut och värdepappersbolag som omfattas av lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut ska en kapitaltäckningsanalys ingå i årsredovisningen.

5 kap.

7 §²¹

Utöver vad som följer av 1 § skall uppgift lämnas om var sådan information som skall offentliggöras enligt 8 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar tillhandahålls, om den inte finns i årsredovisningen.

Vid tillämpningen av denna lag ska artikel 434.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 beaktas.

¹⁹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

²⁰ Senaste lydelse 2006:1378.

²¹ Senaste lydelse 2006:1378.

6 kap.**3 §²²**

I kapitaltäckningsanalysen *skall* uppgifter lämnas om kapitalbasen och *kapitaltäckningen* för *kreditrisk, marknadsrisk och operativa risk* enligt *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar*.

Företag som är moderföretag i en sådan finansiell företagsgrupp som avses i 9 kap. 1 och 2 §§ *lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar*, *skall* lämna de uppgifter som anges i första stycket beträffande gruppen.

I kapitaltäckningsanalysen *ska* uppgifter lämnas om kapitalbasen och *kapitalbas-kraven i enlighet med vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012*.

Moderföretag som enligt samma förordning *ska* uppfylla kraven i förordningen på grundval av en företagsgrupps konsoliderade situation, *ska* lämna de uppgifter som anges i första stycket beträffande gruppen.

7 kap.**1 §²³**

Kreditinstitut och värdepappersbolag som är moderföretag och sådana finansiella holdingföretag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket ska för varje räkenskapsår upprätta koncernredovisning enligt denna lag, om inte annat följer av 5 eller 6 a §.

För finansiella holding-företag som omfattas av *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar* ska en kapitaltäckningsanalys enligt 6 kap. 3 § ingå i koncernredovisningen.

För finansiella holding-företag som omfattas av *lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut* ska en kapitaltäckningsanalys enligt 6 kap. 3 § ingå i koncern-redovisningen.

Denna lag träder i kraft den.....

²² Senaste lydelse 2006:1378.

²³ Senaste lydelse 2011:764.

1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

Härigenom föreskrivs²⁴ att 2 § lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²⁵

I denna lag avses med

1. försäkringsföretag: försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag och försäkringsförening som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043),

2. kreditinstitut: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank samt kreditmarknadsföretag enligt 1 kap. 5 § 11 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. finansiellt företag: de företag som anges i 1 och 2 samt

a) värdepappersbolag enligt 1 kap. 5 § 26 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

b) fondbolag enligt 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

c) börs enligt 1 kap. 5 § 3 lagen om värdepappersmarknaden,

d) svensk clearingorganisation enligt 1 kap. 5 § 5 lagen om värdepappersmarknaden,

e) central värdepappersförvarare enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument och

f) AIF-förvaltare som har fått tillstånd enligt 3 kap. 1 § lagen (2013:000) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

²⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

²⁵ Lydelse enligt regeringens proposition 2012/13:155.

4. finansiell företagsgrupp: grupp av företag som avses i 9 kap. 1 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar eller annan grupp av företag på vilka, enligt föreskrift meddelad med stöd av 13 kap. 1 § 33 samma lag, bestämmelserna om finansiell företagsgrupp ska tillämpas och

5. koncern: detsamma som i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), varvid vad som sägs om moderbolag tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag.

4. koncern: detsamma som i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), varvid vad som sägs om moderbolag tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag.

Denna lag träder i kraft den.....

1.15 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder

Härigenom föreskrivs²⁶ att 4 kap. 11 § lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

11 §²⁷

Av var och en av Första-Fjärde AP-fondernas tillgångar, värderade till marknadsvärdet, får högst tio procent utgöras av fondpapper eller andra finansiella instrument utfärdade av en emittent eller av en grupp av emittenter med inbördes anknytning. Denna begränsning gäller inte

1. svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, och

2. utländska stater, centralbanker, utländska kommuner eller därmed jämförliga samfälligheter, och andra emittenter, som får noll procent riskvikt med stöd av *schablonmetoden för kreditrisker enligt 4 kap. 5 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.*

2. utländska stater, centralbanker, utländska kommuner eller därmed jämförliga samfälligheter, och andra emittenter, som får noll procent riskvikt med stöd av *schablonmetoden som enligt artikel 107 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, ska tillämpas för att beräkna kapitalkravet för kreditrisker.*

Med grupp av emittenter med inbördes anknytning avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet från risksynpunkt därför att

²⁶ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

²⁷ Senaste lydelse 2006:1382.

1. någon av dem har direkt eller indirekt ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller
2. de utan att stå i sådant förhållande som avses i 1 har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan befaras råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

Denna lag träder i kraft den.....

1.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs²⁸ att 5 kap. 10 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap. **10 §²⁹**

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns i 9 kap. 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), 8 kap. 2 a § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, 2 kap. 20 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 6 kap. 8 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, 10 kap. 18 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, 1 kap. 12 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, 3 kap. 14 § lagen (2010:751) om betaltjänster och 3 kap. 14 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar och 8 kap. 25 § lagen (2013:000) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns i 9 kap. 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), 8 kap. 2 a § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, 2 kap. 20 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 6 kap. 8 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, 5 kap. 10 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut, 1 kap. 12 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, 3 kap. 14 § lagen (2010:751) om betaltjänster och 3 kap. 14 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar och 8 kap. 25 § lagen (2013:000) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

²⁸ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

²⁹ Lydelse enligt regeringens proposition 2012/13:155.

I de lagar som anges i första stycket finns även bestämmelser om meddelandeförbud och ansvarsbestämmelser för den som bryter mot ett sådant förbud.

Denna lag träder i kraft den.....

1.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Härigenom föreskrivs³⁰ att 2 kap. 10 och 10 a §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder³¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 10 §³²

Ett fondbolag som utför diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument *skall* för denna förvaltning och de tjänster enligt 7 kap. 1 § första stycket som bolaget utför ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker som enligt *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar* krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

Ett fondbolag som utför diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument *ska* för denna förvaltning och de tjänster enligt 7 kap. 1 § första stycket som bolaget utför ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker som enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, och 2 kap. lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar* krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

³⁰ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

³¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2013:000.

³² Senaste lydelse 2007:562.

10 a §³³

För ett fondbolag som utför diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument tillämpas, utöver det som följer av 10 §, även övriga bestämmelser i *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar* som gäller för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

För fondbolag som inte utför diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument tillämpas de bestämmelser om *finansiella företagsgrupper i 9 och 10 kap. lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar* som gäller för ett värdepappersbolag. Det som föreskrivs om kapitalkrav för fondbolag i 8, 9 och 11 §§ i detta kapitel skall då tillämpas även på *en finansiell företagsgrupp*.

När ett fondbolag är moderföretag *i en finansiell företagsgrupp*, skall den *gruppbase* redovisningen i 9 kap. 9 § *lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar* upprättas med tillämpning av de regler som gäller för upprättandet av koncernbalansräkning och koncern-

För ett fondbolag som utför diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument tillämpas, utöver det som följer av 10 §, även övriga bestämmelser i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013, lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar*, som gäller för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

För fondbolag som inte utför diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument tillämpas de bestämmelser om *tillsyn på gruppnivå i del ett, avdelning 2, kapitel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013, och lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut* som gäller för ett värdepappersbolag. Det som föreskrivs om kapitalkrav för fondbolag i 8, 9 och 11 §§ i detta kapitel ska då tillämpas även på *gruppnivå*.

När ett fondbolag är moderföretag *och i enlighet med förordning (EU) nr 575/2013 ska redovisa uppgifter på grundval* företagsgruppens *konsoliderade situation, ska redovisningen upprättas med tillämpning av de regler som gäller för upprättandet av koncernbalansräkning och*

³³ Senaste lydelse 2007:562.

resultaträkning enligt 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554). Detta gäller dock inte om något annat följer av *lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar* eller föreskrifter meddelade med stöd av *den lagen*.

koncernresultaträkning enligt 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554). Detta gäller dock inte om något annat följer av föreskrifter meddelade med stöd av *samma förordning*.

Denna lag träder i kraft den.....

1.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs³⁴ i fråga om lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse³⁵

dels att 7 kap. 9–11 §§ och 9 kap. 1 och 3 §§ ska upphävas

dels att 1 kap. 5, 8 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 10 kap. 37 §, 12 kap. 20 §, 13 kap. 3, 4, 6 a och 6 b, 7 och 11 §§, 14 kap. 2 och 6 §§, 15 kap. 1–3, 5 7–9 och 15 §§, 16 kap. 1 §, samt rubriken närmast före 15 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska föras in sex nya bestämmelser, 6 kap. 2 a och 4 c § samt 15 kap. 1 a, 1 b, 1 c och 8 a §§, och en ny rubrik närmast före 6 kap. 4 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 5 §³⁶

I denna lag betyder

1. *anknutet företag*: ett svenskt eller utländskt företag vars huvudsakliga verksamhet består i att äga eller förvalta fast egendom, tillhandahålla datatjänster eller driva annan liknande verksamhet som har samband med den huvudsakliga verksamheten i ett eller flera kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag,

2. *bank*: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank,

3. *bankaktiebolag*: ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva bankrörelse,

4. *behörig myndighet*: en utländsk myndighet som har behörighet att utöva tillsyn över utländska kreditinstitut,

³⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

³⁵ Senaste lydelse av
7 kap. 9 § 2006:543
7 kap. 11 § 2006:1387

9 kap. 1 § 2006:1387.

³⁶ Senaste lydelse 2011:768.

5. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

6. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt kreditinstituts etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

7. *finansiellt institut*: ett företag som inte är kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländskt företag och vars huvudsakliga verksamhet är att

a) förvärva eller inneha aktier eller andelar,

b) driva värdepappersrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, eller

c) driva en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2–10, 12 och 15 utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 §,

8. *hemland*: det land där ett företag har fått tillstånd till rörelse som avses i denna lag,

9. *kapitalbas*: detsamma som i 3 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar,

9. *kapitalbas*: detsamma som avses i artikel 72 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012,

10. *kreditinstitut*: bank och kreditmarknadsföretag,

11. *kreditinstitutsdirektivet*:

Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG,

11. *kreditmarknadsbolag*: ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva finansieringsrörelse,

12. *kreditmarknadsbolag*: ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva finansieringsrörelse,

12. *kreditmarknadsförening*: en ekonomisk förening som har fått tillstånd att driva finansieringsrörelse,

13. *kreditmarknadsförening*: en ekonomisk förening som har fått tillstånd att driva finansieringsrörelse,

13. kreditmarknadsföretag: kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsförening,
14. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet beräknat på det sätt som anges i 5 a § representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,
15. medlemsbank: en ekonomisk förening som avses i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
16. sparbank: ett företag som avses i sparbankslagen (1987:619),
17. startkapital: det kapital som definieras i artikel 57 a och b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU,
18. utländskt bankföretag: ett utländskt företag som i hemlandet har tillstånd att driva bankrörelse,
19. utländskt kreditföretag: ett utländskt företag som i hemlandet har tillstånd att driva finansieringsrörelse, och
20. utländskt kreditinstitut: ett utländskt bankföretag och ett utländskt kreditföretag.
14. kreditmarknadsföretag: kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsförening,
15. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet beräknat på det sätt som anges i 5 a § representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,
16. medlemsbank: en ekonomisk förening som avses i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
17. sparbank: ett företag som avses i sparbankslagen (1987:619),
18. startkapital: det kapital som för kreditinstitut avses i artikel 4.51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag,
19. utländskt bankföretag: ett utländskt företag som i hemlandet har tillstånd att driva bankrörelse,
20. utländskt kreditföretag: ett utländskt företag som i hemlandet har tillstånd att driva finansieringsrörelse, och
21. utländskt kreditinstitut: ett utländskt bankföretag och ett utländskt kreditföretag.

8 §³⁷

Om ett kreditinstitut *ingår i en finansiell företagsgrupp enligt 9 kap. 1 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, skall* bestämmelserna i 6–9, 13 och 15 kap. denna lag samt bestämmelserna i *lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar* om ett instituts rörelse och om tillsyn över ett institut, gälla i tillämpliga delar för övriga företag i företagsgruppen.

Begränsningarna i fråga om ett instituts rörelse *skall* avse företagen i företagsgruppen gemensamt.

Om det finns särskilda skäl får ett företag undantas från bestämmelserna i första stycket.

Om ett kreditinstitut *står under tillsyn på gruppnivå i enlighet med artiklarna 10–23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, ska* bestämmelserna i 6–9, 13 och 15 kap. denna lag samt bestämmelserna i *lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut* om ett instituts rörelse och om tillsyn över ett institut, gälla i tillämpliga delar för övriga företag i företagsgruppen.

Begränsningarna i fråga om ett instituts rörelse *ska* avse företagen i företagsgruppen gemensamt.

10 §³⁸

Enskildas förhållanden till kreditinstitut får inte obehörigen röjas.

Enskildas förhållanden till kreditinstitut *och uppgift i en anmälan eller utsaga om misstänkta överträdelser av det finansiella regelverket som kan avslöja anmälarens identitet* får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ska inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket.

³⁷ Senaste lydelse 2013:455.

³⁸ Senaste lydelse 2009:504.

I 5 a § kreditupplysnings-lagen (1973:1173) finns bestämmelser som innebär att vad som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

3 kap.

2 §³⁹

Ett svenskt företag ska ges tillstånd att driva bankrörelse eller finansieringsrörelse, om

1. bolagsordningen, stadgarna eller reglementet stämmer överens med denna lag och andra författningar och i övrigt innehåller de särskilda bestämmelser som behövs med hänsyn till omfattningen och arten av den planerade verksamheten,

2. det finns skäl att anta att den planerade rörelsen kommer att drivas enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

3. den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett kreditinstitut, och

4. den som ska ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

4. den som ska ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift. *Vid bedömningen ska även beaktas om styrelsen som helhet har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att leda institutet.*

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om en innehavare är lämplig ska dennes anseende och kapitalstyrka beaktas. Det ska också beaktas om det finns skäl att anta att

1. innehavaren kommer att motverka att kreditinstitutets verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet, eller

2. innehavet har samband med eller kan öka risken för

³⁹ Senaste lydelse 2009:361.

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i företaget är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, ska det vid bedömningen av innehavarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i företaget är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, ska det vid bedömningen av innehavarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 3 kap. 5 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om företaget har eller kan förväntas komma att få nära förbindelser med någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget.

6 kap.

2 a §

Ett kreditinstitut ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av det finansiella regelverket som begåtts av institutet.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom ramen för sådana rapporteringssystem som avses i första stycket.

Majoritetskrav vid beslut om ersättning

4 c §

Bolagsstämman får besluta att anställdas eller ledningens rörliga ersättning får överskrida den fasta ersättningen. Den rörliga ersättningen får dock inte bestämmas till ett belopp som är mer än dubbelt så stort som den fasta ersättningen.

Ett beslut om den rörliga ersättning är giltigt, om beslutet har biträtts av aktieägare som tillsammans företräder minst två tredjedelar av aktieägarna och minst hälften av aktieägarna närvarat vid bolagsstämman, eller om beslutet biträtts av aktieägare med minst tre fjärdedelar av de aktier som är företrädade vid bolagsstämman.

En aktieägare får inte själv eller genom ombud rösta om ett beslut enligt första stycket om denne direkt berörs av beslutet.

10 kap.37 §⁴⁰

Vad som i 29 kap. 1–3 §§ aktiebolagslagen (2005:551) föreskrivs om ansvar vid överträdelse av där angivna bestämmelser gäller för bankaktiebolag även vid överträdelse av denna lag och lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Vad som i 29 kap. 1–3 §§ aktiebolagslagen (2005:551) föreskrivs om ansvar vid överträdelse av där angivna bestämmelser gäller för bankaktiebolag även vid överträdelse av denna lag, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav

⁴⁰ Senaste lydelse 2006:1387.

för kreditinstitut och värdepappersföretag, lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar.

12 kap.

20 §⁴¹

Vad som i 13 kap. 1–3 §§ lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar föreskrivs om ansvar vid överträdelse av den lagen, av tillämplig lag om årsredovisning och av stadgarna gäller beträffande kreditmarknads-föreningar även vid överträdelse av denna lag *och lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.*

Vad som i 13 kap. 1–3 §§ lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar föreskrivs om ansvar vid överträdelse av den lagen, av tillämplig lag om årsredovisning och av stadgarna gäller beträffande kreditmarknads-föreningar även vid överträdelse av denna lag, *Europaparlamentets och rådets förordning Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar.*

13 kap.

3 §

Ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som inrättat filial *enligt 4 kap. 4 § skall lämna* Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär.

Ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som inrättat filial *i landet ska lämna* Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär.

⁴¹ Senaste lydelse 2006:1387.

4 §

Finansinspektionen får när inspektionen anser det nödvändigt genomföra en undersökning hos ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial *enligt 4 kap. 4 §*.

Finansinspektionen får när inspektionen anser det nödvändigt genomföra en undersökning hos ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial *i landet*.

Innan en undersökning genomförs av ett utländskt kreditinstitut som har inrättat filial enligt 4 kap. 1 § ska Finansinspektionen konsultera behöriga myndigheter i den medlemsstat som har auktoriserat det utländska kreditinstitutet.

6 a §⁴²

Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med utländska behöriga myndigheter *och* Europeiska bankmyndigheten i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med utländska behöriga myndigheter, Europeiska bankmyndigheten, *Europeiska systemrisknämnden och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten* i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

6 b §⁴³

Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan behörig myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning i de fall som framgår av artiklarna 42, 129.1 och 132.1 i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG*.

Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan behörig myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning i de fall som framgår av artiklarna 112, 116 och 133 i *kreditinstitutsdirektivet*.

⁴² Senaste lydelse 2012:193.

⁴³ Senaste lydelse 2012:193.

Finansinspektionen får även hänskjuta ett förfarande i enlighet med vad som sägs i första stycket i enlighet med artiklarna 41.2 43.5 50 och 51 i kreditinstitutsdirektivet.

7 §⁴⁴

Finansinspektionen skall i samarbete med behörig hemlandsmyndighet utöva tillsyn över att likviditeten är tillfredsställande i en här i landet inrättad filial till ett utländskt kreditinstitut som avses i 4 kap. 1 §.

Efter anmälan till Finansinspektionen kan en behörig myndighet i ett annat land inom EES genomföra en undersökning hos filialen och hos en filial till ett sådant företag som avses i 4 kap. 3 §.

Efter anmälan till Finansinspektionen kan en behörig myndighet i ett annat land inom EES genomföra en undersökning hos en här i landet inrättad filial till utländskt kreditinstitut som avses i 4 kap. 1 § och hos en filial till ett sådant företag som avses i 4 kap. 3 §.

11 §⁴⁵

Styrelsen i en sparbank, en medlemsbank eller i en kreditmarknadsförening är skyldig att genast låta upprätta en särskild balansräkning, om det finns skäl att anta att institutet inte kan uppfylla *kravet på kapitaltäckning enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.*

Styrelsen i en sparbank, en medlemsbank eller i en kreditmarknadsförening är skyldig att genast låta upprätta en särskild balansräkning, om det finns skäl att anta att institutet inte kan uppfylla *kapitalbaskravet enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.*

⁴⁴ Ändringen innebär bl. a. att första stycket upphävs.

⁴⁵ Senaste lydelse 2006:1387.

Balansräkningen *skall* granskas av institutets revisor. Om granskningen visar att kravet inte är uppfyllt, *skall* institutets styrelse genast underrätta Finansinspektionen.

Balansräkningen *ska* granskas av institutets revisor. Om granskningen visar att kravet inte är uppfyllt, *ska* institutets styrelse genast underrätta Finansinspektionen.

14 kap.

2 §⁴⁶

Tillstånd ska ges till förvärv som avses i 1 §, om förvärvaren bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett kreditinstitut och det kan antas att det tilltänkta förvärvet är ekonomiskt sunt. Hänsyn ska tas till förvärvarens sannolika påverkan på verksamheten i kreditinstitutet.

Vid bedömningen enligt första stycket ska förvärvarens anseende och kapitalstyrka beaktas. Det ska också beaktas

1. om den som till följd av förvärvet kommer att ingå i styrelsen för kreditinstitutet eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift,

2. om det finns skäl att anta att förvärvaren kommer att motverka att kreditinstitutets rörelse drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag och andra författningar som reglerar institutets verksamhet, och

3. om det finns skäl att anta att förvärvet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om förvärvaren är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller

Om förvärvaren är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller

⁴⁶ Senaste lydelse 2009:361.

de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 3 kap. 5 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan kreditinstitutet och någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av institutet.

6 §⁴⁷

Finansinspektionen får besluta att den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i ett kreditinstitut vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat

1. om innehavaren motverkar eller kan antas komma att motverka att kreditinstitutets verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar institutets verksamhet,

2. om innehavaren i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet,

3. om innehavaren är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, eller

3. om innehavaren är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 3 kap. 5 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, eller

4. om det finns skäl att anta att innehavet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

⁴⁷ Senaste lydelse 2009:361.

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar inte har ansökt om tillstånd till ett förvärv som avses i 1 §, får Finansinspektionen besluta att innehavaren vid stämman inte får företräda aktierna eller andelarna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av Finansinspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får innehavaren inte företräda aktierna eller andelarna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

15 kap.

1 §⁴⁸

Om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet, *skall* Finansinspektionen ingripa.

Ingripande sker genom utfärdande av föreläggande att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig *skall* kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet, *ska* Finansinspektionen ingripa.

Ingripande *enligt denna lag* sker genom utfärdande av föreläggande att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig *ska* kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

⁴⁸ Senaste lydelse 2006:1387.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om institutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

Finansinspektionen ska även ingripa genom att utfärda ett föreläggande i enlighet med andra stycket om ett kreditinstitut inom tolv månader sannolikt inte längre kommer uppfylla sina skyldigheter enligt denna lag eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet.

1 a §

Vid valet av sanktion ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art, överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet och eventuella skador som uppstått. Som en för mildrande omständighet ska beaktas om överträdelsen är ursäktlig.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om institutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

1 b §

Utöver det som sägs i 1 a § ska i försvårande riktning beaktas om institutet eller den fysiska personen tidigare har begått en överträdelse av det finansiella regelverket. Vid denna bedömning bör särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och den tid som har förflutit mellan de olika överträdelserna.

I förmildrande riktning ska beaktas om institutet eller den fysiska personen

1. i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning och om

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

1 c §

I lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut finns särskilda bestämmelser om möjlighet att ingripa genom beslut om särskilt kapitalbakras och särskilda likeviditetskrav.

I lagen (2014:000) om kapitalbuffertar finns särskilda regler om ingripande för de fall ett institut inte uppfyller kapitalbaskraven enligt den lagen.

2 §

Om någon som ingår i ett kreditinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 2 § 4, *skall* Finansinspektionen återkalla institutets tillstånd. Det får dock ske bara om inspektionen först beslutat att anmärka på att personen *ingår i styrelsen eller är verkställande direktör* och om *han eller hon*, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, *fortfarande finns kvar i styrelsen eller som verkställande direktör.*

Om någon som ingår i ett kreditinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör *eller om styrelsen som helhet* inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 2 § 4, *ska* Finansinspektionen återkalla institutets tillstånd. Det får dock ske bara om inspektionen först beslutat att anmärka på personen *eller styrelsen* och om *erforderliga åtgärder inte vidtagits* sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått.

3 §⁴⁹

Finansinspektionen *skall* återkalla ett kreditinstituts tillstånd om institutet

1. inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,

2. inte inom ett år från det tillstånd beviljades har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser,

3. har förklarat sig avstå från tillståndet,

4. har överlåtit hela sin rörelse,

5. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan rörelse som tillståndet avser, *eller*

6. försatts i konkurs eller om beslut fattats om att institutet *skall* träda i tvångslikvidation.

I fall som avses i första stycket 2 och 5 får i stället varning meddelas om det är tillräckligt.

Finansinspektionen *ska* återkalla ett kreditinstituts tillstånd om institutet

1. inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,

2. inte inom ett år från det tillstånd beviljades har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser,

3. har förklarat sig avstå från tillståndet,

4. har överlåtit hela sin rörelse,

5. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

6. försatts i konkurs eller om beslut fattats om att institutet *ska* träda i tvångslikvidation, *eller*

7. *har fått tillståndet genom att lämna falska uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt.*

I fall som avses i första stycket 2, 5 och 7 får i stället varning meddelas om det är tillräckligt.

5 §

Har Finansinspektionen av en behörig myndighet under rättats om att ett svenskt kreditinstitut överträtt föreskrifter som gäller i det landet för sådana institut, *skall* inspektionen vidta de åtgärder som anges i 1–4 §§ mot institutet, om det föreligger någon omständighet som avses där. Inspektionen *skall* underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Har Finansinspektionen av en behörig myndighet under rättats om att ett svenskt kreditinstitut överträtt föreskrifter som gäller i det landet för sådana institut, *ska* inspektionen *utan dröjsmål* vidta de åtgärder som anges i 1–4 §§ mot institutet, om det föreligger någon omständighet som avses där. Inspektionen *ska utan dröjsmål* underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

⁴⁹ Senaste lydelse 2005:1055.

StraffavgiftAdministrativ sanktionsavgift7 §⁵⁰

Om ett kreditinstitut har meddelats beslut om anmärkning eller varning enligt 1 §, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en *straffavgift*.

Om ett kreditinstitut har meddelats beslut om anmärkning eller varning enligt 1 §, *eller varning enligt 3 § första stycket 7 jämfört med andra stycket*, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en *administrativ sanktionsavgift*.

Om det finns särskilda skäl för det, får inspektionen besluta om sanktionsavgift för någon eller några som ingår i institutets styrelse eller är dess verkställande direktör, om han eller hon är ansvarig för överträdelsen i fråga.

Avgiften tillfaller staten.

Straffavgiften ska fastställas till lägst femtusen kronor och högst femtio miljoner kronor.

8 §

Sanktionsavgiften för kreditinstitut ska fastställas till högst

1. tio procent av kreditinstitutets omsättning närmast föregående räkenskapsår, eller

2. två gånger summan av den vinst eller två gånger de kostnader som undvikits till följd av regelöverträdelsen, i de fall beloppen kan fastställas.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av kreditinstitutets omsättning närmast föregående räkenskapsår.

⁵⁰ Senaste lydelse prop. 2012/13:95.

Om överträdelsen har skett under institutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Om överträdelsen har skett under institutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 1 §.

8 a §

Sanktionsavgifter för fysiska personer ska fastställas till högst

a) ett belopp som per den 17 juli 2013 i svenska kronor motsvarar fem miljoner euro eller

b) två gånger summan av den vinst överträdelsen medfört eller två gånger summan av de kostnader som personen i fråga undvikit till följd av överträdelsen, i de fall beloppen kan fastställas.

9 §

När *straffavgiftens* storlek fastställs, *skall* särskild hänsyn tas till *hur allvarlig den överträdelse är som föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.*

När *sanktionsavgiftens* storlek fastställs *ska* särskild hänsyn tas till *det som sägs i 1 a och 1 b §, samt till institutets eller den fysiska personens finansiella ställning och, i de fall det kan fastställas, den vinst eller de kostnader som överträdelsen föranlett för institutet eller den fysiska personen.*

15 §

Finansinspektionen får förelägga ett institut eller ett företag, som tillhör någon av följande kategorier att göra rättelse om det

Om ett utländskt kreditinstitut som driver verksamhet här enligt 4 kap. 1, 2 eller 3 § inte driver sin verksamhet i enlighet med de

inte driver sin rörelse enligt de bestämmelser som avses i 1 §, nämligen

1. utländska kreditinstitut som driver verksamhet här enligt 4 kap. 1 eller 2 §, och

2. sådana finansiella institut och dotterföretag som driver verksamhet här enligt 4 kap. 3 §.

Om institutet eller företaget inte följer föreläggandet, skall inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i företags hemland.

Om rättelse inte sker, får Finansinspektionen förbjuda institutet eller företaget att påbörja nya transaktioner här i landet. Innan förbud meddelas skall inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i företags hemland. I brådskande fall får inspektionen meddela förbud utan föregående underrättelse till hemlandsmyndigheten. Denna skall då underrättas så snart det kan ske.

bestämmelser som avses i 1 §, eller om det föreligger en väsentlig risk för att bestämmelserna inte efterlevs, ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i företags hemland.

I brådskande fall får Finansinspektionen i avvaktan på åtgärder som fattas av hemlandets behöriga myndigheter, vidta åtgärder mot institutet i syfte att värna den finansiella stabiliteten i landet. Åtgärderna ska vara proportionerliga i förhållande till dess syfte och upphöra så snart de inte längre behövs eller hemmedlemsstatens myndigheter vidtar en sådan rekonstruktionsåtgärd som avses i artikel 3 i direktiv 2001/24/EG.

16 kap.

1 §⁵¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilken information ett kreditinstitut ska lämna till sina kunder eller till dem som institutet erbjuder sina tjänster,

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilken information ett kreditinstitut ska lämna till sina kunder eller till dem som institutet erbjuder sina tjänster,

⁵¹ Senaste lydelse 2011.830.

2. vilka krav som enligt 3 kap. 2 § 4 och 14 kap. 2 § 1 ska ställas på den som ska ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör i ett företag, eller vara ersättare för någon av dem,

2. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 3 kap. 5–7 §§,

3. vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§,

4. vilka begränsningar som gäller när ett bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag tar emot egna aktier eller aktier i sitt moderbolag som pant enligt 10 kap. 12 §,

5. vilka upplysningar som ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial enligt 4 kap. 4 § ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och

6. sådana avgifter för tillsyn som avses i 13 kap. 16 §.

3. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 3 kap. 5–7 §§,

4. vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§,

5. vilka begränsningar som gäller när ett bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag tar emot egna aktier eller aktier i sitt moderbolag som pant enligt 10 kap. 12 §,

6. vilka upplysningar som ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som inrättat filial i landet ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och

7. sådana avgifter för tillsyn som avses i 13 kap. 16 §.

1. Denna lag träder i kraft den [.....]. Bestämmelserna i 13 kap. 7 §, 15 kap. 15 § och 13 kap. 6 b andra stycket och 7 § träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Lagen ska inte tillämpas på överträdelser som helt inträffat före lagens ikraftträdande.

1.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs⁵² att 15 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse⁵³ ska upphävas.

Denna lag träder i kraft den [...].

⁵² Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

1.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

Härigenom föreskrivs⁵⁴ att 5 kap. 8 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

8 §⁵⁵

Om ett blandat finansiellt holdingföretag finns i toppen av ett finansiellt konglomerat, vars största sektor är bank- och värdepapperssektorn, gäller bestämmelserna om stora exponeringar i 7 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar för samtliga företag som tillhör den sektorn och för det blandade finansiella holdingföretaget.

Om ett blandat finansiellt holdingföretag finns i toppen av ett finansiellt konglomerat, vars största sektor är bank- och värdepapperssektorn, gäller bestämmelserna om stora exponeringar i *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012*, för samtliga företag som tillhör den sektorn och för det blandade finansiella holdingföretaget.

Denna lag träder i kraft den.....

⁵⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

⁵⁵ Senaste lydelse 2006:1388.

1.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs⁵⁶ i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

dels att punkt 7 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till lagen ska upphöra att gälla,

dels att 7 kap. 7–9 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 5 och 11 §§, 3 kap. 1, 2, 7 och 12 §§, 24 kap. 3 och 7 §§, 25 kap. 1, 4 och 8–10 §§ samt rubriken närmast före 25 kap. 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 8 kap. 4 a och 8 a, 25 kap. 1 a, 1 b, 1 c och 9 a §§ samt en ny rubrik närmast före 8 kap. 8 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 5 §⁵⁷

I denna lag betyder

1. *anknutet ombud*: en fysisk eller juridisk person som har träffat avtal med ett svenskt värdepappersinstitut eller ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma inom EES om att för bara detta instituts eller företags räkning

- a) marknadsföra investerings- eller sidotjänster,
- b) ta emot eller vidarebefordra instruktioner eller order avseende investeringstjänster eller finansiella instrument,
- c) placera finansiella instrument, eller
- d) tillhandahålla investeringsrådgivning till kund avseende dessa instrument eller tjänster,

2. *behörig myndighet*: i Sverige Finansinspektionen och i särskilt angivna fall Bolagsverket och i övrigt en utländsk myndighet som

⁵⁶ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

⁵⁷ Senaste lydelse 2012:197.

har behörighet att utöva tillsyn över utländska värdepappersföretag och företag som driver en reglerad marknad eller annan motsvarande marknad eller som har behörighet att utöva tillsyn över emittenter vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad,

3. *börs*: ett svenskt aktieföretag eller en svensk ekonomisk förening som har fått tillstånd enligt denna lag att driva en eller flera reglerade marknader,

4. *clearingdeltagare*: den som får delta i clearingverksamheten hos en clearingorganisation,

5. *clearingorganisation*: ett företag som har fått tillstånd enligt 19 kap. att driva clearingverksamhet,

6. *clearingverksamhet*: fortlöpande verksamhet som består i att

a) på clearingdeltagarnas vägnar göra avräkningar i fråga om deras förpliktelser att leverera finansiella instrument eller att betala i svensk eller utländsk valuta,

b) genom att träda in som part eller som garant ta över ansvaret för att förpliktelserna fullgörs, eller

c) på annat väsentligt sätt ansvara för att förpliktelserna avvecklas genom överförande av likvid eller instrument,

7. *direktivet om marknader för finansiella instrument*: Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU,

8. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

9. *emittent*: i fråga om aktier aktieföretaget och i fråga om annat finansiellt instrument utgivaren eller utfärdaren av instrumentet,

10. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt värdepappersföretags etablering av flera driftställen i Sverige ska anses som en enda filial,

11. *genomförandeförordningen*: kommissionens förordning (EG) nr 1287/2006 av den 10 augusti 2006 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller dokumenteringsskyldigheter för värdepappersföretag, transaktionsrapportering, överblickbarhet på marknaden, upptagande av finansiella instrument till handel samt definitioner för tillämpning av det direktivet,

12. *handelsplattform*: ett multilateralt handelssystem (Multilateral Trading Facility, MTF) inom EES som drivs av ett värdepappersinstitut eller en börs och som sammanför ett flertal köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredje man – inom systemet och i enlighet med icke skönsmässiga regler – så att detta leder till avslut,

13. *hemland*: det land där ett företag har fått tillstånd att driva sådan verksamhet som avses i denna lag,

14. *investerings tjänster och investeringsverksamheter*: de tjänster och verksamheter som anges i 2 kap. 1 §,

15. *kapitalbas*: detsamma som i 3 kap. lagen (2006:1371) om kapitalbas i italtäckning och stora exponeringar, 15. *kapitalbas*: detsamma som avses i artikel 72 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag

16. *koncern*: detsamma som i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), varvid det som sägs om moderbolag tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag,

17. *kreditinstitut*: bank, kreditmarknadsföretag och utländskt bank- eller kreditföretag som driver bank- eller finansieringsrörelse från filial i Sverige,

18. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet beräknat på det sätt som anges i 5 a § representerar 10 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

19. *professionell kund*: en sådan kund som avses i 8 kap. 16 eller 17 §,

20. *reglerad marknad*: ett multilateralt system inom EES som sammanför eller möjliggör sammanförande av ett flertal köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredje man – regelmässigt, inom systemet och i enlighet med icke skönsmässiga regler – så att detta leder till avslut,

21. *sidotjänster*: de tjänster som anges i 2 kap. 2 §,

22. *sidoverksamheter*:

a) för ett värdepappersbolag de verksamheter som anges i 2 kap. 3 och 4 §§,

b) för en börs de verksamheter som anges i 13 kap. 12 §, och

c) för en clearingorganisation de verksamheter som anges i 20 kap. 7 §,

23. *startkapital*: detsamma som i 1 kap. 5 § 17 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 23. *startkapital*: det kapital som för värdepappersföretag avses i artikel 4.51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013,

24. *systematisk internhandlare*: värdepappersinstitut som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform,

25. *utländskt värdepappersföretag*: ett utländskt företag som i hemlandet har tillstånd att driva värdepappersrörelse,

26. *värdepappersbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt denna lag att driva värdepappersrörelse och som inte är ett bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse,

27. *värdepappersinstitut*: värdepappersbolag, svenska kreditinstitut som har fått tillstånd enligt denna lag att driva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige,

28. *värdepappersrörelse*: verksamhet som består i att yrkesmässigt tillhandahålla investeringstjänster eller utföra investeringsverksamhet, och

29. *öppenhetsdirektivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG av den 15 december 2004 om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av direktiv 2001/34/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU.

11 §⁵⁸

Den som är eller har varit knuten till ett värdepappersbolag, en börs eller en clearingorganisation som anställd eller uppdragstagare får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon i anställningen eller under uppdraget har fått veta om någon annans affärsförhållanden eller personliga förhållanden.

⁵⁸ Senaste lydelse 2009:522.

Uppgift i en anmälan eller utsaga om misstänkta överträdelser av det finansiella regelverket som kan avslöja anmälarens identitet får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser som innebär att det som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

3 kap.

1 §⁵⁹

Tillstånd att driva värdepappersrörelse ska ges ett svenskt aktiebolag, om

1. bolaget har sitt huvudkontor i Sverige,
2. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

3. det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet,

4. den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i bolaget bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag,

5. den som ska ingå i styrelsen för bolaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett värdepappersbolag och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift, och

5. den som ska ingå i styrelsen för bolaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett värdepappersbolag och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift, *varvid även ska beaktas om styrelsen som helhet har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att leda institutet, och*

⁵⁹ Senaste lydelse 2009:365.

6. bolaget uppfyller de villkor i övrigt som anges i denna lag.

Tillstånd att driva sidoverksamhet enligt 2 kap. 3 § första stycket ska ges ett värdepappersbolag, om det finns särskilda skäl och verksamheten kan komma att underlätta rörelsen.

2 §⁶⁰

Vid bedömningen enligt 1 § första stycket 4 av om en innehavare är lämplig ska dennes anseende och kapitalstyrka beaktas. Det ska också beaktas om det finns skäl att anta att

1. innehavaren kommer att motverka att värdepappersbolagets verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet, eller

2. innehavet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska det vid bedömningen av innehavarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska det vid bedömningen av innehavarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 3 kap. 5 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om bolaget har eller kan förväntas komma att få nära förbindelser med någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

⁶⁰ Senaste lydelse 2006:1371.

7 §⁶¹

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar*.

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar*.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 6 § krävdes när verksamheten påbörjades. För ett värdepappersbolag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Ett värdepappersbolags alternativ till startkapital enligt 6 § andra eller tredje stycket får inte i värde understiga vad som krävdes när verksamheten påbörjades.

12 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 6 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 6 § och
2. vilka krav som enligt 3 kap.

⁶¹ Ändringen innebär bland annat att andra och tredje styckena upphävs.

1 § 5 och 24 kap. 3 § 1 ska ställas på den som ska ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör i ett företag, eller vara ersättare för någon av dem.

8 kap.

4 a §

Ett värdepappersbolag ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av det finansiella regelverket som begåtts av värdepappersbolaget.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom ramen för sådana rapporteringssystem som avses i första stycket.

Majoritetskrav vid beslut om ersättning

8 a §

Bolagsstämman får besluta att anställdas eller ledningens rörliga ersättning får överskrida den fasta ersättningen. Den rörliga ersättningen får dock inte bestämmas till ett belopp som är mer än dubbelt så stort som den fasta ersättningen.

Ett beslut om den rörliga ersättning är giltigt, om beslutet har biträtts av aktieägare som tillsammans företräder minst två tredjedelar av aktieägarna och minst hälften av aktieägarna närvarat vid bolagsstämman, eller om beslutet biträtts av aktieägare med minst tre

fyrdedelar av de aktier som är företrädare vid bolagsstämman.

En aktieägare får inte själv eller genom ombud rösta om ett beslut enligt första stycket om denne direkt berörs av beslutet.

24 kap.

3 §⁶²

Tillstånd ska ges till förvärv som avses i 1 §, om förvärvaren bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag, en börs eller en clearingorganisation och det kan antas att det tilltänkta förvärvet är ekonomiskt sunt. Hänsyn ska tas till förvärvarens sannolika påverkan på verksamheten i värdepappersbolaget, börsen eller clearingorganisationen.

Vid bedömningen enligt första stycket ska förvärvarens anseende och kapitalstyrka beaktas. Det ska också beaktas

1. om den som till följd av förvärvet kommer att ingå i styrelsen för värdepappersbolaget, börsen eller clearingorganisationen eller vara verkställande direktör i detta företag, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett värdepappersbolag, en börs eller en clearingorganisation och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift,

2. om det finns skäl att anta att förvärvaren kommer att motverka att värdepappersbolagets, börsens eller clearingorganisationens rörelse drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet, och

3. om det finns skäl att anta att förvärvet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

⁶² Senaste lydelse 2009:365.

Om det är fråga om ett värdepappersbolag och förvärvaren är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om förvärvet av aktier i ett värdepappersbolag skulle leda till nära förbindelser mellan bolaget och någon annan, ska tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av bolaget.

Om det är fråga om ett värdepappersbolag och förvärvaren är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 3 kap. 5 § lagen (2014:000 om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

7 §⁶³

Finansinspektionen får besluta att ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat

1. om ägaren motverkar eller kan antas komma att motverka att värdepappersbolagets, börsens eller clearing-organisationens verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

2. om ägaren i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet,

3. om ägaren, när det är fråga om ett värdepappersbolag, är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 13 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar

3. om ägaren, när det är fråga om ett värdepappersbolag, är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 3 kap. 5 § lagen (2014:000) tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut

⁶³ Senaste lydelse 2009:365.

respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, eller

4. om det finns skäl att anta att innehavet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar inte har ansökt om tillstånd till ett förvärv som avses i 1 §, får Finansinspektionen besluta att innehavaren vid stämman inte får företräda aktierna eller andelarna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av Finansinspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får innehavaren inte företräda aktierna eller andelarna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

25 kap.

1 §

Om ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar företagets verksamhet, *skall* Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen *skall* då utfärda ett föreläggande att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa

Om ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar företagets verksamhet, *ska* Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen *ska* då utfärda ett föreläggande att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att

beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, *skall* företagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, *ska* företagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Finansinspektionen ska även ingripa genom att utfärda ett föreläggande i enlighet med andra stycket om ett värdepappersbolag inom tolv månader sannolikt inte längre kommer uppfylla sina skyldigheter enligt denna lag eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet.

1 a §

Vid valet av sanktion ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art, överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet och eventuella skador som uppstått. Som en förmildrande omständighet ska beaktas om överträdelsen är ursäktlig.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om institutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

1 b §

Utöver det som sägs i 1 a § ska i försvärande riktning beaktas om institutet eller den fysiska personen tidigare har begått en överträdelse

av det finansiella regelverket. Vid denna bedömning bör särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och den tid som har förflutit mellan de olika överträdelserna.

I förmildrande riktning ska beaktas om institutet eller den fysiska personen

1. i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning och om

2. institutet snabbt upphört med överträdelserna sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

1 c §

I lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut finns särskilda bestämmelser om möjlighet att ingripa genom ett beslut om ett särskilt kapitalbaskrav och särskilda likviditetskrav.

I lagen (2014:000) om kapitalbuffertar finns särskilda regler om ingripande för de fall ett värdepappersbolag inte uppfyller kapitalbaskraven enligt den lagen.

4 §

Om någon som ingår i ett värdepappersbolags, en börs eller en svensk clearingorganisations styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 1 § första stycket 5, 12 kap. 2 § 4 och 19 kap. 3 § 4, *skall* Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd.

Om någon som ingår i ett värdepappersbolags, en börs eller en svensk clearingorganisations styrelse eller är verkställande direktör, *eller styrelsen som helhet* inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 1 § första stycket 5, 12 kap. 2 § 4 och 19 kap. 3 § 4, *ska* Finansinspektionen återkalla

Detta får dock ske bara om inspektionen först har beslutat att påtala för företaget att personen inte uppfyller kraven, och *han eller hon finns kvar i styrelsen eller som verkställande direktör* efter det att en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått ut.

företagets tillstånd. Detta får dock ske bara om inspektionen först har beslutat att påtala för företaget att personen *eller styrelsen* inte uppfyller kraven, och *erforderliga åtgärder inte vidtagits* efter det att en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått ut.

Straffavgift

Om ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation har meddelats beslut om anmärkning eller varning enligt 1 § eller varning enligt 5 § första stycket 1 och 5 jämfört med andra stycket, får Finansinspektionen besluta att företaget *skall* betala en *straffavgift*.

Avgiften tillfaller staten.

Administrativ sanktionsavgift

8 §

Om ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation har meddelats beslut om anmärkning eller varning enligt 1 § eller varning enligt 5 § första stycket 1 och 5 jämfört med andra stycket, får Finansinspektionen besluta att företaget *ska* betala en *administrativ sanktionsavgift*.

Om det finns särskilda skäl för det, får Finansinspektionen besluta om sanktionsavgift för någon eller några som ingår i ett värdepappersbolags styrelse eller är dess verkställande direktör, om han eller hon är ansvarig för överträdelsen i fråga.

9 §

Straffavgiften skall uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften för företag ska fastställas till högst

1. tio procent av företagets omsättning närmast föregående räkenskapsår, eller

2. två gånger summan av den vinst överträdelsen medfört eller två gånger de kostnader som undvikits till följd av överträdelsen, i de fall beloppen kan fastställas.

Avgiften får inte överstiga tio procent av företagets omsättning närmast föregående räkenskapsår.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor.

Om överträdelsen har skett under företagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Om överträdelsen har skett under företagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

För värdepappersinstitut får avgiften inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven i 8 kap. 3 § denna lag eller 6 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

9 a §

Sanktionsavgifter för fysiska personer ska fastställas till högst

1. ett belopp som per den 17 juli 2013 i svenska kronor motsvarar fem miljoner euro eller

2. två gånger summan av den vinst eller två gånger summan av de kostnader som undvikits till följd av regelöverträdelsen, i de fall beloppen kan fastställas.

10 §

När *straffavgiftens* storlek fastställs, *skall* särskild hänsyn tas till *hur allvarlig den överträdelse är som föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.*

När *sanktionsavgiftens* storlek fastställs, *ska* särskild hänsyn tas till *det som sägs i 1 a och 1 b §, samt till institutets eller den fysiska personens finansiella ställning och, i de fall det kan fastställas, den vinst eller de kostnader som överträdelsen föranlett för institutet eller den fysiska personen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014. Lagen ska inte tillämpas på överträdelser som helt inträffat före lagens ikraftträdande.

1.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut

Härigenom föreskrivs⁶⁴ att 4 kap. 1 § och 7 kap. 3 § lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §

Staten har gentemot en aktieägare i ett kreditinstitut rätt att lösa in aktierna, om det är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt och om

1. bolaget eller aktieägaren inte har antagit ett avtalsförslag vars villkor Prövningsnämnden funnit inte vara oskäligen,

2. bolaget eller aktieägaren inte har fullgjort en förpliktelse som följer av ett avtal om stöd enligt denna lag och som är av väsentlig betydelse, eller

3. bolagets kapitalbas inte uppgår till en fjärdedel av kapitalbaskravet, beräknad enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

3. bolagets kapitalbas inte uppgår till en fjärdedel av kapitalbaskravet, beräknad enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012

Staten har gentemot en aktieägare i ett kreditinstitut rätt att lösa in aktierna, om det är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt och om

1. bolaget eller aktieägaren inte har antagit ett avtalsförslag vars villkor Prövningsnämnden funnit inte vara oskäligen,

2. bolaget eller aktieägaren inte har fullgjort en förpliktelse som följer av ett avtal om stöd enligt denna lag och som är av väsentlig betydelse, eller

⁶⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

7 kap.
3 §⁶⁵

Avgiftsunderlaget är summan av den avgiftsskyldiges skulder och avsättningar – dock inte obeskattade reserver – vid utgången av räkenskapsåret enligt fastställd balansräkning, om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

För en avgiftsskyldig som ingår i en koncern enligt årsredovisningslagen (1995:1554) ska avgiftsunderlaget minskas med skulder till andra avgiftsskyldiga företag i koncernen.

För ett kreditinstitut ska avgiftsunderlaget minskas med efterställda skuldförbindelser som får ingå i kapitalbasen enligt *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar*.

För ett kreditinstitut ska avgiftsunderlaget minskas med efterställda skuldförbindelser som får ingå i kapitalbasen enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012*.

Denna lag träder i kraft den.....

⁶⁵ Senaste lydelse 2009:1418.

1.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs⁶⁶ att 3 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.
2 §⁶⁷

Ett betalningsinstitut ska vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som motsvarar minst startkapitalet enligt 1 § eller ett kapitalkrav beräknat enligt 3 eller 4 §. Betalningsinstitutets kapitalbas får inte underskrida det högsta av dessa två belopp.

Vid beräkningen av kapitalbasen och dess sammansättning gäller 3 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar och föreskrifter meddelade med stöd av 13 kap. 1 § 6 samma lag.

Vid beräkningen av kapitalbasen och dess sammansättning gäller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

Ett betalningsinstitut som tillhör samma grupp som ett annat betalningsinstitut, eller ett kreditinstitut, värdepappersföretag, fondbolag, försäkringsföretag eller institut för elektroniska pengar får inte vid beräkning av kapitalbasen ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

Ett betalningsinstitut som driver annan verksamhet i enlighet med 5 § får inte vid beräkningen av kapitalbasen ta med sådana poster som ingår i beräkningen av kapitalbasen i sådan annan verksamhet.

⁶⁶ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

⁶⁷ Senaste lydelse 2011:775.

För ett betalningsinstitut som har bytt redovisningsvaluta gäller att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som följer av 6 och 7 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Denna lag träder i kraft den [.....]

1.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs⁶⁸ att 3 kap. 2 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Ett institut för elektroniska pengar ska vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som lägst motsvarar startkapitalet enligt 1 § eller ett kapitalkrav beräknat enligt 3 §. Institutets kapitalbas får inte underskrida det högsta av dessa belopp.

Vid beräkningen av kapitalbasen och dess sammansättning ska 3 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar och de föreskrifter som har meddelats med stöd av 13 kap. 1 § 6 den lagen tillämpas. Därutöver gäller följande vid beräkningen:

Vid beräkningen av kapitalbasen och dess sammansättning ska Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 tillämpas. Därutöver gäller följande vid beräkningen:

1. Ett institut för elektroniska pengar som tillhör samma grupp som ett annat institut för elektroniska pengar, eller ett betalningsinstitut, kreditinstitut, värdepappersföretag, fondbolag eller försäkringsföretag får vid beräkning av kapitalbasen inte ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

2. Ett institut för elektroniska pengar som bedriver annan verksamhet i enlighet med 5 § får vid beräkningen av kapitalbasen inte ta med sådana poster som ingår i beräkningen av kapitalbasen i den andra verksamheten.

⁶⁸ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

3. För ett institut för elektroniska pengar som har bytt redovisningsvaluta får kapitalbasen inte understiga det högsta av de belopp som följer av 6 och 7 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Denna lag träder i kraft den.....

1.25 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs⁶⁹ att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 30 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

4 a §

Sekretess gäller i en statlig myndighets verksamhet som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet, värdepappersmarknaden eller försäkringsväsendet för uppgift i en anmälan eller utsaga om överträdelser av det finansiella regelverket som kan avslöja anmälarens identitet.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den.....

⁶⁹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

1.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1268) om investeringsparkonto

Härigenom föreskrivs⁷⁰ att 5 § lagen (2011:1268) om investeringsparkonto ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Med investeringsföretag avses

1. ett svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

2. ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där har tillstånd att tillhandahålla sidotjänster som avses i bilaga I, avsnitt B punkt 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU, eller

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och som där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut som avses i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och som där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut som avses i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring

⁷⁰ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

direktiv 2010/78/EU.

*av direktiv 2002/87/EG och om
upphävande av direktiv
2006/48/EG och 2006/49/EG.*

Denna lag träder i kraft...

1.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder

Härigenom föreskrivs⁷¹ att 1 kap. 10 och 11 §§ och 7 kap. 6 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 10 §

Med ett förvaringsinstituts behöriga myndigheter avses följande.

Om förvaringsinstitutet

1. är ett kreditinstitut med tillstånd som avses enligt *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/89/EU: de myndigheter som anges i 1 kap. 3 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar,*

1. är ett kreditinstitut med tillstånd som avses enligt *Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG: den myndighet som anges i 1 kap. 4 § lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut,*

2. är ett värdepappersföretag med tillstånd som avses enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG⁷, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets

⁷¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

direktiv 2010/78/EU: de myndigheter som anges i 1 kap. 5 § 2 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

3. är ett sådant institut som avses i 9 kap. 4 § första stycket 3: de myndigheter i institutets hemland som enligt nationell lag eller annan författning har behörighet att utöva tillsyn över sådana institut,

4. är någon som avses i 9 kap. 7 §: de myndigheter i det land inom EES där denne är etablerad och vilka, enligt nationell lag eller annan författning, har behörighet att utöva tillsyn över denne, alternativt det officiella organ som har behörighet att registrera eller utöva tillsyn över denne i enlighet med yrkesetiska regler, eller

5. är utsett som förvaringsinstitut för en icke EES-baserad alternativ investeringsfond enligt 9 kap. 5 § och inte omfattas av 1–4: de berörda nationella myndigheterna i det land där förvaringsinstitutet har sitt stadgeenliga säte.

11 §

I denna lag betyder

1. arbetstagarrepresentanter: detsamma som i artikel 2 e i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/14/EG av den 11 mars 2002 om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare i Europeiska gemenskapen,

2. direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder: Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010,

3. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

4. emittent: ett företag som har sitt stadgeenliga säte i ett land inom EES och vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad,

5. etablerad:

a) för en alternativ investeringsfond: där fonden har tillstånd eller är registrerad eller, om fonden varken har tillstånd eller är registrerad, där dess stadgeenliga säte eller huvudkontor finns, eller, om fonden inte har något stadgeenligt säte eller huvudkontor, det land till vilket fonden har starkast anknytning,

b) för en AIF-förvaltare: där dess stadgeenliga säte finns,

c) för ett förvaringsinstitut: där dess stadgeenliga säte eller en filial finns,

6. filial: avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även en AIF-förvaltares etablering av flera driftställen i ett annat land inom EES än hemlandet eller i ett land utanför EES ska anses som en enda filial,

7. finansiell hävstång: en metod genom vilken en AIF-förvaltare ökar exponeringen för en förvaltd alternativ investeringsfond genom lån av kontanter eller värdepapper, eller med användning av derivatinstrument eller på något annat sätt,

8. finansiellt instrument: detsamma som i 1 kap. 4 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

9. fondföretag: detsamma som i 1 kap. 1 § första stycket 9 lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

10. holdingbolag: ett företag med aktieinnehav i ett eller flera andra företag, vars affärsidé är att fullfölja en eller flera affärsstrategier genom sina dotterföretag, närstående företag eller ägarintressen för att bidra till deras värde på lång sikt, och som är ett företag som antingen

a) handlar för egen räkning och vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad, eller

b) har etablerats inte huvudsakligen för att generera avkastning åt sina investerare genom avyttring av sina dotterföretag eller närstående företag, vilket framgår av bolagets årsredovisning eller andra offentliga handlingar,

11. kapitalbas: detsamma som i 3 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar,

11. kapitalbas: detsamma som i artikel 72 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012,

12. kommissionens delegerade förordning: kommissionens delegerade förordning (EU) nr 231/2013 av den 19 december 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU vad gäller undantag, allmänna verksamhetsvillkor, förvaringsinstitut, finansiell hävstång, öppenhet och tillsyn,

13. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i en AIF-förvaltare, om innehavet beräknat på det sätt som anges i 1 kap. 1 a § lagen om värdepappersfonder representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av förvaltaren,

14. marknadsföring: direkt eller indirekt erbjudande eller placering, på AIF-förvaltarens initiativ eller för AIF-förvaltarens räkning, av andelar eller aktier i en alternativ investeringsfond som denne förvaltar och som riktar sig till investerare med hemvist eller stadgeenligt säte inom EES,

15. matarfond till en alternativ investeringsfond: en alternativ investeringsfond som

a) placerar minst 85 procent av sina tillgångar i andelar eller aktier i en annan alternativ investeringsfond (mottagarfond till en alternativ investeringsfond), eller

b) placerar minst 85 procent av sina tillgångar i fler än en mottagarfond till en alternativ investeringsfond förutsatt att dessa fonder har identiska investeringsstrategier, eller

c) på annat sätt har en exponering på minst 85 procent av sina tillgångar mot en sådan mottagarfond till en alternativ investeringsfond,

16. moderföretag och dotterföretag: detsamma som i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554),

17. mottagarfond till en alternativ investeringsfond: en alternativ investeringsfond i vilken en annan alternativ investeringsfond investerar eller mot vilken denna fond har en exponering i enlighet med 15,

18. nära förbindelser: detsamma som i 1 kap. 2 § lagen om värdepappersfonder,

med den skillnaden att det som anges om fondbolag i stället ska tillämpas på AIF-förvaltare,

19. onoterat företag: ett företag som har sitt stadgeenliga säte i ett land inom EES och vars aktier inte är upptagna till handel på en reglerad marknad,

20. primärmäklare: kreditinstitut, värdepappersbolag, värdepappersföretag eller annan lagreglerad enhet som står under fortlöpande tillsyn, vilka erbjuder professionella investerare tjänster för att främst finansiera eller som motpart utföra transaktioner med finansiella instrument, och som även kan tillhandahålla andra tjänster, såsom clearing, avveckling, depåttjänster, värdepapperslån,

skräddarsydda tekniska lösningar och stödtjänster,

21. professionell investerare: en investerare som avses i 8 kap. 16 eller 17 § lagen om värdepappersmarknaden,

22. reglerad marknad: detsamma som i 1 kap. 5 § 20 lagen om värdepappersmarknaden,

23. specialfond: en alternativ investeringsfond som förvaltas enligt denna lag och uppfyller de särskilda villkoren i 12 kap.,

24. specialföretag för värdepapperisering: ett företag vars enda syfte är att genomföra en eller flera värdepapperiseringstransaktioner i den mening som avses i artikel 1.2 i Europeiska centralbankens förordning (EG) nr 24/2009 av den 19 december 2008 om statistik över tillgångar och skulder hos finansiella företag som deltar i värdepapperiseringstransaktioner¹² och annan lämplig verksamhet för att uppnå detta mål,

25. startkapital: detsamma som i 1 kap. 5 § 17 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

26. särskild vinstandel: en andel av en alternativ investeringsfonds vinst som tillfaller AIF-förvaltaren som ersättning för förvaltningen, exklusive eventuell andel av fondens vinst som tillfaller förvaltaren som avkastning på en investering som gjorts i fonden av förvaltaren, och

27. värdepappersfond: detsamma som i 1 kap. 1 § första stycket 25 lagen om värdepappersfonder.

7 kap.

6 §

En AIF-förvaltare med tillstånd enligt 3 kap. 2 § ska för denna förvaltning och de tjänster som bolaget utför ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker som enligt *lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar* krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

En AIF-förvaltare med tillstånd enligt 3 kap. 2 § ska för denna förvaltning och de tjänster som bolaget utför ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker som enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, och 2 kap. lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar* krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

För en AIF-förvaltare som utför diskretionär förvaltning av investeringsportföljer enligt 3 kap. 2 § första stycket tillämpas även övriga bestämmelser i *lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar* som gäller för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

För en AIF-förvaltare som utför diskretionär förvaltning av investeringsportföljer enligt 3 kap. 2 § första stycket tillämpas även övriga bestämmelser i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013, lagen (2014:000) om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut och lagen (2014:000) om kapitalbuffertar* som gäller för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

2 Utredarens uppdrag m.m.

2.1 Uppdraget

Enligt kommittédirektiven ska utredaren analysera och lämna förslag till de lagändringar som krävs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och värdepappersföretag och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (CRD 4). I uppdraget ingick också att analysera och utarbeta lagförslag till de anpassningar och ändringar i svensk lagstiftning som bedöms nödvändiga med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (CRR). Utredaren ska även analysera vilken myndighet som bör ges uppdraget att på nationell nivå fastställa den kontracykliska kapitalbufferten. Val av myndigheter blir dock även aktuellt för att kunna genomföra direktivets bestämmelser om en systemriskbuffert, bestämmelserna om kapitalbuffertar för systemviktiga institut och för de makrotillsynsåtgärder som kan vidtas med stöd av artikel 458 CRR.

Utredaren ska också analysera och överväga om det finns behov av att införa ett särskilt förfarande för handläggning av sanktionsärenden, och om så bedöms vara fallet utarbeta förslag till hur ett sådant förfarande ska utformas.

2.2 Utredningens arbete

Utredningen har haft åtta protokollförda sammanträden med expertgruppen. Därutöver har utredningen haft samrådsmöte med Finansdepartementet, Finansinspektionen, Finanskriskommittén¹, 2012 års marknadsmissbrukutredning² och Riksbanken. Sekretariatet har även haft underhandskontakter med personer i Regeringskansliet, hos Finansinspektionen, Riksbanken, Datainspektionen och med företrädare för olika branschorganisationer, däribland företrädare för arbetsmarknadens parter.

2.3 Genomförande av EU-förordningar och EU-direktiv

I EU-regelverket ingår bl.a. lagstiftningsakter i form av EU-förordningar och EU-direktiv, samt EU-domstolens praxis. *EU-förordningar* är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i varje medlemsstat och får inte införlivas genom nationell normgivning, eftersom det kan skapa tvivel om dess ursprung och rättsliga effekt. *EU-direktiv* riktar sig mot medlemsstaterna och anger ett resultat som ska uppnås inom bestämd tid, men överläter åt medlemsstaterna själva att bestämma form och tillvägagångsätt för genomförandet. För att ett direktiv ska bli gällande i svensk rätt måste det genomföras i svensk rätt, dvs. införlivas i den svenska rättsordningen. Genomförande av ett direktiv kan således erbjuda medlemsstaterna en viss valfrihet om hur medlemsstaten ska gå till väga för att genomföra direktivet i nationell rätt. Om direktivet är ett minimidirektiv har medlemsstaterna möjlighet att införa strängare regler än vad som följer av direktivet. Om bestämmelserna däremot är fullharmoniserade (eller maximiharmoniserande) har medlemsstaterna inte rätt att införa kompletterande regler. Enligt lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen gäller EG:s regelverk här i landet med den verkan som följer av de grundläggande fördragen.

Nedan redogörs för utgångspunkterna vid utarbetandet av förslagen till hur CRD 4 ska genomföras i nationell rätt. Behovet av lagstiftningsåtgärder till följd av CRR behandlas i betänkandets kapitel 5.

¹ Dir. 2011:6 Översyn av regelverket för hantering av finansiella kriser.

² Dir. 2012:108 Bekämpande av marknadsmissbruk.

2.4 Utgångspunkter för genomförandet av direktivet

Ett viktigt syfte bakom det nya gemensamma regelverket är att värna den finansiella stabiliteten, men också att uppnå en harmonisering som underlättar gränsöverskridande verksamhet inom EU samt bidrar till effektivitet i den finansiella sektorn och förhindrar regelarbete. Detta har utgjort motiv för att delar av regleringen placerats i en EU-förordning. Även vid genomförandet av EU-direktiv är det emellertid viktigt att medlemsstaternas nationella regelverk inte lägger på bestämmelser som stör den inre marknadens funktionssätt. Utredarens uppdrag i denna del begränsas enligt kommittédirektivet till att anpassa gällande rätt och lämna förslag till åtgärder för att genomföra direktivet. De genomförandeåtgärder som presenteras av utredaren har därför lämnats med utgångspunkt att inte införa vare sig strängare eller mjukare regler än vad som följer av direktivet och syftet med regleringen. I vissa fall har emellertid utredaren funnit skäl att göra avsteg härifrån och då har sådana val motiverats särskilt.

Utgångspunkten har vidare varit att de nya bestämmelser som ska genomföras i möjligaste mån ska anpassas till gällande lagstiftning och, såvitt avser lämplig normnivå på de nya reglerna, nuvarande lagstiftningstradition. Vid genomförandet av 2006 års direktiv gjordes bedömningen att föreskrifter om kapitaltäckning m.m. är offentligrättsliga (prop. 2006/07:5 s. 101 ff.). Det innebär att det är möjligt för riksdagen att delegera föreskriftsrätt i ämnet till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (*jfr* 8 kap. 3 § RF). Nuvarande kapitaltäckningsregler har genomförts genom att föreskriftsrätten i relativt stor omfattning delegerats till Finansinspektionen. Det huvudsakliga skälet för detta var att bestämmelserna i direktiven ansågs mycket detaljerade, tekniskt komplicerade och bedömningen gjordes att regelverket sannolikt kommer behöva ändras ofta för att hållas aktuellt och följa utvecklingen på de finansiella marknaderna.³ En stor del av de detaljerade reglerna som är tekniskt komplicerade regleras i EU-förordningen och behovet av nationell reglering minskar därför. Oaktat detta innehåller direktivet alltjämt bestämmelser som på grund av dess detaljerade karaktär liksom tidigare bör införlivas genom en kombination av lag och myndighetsföreskrifter. Lagstiftningskompetensen för administrativa sanktioner med anledning av regelöverträdelser är däremot exklusivt förbehållen riksdagen. Detta

³ Jämför prop. 2006/07:05 s. 100.

innebär att de närmare förutsättningarna för åläggande av sanktioner bör framgå direkt av lag.

En annan utgångspunkt har varit att den svenska regleringen så nära som möjligt ska överensstämma med de begrepp och termer som används i direktivet. Med en sådan utgångspunkt skapas bättre förutsättningar för att uppnå direktivets syfte att öka harmoniseringen på området. Genom att använda direktivets begrepp och termer minskar också risken för att de svenska reglerna tolkas på ett sätt som inte är förenligt med direktivet. Detta hindrar emellertid inte att genomförandeåtgärderna ibland språkligt skiljer sig från texten i direktivet. Denna form av språkliga justeringar ska dock inte ändra på det sakliga innehållet i bestämmelserna.

Medlemsstaternas skyldighet att införliva CRD 4 gäller endast för de bestämmelser som ändrats jämfört med tidigare direktiv (skäl 76). Utredarens förslag till genomförandeåtgärder behandlar i enlighet härmed inte samtliga artiklar i direktivet.

2.5 Införande av en ny lag om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut

Lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar innehåller en samlad reglering för de kapitaltäckningsregler som ska tillämpas av kreditinstitut och värdepappersbolag. Till följd av CRR föreslår utredaren att lagen ska upphävas (se betänkandets kapitel 5). Frågan har då uppkommit om bestämmelser i lagen som ska finnas kvar i nationell rätt och tillämpas på både kreditinstitut och värdepappersbolag, bör överföras till ny lag, alternativt arbetas in i sektorslagstiftningen.

Om bestämmelser som äger tillämpning på både kreditinstitut och värdepappersbolag inarbetas i sektorslagstiftningen innebär det att bestämmelser om rörelseregler för kreditinstituten respektive värdepappersbolagen samlas i var sin lag. En sådan lagstiftningsteknik skulle å andra sidan leda till att vissa kapitaltäckningsregler, som exempelvis bestämmelserna om de nya kapitalbuffertarna, sprids i olika lagar. Bestämmelser i direktivet skulle då behöva genomföras på mer än ett ställe i den svenska lagstiftningen.

Utredaren har därför valt att som utgångspunkt samla sådana för kreditinstitut och värdepappersbolag gemensamma bestämmelser i en särskild lag. Det innebär val av samma lagstiftningsteknik som användes vid genomförandet av de nuvarande kapitaltäckningsreglerna. I de fall

som sektorslagstiftningen redan innehåller regler på området framstår det emellertid mer lämpligt att arbeta in bestämmelserna i dessa lagar.

Den nya lagen kommer innehålla bestämmelser om hur tillsynen ska utövas över kreditinstitut och värdepappersbolag, men även regler som kommer äga tillämpning på värdepappersinstitut⁴. Den nya lagen bör därför benämnas lag om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.

⁴ Med värdepappersinstitut avses enligt svensk rätt värdepappersbolag, svenska kreditinstitut som har fått tillstånd enligt LVM att driva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial i landet.

3 Bakgrund

3.1 Inledning

Den nuvarande europeiska regleringen av villkoren för att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, inklusive de kapitalkrav som ställs på kreditinstitut och värdepappersföretag, återfinns i direktiv 2006/48/EG (kreditinstitutsdirektivet) och 2006/49/EG (kapitalkravsdirektivet). Direktiven innehåller de grundläggande kraven för att starta verksamhet i ett kreditinstitut och anger hur stort kapital ett institut måste ha i relation till riskerna i verksamheten. I direktiven finns även bestämmelser om institutens övriga riskhantering, krav på vilken information som ska offentliggöras, regler för övervakning och kontroll av stora exponeringar samt hur de behöriga myndigheterna ska utöva tillsyn.

Den globala finanskrisen år 2008 visade på klara brister i de regler och den tillsyn som skulle upprätthålla den finansiella stabiliteten. Det visade sig att bankerna hade för lite kapital och att det kapital som fanns inte heller var av tillräckligt bra kvalitet samt att bankerna hade otillräckliga likviditetsbuffertar. Framväxten av stora gränsöverskridande bankkoncerner innebar även att krisen fick stora spridningseffekter globalt. Regelverket visade sig därför både vara otillräckligt och ha en konjunktursterkande, så kallad procyklisk, effekt på finansmarknaden. En viktig lärdom från finanskrisen var också att det inte bara fanns brister i rådande regelverk och i tillsynen av instituten, utan att det även saknades ett övergripande perspektiv på risker i hela det finansiella systemet, så kallade systemrisk.

Sedan krisen har det pågått ett arbete med att se över internationella standarder för banker för att förstärka banksektorns förmåga att stå emot ekonomiska och finansiella kriser och därmed undvika spridningseffekter från den finansiella sektorn till samhällsekonomin. Arbetet har även berört frågan hur banker som ändå råkar i kris kan rekonstrueras eller avvecklas på ett sätt som begränsar kostnaderna

för samhället. Översynen av regelverket har inte bara fokuserat på att skärpa tidigare krav på enskilda banker (mikrotillsyn) utan även på att komplettera regelverket med nya krav och instrument med fokus på stabiliteten i det finansiella systemet som helhet (makrotillsyn). Det internationella reformarbetet har därför till stor del handlat om att skapa ett gemensamt internationellt ramverk för att förebygga och hantera framtida gränsöverskridande kriser.

På EU-nivå fastställde Europeiska unionens råd i juni 2009 vikten av att etablera ett gemensamt europeiskt regelverk av harmoniserade regler som är direkt tillämpliga på alla finansinstitut som är aktiva på den inre marknaden.¹

Nedan lämnas en beskrivning av det arbete som pågått på internationell nivå för att åtgärda brister som uppdagades genom krisen, vilket bland annat omfattar framväxten av Basel 3-överenskommelsen, och arbetet med att omvandla Baselöverenskommelsen till bindande rättsakter inom EU.

3.2 Baselkommittén

Baselkommittén (The Basel Committee on Banking Supervision) är ett globalt forum för samarbete kring frågor om banktillsyn. Där ingår centralbanker och – i de länder där tillsynen över institut utövas av annan myndighet än centralbanken – tillsynsmyndigheter.² Kommittén tar bland annat fram internationella standarder, riktlinjer och rekommendationer för reglering av banker.

Baselkommittén antog år 1988 en rekommendation om gemensamma kapitaltäckningsregler för internationellt verksamma banker – den så kallade *Basel 1*-överenskommelsen.³ Ett av huvudsyftena med Basel 1 var att stärka soliditeten i internationellt verksamma banker genom att ange ett kapitalkrav för dem. Ett annat att möjliggöra konkurrens på lika villkor mellan banker i olika länder.

¹ Council of the European Union, Presidency conclusions, 19 juni 2009.

² Följande länder är medlemmar i Baselkommittén: Argentina, Australien, Belgien, Brasilien, Frankrike, Hong Kong SAR, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Kanada, Kina, Luxemburg, Mexiko, Nederländerna, Ryssland, Saudiarabien, Schweiz, Singapore, Spanien, Storbritannien, Sverige, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Tyskland och USA.

³ The Basel Capital Accord – International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, July 1988.

I juni 2004 undertecknade Baselkommittén en ny överenskommelse, *Basel 2*.⁴ Överenskommelsen är uppbyggd kring tre pelare. Den *första* pelaren omfattar kapitalkrav för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker. Den *andra* pelaren handlar om tillsynsmyndigheternas översyn och utvärdering och redogör för kraven på bankernas riskhantering och interna kapitalutvärdering samt fastställer tillsynsmyndigheternas funktioner och befogenheter. Den *tredje* pelaren beskriver kraven på att bankerna ska offentliggöra information. Basel 2-överenskommelsen handlar därmed inte bara om kapitalkrav utan även om att förstärka bolagsstyrningen i banker, att ge tillsynsmyndigheter fler verktyg att åtgärda brister i banker samt att öka marknadsdisciplinen genom att kräva att bankerna ska offentliggöra mer väsentlig information. 2006 års kreditinstituts- och kapitalkravsdirektiv bygger väsentligen på Basel 2.

Under den finansiella krisen 2008 blev det uppenbart att Basel 2-överenskommelsen inte var tillräcklig för att fånga upp riskerna för bankerna. Under 2008 påbörjades därför ett arbete på global nivå med att se över det internationella regelverket för banker. I G20-deklarationen från Pittsburgh i september 2009 gjordes en överenskommelse på global nivå om åtgärder för att bl.a. förbättra kapitaliseringen av banksystemen.⁵ Under december 2010 kom sedan Baselkommittén med ett nytt förslag till ramverk för banker, den s.k. Basel 3-överenskommelsen.

3.3 Basel 3

Basel 3-överenskommelsen⁶ utvidgar och förstärker det tidigare regelverket. Det omfattar på samma sätt som Basel 2 tre pelare – grundläggande kapitalkrav, tillsyn och riskbedömning samt informationskrav. Det övergripande syftet med det nya regelverket är att stärka bankernas förmåga att stå emot förluster och att minska sannolik-

⁴ Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework – Comprehensive Version.

⁵ G-20 består av ledarna för 20 industri- och tillväxtekonomier: Argentina, Australien, Brasilien, Kanada, Kina, Frankrike, Tyskland, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Mexiko, Ryssland, Saudi Arabien, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Storbritannien och USA samt EU. Tillsammans utgör medlemsstaterna runt 90 % världens samlade bruttonationalprodukt och runt 2/3 av världens befolkning.

⁶ Basel Committee on Banking Supervision, Basel 3: A global framework for more resilient banks and the banking system, December 2010 and revised June 2011; Basel Committee on Banking Supervision, Basel 3: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, December 2010.

heten för nya finansiella kriser. Basel 3-överenskommelsen berör bland annat bankers kapitaltäckning, bruttosoliditet och likviditet. Det ställer även ökade krav på tillsyn, riskhantering och transparens.

Basel 3-överenskommelsen syftar till att motverka både institutspecifika risker och övergripande systemrisker, dvs. den omfattar både mikro- och makrotillsynsåtgärder. Basel 3-överenskommelsen inför även nya instrument i det globala regelverket för att bättre kunna motverka risker i hela det finansiella systemet, så kallade systemrisker, och för att motverka konjunkturförstärkande tendenser i det finansiella systemet

Mer kapital av högre kvalitet

Basel 3-överenskommelsen innebär både krav på att kapitalet som inkluderas i kapitalbasen ska vara av bättre kvalitet och en höjning av kapitalkraven jämfört med Basel 2. Kraven på det regleringsmässiga kapitalet skärps. Det innebär bl.a. att en betydligt större andel av kapitalbaskravet ska utgöras av kapital av högsta möjliga kvalitet, så kallat kärnprimärkapital.⁷ Det nya kapitalbaskravet innebär att instituten måste täcka minst 4,5 procent av de riskvägda tillgångarna med kärnprimärkapital. Att tillgångarna är riskvägda innebär att varje tillgångs värde justeras utifrån dess risk, dvs. att ju högre risk en tillgång är förknippad med desto mer kapital behövs.

Kapitalbuffertar

Utöver skärpta kapitalbaskrav innehåller Basel 3-överenskommelsen rekommendationer om att införa kapitalbuffertar. Kapitalbuffertarna syftar till att stärka bankernas motståndskraft och därmed dämpa procyklikaliteten i banksektorn och resten av det finansiella systemet. Buffertarna ska därför fungera som stötdämpare och därmed minska risken att problem i banksektorn sprider sig till resten av det finansiella systemet och den reala ekonomin.⁸ Den så kallade kapitalkonserveringsbufferten ställer krav på ytterligare 2,5 procent kärnprimärkapital.

⁷ Primärkapital utgörs av eget kapital reducerat för föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar och immateriella tillgångar som till exempel goodwill. I primärkapitalet tilläts också vissa typer av förlagslån ingå, så kallat primärkapitaltillskott eller hybridkapital.

⁸ BIS (2010) The Basel Committee's response to the financial crisis: report to the G20, oktober 2010, s. 8-9.

Rekommendationen innebär alltså att bankerna tillsammans med kapitalbaskravet ska hålla minst 7 procent i kärnprimärkapital. Därutöver ska enskilda länder kunna besluta om krav på en kontrycklig kapitalbuffert när det finns tecken på en stark kredittillväxt i det finansiella systemet. Denna buffert kan i normala fall variera mellan 0 och 2,5 procent av de riskvägda tillgångarna. Vid behov finns det dock möjlighet att sätta ett högre buffertkrav. På global nivå har man efter Basel 3-överenskommelsen även kommit överens om att införa extra kapitalkrav för systemviktiga institut för att motverka strukturella problem i det finansiella systemet.

Likviditetsreglering

Den globala finanskrisen visade att bankerna tog för stora likviditetsrisker. Framförallt handlade det om att de hade för små likviditetsbuffertar och att de hade dålig matchning i löptider mellan tillgångar och skulder. Det resulterade i att även välkapitaliserade banker fick likviditetsproblem när viktiga finansieringskällor föll bort. Basel 3 innehåller därför två nya globala harmoniserade standarder för likviditet med syfte att förbättra bankernas förmåga att hantera likviditetsproblem på kort och lång sikt (se avsnitt 4.2.2).

Bruttosoliditetsmätt

Basel 3-överenskommelsen innehåller även ett bruttosoliditetsmått.⁹ Avsikten med bruttosoliditetsmättet är att komplettera kapitaltäcknings- och likviditetskraven med ett enkelt instrument som inte är baserat på riskbaserade tillgångar, för att se till att instituten inte underskattar sina risker genom att sätta ett tak för hur mycket bankerna kan belåna sig. Bruttosoliditetsmättet anger hur stort institutets kapital är i förhållande till bankens totala tillgångar, inklusive åtaganden utanför balansräkningen och oavsett risk. Det innebär att bankerna inte ska ta hänsyn till vem eller till vad de lånar ut när de beräknar sina totala tillgångar. Dessutom ska de flesta posterna utanför balansräkningen räknas med till hela sitt nominella värde (se avsnitt 4.2.3).

⁹ För vidare läsning se t ex. Wagman, Katarina, "Krav på bruttosoliditet – vad är det och behövs det?", Ekonomisk kommentar nr 5 2013, Sveriges riksbank.

3.4 Den nya tillsynsstrukturen i EU

Inom EU har det skapats en ny struktur för tillsynen av den finansiella sektorn. Syftet med det arbetet har varit att bättre kunna hantera den omfattande gränsöverskridande verksamheten inom den europeiska banksektorn, följa och analysera utvecklingen och kunna vidta relevanta åtgärder för att främja den finansiella stabiliteten inom EU.

Den nya europeiska tillsynsstrukturen består av två pelare. Den första pelaren syftar till att förbättra övervakningen av systemriskerna inom EU, så kallad makrotillsyn. En ny systemrisknämnd har inrättats – den Europeiska systemrisknämnden (ESRB) – med ansvar att övervaka det finansiella systemet som helhet för att undvika och förebygga systemrisk. Den andra pelaren syftar till att förbättra tillsynen över enskilda institut, så kallad mikrotillsyn. Tre nya europeiska tillsynsmyndigheter har inrättats – Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (ESMA). Dessa tre nya tillsynsmyndigheter har getts i uppgift att säkerställa att en samlad uppsättning harmoniserade regler och enhetliga tillsynsrutiner tillämpas av de nationella tillsynsmyndigheterna.

ESRB och de tre nya Europeiska tillsynsmyndigheterna utgör tillsammans med de nationella tillsynsmyndigheterna det europeiska systemet för finansiell tillsyn, ESFS.

3.5 Nya krav på sanktioner

Den finansiella krisen väckte även frågan om befintliga regler i tillräckligt stor utsträckning följdes och respekterades av instituten. År 2008 genomförde Europeiska banktillsynskommittén (föregångaren till EBA) en undersökning av vilka administrativa sanktioner som fanns tillgängliga i ländernas nationella lagstiftning och hur sanktionerna hade tillämpats av tillsynsmyndigheterna. Undersökningen utvisade betydande skillnader mellan tillsynsmyndigheter i olika länder, både när det gällde tillsynsmyndigheternas befogenhet att besluta om sanktioner, och i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna beslutade om sanktioner. För stora skillnader mellan de olika regelverken ansågs innebära ett hot mot en effektiv tillsyn och mot-

verka likvärdiga konkurrensvillkor, något som i sin tur kan få stor inverkan på det finansiella systemets stabilitet och funktionssätt.

Vid G20 mötet den 15 november 2008 ingicks en överenskommelse om att vidta åtgärder för att skydda marknaden och dess investerare mot ett olagligt uppträdande på marknaden samt inrättandet av ändamålsenliga sanktionssystem.

Europeiska kommissionen antog den 8 december 2010 ett meddelande om möjliga åtgärder för att skärpa påföljdssystemen inom EU:s sektor för finansiella tjänster.¹⁰ Avsikten var att säkerställa effektiva sanktioner som avhåller instituten från att begå överträdelser av regelverket och förbättra efterlevnaden av regelverket. Att nationella myndigheter fullgör sin främsta uppgift att tillse att regelverket efterlevs av instituten, samt sanktionerar eventuella överträdelser var en ledstjärna i arbetet. Mot denna bakgrund innehåller EU:s nya rättsakter bestämmelser om sanktioner med vissa gemensamma minimistandarder för medlemsstaternas sanktionssystem.

3.6 Bolagsstyrning

Den 4 mars 2009 lade Europeiska kommissionen fram ett meddelande för främjande av europeisk återhämtning. I detta meddelande annonserades omfattande åtgärder avseende ramverket för reglering och tillsyn av de finansiella marknaderna. Först skulle oegentligheterna i ersättningssystemen inom finanssektorn skyndsamt åtgärdas i syfte att stävja överdrivet risktagande och kortsiktigt tänkande. Därefter, som ett andra steg, avsåg kommissionen att genom en bredare ansats utvärdera och rapportera om befintlig praxis för bolagsstyrning i finansiella institut samt därefter lämna rekommendationer inklusive, i förekommande fall, lagstiftningsförslag. Den 2 juni 2010 presenterade kommissionen en grönbok som pekade på ett antal svagheter och brister avseende bolagsstyrning i finansiella institut.¹¹ I grönboken lyftes ett antal konkreta brister fram avseende rollen för bolagsstyrelserna, aktieägarna, revisorerna och tillsynsmyndigheterna. I grönboken noterades dessutom att den för finansiella institut så avgörande riskhanteringen haft vissa brister och att rollen för risk-

¹⁰ Se Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, The European Economic and Social committee and the Committee of the Regions (Com [2010]716 final).

¹¹ Grönbok om företagsstyrning i finansiella institut och om ersättningspolicy KOM (2010) 284.

hanteringsfunktionen i organisationerna liksom tillhörande rapportering bör stärkas. Arbetet har medfört att CRD 4 innehåller åtgärder för att stärka det nuvarande systemet så att alla inblandade mer tydligt ser sitt ansvar och sina skyldigheter.

3.7 CRD 4 och CRR

Den 26 juni 2013 antog Europaparlamentets och rådets ett nytt direktiv (CRD 4)¹² och en förordning (CRR)¹³ som ersätter 2006 års direktiv. De nya rättsakterna syftar bland annat till att införa Basel 3 överenskommelsen i bindande rättsakter inom EU och harmonisera gällande kapitaltäckningsregler. Rättsakterna bygger vidare på de tre pelare som introducerades i Basel 2-överenskommelsen, nämligen grundläggande kapitalkrav, tillsyn och riskbedömning och informationskrav. Bestämmelser som rör första och tredje pelaren återfinns framförallt i förordningen medan pelare 2-åtgärder återfinns i direktivet.

De nya rättsakterna innehåller regler som till stora delar återfinns i nu gällande direktiv, men i förordningen återspeglas Basel 3-överenskommelsen med dess nya krav i fråga om kapital, likviditet och bruttosoliditet. Direktivet i sin tur innehåller bland annat nya bestämmelser om kapitalbuffertar, bolagsstyrning, tillsynens utövande och sanktioner.

EU-regleringen omfattar alla banker, kreditmarknadsföretag och även värdepappersföretag i EU:s medlemsstater till skillnad mot Baselöverenskommelserna som i första hand är avsedda att omfatta internationellt verksamma banker.

3.7.1 Gemensam europeisk regelbok

I enlighet med Europeiska rådets slutsatser i juni 2009 om att en enhetlig reglering av kreditinstitut och värdepappersföretag är av stor betydelse för den inre marknaden, har ett av huvudsyftena med de nya rättsakterna varit att uppnå en ökad harmonisering av

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

regelverket. Detta syfte uppnås genom att en stor del av regelverket utgörs av en EU-förordning som är direkt tillämplig i alla medlemsstater. Behovet av att omarbete delar av gällande direktiv till en förordning ska även ses mot bakgrund av att EU:s medlemsstater genomfört 2006 års kreditinstituts- och kapitalkravsdirektiv på ett sådant sätt att det uppstått så stora skillnader i tillsynen av instituten i de olika länderna att det anses störa konkurrensförutsättningarna inom EU.

Förordningen innehåller därför harmoniserade tillsynskrav för institut i syfte att skapa en gemensam regelbok. Avsikten med den gemensamma regelboken är att säkerställa ett robust och enhetligt regelverk för att främja den inre marknaden och förhindra regelarbitrage. Den europeiska bankmyndigheten, EBA, får en viktig roll i harmoniseringen av regelverket. EBA ska systematiskt involveras när unionens lagstiftning ska antas genom utarbetande av förslag till bindande tekniska standarder som sedan ska antas av kommissionen innan de träder i kraft. EBA ska också utfärda riktlinjer och rekommendationer inom specifika områden.

Förordningen och direktivet ska också skapa ett tydligare och mer lättillämpat regelverk genom att bestämmelserna i bilagorna till nuvarande direktiv samlas i de normativa delarna i de nya rättsakterna.

3.7.2 Makrotillsyn

Den globala finansiella och ekonomiska krisen visade tydligt på den negativa återkopplingen mellan det finansiella systemet och samhälls-ekonomi. Den globala finanskrisen 2008 spred sig till ekonomin som helhet genom negativa effekter på tillväxten och satte press på ländernas offentliga finanser. Kostnaderna för samhället blev omfattande både i form av direkta offentliga utgifter för rekapitaliseringar av banker och infriade garantier, dels i form av stora produktionsbortfall som ofta följer i spåren av en finansiell kris. En viktig del av reformarbetet har därför varit att komplettera regelverket med ett övergripande perspektiv på det finansiella systemet som helhet, så kallad makrotillsyn. Makrotillsyn ska vara ett komplement till mikrotillsynens fokus på risker i enskilda institut och samverka med andra åtgärder som kan ha effekt på den finansiella stabiliteten.¹⁴

¹⁴ För vidare diskussion se t.ex. ”Macroprudential policy tools and frameworks: Update to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors”, 14 februari 2011, s. 2.

De nya rättsakterna innehåller därför flera nya instrument och åtgärder för att hantera systemrisker som potentiellt kan få allvarliga negativa konsekvenser för det finansiella systemet och samhälls-ekonomi. Medlemsstaterna behåller den ledande rollen för makrotillsyn. Det innebär att medlemsstaterna ges visst utrymme att hantera systemrisker som är specifika för den enskilda medlemsstaten och därmed frångå de harmoniserade tillsynskraven. Samtidigt införs det mekanismer för att se till att dessa verktyg inte skadar den inre marknadens funktionssätt och att användningen av dessa verktyg är transparent och enhetlig.

3.8 Svensk reglering av kreditinstitut och värdepappersföretag

I svensk rätt regleras grundläggande villkor för att starta och driva verksamhet i bank- och kreditmarknadsföretag framförallt i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och förordningen (2004:329) om bank och finansieringsrörelse, medan villkoren för att starta och driva värdepappersrörelse framgår av lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och förordning (2007:572) om värdepappersmarknaden. Av regelverket följer bl.a. att kreditinstitut och värdepappersbolag måste kunna hantera de risker som deras verksamhet är förenad med, vilket innefattar bl. a. dess kredit-, marknads- och operativa risker.

Regler för kapitaltäckning och stora exponeringar anges i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, lagen (2006:1372) om införande av kapitaltäckningslagen och förordningen (2006:1533) om kapitaltäckning och stora exponeringar. I kapitaltäckningslagen anges bl.a. vilka kapitalkrav som ska täckas av kapitalbasen, hur kapitalkravet för kredit- och marknadsrisk samt operativ risk ska beräknas, villkor för stora exponeringar, bestämmelser om offentliggörande av information m.m. Kapitaltäckningslagen utgör en ramlagstiftning som innehåller omfattande bemyndiganden till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Regelverket baseras till stora delar på direktiv 2006/48/EG om rätten att starta och driva verksamhet och 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut. Finansinspektionen övervakar att lagarna följs.

4 CRR och CRD 4

4.1 Inledning

CRR (förordningen) innehåller specificerade krav för kreditinstitutens och värdepappersföretagens kapitaltäckning, stora exponeringar, offentliggörande av information, bruttosoliditet och likviditet. CRD 4 (direktivet) innehåller bl.a. regler om villkoren för att få utöva verksamhet i ett kreditinstitut, regler om etableringsfrihet inom EU samt om förhållandet till tredje land, regler om tillsyn, sanktioner och bolagsstyrning. Därutöver innehåller direktivet nya bestämmelser om s.k. kapitalbuffertar (kapitalkonserveringsbufferten, kontracykliska kapitalbufferten, kapitalbuffertar för systemviktiga institut och systemriskbufferten) som ger medlemsstaterna möjlighet att ålägga instituten att ha ett högre kapitalkrav än vad som följer direkt av förordningen. Ändringarna ska fasas in gradvis fram till år 2019, även om de flesta ändringar ska träda i kraft år 2014.

CRD 4 har i Europeiska unionens officiella tidning markerats som en text av betydelse för Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Processen för att inkorporera direktivet i EES-avtalet pågår men något beslut om sådan inkorporering finns ännu inte. Detta betänkande utgår dock från att CRD 4 i framtiden kommer att tillämpas inte bara inom EU utan att också Norge, Island och Lichtenstein kommer att införliva direktivet. Förslagen i betänkandet har därmed utformats utifrån att reglerna ska tillämpas inom EES.

4.2 Den nya förordningen

CRR (förordningen) innehåller så kallade tillsynskrav som kreditinstitut och värdepappersföretag ska uppfylla. Därmed avses de krav som kreditinstitut och värdepappersföretag måste uppfylla i fråga om kapital, likviditet, stora exponeringar, bruttosoliditet och rapportering. Innehållet i förordningen är till största delen samma

som i 2006 års direktiv, men genom att kraven regleras i förordning i stället för att såsom tidigare i direktiv, harmoniseras i enlighet med Europeiska rådets önskemål regelverket ytterligare.

Förordningen innehåller dock bestämmelser som är helt nya jämfört med det tidigare regelverket såsom ändrade regler för kapitalbasen och kapitalkrav, nya regler om ett icke riskvägt bruttosoliditetsmått samt likviditetsregler. Dessa bestämmelser baseras på Baselkommitténs överenskommelse från 2010.

4.2.1 Kapitalkrav och definition av kapital

I enlighet med Basel 3-överenskommelsen ställer förordningen både hårdare krav på kvaliteten på det kapital som får räknas in i kapitalbasen och högre kapitalkrav på instituten.

Definition av kapital

Institutets kapitalbas delas in i två delar: primärt kapital och supplementärt kapital. Primärt kapital utgörs av eget kapital reducerat för föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar och immateriella tillgångar som t.ex. goodwill. I primärkapitalet tillåts också vissa typer av förlagslån ingå, så kallat primärkapitaltillskott eller hybridkapital. Primärkapital ska till största delen bestå av kärnprimärkapital¹, dvs. primärkapital med avdrag för kapitaltillskott och reserver som får ingå i kapitalbasen som primärt kapital enligt 3 kap. 4 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Det är kapital som har bäst förmåga att täcka förluster. Supplementärt kapital utgör en mindre del av kapitalbasen och tillåts vara av sämre kvalitet. Kapitalkraven anges som relationer i procent av institutets riskviktade tillgångar. De riskviktade tillgångarna anger hur mycket av det bokförda värdet på institutens olika tillgångar som ska täckas med kapital. Varje tillgång ges därför en riskvikt. Tillgångar med låg risk, som kassa och statsobligationer med hög kreditkvalitet, ges låga riskvikter medan tillgångar med hög risk, som utlåning till företag med låg kreditvärdighet och blanchoutlåning till hushåll, ges höga riskvikter. Storleken på det kapital av olika slag som bankerna måste hålla bestäms

¹ Common Equity Tier 1.

sedan genom att multiplicera bankens riskviktade tillgångar med de kapitaltäckningsrelationer som anges i förordningen.

Förordningen definierar de kapitalinstrument som utgör kärnprimärkapital utifrån 14 kriterier (artikel 28 CRR). EBA ska övervaka kvaliteten på de kapitalinstrument som institut ger ut.

Kapitalkrav

Kapitalkraven i förordningen anger minimikrav på hur mycket kapital av olika slag institut måste hålla vid varje tidpunkt för att täcka risker i sina tillgångar. Det är i huvudsak risker för förlust i samband med utlåning (kreditrisk) samt marknadsrisk och operativa risker. Kapitalbaskraven för instituten är uttryckta som procentandelar av institutens totala riskvägda exponeringsbelopp. Förordningens artikel 92 fastställer att instituten vid varje tidpunkt ska hålla kärnprimärkapital motsvarande minst 4,5 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp – kärnprimärkapitalrelationen – (artikel 92.1a). Därtill ställs det krav på att institutets primära kapital ska utgöra minst sex procent av det totala riskvägda exponeringsbeloppet – primärkapitalrelationen – (artikel 92.1b). Slutligen ska den totala kapitalrelationen, dvs. institutens kapitalbas som andel av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp, vara minst åtta procent (artikel 92.1c). Det innebär att den totala kapitalrelationen kan täckas med högst två procent supplementärkapital. Kapitalbaskraven innebär en skärpning jämfört med tidigare krav eftersom en betydligt större andel av kapitalbaskraven i framtiden måste täckas med kapital av högre kvalitet såsom kärnprimärkapital. Däremot är det totala kapitalbaskravet oförändrat på åtta procent. Det går dock inte att göra en enkel jämförelse med tidigare krav då definitionen på kapital är ny.

Enligt artikel 465 CRR kan vissa undantag att tillämpas från det att förordningen träder i kraft till och med den 31 december 2014. Dessa undantag innebär att artikel 92.1 a och b inte behöver tillämpas fullt ut under 2014 utan att kapitalbaskraven i stället innebär att nivån på kärnprimärkapitalrelationen ska ligga inom ett intervall på 4–4,5 procent och att nivån på primärkapitalrelationen ska ligga inom ett intervall på 5,5–6 procent till och med sista december 2014. Under övergångsperioden ska behöriga myndigheter fastställa nivån på kärnprimärkapitalrelationen och primärkapitalrelationen inom angivna intervall samt offentliggöra de fastställda nivåerna.

EBA:s roll

EBA ska ta fram förslag till bindande tekniska standarder för att ytterligare specificera vissa bestämmelser om kapitalbasen i syfte att harmonisera regelverket för alla EU:s medlemsstater senast 1 februari 2015 (artikel 28.5 CRR).

4.2.2 Likviditetsregleringen

Den globala finanskrisen visade att instituten tog för stora likviditetsrisker. Framförallt handlade det om att de hade för små likviditetsbuffertar och att de hade dålig matchning i löptider mellan tillgångar och skulder. Det resulterade i att även välkapitaliserade banker fick likviditetsproblem när viktiga finansieringskällor föll bort. I förordningen införs därför nya likviditetsregler för instituten. De bygger på Basel 3-överenskommelsens två globala harmoniserade standarder för likviditet med syfte att förbättra bankernas förmåga att hantera likviditetsproblem på kort och lång sikt. Regleringen avviker i vissa avseenden från Basel 3-överenskommelsen för att ta hänsyn till vissa EU-specifika omständigheter.

Likviditetstäckningskrav

Den första likviditetsregleringen, likviditetstäckningskrav (Liquidity Coverage Ratio, LCR), kräver att en banks likviditetsbuffert ska vara minst lika stor som nettoutflödet av tillgångar under 30 dagar i ett stressat scenario. Likviditetstäckningskravet, LCR, anger därmed en lägstanivå för bankernas likvida tillgångar så att de klarar sina kortsiktiga likviditetsbehov i ett stressat läge utan extern finansiering. Likvida tillgångar utgörs i detta sammanhang huvudsakligen av statspapper och tills viss del av säkerställda obligationer. LCR-kravet om 100 procent ska gälla i normala tider. Om en kris inträffar ska bankerna däremot kunna utnyttja sina likviditetsbuffertar och tillfälligt hamna under miniminivån på 100 procent.

Den ursprungliga Baselöverenskommelsen om LCR från december 2010 har reviderats och den slutliga utformningen av LCR är fortfarande under diskussion. LCR-kravet ska därför först införas i EU efter en utvärderingsperiod och därefter införas gradvis mellan 2015–2018. Det innebär att instituten redan från det att förordningen trätt i kraft ska rapportera till de nationella myndigheterna de

uppgifter som krävs för att avgöra om de har en lämplig likviditetstäckning. Men LCR-kravet kommer först att tillämpas fullt ut 2018. EBA ska ta fram rapporteringsmallar så att instituten ska rapportera på ett enhetligt sätt. EBA ska även senast den 31 december 2013 föreslå och EU-kommissionen ska sedan utfärda detaljerade regler som avser utformningen av likviditetstäckningskravet. Kommissionen har möjlighet att skjuta upp tidpunkten för full tillämpning av LCR-kravet till 2019 med hänsyn tagen till den ekonomiska situationen, såväl som europeiska särdrag och utvecklingen av det internationella regelverket.

Stabil finansiering

Instituten ska utöver den kortsiktiga likviditetsregleringen även se till att ha en långsiktig stabil finansieringsstruktur. Kraven på en långsiktig finansieringsstruktur är tänkt att baseras på Basel 3-överenskommelsens andra likviditetsreglering, krav på stabil nettofinansiering (Net Stable Funding Ratio, NSFR). För närvarande pågår en översyn av detta mått och därmed är den slutliga utformningen ännu inte klar. Baselkommittén har dock föreslagit att måttet ska implementeras år 2018. På samma sätt som för LCR kommer en utvärderingsperiod att gälla från det att förordningen trätt i kraft tills dess att reglerna för NSFR slutligt fastställts och införts i unionen. Det innebär att det ställs ett allmänt krav på stabil finansiering på instituten redan vid ikraftträdandedatum vilket omfattar en rapporteringsskyldighet för instituten till behörig myndighet. EBA ska ta fram rapporteringsmallar så att instituten ska rapportera på ett enhetligt sätt. EBA ska på basis av denna rapportering utvärdera hur ett stabilt finansieringskrav bör se ut. Kommissionen ska på grundval av EBA:s rapport, om lämpligt, lägga fram ett lagförslag senast den 31 december 2016.

4.2.3 Bruttosoliditet

Förordningen inför även ett icke-riskvägt mått på bruttosoliditeten.² Avsikten med detta mått är att bedöma om det föreligger en alltför låg bruttosoliditet. Detta mått anger bankernas egna kapital i förhållande till deras totala tillgångar, inklusive åtaganden utanför balansräkningen

² Se även artiklarna 87 och 98 i direktivet.

och oavsett risk. Det innebär att bankerna inte ska ta hänsyn till vem eller till vad de lånar ut när de beräknar sina totala tillgångar. Dessutom ska de flesta poster utanför balansräkningen räknas med till hela sitt nominella värde. Tanken med detta mått är att komplettera kapitaltäcknings- och likviditetskraven med ett bindande absolut krav på bruttosoliditeten för att bidra till att instituteten inte underskattar sina risker till följd av felaktiga riskvikter. Det ställs detaljerade krav på hur bruttosoliditetsgraden ska räknas ut (artikel 429 CRR). Förordningen ställer också krav på att företagen rapporterar till behörig myndighet som i sin tur ska informera EBA. Senast den 1 februari 2015, ska EBA ta fram utkast till tekniska standarder som ska ligga till grund för en enhetlig inrapporteringsmall och tekniska it-lösningar (artikel 430.2). EBA har lämnat förslag på inrapporteringsmall med ikraftträdande den 1 januari 2014.

Med tanke på att bruttosoliditetsmättet är ett nytt instrument i EU kommer kraven att införas gradvis i linje med Basel 3-överenskommelsen. Det innebär att bruttosoliditetsmättet först kommer att införas som en pelare 2-åtgärd. Data kommer att samlas in på basis av tydligt definierade kriterier från och med 1 januari 2014. Från och med den 1 januari 2015 kommer det att ställas krav på instituteten att offentliggöra sina bruttosoliditetsmått. I slutet av 2016 ska kommissionen i en rapport utvärdera bruttosoliditetsmättet och, om lämpligt, lägga fram ett lagförslag om bindande nivåer för bruttosoliditetsgraden.

4.2.4 Högre kapitalkrav för att bättre avspegla risken hos motparter

Kapitalbaskraven för institutens OTC-derivat höjs. Förordningen inför även nya kapitalbaskrav för centrala motparter. Storleken på kravet kommer att variera beroende på vilken typ av exponering det avser. Kapitalbaskraven för exponeringar mot centrala motparter kommer att vara lägre än kapitalbaskraven för exponeringar mot bilateralt clearade transaktioner så länge som den centrala motparten uppfyller särskilda krav. Dessa krav är fastställda i EU-förordningen EMIR (European Market Infrastructure Regulation) om OTC-

derivat, centrala motparter och transaktionsregister som trädde i kraft den 16 augusti 2012.³

Det nya ramverket avser att stärka institutens incitament att använda centraliserade motparter för handeln med derivat, vilket syftar till att förhindra att problem sprider sig och påverkar andra aktörer om en marknadsdeltagare får betalnings- eller leveransproblem. Centraliserade motparter fungerar som en mellanhand mellan två individuella motparter i en transaktion, och kan därmed hantera risken att en motpart inte kan betala en affär eller leva upp till sitt avtal.

4.3 Det nya direktivet

Det nya direktivet innehåller för kreditinstitut bestämmelser om villkor för att starta verksamhet i kreditinstitut, etableringsfrihet inom EU och förhållandet till tredje land. För värdepappersföretag återfinns motsvarande reglering i direktiv 2004/39. Direktivet innehåller därutöver för både kreditinstitut och värdepappersföretag bestämmelser om behöriga myndigheters metoder för att utöva tillsyn över instituten, bolagsstyrningsfrågor, krav på institutens riskhanterings-system, sanktioner vid överträdelser av regelverket samt bestämmelser om kapitalbuffertar som i varierande grad innebär kapitalkrav utöver de som följer av förordningen.

4.3.1 Nya kapitalbuffertar

Direktivet tillåter medlemsstaterna att ålägga instituten krav på kapitalbuffertar utöver förordningens kapitalbaskrav och ett eventuellt beslut om särskilt kapitalbaskrav. Kapitalbuffertarna avser att hantera systemriskerna av både cyklisk och strukturell karaktär. Det innebär att de tar fasta på både systemriskerna som kan variera med makroförhållanden såsom kreditcykeln och riskerna som beror på det finansiella systemets struktur. Kapitalbuffertarna ska bestå av kärnprimärkapital och tanken är att kapitalbuffertarna tillfälligt ska kunna användas för att täcka förluster vid dåliga tider och därmed fungera som stötdämpare för att undvika att instituten bryter mot kapitalbaskraven i förordningen.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister.

Kapitalbuffertarna ska tillämpas olika. *Kapitalkonserveringsbufferten* är ett permanent påslag som ska gälla för alla kreditinstitut och relevanta värdepappersföretag. Direktivet ger därmed inte medlemsstaten någon flexibilitet i tillämpningen av denna buffert annat än att ansvarig myndighet kan ges rätt att undanta små och medelstora värdepappersföretag. Den *kontracykliska kapitalbufferten* däremot ska tillämpas för att bemöta en cyklisk systemrisk förknippad med i huvudsak alltför kraftig kreditillväxt i det finansiella systemet och kommer därmed att variera över tiden. Det innebär att direktivet tillåter medlemsstaten att anpassa storleken på den kontracykliska kapitalbufferten efter nationella omständigheter. Det ställs dock krav på information och viss samordning av besluten om den kontracykliska kapitalbufferten.

Dessutom införs *buffertkrav för systemviktiga institut* – kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut (global systemically important institutions, G-SIIs) och kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut (other systemically important institutions, O-SIIs) för att begränsa den högre risk som systemviktiga institut utgör för det finansiella systemet och de potentiella kostnader de kan utgöra för skattebetalarna i fall de går omkull. Bufferten för *globalt systemviktiga institut* är ett obligatoriskt krav som beräknas efter en fastställd metod. Bufferten för *övriga systemviktiga institut* är frivillig och ger större utrymme för den ansvariga myndigheten att beakta nationella särdrag vid beslut om att tillämpa den.

Direktivet ger även möjlighet för medlemsstaterna att ställa krav på en *systemriskbuffert* för att förebygga och motverka långsiktiga icke-cykliska systemrisker. Systemriskbufferten ger medlemsstaten utrymme att bemöta strukturella systemrisker på nationell nivå. Samtidigt ställs det specifika krav på information och varierande grad av samordning beroende på buffertens storlek och vilka exponeringar systemriskbufferten beräknas på innan den kan tillämpas.

4.3.2 Bolagsstyrning och riskhantering

Direktivets nya bestämmelser om bolagsstyrning och riskhantering syftar till att säkerställa att instituten har en riskhantering som förebygger ett överdrivet risktagande. Styrelsens riskövervakning ska effektiviseras, en oberoende riskkontrollfunktion ska etableras och tillsynsmyndigheterna ska ha en effektiv övervakning av riskhanteringen. Direktivet innehåller också specifika begränsningar på

antalet styrelseuppdrag som den enskilda ledamoten får inneha samtidigt. Det införs även vissa nya ersättningsregler för ledande befattningshavare. Avsikten med de nya bestämmelserna är att undvika överdrivet risktagande som kan undergräva en sund och effektiv riskhantering i instituten och därigenom undvika överdriven riskuppbyggnad i hela det finansiella systemet.

4.3.3 Skydd för visseblåsare

Direktivet inför ett nytt krav på att behöriga myndigheter och institut inrättar effektiva mekanismer för att uppmuntra rapportering av potentiella och faktiska överträdelse av CRR och de nationella bestämmelser som genomför direktivet. Syftet är att förbättra behöriga myndigheters och institutens möjligheter att tidigt upptäcka eventuella överträdelse av regelverket.

4.3.4 Bestämmelser om sanktioner

Genom direktivet införs en rad nya bestämmelser som syftar till att säkerställa effektiva, avskräckande och proportionella sanktioner. Direktivet innehåller förutom en minimilista på vilka sanktioner som ska finnas tillgängliga för de behöriga myndigheterna, även regler om vilka som omfattas av sanktionerna, kriterier som bör beaktas när myndigheterna beslutar i sanktionsärenden och bestämmelser om offentliggörande av sanktionsbeslut. Avsikten har varit att säkerställa bl.a. följande:

- De fysiska och juridiska personer som bär ansvaret för en överträdelse ska kunna bli föremål för sanktioner.
- Behöriga myndigheter ska ha tillgång till en minimi uppsättning av sanktioner (exempelvis återkallelse av auktorisation, förbud mot fortsatt verksamhet, varningar, möjlighet att avsätta ledningen och viten).
- De maximivåer för administrativa sanktionsavgifter som fastställs i nationell lagstiftning bör inte understiga vinsten av överträdelsen samt, såvitt avser institut, inte understiga tio procent av det berörda institutets totala årliga omsättning och för fysiska personer, kunna uppgå till 5 miljoner euro.

- Inför en myndighets beslut om sanktion och skärpan av sanktionen ska vissa i direktivet särskilt angivna kriterier beaktas.

4.4 Makrotillsynsåtgärder

Förordningen innehåller harmoniserade tillsynskrav för institut. Samtidigt ger förordningen och direktivet medlemsstaterna visst utrymme att hantera systemrisker som är specifika för den enskilda medlemsstaten. Det innebär att medlemsstaterna även i fortsättningen behåller den ledande rollen för makrotillsynen motiverat utifrån deras expertis och befintliga ansvar för den finansiella stabiliteten. Ett antal verktyg har därför byggts in i förordningen och direktivet för att ge medlemsstaterna utrymme att motverka och mildra systemrisker. Samtidigt införs det mekanismer för att se till att dessa verktyg inte skadar den inre marknadens funktionssätt och att användningen av dessa verktyg är transparent och enhetlig (skäl 15 CRR).

Makrotillsynsreglerna ska ses över för att kommissionen bland annat ska kunna bedöma om makrotillsynsverktygen i CRR och CRD 4 är verksamma, effektiva och genomblickbara, om man bör föreslå nya instrument, om täckningen och de tänkbara graderna av överlappning mellan de olika verktygen för makrotillsyn mot liknande risker i CRR och CRD 4 är lämpliga och hur internationellt överenskomna standarder för systemviktiga institut samspelar med bestämmelserna i CRR och CRD 4 (skäl 22 CRR).

4.4.1 Nationella makrotillsynsåtgärder – artikel 458 i förordningen

Enligt artikel 458 CRR kan medlemsstaterna under vissa omständigheter använda sig av ett antal specifika makrotillsynsåtgärder för att motverka systemrisker på nationell nivå. Åtgärderna är tidsbegränsade till två år men med möjlighet till förlängning. För att få tillämpas måste den som vill vidta åtgärderna informera parlamentet, rådet, kommissionen, EBA och ESRB och kunna motivera varför andra verktyg som finns i förordningen och direktivet⁴ inte anses kunna hantera systemrisken på ett lämpligt sätt.

⁴ Artiklarna 124 och 164 CRR och artiklarna 101, 103, 104, 105, 134 och 136 CRD 4.

De åtgärder som den ansvariga myndigheten kan tillämpa på nationell nivå för att motverka systemriskerna som potentiellt kan få allvariga negativa konsekvenser för det finansiella systemet och samhällsekonomin anges i artikel 458.2d CRR:

- a) Höjda kapitalbaskrav enligt artikel 92 CRR,
- b) höjda krav för stora exponeringar enligt artikel 392 och artiklarna 395 till 403 CRR,
- c) ökade krav på offentliggörande enligt artiklarna 431 till 455 CRR,
- d) större kapitalkonserveringsbuffert enligt artikel 129 CRD 4,
- e) striktare likviditetskrav enligt avdelning sex CRR,
- f) höjda riskvikter för att motverka tillgångsbubblor i bostads- och kommersiella fastighetssektorn,
- g) begränsning av alltför stora exponeringar inom den finansiella sektorn.

Ansvarig myndighet måste tydligt motivera varför systemrisken kan utgöra ett hot mot den nationella finansiella stabiliteten och varför andra åtgärder i förordningen eller direktivet inte är tillräckliga för att hantera den risken. ESRB och EBA har rätt att yttra sig över åtgärderna och det finns möjlighet för rådet, på förslag av kommissionen, att förhindra de nationella åtgärderna givet att det finns starka bevis för att de inte går att motivera utifrån de villkor som anges i artikel 458.2 CRR.

Medlemsstaterna har utrymme att på nationell nivå höja riskvikterna för bostäder och kommersiella fastigheter samt för exponeringar inom den finansiella sektorn med upp till 25 procent och skärpa gränsen för stora exponeringar med upp till 15 procent under en två-årsperiod eller till dess att systemrisken har upphört utan rådets godkännande.

4.4.2 Nationella makrotillsynsåtgärder i direktivet

Översikt över buffertkrav

Direktivets bestämmelser om kapitalbuffertar ger medlemsstaterna viss flexibilitet att på nationell nivå bemöta cykliska och strukturella systemriskerna. Dessa bestämmelser beskrivs mer utförligt i kapitel 7.

Pelare 2-krav

Direktivets bestämmelser ger de nationella tillsynsmyndigheterna ökade möjligheter att inom ramen för pelare 2 besluta om att ett institut ska ha en högre kapitalbas än förordningens kapitalbaskrav (se avsnitt 11.3). Direktivet ger även möjlighet för tillsynsmyndigheten att göra en likartad översyn och utvärdering för institut som har liknande riskprofil eller har exponeringar mot likartade geografiska områden.

4.4.3 Makrotillsynsåtgärder på unionsnivå

Förordningen tillåter även kommissionen att genom delegerade akter införa striktare tillsynskrav under ett år för att motverka risker som uppstår på grund av marknadsutvecklingen inom och utanför EU och som kan få effekt på alla medlemsstater (artikel 459 CRR). De striktare kraven ska införas där det är nödvändigt för att hantera mikrotillsyns- och makrotillsynsrisker som inte kan tas om hand via andra instrument i förordningen eller direktivet. Striktare krav, särskilt efter en rekommendation eller ett yttrande av ESRB eller EBA, kan införas avseende:

- förordningens kapitalbaskrav,
- krav för stora exponeringar, och
- krav på offentliggörande.

När kommissionen antar en delegerad akt, ska kommissionen samtidigt underrätta Europaparlamentet och rådet. Enligt artikel 462 CRR kan Europaparlamentet och rådet inom tre månader invända mot den delegerade akten. Om ingen av dem har gjort några invändningar eller om båda har meddelat kommissionen att de har beslutat att inte invända kan den delegerade akten träda i kraft. Om en invändning görs inleds en särskild process för att lösa situationen.

Kommissionen ska, med hjälp av ESRB, åtminstone årligen överlämna en rapport till parlamentet och rådet om marknadsutvecklingen som potentiellt kan kräva åtgärder enligt artikel 459 CRR.

Tabell 4.1 Exempel på makrotillsynsåtgärder

Kapitalbuffertar			Nationella åtgärder i CRR	Åtgärder på unionsnivå i CRR
Kapitalkonserveringsbufferten	Kontracykliska kapitalbufferten	Buffertkrav för systemviktiga institut (SII)	Systemrisikbufferten	
CRD4 129	CRD4 135-140	CRD4 131	CRD4 133	CRR 458
Permanent buffertkrav på 2,5 %.	Tidsvarierande beroende på cyklisk systemrisk förknippad med alltför stor kreditförlustvärd.	1. Obligatorisk G-SII Kan variera mellan 1-3,5 % beroende på systemviktighet	Frivillig. 1. Från 2014 kan bufferten sättas mellan 0-3 % med krav på information till kommissionen, EBA och ESRB. 2. Buffertkrav över 3 % kräver kommissionens godkännande 3. Från 2015 kan bufferten dock sättas mellan 3-5 % på nationella exponeringar samt exponeringar i tredje land efter information till kommissionen, EBA och ESRB och avvaktande av kommissionens yttrande enligt "följ eller förklara" principen.	Nationell möjlighet att införa striktare makrotillsynsåtgärder under en begränsad tidsperiod. Krav på information och motivering till kommissionen, EBA och ESRB. Rådet kan med kvalificerad majoritet motsätta sig åtgärderna. Åtgärderna omfattar bl. a. vissa kapitaltäckningskrav, riskvikter, likviditetskrav och stora exponeringar
	Reciprocitetsprincipen gäller upp till 2,5 %.	2. Frivillig 0-SII Kan uppgå till 2 % beroende på systemviktighet		Kommissionen ges möjlighet att anta delegerade akter för att införa tillfälligt striktare tillsynskrav omfattande kapitalbaskrav, stora exponeringar och krav på offentliggörande.

5 Genomförande av CRR i nationell rätt m.m.

5.1 Inledning

I och med att CRR utgör en EU-förordning innebär det att den, när den träder i kraft, övergår till lag som är omedelbart tillämplig i Sverige och alla andra medlemsstater. Några genomförandeåtgärder för att förordningen ska få giltighet som svensk lag ska och får därför inte vidtas. Däremot måste nationell rätt anpassas för att säkerställa att svensk lagstiftning inte innehåller bestämmelser som innebär en dubbelreglering eller hamnar i konflikt med förordningen. Skulle en konflikt ändå inträffa, har unionsrätten företräde.

I detta kapitel framgår utredarens bedömning av vilka lagändringar i nationell rätt som behöver vidtas med anledning av att CRR träder i kraft.

Förordningen hindrar inte medlemsstaterna från att införa motsvarande krav som de i CRR på företag som inte omfattas av förordningens tillämpningsområde (jämför skäl 24 i CRR). Utredarens förslag utgår därför från att Sverige kan införa nationella regler som ålägger även företag som inte omfattas av CRR att tillämpa samtliga eller vissa bestämmelser i CRR.

5.2 Behovet av kompletterande lagstiftning till CRR

Utredarens bedömning: Finansinspektionen kan fatta enskilda beslut enligt CRR utan att några lagstiftningsåtgärder krävs.

Utredarens förslag: Vissa bestämmelser i CRR ska kompletteras genom föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndiganden i den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut. De kommande riktlinjerna från EBA ska, om Finansinspektionen

bedömer det motiverat, genomförs genom föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndiganden i lagen. Finansinspektionen ska därför bemyndigas att meddela sådana föreskrifter.

Skälen för utredarens bedömning och förslag: CRR förutsätter, trots att den är omedelbart tillämplig i EU:s medlemsstater, att medlemsstaterna vidtar vissa nationella åtgärder. Det måste bland annat finnas en behörig myndighet som genom nationell lagstiftning bemyndigats att utöva tillsyn över instituten. Enligt CRR ska denna myndighet ges de befogenheter som följer av direktivet och se till att instituten följer bestämmelserna i förordningen (jämför artikel 2 och artikel 4 [2] CRR). Det bör även nämnas att övergångsbestämmelserna till CRR ger medlemsstaterna visst utrymme att fram till dess att likviditetskraven respektive bruttosoliditetsgraden i CRR träder i kraft tillämpa dessa krav så som medlemsstaterna finner lämpligt.

Finansinspektionen kommer även fortsättningsvis ansvara för tillsynen över instituten och kommer således vara behörig myndighet enligt CRR för svenskt vidkommande. Det innebär att Finansinspektionen får rätt att meddela beslut enligt förordningen. Finansinspektionen får dessa befogenheter direkt med stöd av CRR och några nationella lagstiftningsåtgärder fordras inte för att Finansinspektionen ska kunna meddela de enskilda beslut som CRR ger möjlighet till (jfr prop. 2011/12:175 s. 17).

CRR innehåller emellertid bestämmelser där Finansinspektionen i egenskap av behörig myndighet kan förväntas meddela föreskrifter i stället för enskilda beslut. I t.ex. artikel 465.2 anges att den behöriga myndigheten ska fastställa vilka kapitalbaskrav inom de i artikel 465.1 angivna ramarna som ska gälla under övergången mellan det nuvarande regelverket och det nya. Mot bakgrund av att en svensk myndighet måste ha stöd i lag för att kunna meddela föreskrifter behöver Finansinspektionen bemyndigande i lag för att meddela sådana föreskrifter.

Vid genomförandet av 2006 års direktiv gjordes bedömningen att föreskrifter om kapitaltäckning m.m. är offentligrättsliga (prop. 2006/07:5 s. 101 ff, se även prop. 2006/07:5 s. 101 f). Det innebär att det är möjligt för riksdagen att delegera föreskriftsrätt i ämnet till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (jfr 8 kap. 3 § RF). Nu gällande kapitaltäckningsregler har också genomförts genom att föreskriftsrätten i relativt stor omfattning delegerats till Finansinspektionen.

De kompletterande bestämmelserna till CRR, vilka inte tar formen av enskilda beslut, bör på samma grund som tidigare kunna genomföras i form av föreskrifter som inte är att betrakta som annat än offentligrättsliga och att delegation enligt 8 kap. 3 § RF därmed är möjlig. Bemyndiganden att meddela dessa föreskrifter bör införas i den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.

Riktlinjer från EBA

EBA har rätt att utfärda riktlinjer och rekommendationer.¹ Riktlinjer och rekommendationer är inte rättsligt bindande i traditionell mening, men nationella tillsynsmyndigheter och de institut som omfattas ska ”med alla tillgängliga medel söka följa dessa”.² Myndigheter, och i vissa fall institut, kommer att vara skyldiga att bekräfta efterlevnaden eller förklara varför riktlinjer eller rekommendationer inte efterlevs. Denna typ av reglering kallas ibland för ”följ eller förklara-regler” (eng. comply or explain).

Enligt CRR ges EBA mandat att ge ut riktlinjer i en mängd avseenden. Dessa riktlinjer är ännu inte framtagna.

Flertalet av de regler i CRR som EBA ges mandat att förtydliga genom riktlinjer är ofta detaljerade och mycket tekniskt komplicerade. De kan bl.a. komma att innehålla matematiska formler. Då riktlinjerna inte tagits fram ännu är det inte möjligt att i dagsläget bedöma om och hur riktlinjerna bör omhändertas i svensk rätt. Tidigare har riktlinjerna huvudsakligen införts i form av myndighetsföreskrifter bl.a. för att den formen till skillnad från lagformen i möjligaste mån har tillgodosett behovet av att snabbt kunna uppdatera det omfattande kapitaltäckningsregelverket i enlighet med utvecklingen på marknaden (jfr. ändringsföreskriften (t.ex. FFFS [2011:56]) till Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS [2007:1]) om kapitaltäckning och stora exponeringar där en ändring bl.a. görs i rapportmallen avseende kapitaltäckning och stora exponeringar).³ Mot denna bakgrund bedöms det lämpligt att kommande riktlinjer, i de

¹ Artikel 16.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten).

² Artikel 16.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten).

³ Med stöd av 32 § 11, 46 och 50 förordningen (2006:1533) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Finansinspektionen har i PM den 8 februari 2013 aviserat att Finansinspektionen avser omarbota de europeiska tillsynsmyndigheternas riktlinjer till bindande regler i form av föreskrifter när detta bedöms nödvändigt, Fi Dnr 12-12289.

fall Finansinspektionen bedömer det vara motiverat, omhändertas i svensk rätt i form av myndighetsföreskrifter. I den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut bör därför ingå bemyndiganden som möjliggör meddelandet av sådana föreskrifter.

5.3 Tillämpningsområdet enligt CRR

Utredarens förslag: Kreditinstitut och värdepappersbolag som idag är skyldiga att tillämpa kapitaltäckningslagen, ska vara skyldiga att tillämpa CRR.

Skälen för utredarens förslag

Kreditinstitut och värdepappersföretag

CRR ska tillämpas på alla institut som omfattas av CRD 4 (se artikel 1 CRR). Enligt artiklarna 1 och 2 i CRD 4 ska direktivet tillämpas på kreditinstitut och värdepappersföretag. Definitionen av kreditinstitut och värdepappersföretag framgår av artikel 3.1 och 3.2. i CRD 4, varvid anges att de definitioner som anges i CRR ska gälla. I artikel 4.1 CRR definieras *kreditinstitut* som ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning. Definitionen är densamma som används i 2006 års direktiv⁴. Tillämpningsområdet i denna del har således inte förändrats. Däremot bör uppmärksammas att det i svensk rätt har införts en definition av kreditinstitut som är vidare än den som följer av 2006 års direktiv.⁵

Med *värdepappersföretag* avses enligt artikel 3.2 en person enligt definitionen i led 1 i artikel 4.1 i direktiv 2004/39/EG och som omfattas av de krav som åläggs genom det direktivet, med undantag av a) kreditinstitut, b) lokala företag, c) företag som inte har tillstånd att tillhandahålla sådana sidotjänster som avses i bilaga I avsnitt B punkt 1 i direktiv 2004/39/EG som tillhandahåller endast en eller flera av de investeringstjänster eller den investeringsverksamhet som avses i punkterna 1, 2, 4 och 5 i avsnitt A i bilaga I till det direktivet, som inte får inneha kontanter eller värdepapper som

⁴ Se artikel 4.1 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv.

⁵ Se prop. 2006/07:5 s. 110.

tillhör företagets kunder och som därför aldrig får stå i skuld gentemot dessa.

I svensk rätt definieras svenska aktiebolag som fått tillstånd att driva värdepappersrörelse och som inte är bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse som värdepappersbolag (se 1 kap. 5 § 26 LVM). Kapitaltäckningslagen äger tillämpning på samtliga värdepappersbolag och gör inte undantag för sådana företag som omnämns i artikel 3.2 c.

Om svensk rätt anpassas så att endast de värdepappersbolag som omfattas av den definition av värdepappersföretag som följer av CRR, ska åläggas att tillämpa CRR kommer vissa bolag till skillnad mot vad som gäller i dag, inte behöva följa reglerna om kapitaltäckning m.m. På motsvarande sätt gäller att om CRR:s tillämpning på kreditinstitut begränsas till sådana kreditinstitut som omfattas av definitionen i CRR, skulle det kunna finnas banker som enligt gällande rätt är skyldiga att tillämpa kapitaltäckningslagen, men som inte skulle komma att omfattas av det nya kapitaltäckningsregelverket. CRR tillåter dock medlemsstaterna att utvidga tillämpningsområdet för förordningen. CRR utgör därmed inte skäl för att ändra gällande rätt i fråga om vilka nationella kreditinstitut och värdepappersbolag som ska vara skyldiga att tillämpa reglerna om kapitaltäckning m.m. De kreditinstitut och värdepappersbolag som i dag är skyldiga att tillämpa kapitaltäckningslagen, bör därför åläggas att tillämpa CRR.

Finansiella holdingbolag m.m.

Direktivets artikel 34 och artiklarna 111–127 om tillsyn på gruppnivå, ska enligt artikel 2.4 i direktivet även tillämpas på finansiella holdingbolag, blandade finansiella holdingbolag och holdingbolag med blandad verksamhet. Sådana bolag omfattas emellertid inte av definitionen av ”institut” och därmed inte heller av de tillsynskrav som följer av CRR.⁶

⁶ Se artikel 4.4 CRR.

5.4 CRR:s inverkan på nationell lagstiftning

5.4.1 Lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar

Utredarens förslag: Lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar och lagen (2006:1372) om införande av lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar ska upphävas, vilket leder till behov av följdändringar i flera andra lagar inom det finansiella området.

Skälen för utredarens förslag: Lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar (kapitaltäckningslagen) antogs av riksdagen i samband med införlivandet av 2006 års direktiv (kreditinstituts- och kapitalkravsdirektiven). Samtidigt med denna lag infördes lagen (2006:1372) om införande av lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar (införandelagen).

Kapitaltäckningslagen är, liksom CRR, tillämplig på både kreditinstitut och värdepappersbolag, men definitionen av kreditinstitut i denna lag innefattar även Svenska skeppshypotekskassan. Bestämmelserna i lagen gäller dessutom i varierande omfattning även för fondbolag, betalningsinstitut och förvaltare av alternativa investeringsfonder (1 kap. 1 §).

Kapitaltäckningslagen anger sådana krav som ställs på instituten i fråga om vilka kapitalkrav som ska täckas av kapitalbasen (2 kap.), bestämmelser om kapitalbasens sammansättning m.m. (3 kap.), bestämmelser om kapitalkravet för kreditrisker, operativa risker respektive marknadsrisker (4, 5 respektive 6 kap.), regler för stora exponeringar och exponeringar mot värdepapperiseringar (7 och 7 a kap.), bestämmelser om hur instituten ska offentliggöra information om kapitaltäckning och riskhantering (8 kap.) samt särskilda bestämmelser om kapitalkrav för finansiella företagsgrupper (9 kap.). Lagen innehåller även bestämmelser om bland annat tillsyn (10 kap.), bestämmelser om vad som ska gälla för moderföretag utanför EES (11 kap) samt om ingripande (12 kap) och bemyndiganden (13 kap.).

Kapitel 2–8 i kapitaltäckningslagen baseras i princip uteslutande på sådana artiklar i 2006 års direktiv som ersätts av CRR:s bestämmelser om kapitalbas, stora exponeringar, rapportering och offentliggörande av information. Bestämmelserna om tillsynsmyndigheternas skyldighet att i vissa fall besluta om att ett institut ska ha en högre kapitalbas baserar sig däremot på artiklar som överförs till CRD 4 och

som ska kvarstå i nationell rätt.⁷ Vidare innebär regleringen om stora exponeringar att det alltså kommer tillkomma medlemsstaterna en rätt att göra vissa nationella val (jämför avsnitt 4.2).

För bestämmelserna i *kapitel 10* om tillsyn och *kapitel 11* om vad som ska gälla för moderföretag utanför EES gäller däremot det omvända förhållandet. Majoriteten av bestämmelserna i dessa kapitel överförs till CRD 4 och en mindre andel ersätts av CRR.⁸ *Kapitel 9* och dess bestämmelser om vilka krav som ska uppfyllas på institutsnivå respektive gruppnivå bör likaså upphävas (denna fråga behandlas särskilt i avsnitt 5.4.2). *Kapitel 12* och dess regler om sanktioner baseras bland annat på artiklar i 2006 års direktiv som överförts till CRD 4, och som behandlas i kapitel 11 i detta betänkande om ingripande och sanktioner.

Sammanfattningsvis anser utredaren att även om kapitaltäckningslagen delvis består av bestämmelser som ska kvarstå i nationell rätt, utgörs lagens huvudsakliga innehåll av sådana bestämmelser om kapitalbaskrav och stora exponeringar som ersätts av CRR. Den lämpligaste lösningen rent lagtekniskt är därför att kapitaltäckningslagen, liksom införelag, upphävs. De bestämmelser i lagen som bör kvarstå i nationell rätt måste då med de justeringar som krävs överföras till en ny lag.

Begreppet finansiella företagsgrupper

Kapitaltäckningslagen innebär att när det finns en finansiell företagsgrupp, är denna grupp skyldig att följa vissa särskilda bestämmelser om kapitalkrav, kapitalutvärdering, stora exponeringar, kvalificerade innehav samt soliditet och riskhantering (se 9 kap. kapitaltäckningslagen). Lagen föreskriver att det institut som är ansvarigt för den finansiella företagsgruppen ska se till att gruppen sammantaget uppfyller bland annat kapitalkraven och kraven om stora exponeringar (se 9 kap. 3

⁷ De lagstiftningsåtgärder som krävs i denna del behandlas i kapitel 11 Ingripandeåtgärder och sanktioner.

⁸ Av bestämmelserna 10 kap. kapitaltäckningslagen ersätts 5, 6, 8, 11, 12, 15 och 16 §§ av CRR. De artiklar i 2006 års direktiv som ligger till grund för genomförandet av 10 kap. 2–4 §§ har överförts till artikel 106 i CRD 4. Bestämmelserna i 10 kap. 6 a–d §§ om beslut på gruppnivå om kapitalbasen baseras på artiklar som överförs till artikel 108 CRD. Bestämmelserna i 7 och 13–14 §§ om företagens uppgiftsskyldighet och Finansinspektionens rätt att göra undersökningar hos de företag som är skyldiga att lämna uppgifter, samt bestämmelserna i 9 och 10 §§ om Finansinspektionens skyldighet att samarbeta och utbyta information med utländska myndigheter, är också bestämmelser som överförts till CRD 4 och som alltså bör regleras genom nationell rätt. Bestämmelserna i 11 kap. baserar sig på sådana artiklar i 2006 års direktiv som har överförts till artikel 121 i CRD 4.

och 5 §§). Den lagstiftningsteknik som använts innebär att en finansiell företagsgrupp anses föreligga i de fall som artikel 133 och 134 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv föreskriver att behöriga myndigheter vid tillsynens utövande ska kräva en konsolidering av vissa institut.⁹ Artiklarna har, tillsammans med de artiklar som anger vilka krav som instituten ska uppfylla på gruppnivå (artikel 71 och 72), genomförts i 9 kap. kapitaltäckningslagen¹⁰.

De artiklar i 2006 års direktiv som angav hur och vilka krav som instituten ska uppfylla på individuell respektive gruppnivå har överförs till CRR (se CRR artiklarna 6–23).¹¹ CRR anger att kapitalbaskraven ska gälla både på nivån för det enskilda bolaget och på gruppnivå, om inte tillsynsmyndigheten anser det lämpligt att inte utöva tillsyn på individuell nivå (skäl 36 CRR). För att säkerställa att kapitalbasen är lämpligt fördelad inom en företagsgrupp ska som utgångspunkt det kapitalkrav som beräknas utifrån företagsgruppens konsoliderade ställning uppfyllas av de enskilda instituten inom gruppen (se skäl 37 CRR).

Regleringen i CRR innebär att kapitaltäckningslagens bestämmelser om finansiella företagsgrupper bör upphävas. Det bör dock uppmärksammas att även CRD 4 innehåller bestämmelser om i vilken utsträckning som instituten på grupp- respektive individuell nivå ska uppfylla sådana krav som följer av direktivet (se artiklarna 108 och 109 CRD 4). Bestämmelserna avser krav som ställs på institutens interna processer för att utvärdera sitt kapital och som även fanns med i 2006 års direktiv (artikel 73.1 i CRD 4, tidigare artikel 123 i 2006 års direktiv) men även befintliga och nya krav på institutens styrformer m.m. (se artiklarna 74–96 i CRD 4). Nu nämnda artiklar i 2006 års direktiv har genomförts i 9 kap. kapitaltäckningslagen. Ett upphävande av kapitaltäckningslagen kräver att artiklarna 108 och 109 i de delar som motsvaras av 2006 års direktiv genomförs på nytt.

⁹ Se prop. 2006/07:5 s. 317.

¹⁰ Artiklarna 133 och 134.1 i direktiv 2006/48/EG har genomförts i 9 kap. 1,2 och 10 §§ kapitaltäckningslagen och Finansinspektionens föreskrifter. Artikel 71 och 72 i direktiv 2006/48/EG har genomförts i 9 kap. 1–3 §§, 5 § första stycket, 7 § och 12 § kapitaltäckningslagen.

¹¹ Artiklarna 71 och 72 i direktiv 2006/48/EG har överförts till artikel 10 och 12 i CRR. Artiklarna 133 och 134.2 i direktiv 2006/48/EG återfinns i artikel 16 CRR.

5.4.2 Följändringar i övrigt med anledning av att kapitaltäckningslagen och dess reglering om finansiella företagsgrupper upphävs

En följd av att kapitaltäckningslagen upphävs är att det uppstår behov av följändringar i lagar som innehåller hänvisningar till denna lag. I de flesta fall är det fråga om okomplicerade ändringar som består i att hänvisningar till lagen ersätts med en hänvisning till CRR, den nya lagen om kapitalbuffertar och/eller den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut som enligt utredarens förslag ska ersätta kapitaltäckningslagen.

Regleringen i 9 kap. kapitaltäckningslagen och dess begrepp ”finansiella företagsgrupper” har lagts till grund för bestämmelser som införts i andra lagar (se 6 kap. 3 §, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, 2 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag, 1 kap. 8 § LBF och 2 kap. 10 a § lagen om investeringsfonder¹²). Utredarens förslag om att upphäva kapitaltäckningslagen medför att det uppstår behov att omarbeta dessa bestämmelser så att de anpassas till bestämmelserna om grupp-tillsyn i CRR.

5.4.3 Lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Utredarens förslag: Kravet i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag om att institut som omfattas av lagen ska bifoga en kapitaltäckningsanalys till årsredovisningen kan behållas. Kravet i 5 kap. 7 § samma lag om att årsredovisningen ska innehålla en upplysning om var den information som instituten enligt 8 kap. kapitaltäckningslagen ska offentliggöras tillhandahålls, ska upphävas. Lagen ska i stället kompletteras med en regel om att artikel 434.2 CRR ska gälla för samtliga institut som omfattas av lagen. Slutligen ska det i samma lag vidtas vissa följändringar i med anledning av att kapitaltäckningslagen upphävs.

Skälen för utredarens förslag: Lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) är tillämplig på kreditinstitut och värdepappersbolag. Med kreditinstitut avses enligt denna lag bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsföretag och Svenska skeppshypotekskassan. Med värdepappersbolag

¹² Se prop. 2012/13:155.

avses ett svenskt aktiebolag som enligt lagen om värdepappersmarknaden fått tillstånd att driva värdepappersrörelse.

Enligt ÅRKL ska institut och finansiella holdingbolag som omfattas av kapitaltäckningslagen, följa en kapitaltäckningsanalys till årsredovisningen (se 2 kap. 1 § och 7 kap. 1 § ÅRKL). Kapitaltäckningsanalysen ska enligt 6 kap. 3 § ÅRKL innehålla uppgifter om kapitalbasen och kapitaltäckning för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker enligt kapitaltäckningslagen. Kravet på en kapitaltäckningsanalys utgör en del av årsredovisningen eller koncernredovisningen och fyller ett annat syfte än de uppgifter om kapitaltäckningen som instituten till följd av regelverket om kapitaltäckning är skyldiga att lämna till Finansinspektionen.¹³ – I 5 kap. 7 § ÅRKL anges att årsredovisningen ska innehålla en upplysning om var den information som instituten enligt 8 kap. kapitaltäckningslagen ska offentliggöra tillhandahålls, om den inte finns i årsredovisningen.

Kravet på att en årsredovisning ska innehålla en kapitaltäckningsanalys infördes i svensk rätt ursprungligen i bankrörelselagen (1987:617).¹⁴ I samband med att den överfördes till ÅRKL konstaterades att det då gällande bankredovisningsdirektivet¹⁵ inte innehöll några uttryckliga krav på att instituten lämnade information motsvarande den svenska kapitaltäckningsanalysen (prop. 1995/96:10, del 3 s. 93). Inte heller CRR eller CRD 4 innehåller krav på att årsredovisningen ska innehålla en kapitaltäckningsanalys. Även om CRR harmoniserar de krav som ställs på instituten i fråga om offentliggörande av information föreligger det inget hinder mot att institut och finansiella holdingbolag åläggs att offentliggöra information som inte uttryckligen nämns i förordningen, såvida ett sådant offentliggörande behövs för att ge marknadsaktörerna korrekt och fullständig information om de enskilda institutens riskprofiler (se skäl 49 CRR). Av artikel 434.2 CRR framgår dessutom att om instituten för att uppfylla redovisningskrav eller andra krav offentliggör information, som är likvärdig med den som ska offentliggöras enligt CRR, har instituten uppfyllt kraven på offentliggörande enligt CRR. Vidare anges att om sådan information inte finns i årsredovisningen, åläggs instituten att entydigt ange var man kan finna den.

Mot denna bakgrund bör det inte föreligga hinder mot att i svensk rätt behålla kravet på att en årsredovisning ska innehålla en kapital-

¹³ Jämför prop. 1994/95:50 sid 276.

¹⁴ Bestämmelsen fanns tidigare i 4 kap. 9 § bankrörelselagen (1987:617). Se prop. 1986/87:12.

¹⁵ Rådets direktiv av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut, 86/635/EEG.

täckningsanalys. Bestämmelsen i 5 kap. 7 § ÅRKL utgör däremot en dubbelreglering i förhållande till artikel 434.2 CRR och bör därför upphävas.¹⁶ Vidare bör 6 kap. 3 § ÅRKL justeras eftersom den i fråga om vilka uppgifter som en kapitaltäckningsanalys ska innehålla hänvisar till kapitaltäckningslagen. Bestämmelsen bör i stället hänvisa till CRR. Definitionen av kreditinstitut och värdepappersbolag i ÅRKL överensstämmer med motsvarande definitioner i kapitaltäckningslagen, men skiljer sig som ovan nämnts från definitionerna i CRR. För att säkerställa att samtliga institut som omfattas av ÅRKL ställs under liknande krav bör i lagen införas en anvisning om att artikel 434.2 CRR ska gälla för samtliga institut som omfattas av lagen.

Slutligen bör, för att undvika att tillämpningsområdet för ÅRKL förändras i förhållande till vad som gäller idag, hänvisningen i 2 kap. 1 § ÅRKL till kapitaltäckningslagen ändras till den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.

5.4.4 Inverkan på lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om värdepappersmarknaden, och införelagen till lagen om bank- och finansieringsrörelse

Utredarens förslag: Definitionen i lagen om bank- och finansieringsrörelse av kapitalbas ska utgå och definitionen av startkapital justeras. Regleringen i 7 kap. 9–11 §§ samma lag respektive 7 kap. 7–9 §§ i lagen om värdepappersmarknaden om kvalificerade innehav, samt bestämmelserna om krav på startkapital för pågående verksamhet i 9 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 15 § införelagen till lagen om bank- och finansieringsrörelse, 3 kap. 7 § andra stycket lagen om värdepappersmarknaden och punkten 7 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till samma lag ska upphävas.

Skälen för utredarens förslag: Nedan redogörs för övervägandena i fråga om CRR:s inverkan på framförallt lagen om bank- och finansieringsrörelse (LBF) och lagen om värdepappersmarknaden (LVM), men även i vilken utsträckning som det krävs lagstiftningsåtgärder med anledning av de definitioner i CRR som ska gälla vid tillämpningen av CRD 4.

¹⁶ Både artikel 434 CRR och 5 kap. 7 § ÅRKL baserar sig på artikel 148.2 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv.

Definitioner i LBF

Enligt CRD 4 gäller för tillämpningen av direktivet de definitioner såsom de anges i CRR (se artikel 3 i direktivet).

I de fall definitionerna i CRR tar sikte på tillämpningen av regler som följer av CRR, utgör EU-förordningens rättsliga status hinder mot att i nationell rätt införa bestämmelser om vad som ska gälla i fråga om definitionerna. Att samma definitioner ska gälla för direktivets tillämpning hindrar emellertid inte att definitionerna blir föremål för ett nationellt genomförande. Att direktivet i denna del hänvisar till förordningen förändrar nämligen inte direktivets rättsliga status.

Definitioner i CRD 4 som har ändrats i förhållande till 2006 års direktiv och redan varit föremål för ett genomförande i LBF utgörs av definitionen av "finansiellt institut" och "filial". Definitionen av *finansiellt institut* har justerats genom vad som närmast framstår som ett förtydligande om att definitionen ska inkludera finansiella holdingbolag, blandade finansiella holdingbolag, betalningsinstitut i den mening som avses i direktiv 2007/61/EG¹⁷ och fondbolag, men däremot inte försäkringsholdingbolag och försäkringsholdingbolag med blandad verksamhet (se artikel 4.3 CRR). En jämförelse med den definition av finansiellt institut som införts i 1 kap. 5 § 7 LBF¹⁸ utvisar att den svenska definitionen redan omfattar finansiella holdingbolag.¹⁹ Definitionen inkluderar dessutom företag som ägnar sig åt att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster.²⁰ Även fondbolag som utan särskilt tillstånd bedriver värdepappersrörelse utgör ett finansiellt institut.²¹ Försäkringsholdingbolag omfattas däremot inte av definitionen, då sådana företag inte huvudsakligen ägnar sig åt sådan finansiell verksamhet som avses i

¹⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (EUT L 319, 5.12.2007, s. 1 Celex 32007L0064).

¹⁸ Bestämmelsen anger att med finansiellt institut avses ett företag som inte är kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländskt företag och vars huvudsakliga verksamhet är att a) förvärva eller inneha aktier eller andelar, b) driva värdepappersrörelse utan att vara tillståndspliktig enligt 2 kap. 1 § LVM, eller c) driva en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2–10, 12 och 15 utan att vara tillståndspliktig enligt 2 kap. 1 § LBF.

¹⁹ Se prop. 2002/03:150 sid 113.

²⁰ Såvitt avser betalningsinstituten följer detta av att 1 kap. 5 § 7 hänvisar till 7 kap. 1 § andra stycket 4.

²¹ Fondbolagen kan driva sådan rörelse som avses i 2 kap. 1 § LVM med stöd av 5 § 10 LVM och ingår således i definitionen av ett finansiellt institut.

den svenska definitionen.²² Det nu sagda innebär att CRD 4s nya definition av vad som utgör ett finansiellt institut ryms inom gällande rätt.

CRD 4:s definition av *filialer* har i förhållande till 2006 års kreditinstitutsdirektiv ändrats från att endast omfatta filialer till kreditinstitut till att även omfatta filialer till värdepappersföretag (se artikel 3.16 i direktivet jämfört med artikel 4.17 CRR. Att definitionen numera ska omfatta även filialer till värdepappersföretag kräver inte något genomförande i LBF eftersom LBF inte innehåller bestämmelser om filialer till värdepappersföretag. Reglering för sådana filialer återfinns i stället i LVM. Om det uppstår behov av att ändra regleringen för sådana filialer, bör ändringarna genomföras i LVM.

Övriga begrepp som definieras i både CRD 4 och LBF utgörs av definitionen av kreditinstitut, behörig myndighet, hemmedlemsstat, kvalificerat innehav och nära förbindelser. Innebörden av dessa definitioner har inte ändrats jämfört med 2006 års kreditinstitutsdirektiv.

Regleringen om kvalificerade innehav

I 7 kap. 9–11 §§ LBF finns bestämmelser om ett kreditinstituts kvalificerade innehav av aktier eller andelar i andra företag än kreditinstitut, företag för elektroniska pengar, värdepappersföretag, finansiella institut, anknutna företag och försäkringsföretag inklusive återförsäkringsföretag. Regleringen har utgjort förebild för motsvarande reglering för värdepappersbolagen i 7 kap. 7–9 §§ LVM.²³ Bestämmelserna baseras på artiklarna 120–122 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv. Dessa artiklar har i omarbetat skick överförts till CRR. Mot denna bakgrund bör bestämmelserna i 7 kap. 9–11 § LBF och 7 kap. 7–9 §§ LVM upphävas.

Krav på ett instituts kapitalbas

Av 9 kap. 3 § LBF framgår att ett kreditinstituts kapitalbas inte får understiga det startkapital som krävdes när rörelsen påbörjades. I 15 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och

²² I 1 kap. 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) definieras ett försäkringsholdingbolag som ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, en utländsk försäkringsgivare eller ett blandat finansiellt holdingföretag enligt 1 kap. 3 § 3 lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat och vars huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag eller utländska försäkringsgivare.

²³ Se prop. 2006/07:115 s. 360 och 576.

finansieringsrörelse finns särskilda regler om vad som vid tillämpningen av 9 kap. 3 § LBF ska gälla för sådana kreditmarknadsföretag som beviljats tillstånd trots att företagets kapitalbas vid tidpunkten för tillståndsbeslutet inte uppfyllde kravet på startkapital. Motsvarande bestämmelser om ett värdepappersbolags kapitalbas återfinns i 3 kap. 7 § andra stycket LVM och punkten 7 i övergångsbestämmelserna till denna lag.

Bestämmelserna om startkapital för pågående verksamhet baserar sig på artikel 10 i 2006 års direktiv som överförts till artikel 93 i CRR. Bestämmelsen äger tillämpning på både kreditinstitut och värdepappersföretag. Mot denna bakgrund bör den nationella regleringen för sådana institut upphävas.

5.5 CRR:s tillämpning på fondbolagen

Utredarens förslag: Fondbolag och förvaltare av alternativa investeringsfonder som i dag är skyldiga att tillämpa bestämmelserna om kapitalkrav i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, bör även i framtiden åläggas att tillämpa motsvarande kapitaltäckningsregler som gäller för värdepappersbolag.

Skälen för utredarens förslag: Ett fondbolag utgörs av ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva fondverksamhet. Med fondverksamhet avses att förvalta investeringsfonder, försälja och inlösa andelar i fonden och därmed sammanhängande administrativa åtgärder. Regler för fondbolagen återfinns i första hand i lagen (2004:46) om värdepappersfonder. Enligt denna lag är fondbolag som utför diskretionär portföljförvaltning skyldiga att uppfylla de kapitalkrav som gäller för värdepappersbolag och de bestämmelser i kapitaltäckningslagen som i övrigt är tillämpliga för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet (se 2 kap. 10 och 10 a §§ lagen om värdepappersfonder).²⁴ Övriga fondbolag ska tillämpa bestämmelserna om finansiella företagsgrupper i kapitaltäckningslagen (se 2 kap. 10 a § andra stycket och prop. 2005/06:45 sid 122).

På motsvarande sätt innehåller 7 kap. 6 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder bestämmelser som ålägger förvaltare med tillstånd enligt 3 kap. 2 § samma lag att ha

²⁴ Se även prop. 2002/03:150 s. 174.

det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker som enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar gäller för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

Enligt utredarens uppfattning bör CRR och CRD 4 inte föranleda någon principiell förändring i fråga om vilka regler som fondbolagen och förvaltare av alternativa investeringsfonder ska tillämpa i fråga om kapitalkrav m.m. Principen om att även dessa företag ska tillämpa de regler om kapitalkrav som gäller för värdepappersföretag med motsvarande verksamhet, bör således kvarstå. Nuvarande hänvisningar i lagen om investeringsfonder och lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder till kapitaltäckningslagen, bör därför ändras till den reglering som ersätter nuvarande kapitaltäckningsregler.

5.6 Svenska skeppshypotekskassan

Utredarens förslag: CRR bör i avvaktan på ytterligare överväganden även äga tillämpning på Svenska skeppshypotekskassan med undantag för reglerna om stora exponeringar.

Skälen för utredarens förslag: Av artikel 2 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv anges att bestämmelserna i direktivet inte äger tillämpning på Svenska skeppshypotekskassan. Möjligheten att undanta Svenska skeppshypotekskassan har inte införts i svensk rätt, utan kapitaltäckningslagen äger tillämpning även på Svenska skeppshypotekskassan.

Det svenska undantaget för Svenska skeppshypotekskassan har överförts till CRD 4 (artikel 2.5 [22]), vilket innebär att CRR inte är direkt tillämplig på Svenska skeppshypotekskassan. Det krävs därför en särskild nationell reglering för detta institut. Det ryms emellertid inte inom ramen för utredarens uppdrag att utvärdera vilka regler som i denna del ska gälla. I avvaktan på att sådana överväganden har gjorts, bör Svenska skeppshypotekskassan alltjämt stå under någon form av reglering i fråga om kapitalkrav m.m. Utredaren föreslår därför att det i lag införs en bestämmelse som anger att CRR ska äga tillämpning på Svenska skeppshypotekskassan, med undantag för bestämmelserna om stora exponeringar (jämför 7 kap. 1 § kapitaltäckningslagen).

6 Val av myndigheter

6.1 Inledning

Direktivet och förordningen inför ett antal nya makrotillsynsverktyg för att förebygga och motverka systemrisker i det finansiella systemet. Makrotillsynsverktygen avser att hantera både cykliska och strukturella systemrisker. Medlemsstaterna ska för flera av dessa verktyg utse en ansvarig myndighet. Det kan antingen vara tillsynsmyndigheten eller en särskild utsedd myndighet.

Enligt kommittédirektivet ska utredaren analysera vilken behörig myndighet som bör ges uppdraget att vara den utsedda myndigheten att på nationell nivå fastställa den kontracykliska kapitalbufferten. Val av myndigheter blir dock även aktuellt för direktivets systemriskbuffert och kapitalbuffertar för systemviktiga institut samt för förordningens makrotillsynsåtgärder enligt artikel 458 CRR.

Kommittédirektivet ger även utredaren i uppdrag att i sitt arbete samråda med berörda myndigheter och organisationer som har relevans för utredningsuppdraget, samt även samråda med berörda utredningar, såsom Finanskriskommittén (Fi2011:02). Finanskriskommitténs förslag på ny struktur för makrotillsynsfrågor utgör därmed en viktig utgångspunkt för analysen av vilka myndigheter som ska utses som ansvariga för de olika kapitalbuffertarna.

6.1.1 Finanskriskommitténs slutsatser

Finanskriskommittén har bl.a. som uppgift att ge förslag till en ny struktur för makrotillsynsfrågor. Den har i sitt delbetänkande (SOU 2013:6) gett förslag på en ny organisatorisk struktur för makrotillsyn. Denna struktur innebär i princip att nuvarande samverkansråd för makrotillsyn, som inrättats av Riksbanken och Finansinspektionen, lagregleras samt kompletteras med externa representanter och möjlighet för Finansdepartementet att delta som observatör.

Makrotillsynsrådet ska verka för ökad kunskap om systemrisker och för utveckling av makrotillsynsverktyg samt analysera risker i det finansiella systemet och diskutera lämpliga åtgärder. Ansvaret för respektive makrotillsynsverktyg läggs emellertid på befintliga myndigheter. Kommittén tar dock inte i sitt delbetänkande ställning till hur verktygen ska fördelas mellan befintliga myndigheter. Det förs dock ett resonemang kring de olika verktygen som delvis redovisas nedan.

Kommittén anser av främst realpolitiska skäl och resursskäl att det inte är lämpligt att anförtro regeringen makrotillsynsuppgiften.

Organisatorisk struktur

Finanskriskommittén har alltså funnit att både Finansinspektionen och Riksbanken bör få ett uttalat ansvar för makrotillsyn med krav på sig att samverka i dessa frågor. Kommittén tar upp frågan om att skapa en ny myndighet för makrotillsyn, men finner bl.a. att det inte är effektivt från ett samhällsekonomiskt perspektiv att skapa en ny myndighet för dessa uppgifter. Kommittén anför att det är svårt att hitta en rimligt fungerande balans mellan resurseffektivitet, integritet och tydlighet med en ny myndighet. En lösning med ett särskilt beslutsorgan inom en myndighet avfärdas också på den grunden att det riskerar att skapa oklarhet utåt och problem kring tydlighet beträffande ansvaret. Kommittén finner alltså att Riksbanken och Finansinspektionen bör samverka i fråga om makrotillsyn inom ramen för det lagreglerade makrotillsynsrådet. När det gäller själva utövandet av respektive makrotillsynsåtgärd faller således ansvaret, enligt kommitténs förslag, på befintliga myndigheter. Kommittén bedömer att både Riksbanken och Finansinspektionen har förutsättningar att axla det ansvaret. Kommitténs lösning medför att den myndighet som tilldelats ansvaret för ett makrotillsynsverktyg också självständigt ska fatta beslut om tillämpning av detta verktyg. Kommitténs ståndpunkt innebär att för varje nytt verktyg som utvecklas och införs, ska ställning tas till om det är Finansinspektionen eller Riksbanken som ska besluta om tillämpningen av verktyget. Samtidigt ska det också införas ett tydligt krav på att myndigheten ska samråda med den andra myndigheten inför ett beslut om tillämpning av verktyget.

Verktyg

Finanskriskommittén gör i sin bedömning åtskillnad mellan strukturella och cykliska makrotillsynsåtgärder. De *strukturella* verktygen, dvs. verktyg och åtgärder av, i princip, permanent karaktär som primärt tar sikte på finanssektorns strukturförhållanden och de systemriskaspekter dessa för med sig, kan i grunden, enligt kommittén, ses som en vidareutveckling av den traditionella finansiella regleringen och tillsynen. Detta eftersom analysen och bedömningen måste grundas på hur olika specifika makrotillsynsinstrument och olika institutionella lösningar fungerar och samspelar. Man kan alltså säga att analysen utgår från vad som kan kallas mikroförhållanden, och att det också är mot den nivån som åtgärder primärt kommer att riktas. Mot den bakgrunden anser kommittén att den typen av beslut och åtgärder bör hanteras av Finansinspektionen.

Den andra huvudtypen av makrotillsynsåtgärder, *cykliska* verktyg, har sitt fokus på dynamiska eller cykliska risker. Åtgärder av det slaget måste, enligt kommittén, naturligen och mycket påtagligt ses i relation till – och i hög grad genereras av – det makroekonomiska förloppet. Det kan konkret handla om faktorer som aggregerad kreditillväxt, BNP-utveckling och tillgångspriser. Kommittén anser att kompetensen att följa och analysera dessa aspekter på utvecklingen i högre grad finns inom Riksbanken än inom Finansinspektionen.

Samråd

Finanskriskommittén betonar i sina slutsatser att det i realiteten i de enskilda fallen sällan kommer att vara helt uppenbart till vilken kategori ett visst verktyg ska hänföras, och vem som därmed bör ha ansvaret. Det beror på att strukturella och cykliska faktorer i praktiken kan vara nära sammanflätade. Oavsett vilken av myndigheterna som får ansvaret för ett visst verktyg, kommer den andra myndighetens infallsvinkel och kunskaper därför att vara viktigt för att verktyget ska kunna användas på ett effektivt och välavvägt sätt. Enligt kommittén bör därför Riksbanken och Finansinspektionen, när de står inför beslut att tillämpa ett makrotillsynsverktyg, samråda med den andra myndigheten. Detta samråd kan, enligt kommittén, tillgodoses genom att frågan avhandlas på ett möte med Makrotillsynsrådet, men det kan även ske myndigheterna emellan. För att kunna använda verktygen på ett ändamålsenligt sätt krävs en helhetsbild av den samhällsekonomiska

situationen, av läget på finansmarknaderna och av situationen i de finansiella företagen som bara kan komma till stånd genom samverkan mellan Finansinspektionen och Riksbanken. Kommitténs förslag är att samråd med den andra myndigheten ska vara en förutsättning för att myndigheten ska kunna tillämpa ett makrotillsynsverktyg. Hur samrådet ska utformas mer exakt bör, enligt kommittén, regleras i samband med att regelverket för varje aktuellt verktyg fastställs.

6.1.2 Svenska myndigheter

Ansvaret för att främja finansiell stabilitet delas mellan Finansdepartementet, Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgäldskontoret. Samspelet mellan myndigheterna är viktigt, både i det förebyggande arbetet för finansiell stabilitet och vid en eventuell finansiell kris. Nedan följer en kortfattad beskrivning av de två myndigheter som pekas ut av kommittén som lämpliga myndigheter att ansvara för makrotillsynsverktygen.

Riksbanken

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken leds av en direktion som utses av riksbanksfullmäktige. Det är direktionen som fattar de penningpolitiska besluten, men även beslut i frågor rörande finansiell stabilitet och krishantering.

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett *fast penningvärde*, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen av konsumentprisindex (KPI) ska vara 2 procent. Riksbankens penningpolitik inriktas på att uppfylla detta inflationsmål. Riksbanken bör dock som en myndighet under riksdagen ha skyldighet att stödja de allmänna ekonomisk-politiska målen i den mån dessa inte strider mot inflationsmålet, se prop. 1997/98:40 s. 54, bet. 1997/98: FiU1y s. 10 och bet. 1997/98: KU15 s. 15.

Riksbanken ska även *främja ett säkert och effektivt betalningsväsende*. Det innebär att Riksbanken ska verka för stabilitet i det finansiella systemet som helhet. Riksbanken analyserar och övervakar löpande stabiliteten i det finansiella systemet för att tidigt upptäcka föränd-

ringar och sårbarheter som kan leda till störningar. Analysen fokuserar främst på de stora svenska bankkoncernerna, finansmarknadernas funktionssätt och den finansiella infrastruktur som behövs för att betalningar och de svenska finansmarknaderna ska fungera. I en krissituation kan Riksbanken under vissa förutsättningar ge tillfälligt likviditetsstöd till banker och svenska företag under Finansinspektionens tillsyn.

Riksbanken har av ekonomiskpolitiska skäl ett betydande oberoende jämfört med andra myndigheter. Man brukar ibland tala om ett funktionellt, ett institutionellt och ett personligt oberoende vilka alla är reglerade i lag; delvis i grundlag (se 9 kap. 13 § regeringsformen). Till detta ska läggas det finansiella oberoendet som för närvarande är föremål för beredning med anledning av betänkandet Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning, SOU 2013:9. Det funktionella oberoendet består i att Riksbanken, som nyss nämnts, har ett lagstadgat mål för penningpolitiken. Det institutionella oberoendet innebär ett förbud mot att ge Riksbanken instruktioner i *penningpolitiska* frågor. Det personliga oberoendet betyder att Riksbankens ledning, dvs. direktionsledamöterna, har långa mandatperioder, inte får ha andra uppdrag samt att de har ett långtgående skydd mot att avsättas.

Vad gäller omfattningen av Riksbankens oberoende, dvs. vilka uppgifter som ingår i den sfär som skyddas av instruktionsförbudet, kan följande sägas. Regleringen om Riksbankens oberoende härrör ytterst från artikel 130 EUF-fördraget som omfattar samtliga ECBS-relaterade uppgifter. Enligt de svenska bestämmelsernas ordalydelse (9 kap. 13 § regeringsformen och 3 kap. 2 § riksbankslagen) omfattar instruktionsförbudet endast Riksbankens penningpolitiska uppgifter. I förarbetena konstaterade dock regeringen att instruktionsförbudet inte bara gäller för penningpolitiken utan även på det område som tillkommer ECBS enligt EUF-fördraget. Dessa uppgifter innefattar utformandet och genomförandet av gemenskapens monetära politik, genomförandet av valutatransaktioner, innehavet och förvaltningen av medlemsstatens officiella valutareserv och främjandet av ett väl fungerande betalningssystem. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att alla ECBS-relaterade uppgifter omfattades av instruktionsförbudet. I förarbetena nämns inte nuvarande artikel 127.5 EUF-fördraget som anger att ECBS ska medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt ska utföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Den svenska lagstiftarens syn på oberoendet för denna

typ av frågor är därför delvis oklar. Det framgår dock av ECB:s konvergensrapporter och yttranden att ECB har bedömt att när den nationella lagstiftaren väl har tilldelat centralbanken en uppgift inom ramen för artikel 127.5 EUF-fördraget ska denna uppgift också omfattas av instruktionsförbudet. Det följer dock av sakens natur att Riksbanken måste kunna samråda och samordna sin beslutsberedning med andra inblandade myndigheter på området för finansiell stabilitet där flera myndighetsaktörer är inblandade. Sådillvida skiljer sig oberoendets karaktär från vad som gäller för penningpolitiken där Riksbanken har det exklusiva ansvaret. Det ska anmärkas att Riksbanken redan i dag har en samrådsskyldighet med Finansinspektionen i viktigare frågor som har samband med betalningssystemets stabilitet (4 kap 3 § riksbankslagen).

Finansinspektionen

Finansinspektionen ansvarar för tillsyn, regelgivning och tillståndsprovning när det gäller finansiella marknader och finansiella företag. Finansinspektionen ansvarar också för att samordna tillsyn av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Inspektionen ska bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och till konsumentskyddet inom det finansiella systemet.

Finansinspektionen är en myndighet under regeringen. Verksamheten styrs bland annat av förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen, men därutöver finns det i ett flertal lagar bestämmelser om dess tillsyn över finansiella marknader och företag (se vidare avsnitt 8.2). Regeringen kan i de regleringsbrev som regeringen årligen utfärdar precisera myndighetens uppgifter ytterligare och sätta upp villkor för anvisade medel i syfte att styra och sätta upp mål för myndighetens verksamhet. Varken riksdagen eller regeringen får dock bestämma hur myndigheten i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning¹ mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag (se 12 kap. 2 § regeringsformen).

Finansinspektionen kan genom sin roll tidigt få indikationer på om instituten brister i något avseende i förhållande till de regelverk som gäller för instituten. Inspektionen använder bland annat stresstester

¹ Med myndighetsutövning avses beslut eller andra åtgärder som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till medborgarna.

för att bedöma bankernas förmåga att klara av påfrestningar, t.ex. finansiella kriser. Om ett institut inte följer de bestämmelser som reglerar dess verksamhet har Finansinspektionen rätt att ingripa på olika sätt enligt en stegrande skala av åtgärder. Finansinspektionens möjlighet att ingripa i institutens verksamhet behandlas i betänkandets kapitel 11.

6.2 Val av myndighet för den kontracykliska kapitalbufferten

Utredarens förslag: Med utgångspunkt i Finanskriskommitténs slutsatser om en ny struktur för makrotillsynsfrågor samt med beaktande av ett antal kriterier föreslås att Riksbanken ges uppdraget att på nationell nivå fastställa den kontracykliska kapitalbufferten. Riksbanken ska fatta beslut om fastställandet av det kontracykliska kapitalbuffertvärdet efter samråd med Finansinspektionen. Finansinspektionen ska vara ansvarig för att övervaka att den institutsspecifika kontracykliska kapitalbufferten tillämpas i enlighet bestämmelserna i sin tillsyn av de enskilda instituten.

6.2.1 Kontracykliska kapitalbufferten

Den kontracykliska kapitalbufferten är ett nytt makrotillsynsinstrument som införs i direktivet för att möta cykliska systemrisker som kan härledas till en alltför kraftig kreditillväxt. Den kontracykliska kapitalbufferten ska byggas upp när den aggregerade tillväxten i krediter och andra tillgångsklasser som har en betydande inverkan på institutens riskprofil bedöms vara förknippad med en uppbyggnad av systemrisk och sedan utnyttjas under kritiska perioder (skäl 80 CRD 4). Vid bestämmande av det kontracykliska kapitalbuffertvärdet bör den ansvariga myndigheten beakta kreditillväxten inom medlemsstaten, förändringar i kreditgivningen som andel av BNP i den medlemsstaten, och andra variabler som är relevanta vid bedömning av risker som hotar stabiliteten i det finansiella systemet (skäl 81 CRD 4). Det innebär att den kontracykliska kapitalbufferten är ett brett instrument som ska ta hänsyn till makroekonomiska förhållanden för att förebygga och motverka cykliska systemrisker.

Den kontracykliska kapitalbufferten inriktar sig inte mot enskilda institut utan dess avsikt är att se till att det svenska banksystemet som helhet har tillräckligt med kapital för att säkerställa att kreditförsörjningen även fungerar under sämre tider. På så sätt skiljer sig den kontracykliska kapitalbufferten från övriga kapitalbuffertar då den är avsedd att hantera cykliska systemrisker och att den tar sin utgångspunkt i breda makroekonomiska förhållanden (se avsnitt 7.1.1 för en vidare diskussion om cykliska och strukturella systemrisker).

Den ansvariga myndigheten ska fastställa ett kontracykliskt kapitalbuffertvärde som ska gälla för alla kreditinstitut och relevanta värdepappersföretag² med verksamhet i landet.

6.2.2 Internationell jämförelse

Inledning

Krisen som bröt ut 2008 har lett till ett arbete med att förbättra strukturen och regelverken för att förebygga uppkomsten av finansiella kriser och för att bättre kunna hantera dem när de väl uppstår. Arbetet har pågått på såväl global nivå och EU-nivå som på nationell nivå. Nedan redovisas institutionella lösningar för hur makrotillsyn kan bedrivas och organiseras i allmänhet och mer specifikt hur den kontracykliska kapitalbufferten tillämpas på nationell nivå i några länder. Redovisningen fokuserar på de nordiska länderna samt Storbritannien och Schweiz som har kommit långt i arbetet med framförallt strukturen för den nationella tillämpningen av den kontracykliska kapitalbufferten.³

Norge

I september 2011 tillsatte den norska regeringen en arbetsgrupp för att se över organisation och verktyg för makrotillsyn av det finansiella systemet med särskild fokus på den kontracykliska kapital-

² Direktivet tillåter medlemsstaterna att undanta små och medelstora värdepappersföretag från den kontracykliska kapitalbufferten.

³ För en mer utförlig diskussion om det institutionella ramverket för makrotillsyn i olika länder se FKK:s delbetänkande (SOU 2013:6).

bufferten.⁴ Arbetsgruppen bestod av medlemmar från Norges Bank, Finanstilsynet och Finansdepartementet. Arbetsgruppen lade fram sin rapport i januari 2012 till Finansdepartementet. Rapporten har varit ute på remiss.

I sin rapport diskuterade arbetsgruppen fyra olika institutionella lösningar för fastställandet av den kontracykliska kapitalbufferten. Utgångspunkten för samtliga modeller är att centralbanken (Norges Bank) har ett huvudansvar för att ta fram beslutsunderlaget. De alternativa modellerna utgörs av (i) Finanstilsynet och Norges Bank gör egna bedömningar som överlämnas till Finansdepartementet för beslut, (ii) Norges Bank ges det formella ansvaret att ge ”comply or explain”-rekommendationer till Finanstilsynet som då blir beslutsinstans, (iii) Norges Bank blir beslutsinstans för fastställandet av den kontracykliska kapitalbufferten, eller (iv) beslut tas inom ramen för en samarbetskommitté. Kommittén anges kunna bestå av representanter från Norges Bank, Finanstilsynet, och Finansdepartementet samt möjligen oberoende medlemmar.

Arbetsgruppens majoritet föredrog det tredje alternativet, dvs. att Norges Bank både får ansvar för att ta fram beslutsunderlag samt fatta beslut om den kontracykliska kapitalbufferten. Man menade att Norges Bank har nödvändig makroekonomisk kompetens och nödvändiga resurser för att ta fram relevant beslutsunderlag, samtidigt som man har upparbetat en kompetens när det gäller finansiell stabilitet och systemrisk. Samtidigt påpekas vikten av ett nära informationsutbyte mellan Norges Bank, Finanstilsynet och Finansdepartementet. Arbetsgruppens minoritet menar å sin sida att det är olyckligt att splittra beslutsfattandet över olika delar av kapitaltäckningsregelverket, och att de kontracykliska kapitalkraven ska beslutas på basis av makroekonomiska storheter är, menar man, inte ett tillräckligt vägande skäl för en sådan uppdelning. Minoriteten föredrog därför den första modellen.

Efter att arbetsgruppens förslag varit ute på remiss beslutade det norska finansdepartementet att tills vidare tillämpa följande lösning. Norges Bank får huvudansvaret för att i samarbete med Finanstilsynet ta fram underlag till beslut om den kontracykliska kapitalbufferten. När det gäller själva beslutet om bufferten får Finansdepartementet tills vidare detta ansvar. Tanken är att departementet får detta

⁴ “Organisering av og virkemidler for makroovervåking av det finansielle systemet”. Rapport fra en arbeidsgruppe med medlemmer fra Norges Bank, Finanstilsynet og Finansdepartementet.

ansvar till dess att man har fått mer erfarenhet av den kontracykliska kapitalbufferten då det är ett nytt och viktigt instrument.⁵ Norges Bank kommer från och med 2013 att publicera fyra rapporter per år som ska utgöra beslutsunderlag för penningpolitiken och ge råd till beslut om den kontracykliska kapitalbufferten.⁶

Danmark

I Danmark tillsattes i februari 2013 det ”Systemiske Risikoråd”. Systemriskrådet består av två representanter från centralbanken (Nationalbanken), två från tillsynsmyndigheten, en från vardera tre departement (Ehrvervs- og Vækstministeriet, Finansministeriet, och Økonomi- og Indenrigsministeriet) och tre oberoende experter. Centralbankschefen är ordförande för rådet och sekretariatet är placerat i centralbanken. Departementen och tillsynsmyndigheten deltar också i sekretariatet.

Systemriskrådet ska identifiera och övervaka finansiella risker. Rådet ska kunna uttala sig i form av observationer, varningar och framställningar med förslag till relevanta myndigheter, inklusive regeringen, rörande systemrisk i det finansiella systemet. Rådet ska också kunna komma med rekommendationer om exempelvis kontracykliska kapitalbuffertar, riskvikter på kreditinstituts exponeringar, krav på kreditinstituts finansiering och likviditet, samt införande av skuldsättningsbegränsningar.

Varningarna och rekommendationerna ska offentliggöras om inte systemriskrådet gör den bedömningen att sekretess är nödvändigt för att säkerställa finansiell stabilitet. Varningarna och rekommendationerna är inte bindande utan baseras på ”följ eller förklara” principen.

Finland

I Finland tillsattes i januari 2012 en arbetsgrupp för att föreslå nödvändiga åtgärder för skapandet av ett effektivt nationellt övervaknings-system för stabiliteten i det finansiella systemet.

⁵ Financial Markets Report 2011-2012, Norwegian Ministry of Finance, s. 63-65

⁶ Change in Norges Bank's reports on monetary policy and financial stability, press release 31 October 2012.

Arbetsgruppen överlämnade en slutrapport till regeringen i november 2012 där man föreslår att Finansinspektionen ska utses till behörig myndighet när det gäller både bestämmandet av kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten samt om begränsningar av fastighets- och värdepappersgaranterad kreditgivning.⁷ Besluten föreslås fattas av Finansinspektionens direktion efter hörande av finansdepartementet, social- och hälsovårdsdepartementet samt Finlands Bank. Den finska lösningen innebär därmed att man inte skapar någon ny institution utan använder sig av befintliga strukturer.

Som Finanskriskommittén påpekar i sitt delbetänkande bör i sammanhanget påpekas att det institutionella utgångsläget är annorlunda i Finland jämfört med övriga Norden. Den finska tillsynsmyndigheten är oberoende med en direktion bestående av medlemmar från finansdepartementet, social- och hälsovårdsdepartementet, Finlands Bank och två oberoende experter. Tillsynsmyndigheten är dock placerad hos den finska centralbanken. Det innebär att den administrativt och delvis finansiellt är knuten till Finlands Bank. Vice centralbankschefen är vidare ordförande för inspektionens direktion.

Schweiz

Möjligheten att tillämpa kontracykliska kapitalbuffertar infördes redan i juli 2012 i Schweiz. Anledningen till att Schweiz har valt att i förtid införa den kontracykliska kapitalbufferten är att de såg en risk för att cykliska obalanser var på väg att byggas upp på den inhemska bolåne- och fastighetssektorn.⁸ Tanken är att bufferten ska kunna fungera som ett komplement till andra åtgärder såsom striktare tillsynskrav och en strukturell översyn av kapitalkraven. Det schweiziska ramverket för den kontracykliska kapitalbufferten baseras på Basel 3-överenskommelsen men skiljer sig något i tillämpningen. Bufferten är utformad så att den kan tillämpas både på hela den finansiella sektorn och på specifika delar av kreditmarknaden.

⁷ Macroprudential Regulation and Supervision of the Financial Market, Report by the Working Group, 32/2012.

⁸ Enligt Basel 3-överenskommelsen ska den kontracykliska kapitalbufferten införas gradvis mellan 2016-2019. Dock har enskilda länder rätt att tillämpa den kontracykliska kapitalbufferten tidigare för de institut som står under det landets tillsyn.

Den schweiziska centralbanken har getts en central roll i fastställandet av den kontracykliska kapitalbufferten. Centralbanken bedriver löpande analys av utvecklingen på kreditmarknaden och mer specifikt på bolåne- och fastighetsmarknaderna för att kunna avgöra när bufferten bör aktiveras, justeras eller avaktiveras. Centralbanken föreslår även nivån på den kontracykliska kapitalbufferten och hur lång tid bankerna får på sig att anpassa sig till buffertnivån. Centralbanken ska samråda med tillsynsmyndigheten (FINMA) innan den tar beslut om att utfärda ett officiellt förslag till regeringen (Förbundsrådet). Regeringen fattar därefter beslut om bufferten. FINMA har sedan i uppgift att övervaka genomförandet av bufferten på instituttspecifik nivå.

Storbritannien

Storbritannien har efter krisen skapat en ny struktur för ansvaret för makrotillsynsfrågor. Ansvaret för makrotillsyn har placerats på Bank of England genom etablerandet av den s.k. *Financial Policy Committee* (FPC). FPC lagreglerades den 1 april 2013 men ett temporärt FPC har sedan februari 2011 verkat i samma anda som det lagreglerade FPC.

FPC har inrättats som en kommitté i Bank of England under dess styrorgan Court of Directors med rätt att fatta beslut och ge rekommendationer. FPC har tolv medlemmar varav sex ledamöter från centralbanken (däribland centralbankschefen och de tre vice centralbankschefer som är ansvariga för penningpolitik, finansiell stabilitet och tillsynen), fem externa medlemmar och en representant från HM Treasury (Finansdepartementet) utan rösträtt. Centralbankschefen är ordförande i kommittén.⁹

FPC:s huvuduppgift är att identifiera och agera mot systemrisker med syfte att skydda och stärka motståndskraften i det brittiska finansiella systemet. FPC har som sekundärt mål att stötta regeringens ekonomiska politik. Den kan besluta både om hur och när vissa verktyg som klassats som makrotillsynsverktyg ska användas, och ge rekommendationer om andra verktyg. För att FPC ska få ansvar för ytterligare makrotillsynsverktyg krävs godkännande av HM Treasury.

⁹ För en mer utförlig beskrivning se avsnitt 6.3 i FKK:s delbetänkande (SOU 2013:6).

Regeringen har föreslagit att FPC ska ha beslutanderätten över (i) *kontracykliska kapitalbuffertar* och (ii) *sektorspecifika kapitalkrav*.¹⁰ Regeringen har även aviserat att de avser att ge FPC beslutanderätten över det nya *bruttosoliditetsmättet*. Det blir först aktuellt 2018 och beslutet görs avhängigt av hur det internationella regelverket för bruttosoliditetsmättet utvecklas.

Inför valet av verktyg gjorde FPC bedömningen att den kontracykliska bufferten kommer att utgöra ett enkelt, aggregerat verktyg som också fungerar i ett gränsöverskridande perspektiv. Sektorspecifika kapitalkrav kan, menar FPC vidare, komplettera de kontracykliska buffertarna med mer selektiva ingripandemöjligheter mot mer avgränsade systemrisker. Det kan exempelvis handla om att ingripa mot riskuppbbyggnaden visavi hela eller delar av fastighetsmarknaden. Man understryker dock att man samtidigt bör undvika alltför mycket av ”fine-tuning” och detaljreglering, och att det därför fortfarande bör handla om relativt breda delsektorer.

6.2.3 Utredarens bedömning av val av myndighet

Det ligger inte i utredarens uppdrag att göra en egen bedömning av det institutionella ramverket för krisförebyggande arbete och därtill hörande frågor. Den uppgiften har legat på Finanskriskommittén (se dir. 2011:6). Utredaren har därför i sin samlade bedömning av vilken myndighet som bör ansvara för den kontracykliska kapitalbufferten beaktat Finanskriskommitténs slutsatser beträffande den institutionella strukturen för makrotillsynsfrågor. Som framgått ovan har Finanskriskommittén inte föreslagit att det ska inrättas en ny myndighet med ansvar för makrotillsyn. Utredaren har därmed inte heller övervägt något annat alternativ beträffande ansvaret för den kontracykliska kapitalbufferten än att ge detta ansvar till en myndighet inom den befintliga myndighetsstrukturen i Sverige i dag. Skulle den fortsatta beredningen av frågan om strukturen för makrotillsynen i Sverige leda till andra lösningar än de som Finanskriskommittén föreslagit kan det naturligtvis också finnas skäl att ompröva förslagen i nu aktuellt hänseende i detta betänkande.

För att strukturera den slutliga bedömningen avseende ansvarig myndighet har analysen baserats på ett antal kriterier som kan anses vara av avgörande betydelse för valet av ansvarig myndighet. Urvalet

¹⁰ Financial Services Bill: the Financial Policy Committee's macro-prudential tools.

av kriterier har baserats på ett antal artiklar som utvärderar ramverket för makrotillsyn¹¹, internationella aktörers rekommendationer kring makrotillsyn¹² och Finanskriskommitténs resonemang i sitt delbetänkande. Listan av kriterier nedan utgör en beskrivning av respektive kriterium utan inbördes rangordning av deras betydelse.

Analyskapacitet

Det krävs en stor och varaktig kapacitet hos den utvalda myndigheten att analysera risker för det finansiella systemet som helhet och vad som kan vara lämpliga åtgärder för att förebygga sådana. Den kontracykliska kapitalbufferten ställer krav på myndigheten att göra löpande bedömningar av risker kopplade till kreditillväxten men även andra variabler som kan vara relevanta för hanteringen av cykliska systemrisker. Den beslutsfattande myndigheten måste därmed kunna analysera ett stort antal makroindikatorer och löpande presentera bedömningar som ligger till grund för sitt beslut. Även om ESRB ska utforma vägledande principer för det nationella beslutsfattandet av buffertvärdena är det av värde om den myndighet som väljs har kapacitet att självständigt skapa sig en bild av de risker som den kontracykliska kapitalbufferten kan användas mot. En sådan analyskapacitet ger också underlag för myndighetens bidrag till ESRB:s arbete med att ta fram de vägledande principerna och för övrigt arbete inom ESRB med bäring på den kontracykliska kapitalbufferten. Myndigheten måste även ha kapacitet att göra bedömningar av läget på andra marknader där svenska institut är verksamma för att kunna avgöra om man ska tillämpa kontracykliska kapitalbuffertar som överstiger 2,5 procent för exponeringar i dessa länder.

¹¹ Se bl a Goodhart och Rochet "Utvärdering av av Riksbankens penningpolitik arbete med finansiell stabilitet 2005-2010, rapport från Riksdagen 2010/11:RFR 5, Nordh Berntsson och Molin "Ett svenskt ramverk för makrotillsyn", Penning- och valutapolitik 2012:1, Sveriges riksbank.

¹² Se bl a IMF (2011) "Towards Effective Macroprudential Policy Frameworks – An Assessment of Stylized Institutional Models" samt Europeiska systemrisknämndens rekommendation av den 22 december 2011 om de nationella myndigheternas mandat för makrotillsyn (ESRB/2011/3).

Resurseffektivitet

Val av myndighet bör vägledas av resurseffektivitet som t.ex. synergieffekter med andra uppgifter som myndigheten har. I den mån myndigheten redan i dag har expertis inom området makrotillsyn och ägnar sig åt denna form av analyser så är det en faktor som kan tala för att lägga huvudansvaret för den kontracykliska kapitalbufferten på den myndigheten.

Oberoende

Flera internationella bedömare, såsom IMF och ESRB, lyfter fram behovet av att kunna fatta beslut med stort oberoende från det politiska systemet. De lyfter fram vikten av att den utsedda myndigheten kan stå fri från påtryckningar, såväl från politiskt håll som från finansbranschen. Detta argument kan anses vara av särskild vikt när det gäller den kontracykliska kapitalbufferten då den ska fungera förebyggande och därmed aktiveras i god tid innan en kris ännu uppkommit. Det innebär att den ansvariga myndigheten kommer att behöva ta beslut om extra kapitalpåslag när situationen i det finansiella systemet fortfarande ser bra ut utifrån andra indikatorer. Det ställer krav på myndigheten att kunna agera fritt från kortsiktiga påtryckningar och att trovärdigt kunna motivera behovet av att införa extra kapitalkrav under ”goda tider”.

Ansvarsutkrävande

Ansvarsutkrävande definieras i detta sammanhang som möjligheten att kunna utkräva myndigheten ansvar i efterhand för beslut om fastställandet av den kontracykliska kapitalbufferten. Det innebär att den utsedda myndigheten bör kunna utkrävas ansvar för hur den agerat eller underlåtit att agera. Det innebär däremot inte att möjlighet bör ges till att kunna påverka myndighetens beslut. Direktivet ställer långtgående krav på den utsedda myndigheten vad gäller transparens och rapportering av fastställandet av kontracykliska kapitalbuffertvärden. Myndigheten ska även tydligt förklara och motivera bakgrunden till sitt beslut. Denna information ska offentliggöras på myndighetens hemsida. ESRB ska också löpande informeras om de nationella buffertvärdena. ESRB har även möjlighet att utfärda varningar eller rekommendationer riktade mot myndigheten om nämnden anser att de fastställda nationella buffertvärdena inte återspeglar systemrisken i det finansiella systemet i landet ifråga.

Samverkan mellan makrotillsyn och andra politikområden

Införandet av makrotillsynsverktyg kan komma att få effekter som påverkar förutsättningarna för andra politikområden, såsom mikrotillsyn och penningpolitik.¹³ Det kan därför finnas argument för att samla alla verktyg hos en myndighet. Om alla verktyg skulle samlas hos Finansinspektionen kan förutsättningarna för att bedöma effekterna av de olika makro- och mikrotillsynsverktygen och hur de mot- eller samverkar underlättas. De mikrotillsynsverktyg som avses är exempelvis kapitaltäckningskrav, riskvikter, likviditetsbuffertar och bolånetak.

Makrotillsynsverktyg kan på motsvarande sätt påverka penningpolitiken. Exempelvis kan den kontracykliska kapitalbufferten påverka räntor och mängden krediter i ekonomin och därigenom hushållens och företagens beslut om konsumtion och investeringar. Det innebär att den kontracykliska kapitalbufferten och penningpolitiken kan påverka ekonomin på ett likartat sätt genom att båda påverkar inflationen och aktivitetsnivån i ekonomin. På så sätt kan makrotillsynsverktyg och penningpolitiken ge upphov till mot- eller samverkande effekter. Det kan därför även argumenteras för att samla makrotillsynsverktygen hos Riksbanken.

De olika mot- eller samverkande effekterna som blir resultatet av tillämpningen av de olika verktygen kräver således en nära samordning av besluten kring de olika verktygen i kapitaltäckningsregelverket oavsett vilken myndighet som utses som ansvarig och oavsett om flera myndigheter delar på ansvaret.

Inflytande i ESRB

Det nya regelverket ger Europeiska systemrisknämnden (ESRB) en central roll i fastställandet av den kontracykliska kapitalbufferten i EU:s medlemsstater. ESRB ska ta fram vägledande principer och allmänna riktlinjer för fastställandet av det nationella buffertvärdet. ESRB ska även samordna beslut om den kontracykliska kapitalbufferten bland EU:s medlemsstater.¹⁴ Sverige ges möjlighet till

¹³ Makrotillsynsverktyg kan även påverka förutsättningarna för att bedriva finanspolitik. Vi har dock valt att avgränsa analysen till mikrotillsyn och penningpolitik då vi har att utgå från FKK:s förslag till ny struktur för makrotillsynsfrågor där både Finansinspektionen och Riksbanken får ett uttalat ansvar för makrotillsyn med krav på sig att samverka i dessa frågor.

¹⁴ För en utförligare beskrivning av ESRB:s roll se avsnitt 7.2.2.

inflytande över ESRB:s arbete med de kontracykliska kapitalbuffertarna genom sitt deltagande i ESRB. Det finns goda skäl till att ta tillvara denna möjlighet då enskilda instituts buffertnivå är beroende av buffertnivåerna i de länder där institutet är verksamt.

Samlad bedömning

Vid en samlad bedömning utifrån de uppsatta kriterierna för val av myndighet talar fyra av kriterierna – analyskapacitet, resurseffektivitet, oberoende och inflytande i ESRB – i betydande utsträckning för Riksbanken som ansvarig myndighet. Riksbanken har redan i dag den *analyskapacitet* och lägger väsentliga *resurser* på att göra löpande bedömningar av risker kopplade till kredittillväxten men även andra makrorelaterade risker som kan vara av betydelse för det finansiella systemet som helhet. Riksbanken, liksom Finansinspektionen, bedriver också en löpande stabilitetsanalys av det finansiella systemet ur andra aspekter. Sammantaget anser utredaren att när det gäller utvärderingen mot kriterierna analyskapacitet och resurseffektivitet så faller valet på Riksbanken. Detta dock utifrån dagens situation. Om regering och riksdag skulle finna att andra skäl starkt talar för en annan lösning vad gäller ansvarig myndighet så kan de mycket väl samtidigt besluta att satsa nya resurser för att i nu aktuella avseenden stärka den myndighet man i stället väljer. Då minskar vikten av den slutsats som dras här. Det kan dock påpekas att, oavsett hur ansvaret för hur makrotillsyn fördelas, kommer Riksbanken fortsatt att ha behov av den analyskompetens som finns i dag för att kunna hantera sitt ansvar för likviditet och betalningssystem. Ett beslut om att ge ansvaret till en annan myndighet skulle därmed innebära en ökad samhällsekonomisk kostnad.

I avsnitt 6.1.2 har redogjorts för Riksbankens oberoende och att detta *oberoende* inte är lika starkt när det gäller frågor kring finansiell stabilitet som vid penningpolitiska beslut. Oberoendet måste dock bedömas som tillräckligt i nu aktuellt avseende. Även om det inte är klart vilken grad av oberoende som bör föreligga får det med hänsyn till den svenska regleringen av myndigheter under regeringen anses att även Finansinspektionen skulle uppfylla kraven. Vid en samlad bedömning måste dock slutsatsen dras att även beträffande detta kriterium så överväger skälen i någon mån för att välja Riksbanken.

När det gäller ansvarsutkrävande och samverkan mellan makrotillsyn och andra politikområden är slutsatsen inte lika klar. Riksbankens ställning skulle möjligen kunna göra det svårare att

utkräva ansvar av banken jämfört med om det ska ske av Finansinspektionen. I debatten om ansvaret för makrotillsynen i Sverige har också farhågor framförts i detta avseende från vissa håll. Beslut om den kontracykliska bufferten torde tas av direktionen om Riksbanken utses till ansvarig myndighet. Ovan har beskrivits att direktionsledamöterna omgärdas av diverse skydd för att kunna agera självständigt. Det innebär dock inte att ansvar inte skulle kunna utkrävas i nödvändig omfattning. Redan i dag utvärderas ju Riksbankens penningpolitiska åtgärder – som är än mer skyddade för påverkan – i efterhand på olika sätt. Lämpliga former för ansvarsutkrävande, exempelvis med förebild för hur penningpolitiken utvärderas, bör därför utan större svårigheter kunna inrättas i nu aktuellt hänseende för det fall Riksbanken utses till ansvarig myndighet. Direktivets bestämmelser i detta avseende med dess långtgående krav på transparens och ESRB:s möjlighet att utfärda varningar och rekommendationer bör inte heller utgöra några problem för Riksbanken att uppfylla.

Vad gäller *inflytande i ESRB* kan konstateras att både Finansinspektionen och Riksbanken deltar i ESRB:s arbete. Däremot har bara Riksbanken rösträtt i ESRB vilket ger Riksbanken direkt inflytande över ESRB:s arbete.

När det gäller *samverkan mellan makrotillsyn och andra politikområden* och behovet av att samla alla verktyg hos en myndighet talar visserligen mycket för att Finansinspektionen skulle få ansvaret för att fastställa den kontracykliska kapitalbufferten eftersom Finansinspektionen i dag har många av de verktyg som skulle kunna användas för att hantera systemrisker.

Den kontracykliska kapitalbufferten skiljer sig dock från de andra verktygen då den är brett instrument som ska se till att banksystemet i sin helhet har tillräckligt med kapital för att kunna hantera cykliska systemrisker snarare än att säkerställa att de enskilda instituten har tillräckligt med kapital. Den kontracykliska kapitalbufferten ska dessutom fastställas 12 månader innan den aktiveras eller höjs för att kunna tillämpas på institutens exponeringar. Det bör ge Finansinspektionen beredskap att se hur de olika verktygen samverkar när de gör sin kapitalbedömning av de enskilda instituten.

Det kan därtill påpekas att den kontracykliska kapitalbufferten även kan ge upphov till mot- eller samverkande effekter med penningpolitiken vilket talar för att Riksbanken bör få ansvaret för den kontracykliska kapitalbufferten.

Det är av organisatoriska skäl inte heller nödvändigt att samla alla verktyg hos en myndighet. Finanskriskommitténs förslag

innebär, som redogjorts för ovan, att både Riksbanken och Finansinspektionen får ett ansvar för makrotillsynen i Sverige. Det leder i praktiken till att verktygen för makrotillsynen delas mellan myndigheterna. Ibland kommer dock gränsdragningsproblem att uppstå då det inte alltid är uppenbart hur ett verktyg ska klassificeras. Det innebär i sin tur att det finns behov av ett väl fungerande samråd mellan myndigheterna i dessa frågor och nödvändigheten härav understryks också av Finanskriskommittén. Utredaren instämmer i Finanskriskommitténs betoning av vikten av samråd i syfte att i möjligaste mån nå samsyn mellan berörda myndigheter. Samrådsplikten enligt Finanskriskommitténs förslag bör om den ges ett reellt innehåll vara tillräcklig för att kunna hantera situationen att verktygen för makrotillsyn delas upp mellan Finansinspektionen och Riksbanken. Kriteriet *samverkan mellan makrotillsyn och andra politikområden* utgör alltså inte ett hinder att tilldela Riksbanken ansvaret för den kontracykliska kapitalbufferten.

Som redan redogjorts för så har instruktionsförbudet en lite annan innebörd när det gäller frågor kring finansiell stabilitet och krishantering. Något hinder för samråd på den grunden föreligger alltså inte. Redan i dag finns ett samarbete som i allt väsentligt tycks fungera bra mellan de aktörer som ansvarar för finansiell stabilitet och krishantering. Inom dessa områden blir det därför naturligt att Riksbanken även i framtiden samråder och diskuterar med andra relevanta aktörer för att därefter kunna fatta väl underbyggda beslut. Rent praktiskt bör samråd kring den kontracykliska kapitalbufferten ofta kunna ske inom ramen för möten i Makrotillsynsrådet.

Sammantaget gör utredaren därför bedömningen att Riksbanken bör ges uppdraget att på nationell nivå fastställa den kontracykliska kapitalbufferten och ta därmed sammanhängande beslut. Det bör däremot vara Finansinspektionens uppgift att i kraft av sin roll som tillsynsmyndighet av de enskilda instituten övervaka att bufferten genomförs på institutsnivå på det sätt som ska ske.

6.3 Val av myndighet för övriga kapitalbuffertar

Utredarens förslag: Finansinspektionen bör utses som ansvarig myndighet för tillämpningen av kapitalbuffertar för systemviktiga institut och systemriskbufferten. Beslut ska tas efter samråd med Riksbanken.

6.3.1 Kapitalbuffertar för systemviktiga institut

Direktivet inför extra kapitalbuffertar för institut som är systemviktiga på global nivå (G-SII) och på övrig nivå (O-SII) för att kompensera för den högre risk som systemviktiga institut utgör för det finansiella systemet och de potentiella kostnaderna de kan utgöra för skattebetalarna i fall de går omkull. Kapitalbuffertarna för systemviktiga institut avser därmed att hantera *strukturella* systemrisker i det finansiella systemet. En eller flera myndigheter får utses som ansvariga för att på gruppnivå identifiera globalt systemviktiga institut och identifiera övriga institut som på individuell, grupp- eller undergruppsnivå är systemviktiga. Den eller de myndigheter som utses som ansvariga ska fastställa storleken på kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut respektive kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut. Kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut är obligatorisk medan kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut är frivillig.

6.3.2 Systemriskbufferten

Direktivet innehåller dessutom en möjlighet för medlemsstaterna att införa en systemriskbuffert. Även denna buffert syftar till att hantera strukturella systemrisker i det finansiella systemet i en viss medlemsstat. Systemriskbufferten kan tillämpas på den finansiella sektorn som sådan, dvs. alla institut, eller på en eller flera grupper av institut som uppvisar liknande riskprofiler i sin affärsverksamhet. Det innebär att systemriskbufferten är ett brett instrument som kan användas för att stärka motståndskraften hos den finansiella sektorn eller delar av den mot finansiella störningar som kan uppkomma av strukturell systemrisk. I varje medlemsstat ska en myndighet utses som ansvarig för att fastställa systemriskbufferten och för att ange vilka grupper av institut som den ska tillämpas på. Medlemsstaterna kan välja att ge denna uppgift till den behöriga myndigheten eller till en särskilt utsedd myndighet.

6.3.3 Utredarens bedömning av val av myndighet

Direktivets kapitalbuffertar för systemviktiga institut avser att motverka *strukturella* systemrisker i det finansiella systemet. De tar fasta på den högre risk som systemviktiga institut utgör för det finansiella systemet och de potentiella kostnaderna de kan utgöra för skattebetalarna i fall de går omkull. Kapitalbuffertarna kommer att tillämpas på enskilda institut eller på en grupp av institut. Även systemriskbufferten avser att motverka strukturella systemrisker i det finansiella systemet i en viss medlemsstat. Systemriskbufferten tar dock inte sin utgångspunkt i enskilda systemviktiga institut utan är ett bredare instrument som ska tillämpas på hela finanssektorn eller delar av den. Det förutsätter att den myndighet som ska ansvara för kapitalbuffertarna för systemviktiga institut och för systemriskbufferten har betydande kunskap om både enskilda institut och de strukturförhållanden som råder inom det nationella finansiella systemet.

En analys utifrån de kriterier som angetts ovan för bestämmande av vilken myndighet som bör väljas för den kontracykliska kapitalbufferten leder enligt utredarens mening till följande bedömning vad beträffar valet av myndighet för nu aktuella buffertar. Buffertarnas karaktär av att motverka strukturella systemrisker tagen tillsammans med analyskapacitet, resurseffektivitet och samverkan mellan makrotillsyn och andra politikområden talar för att välja Finansinspektionen som ansvarig myndighet. Övriga kriterier, i den mån de har relevans här, innebär inte att denna bedömning förändras. Mot den bakgrunden gör utredaren alltså bedömningen att Finansinspektionen är den myndighet som är bäst lämpad att vara ansvarig för att på gruppnivå identifiera globalt systemviktiga institut och identifiera övriga institut som på individ-, grupp- eller undergruppsnivå är systemviktiga. Finansinspektionen bör också vara ansvarig myndighet för fastställandet av storleken på kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut respektive kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut. Utredaren anser på motsvarande sätt att Finansinspektionen med sin specifika kompetens om enskilda institut och de strukturförhållanden som råder i det svenska finansiella systemet är bäst lämpad att fastställa storleken på systemriskbufferten och för att ange vilka institut som bufferten ska tillämpas på. Utredarens bedömning överensstämmer med Finanskriskommitténs slutsatser att strukturella åtgärder bör hanteras av Finansinspektionen.

I avsnitt 6.2 har vikten av samråd mellan Riksbanken och Finansinspektionen i frågor som rör makrotillsyn, och då särskilt inför beslut avseende den kontracykliska kapitalbufferten, understrukits. Av samma skäl bör Finansinspektionen samråda med Riksbanken inför beslut rörande tillämpningen av bufferten för systemviktiga institut och systemriskbufferten.

6.4 Val av myndighet enligt artikel 458 CRR

Utredarens förslag: Finansinspektionen bör utses som ansvarig myndighet för tillämpningen av artikel 458 CRR. Finansinspektionen ska fatta beslut om striktare makrotillsynsåtgärder enligt artikel 458 CRR efter samråd med Riksbanken.

6.4.1 Makrotillsynsåtgärder enligt 458 CRR

Enligt förordningens artikel 458 kan medlemsstaterna under vissa omständigheter använda sig av ett antal specifika makrotillsynsåtgärder för att motverka systemrisk på nationell nivå (se avsnitt 4.4.1). Åtgärderna är tidsbegränsade till två år men med möjlighet till förlängning. För att få tillämpas måste den som vill vidta åtgärderna informera parlamentet, rådet, kommissionen, EBA och ESRB och kunna motivera varför systemrisken kan utgöra ett hot mot den nationella finansiella stabiliteten och varför andra åtgärder i förordningen eller direktivet inte är tillräckliga för att hantera den risken.¹⁵ ESRB och EBA har rätt att yttra sig över åtgärderna och det finns möjlighet för rådet, på förslag av kommissionen, att förhindra de nationella åtgärderna givet att det finns starka bevis för att de inte går att motivera utifrån de villkor som angetts i artikel 458. Makrotillsynsåtgärderna omfattar:

- a) höjda kapitalbaskrav,
- b) höjda krav för stora exponeringar,
- c) höjda genomlysningskrav,
- d) större kapitalkonserveringsbuffert,

¹⁵ Artiklarna 124 och 164 i förordningen och artiklarna 101, 103, 104, 105, 134 och 136 i direktivet.

- e) striktare likviditetskrav,
- f) höjda riskvikter för att motverka tillgångsbubblor inom bostadssektorn och den kommersiella fastighetssektorn,
- g) begränsning av alltför stora exponeringar inom den finansiella sektorn.

6.4.2 Utredarens bedömning av val av myndighet

Enligt CRR ska en ansvarig myndighet utses för makrotillsynsåtgärderna i artikel 458. Det kan antingen vara den behöriga myndigheten eller en särskilt utsedd myndighet. Makrotillsynsåtgärderna ska tillämpas för att motverka systemrisker i det egna landet. Makrotillsynsåtgärderna ska ses som ett komplement till övriga åtgärder i förordningen och direktivet och endast tillämpas om övriga åtgärder inte är tillräckliga för att hantera systemrisker i det egna landet. Makrotillsynsåtgärderna i artikel 458 omfattar sådana verktyg som Finansinspektionen i dag ansvarar för, dvs. traditionella mikrotillsynsverktyg. Tanken med artikel 458 är att kunna skärpa dessa verktyg under en begränsad tidsperiod för att motverka systemrisker som potentiellt kan få allvariga negativa konsekvenser för det finansiella systemet och samhällsekonomin. Det innebär att åtgärderna ska inriktas på tidsvarierande, dvs. cykliska, systemrisker som inte fångas upp av de krav som ställs på de enskilda instituten. Åtgärderna tar därmed inte sikte på de enskilda instituten utan på hela det finansiella systemet. Den ansvariga myndigheten behöver därför i första hand inte ha kunskap om enskilda institut utan snarare en analyskapacitet för att kunna bedöma cykliska systemrisker.

För det fall en myndighet tilldelats ansvaret för makrotillsynsfrågor skulle det naturliga vara att även ge ansvaret för dessa frågor enligt artikel 458 till denna myndighet. Eftersom Finanskriskommitténs förslag, vilket utredaren har att utgå ifrån, ger både Riksbanken och Finansinspektionen ett ansvar för makrotillsynen i Sverige blir utgångspunkten en annan. Det kan konstateras att Finansinspektionen redan i dag ansvarar för de verktyg som anges i artikel 458. Utredaren finner det inte lämpligt att i detta sammanhang föreslå varken att flytta över alla eller vissa av dessa verktyg till annan myndighet eller att ge annan myndighet än Finansinspektionen beslutsansvar över verktygen. Utredaren gör därför bedömningen att Finansinspektion

bör utses som ansvarig för tillämpningen av artikel 458 CRR i nuvarande situation. Såsom bestämmelsen är utformad torde det dessutom inte vara möjligt att utse mer än *en* ansvarig myndighet för artikel 458 CRR. Även detta talar för att i nuvarande situation välja Finansinspektionen. Utredaren vill samtidigt understryka vikten av att den ansvariga myndigheten har förmåga att följa och analysera systemriskerna som kan ge upphov till striktare makrotillsynsåtgärder för svenska institut. Denna analyskapacitet finns i dag i betydligt större utsträckning hos Riksbanken. Utredaren vill därför särskilt påpeka vikten av att Finansinspektionen samråder med Riksbanken innan beslut fattas om dessa åtgärder. Samrådet bör även kunna innebära att båda myndigheterna har möjlighet att inom ramen för detta lyfta frågan om att vidta åtgärder enligt artikel 458.

7 Kapitalbuffertar

7.1 Inledning

Direktivet ställer krav på instituten att ha extra kapitalbuffertar bestående av kärnprimärkapital för att stärka det finansiella systemets motståndskraft mot systemrisk. Kapitalbuffertarna kan ses som stötdämpare som syftar till att undvika att instituten bryter mot förordningens och direktivets kapitalbaskrav. De kapitalbuffertar som införs genom direktivet är kapitalkonserveringsbufferten, den kontracykliska kapitalbufferten, systemriskbufferten och kapitalbuffertarna för systemviktiga institut. Kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten är en del av Basel 3-överenskommelsen¹ som implementerats i EU genom CRR och CRD 4.

Kapitalbuffertarna syftar till att hantera både cyklisk och strukturell systemrisk (se avsnitt 7.1.1). *Kapitalkonserveringsbufferten* är ett permanent buffertkrav medan den *kontracykliska kapitalbufferten* ska variera beroende på den cykliska systemrisk som förknippas med alltför kraftig kredit tillväxt i det finansiella systemet. *Buffertkraven för systemviktiga institut* – kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut (G-SII) och kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut (O-SII) – införs för att begränsa den högre risk som systemviktiga institut utgör för det finansiella systemet. Direktivet inför även en möjlighet för medlemsstaterna att tillämpa en *systemriskbuffert* på hela den finansiella sektorn eller delar av den för att hantera strukturella systemrisk i en viss medlemsstat.

Tillämpliga kapitalbuffertar ska räknas samman till ett kombinerat buffertkrav för varje institut. Om ett institut inte uppfyller det kombinerade buffertkravet ska det vidta åtgärder för att inom en viss tid stärka kapitalbasen så att den kommer i nivå med buffertkravet.

¹ Basel 3: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, BIS, December 2010, s. 57.

För att stärka kapitalbasen införs det därför restriktioner på institutets rätt att vidta vinstutdelningar, och vissa andra utbetalningar såsom bonusutbetalningar (direktivets skäl 89). Omfattningen av restriktionerna står i proportion till hur mycket institutet avviker från buffertkravet.

En ansvarig myndighet ska utses på nationell nivå för den kontracykliska kapitalbufferten, buffertarna för systemviktiga institut och systemriskbufferten. Val av myndighet för respektive kapitalbuffert behandlas i kapitel 6.

Små och medelstora värdepappersföretag kan undantas från kraven på kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten om undantaget inte utgör ett hot mot den finansiella stabiliteten i berörd medlemsstat.

7.1.1 Systemrisk

Direktivet definierar systemrisk som en risk för en störning i det finansiella systemet som kan få allvarliga negativa konsekvenser för det finansiella systemet och samhällsekonomin (artikel 3.10). Det innebär att systemrisk handlar om den förväntade effekten finansiella störningar kan få på det finansiella systemet som helhet och därigenom på samhällsekonomin.

Ett exempel på en effekt av en finansiell störning är kreditbrist ("credit crunch"), där bankernas och andra långivares förluster orsakar en kreditåtstramning till hushåll och företag som i sin tur medför minskad aktivitet i resten av ekonomin. Ett annat exempel är effekter på betalningssystemet. Störningar i det finansiella systemet som minskar hushållens och företagets förmåga att genomföra och ta emot betalningar via de konton som bankerna tillhandahåller kan leda till allvarliga konsekvenser för den reala ekonomin. Dock innebär inte alla finansiella störningar att den övergripande finansiella stabiliteten hotas. Som ett exempel genererade borskraschen 1987 i USA bredare effekter på det finansiella systemet medan sprickan av it-bubblan inte gjorde det.

Systemrisk kan uppkomma från flera olika källor. Dock visar erfarenhet och forskning på att de i huvudsak kan delas in i två olika typer av systemrisker – cykliska och strukturella.² De *cykliska* systemriskerna handlar om hur riskerna byggs upp över tiden, antingen genom finansiella aktörers samspel mellan varandra eller genom återkopplingar mellan det finansiella systemet och realekonomin. Det finns en kollektiv tendens till att institut, hushåll och företag underskattar risker i goda tider och att de överskattar dem när riskerna väl inträffar. Detta beteende tenderar att förstärka pro-cyklikaliteten i det finansiella systemet. Det finns flera åtgärder som kan användas för att hantera cykliska systemrisker, som t.ex. bolånetaket och de kontracykliska kapitalbuffertarna. De *strukturella* systemriskerna handlar om hur koncentrationen av risk och kopplingarna mellan olika delar av det finansiella systemet vid varje tidpunkt påverkar risken för att en kris ska drabba systemet som helhet. Strukturella systemrisker kan bl.a. handla om systemviktiga institut och spridningsrisker. Den Europeiska systemrisknämnden, ESRB, har till uppgift att identifiera och minska risker som kan äventyra stabiliteten i det finansiella systemet och därmed skada den reala ekonomin, dvs. systemrisker, i EU eller delar av unionen.³ Som svar på dessa potentiella systemrisker kan ESRB utfärda varningar och rekommendationer om hur dessa kan minskas. ESRB har hittills offentliggjort sju rekommendationer som har handlat bl.a. om riskerna med europeiska bankers utlåning i utländsk valuta, europeiska bankers likviditets- och finansieringsrisker i amerikanska dollar, europeiska bankers ökade beroende av säkerställd finansiering och de systemrisker som penningmarknadsfonder kan ge upphov till. ESRB har även nyligen publicerat en rekommendation om delmål och instrument för makrotillsyn i EU-länderna.⁴ Dessa rekommendationer

² För vidare läsning se: Borio, 2013, "Towards a macroprudential framework for financial supervision and regulation?" BIS Working Papers, No 128. HM Treasury, 2012, "The Financial Services Bill: the Financial Policy Committee's macro-prudential tools", september 2012, Nordh-Berntsson och Molin 2012 "Att skapa en svensk verktyglåda för makrotillsyn", Riksbankstudier, Sveriges riksbank.

³ Regulation (EU) No 1092/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on European Union macro-prudential oversight of the financial system and establishing a European Systemic Risk Board, OJ L 331/1. För vidare läsning se bl. a. "The ESRB at work – its role, organisation and functioning, ESRB Macro-prudential Commentaries Issue No: 1 February 2012.

⁴ ESRB:s rekommendation av den 4 april 2013 om makrotillsynspolitikens mellanliggande mål och instrument (ESRB/2013/1), EUT C 170, 15.6.2013.

kan ge en vägledning till potentiella strukturella systemriskerna som kapitalbuffertarna kan tillämpas mot.

Det finns flera åtgärder som kan användas för att hantera strukturella systemriskerna, som t.ex. begränsningar för aktiviteter och exponeringar, krav på likviditet och särskilda kapitaltäckningskrav för institut som är systemviktiga.

7.1.2 Systemviktighet

Direktivet definierar ett systemviktigt institut som ett moderinstitut inom EU, ett finansiellt moderholdingföretag inom EU, ett blandat finansiellt moderholdingföretag inom EU eller ett institut vars fallissemang eller bristande funktion kan leda till systemriskerna (artikel 3.30). Om det finansiella systemet domineras av ett fåtal institut som är nära sammankopplade med varandra blir dessa mycket betydelsefulla för stabiliteten i det finansiella systemet. Om ett sådant institut skulle få finansiella problem kan spridningseffekterna till andra delar av det finansiella systemet bli så pass omfattande att de kan utgöra ett hot mot den finansiella stabiliteten. Sådana institut kallas därför ofta för systemviktiga. På global nivå har man därför tagit fram ett ramverk för att identifiera och hantera globalt systemviktiga institut, så kallade G-SIB (Global Systemically Important Banks).⁵ Avsikten är att mäta hur stor effekt ett fallissemang av ett institut kan få på det finansiella systemet och ekonomin som helhet snarare än sannolikheten för att det ska inträffa. Under hösten 2012 presenterade Baselkommittén även ett ramverk för att hantera nationellt systemviktiga institut, så kallade D-SIB (Domestic Systemically Important Banks).⁶

Nedan följer två avsnitt. Det första avsnittet innehåller en beskrivning av direktivets kapitalbuffertar (7.2) och det andra förslag på hur bestämmelserna för kapitalbuffertarna ska genomföras i nationell rätt (7.3).

⁵ BIS (2011), Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement.

⁶ BIS (2012), A framework for dealing with domestic systemically important banks.

7.2 Beskrivning av kapitalbuffertarna

7.2.1 Kapitalkonserveringsbufferten

Kapitalkonserveringsbufferten syftar till att kreditinstitut och relevanta värdepappersföretag utöver förordningens kapitalbaskrav ska hålla kapital, som kan användas för att hantera förluster under sämre tider. Bufferten är ett permanent påslag som ska gälla för samtliga institut. Den ska uppgå till 2,5 procent av det totala riskvägda exponeringsbeloppet och utgöras av kärnprimärkapital, artikel 129.1.

Små och medelstora värdepappersföretag får undantas från kravet på en kapitalkonserveringsbuffert såvida inte undantaget utgör ett hot mot den finansiella stabiliteten i den berörda medlemsstaten, artikel 129.2.

7.2.2 Kontracykliska kapitalbufferten

Syfte

Syftet med den kontracykliska kapitalbufferten är att se till att kreditinstitut och relevanta värdepappersföretag under perioder av ekonomisk tillväxt bygger upp en tillräcklig kapitalbas för att täcka förluster som kan uppstå under perioder av stress för det finansiella systemet. Den kontracykliska kapitalbufferten ska byggas upp när den aggregerade tillväxten i krediter och andra tillgångsklasser som har en betydande inverkan på institutens riskprofil bedöms vara förknippad med en uppbyggnad av systemrisk och sedan utnyttjas under kritiska perioder (skäl 80 CRD 4). Vid bestämmande av det kontracykliska kapitalbuffertvärdet bör den ansvariga myndigheten beakta kredittillväxten inom medlemsstaten, förändringar i kreditgivningen som andel av BNP i den medlemsstaten, och andra variabler som är relevanta vid bedömning av risker som hotar stabiliteten i det finansiella systemet (skäl 81 CRD 4). I artikel 136.3 framgår att med andra variabler avses variabler som den ansvariga myndigheten anser relevanta för hanteringen av cykliska systemrisk.

Den kontracykliska kapitalbuffertens huvudsakliga syfte är därmed att skydda banksystemet mot perioder av överdriven kredittillväxt då dessa ofta har förknippats med en uppbyggnad av systemrisk i hela det finansiella systemet. Det innebär att den kontracykliska kapitalbufferten ska säkerställa att banksektorn i sin helhet har tillräckligt

med kapital för att kunna bevilja krediter till hushåll och företag även då störningar i det finansiella systemet skulle kunna ge upphov till kreditåtstramning. På så sätt skiljer sig den kontracykliska kapitalbufferten åt från förordningens kapitalbaskrav och kapitalkonserveringsbufferten då dess syfte inte enbart är att skydda enskilda institut under perioder av finansiell stress utan även att se till att banksystemet i sin helhet har tillräckligt med kapital för att upprätthålla flödet av krediter även när det finansiella systemet upplever stress efter en period av kraftig tillväxt.⁷

Bufferten kan också bidra till att dämpa kreditillväxten under uppgångsfaser av kreditykeln. Då kan kraftig tillväxt i krediter och andra tillgångsklasser som har en betydande inverkan på institutens riskprofil aktivera bufferten, vilket innebär att instituten måste hålla mer kapital. Detta kan komma att hålla tillbaka utlåningen och därmed minska risken för överdriven kreditillväxt vilket i sin tur skulle kunna minska risken för en framtida finanskris.

Baselkommittén betonar att den kontracykliska kapitalbufferten inte är tänkt att vara ett instrument för att hantera konjunkturcykeln eller tillgångspriserna. De menar att dessa, vid behov, snarare kan hanteras via finans- och penningpolitiken samt andra offentliga åtgärder. Det är dock, enligt Baselkommittén, viktigt att beslutet om den kontracykliska kapitalbufferten i största möjliga mån tar hänsyn till all relevant och aktuell makroekonomisk, finansiell och tillsynsinformation och beaktar att bufferten kan komma att få effekter på penning- och finanspolitiken.⁸

Övergripande beskrivning

Enligt direktivet ska varje medlemsstat utse en offentlig myndighet eller ett offentligt organ (utsedd myndighet) som ska ges uppgiften att fastställa det kontracykliska buffertvärdet för medlemsstaten.

Det nationella buffertvärdet ska läggas till grund för beräkningen av hur stor kontracyklisk kapitalbuffert varje enskilt institut ska upprätthålla (i fortsättningen kallat *den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten*). Den institutspecifika kontracykliska kapitalbuffertens storlek ska baseras på institutets exponeringar. Det innebär

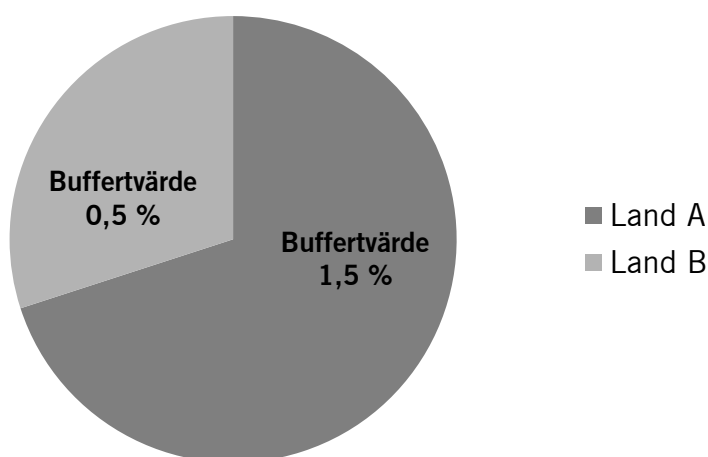
⁷ BIS (2010), Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, s. 1.

⁸ BIS (2010) Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, principle 1 s. 3.

att internationellt verksamma institut ska ta hänsyn till nationella buffertvärden i de länder som instituten har sina exponeringar mot. Om ett institut har exponeringar mot motparter i flera länder ska storleken på den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten beräknas utifrån det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärden som gäller i de länder där institutets berörda kreditexponeringar finns. Avsikten är att fånga upp institutens gränsöverskridande verksamhet och skydda dem mot cykliska systemrisker på marknader där de är verksamma. Detta kan illustreras med ett exempel.

Anta att ett institut har exponeringar mot två länder – Land A och Land B. Exponeringen mot Land A utgör 70 procent och Land B 30 procent av det totala riskvägda exponeringsbeloppet. Den utsedda myndigheten i Land A har fastställt ett buffertvärde på 1,5 procent medan myndigheten i Land B har beslutat om ett buffertvärde på 0,5 procent. För det enskilda institutet vägs buffertvärdena samman till en institutspecifik buffert enligt följande: $0,7 * 1,5 + 0,3 * 0,5 = 1,2$ procent.

Diagram: Geografisk fördelning av institutets exponeringsbelopp

Den kontracykliska kapitalbufferten kommer att variera över tiden då den ska aktiveras under perioder av uppbyggnad av cyklisk systemrisk som huvudsakligen orsakas av en överdriven kreditillväxt och avaktiveras i tider av finansiell stress. Det innebär att den ansvariga

myndigheten inte ska behöva använda den kontracykliska kapitalbufferten särskilt ofta⁹ och därmed att den kan komma att vara satt till noll under flera perioder. Det kan tydliggöras med Riksbankens beräkningar på historiska data. Riksbankens beräkningar baseras på Baselkommitténs standardmetod för fastställande av nivån på den kontracykliska kapitalbufferten. Metoden bygger på det så kallade kreditgapet som är ett mått på hur mycket kreditgivningen i förhållande till BNP avviker från sin långsiktiga trend.¹⁰ Dessa beräkningar visar att den kontracykliska kapitalbufferten skulle, om den hade funnits, ha aktiverats vid två tillfällen under perioden 1980–2013. År 1986, inför den kommande krisen på 1990-talet, och år 2005, inför den kommande globala finanskrisen.¹¹ Dessa beräkningar visar att kreditgapet historiskt har varit en god indikator på att signalera systemrisk men illustrerar också hur den kontracykliska kapitalbufferten kan komma att variera över tiden.¹²

⁹ BIS (2010), Basel III: A global framework for more resilient banks and banking systems, s. 5, punkt 137.

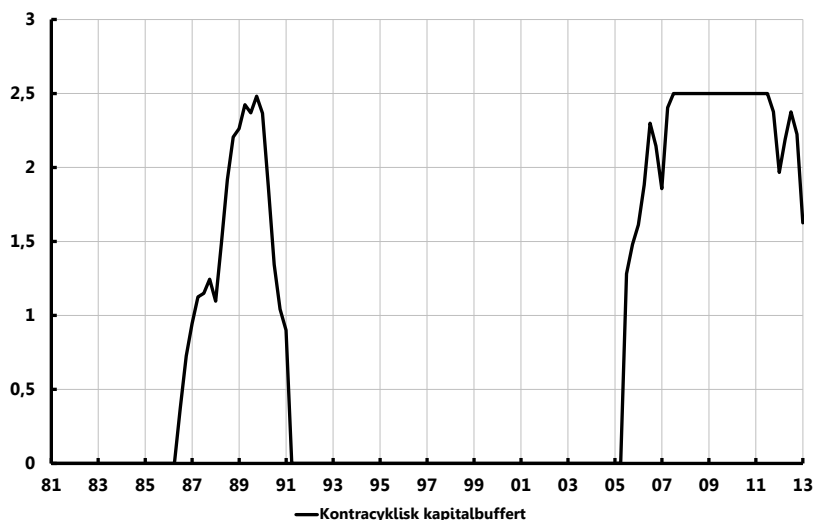
¹⁰ BIS empiriska analys har visat att kreditgapet har de lämpligaste signaleffekterna av en rad möjliga indikatorer som visar på en annalkande kris och således signalerar behovet av aktivering eller höjning av den kontracykliska kapitalbufferten. Kreditgapet brukar systematiskt börja växa redan tre-fyra år innan kriser bryter ut och dessutom är andelen falska signaler låg, se Drehmann m.fl (2011).

¹¹ Juks och Melander (2012). Kontracykliska kapitalbuffertar som ett makrotillsynsverktyg, Sveriges riksbank.

¹² Artikel i Finansiell stabilitet 2011:1 Kontracykliska kapitalbuffertar – ett illustrativt exempel.

Diagram Kontracykliska kapitalbufferten i Sverige 1981–2013

Procent

Källa: Riksbanken.¹³

Forskning har visat att kreditgapet historiskt sett har varit en användbar indikator för att signalera uppbyggnad av systemrisk i det finansiella systemet.¹⁴ Direktivet hänvisar i skäl 82 till Baselkommitténs standardmetod för beräkning av kreditgapet som en gemensam, dock inte enskild, utgångspunkt för fastställandet av det kontracykliska buffertvärdet. Det innebär att standardmetoden inte ska medföra ett automatiskt fastställande av buffertvärden eller binda den utsedda myndigheten. Baselkommittén anger i sin vägledning ett antal andra variabler som utöver kreditgapet kan vara användbara indikatorer för att signalera uppbyggnad och avtagande av systemrisk. Som exempel nämner Baselkommittén (i) olika tillgångspriser, (ii) kredit- och CDS-spreadar, (iii) real BNP-tillväxt, (iv) data på icke-finansiella företags betalningsförmåga och (v) utvecklingen av villkoren för kreditgivningen. Myndigheterna bör också, enligt Baselkommittén, göra

¹³ Diagrammet finns publicerat i Juks (2013), "Tillämpning av Baselkommitténs standardmetod för att fastställa det buffertkrav som ska tillämpas för kontracykliska kapitalbuffertar i Sverige", Ekonomisk kommentar, Sveriges riksbank.

¹⁴ För en vidare diskussion se bl. a. Drehman, Borio, Gambacorta, Jimenez and Trucharte (2010), "Countercyclical capital buffers: Exploring options", BIS Working Paper 317.

kvalitativa bedömningar av hållbarheten i kreditutvecklingen och nivån på systemriskerna.¹⁵

Direktivets bestämmelser gör ingen skillnad mellan indikatorer för beslut om aktivering och beslut om avaktivering av den kontracykliska kapitalbufferten. Det råder dock ofta olika omständigheter vid uppbyggnad av systemrisk respektive när den väl materialiseras. Systemriskerna byggs vanligen upp gradvis under goda tider medan konsekvenserna av dem kan få en ganska plötslig effekt. Forskning som ligger till grund för vägledningen från Baselkommittén om tillämpningen av den kontracykliska kapitalbufferten visar också att kreditgivningen som andel av BNP är en sämre indikator vid beslut om avaktivering än vid beslut om aktivering.¹⁶

Reciprocitetsprincipen

De nationellt fastställda buffertvärdena ska gälla för alla europeiska institut som har exponering mot landet. Denna princip om ömsesidigt erkännande av de nationella buffertvärdena kallas för reciprocitetsprincipen. Syftet med principen är att undvika regelarbitrage, dvs. att finansiella företag flyttar delar av sin verksamhet till marknader med lägre buffertar för att undvika strängare kapitalkrav. På så sätt skapas bättre förutsättningar för konkurrens på lika villkor då samma buffertvärde tillämpas på inhemska och utländska instituts kreditexponering i landet. Denna ömsesidiga tillämpning är bindande för alla buffertvärden upp till 2,5 procent. Om den utsedda myndigheten däremot har satt en buffert som överstiger 2,5 procent kan de andra utsedda myndigheterna enligt artikel 137.1 välja att tillämpa den högre buffertnivån för sina institut. Men det är frivilligt. Det gäller både för exponeringar som finns i andra EU-länder och i tredje land.

Reciprocitetsprincipen innebär att medlemsstaterna har av sagt sig en del av ansvaret beträffande kravet på kapital för sina instituts internationella exponeringar till utländska myndigheter. Det medför att kapitaltäckningskraven för svenska instituts exponeringar mot t.ex. de baltiska staterna kommer att vara beroende av vad de baltiska myndigheterna har satt för buffertvärden.

¹⁵ BIS (2010), Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, s. 3 och 4.

¹⁶ Annex 1, s. 8, i BIS (2010), Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, hänvisar till Drehman, Borio, Gambacorta, Jimenez and Trucharte (2010), Countercyclical capital buffers: Exploring options”, BIS Working Paper 317.

ESRB:s samordnande och rådgivande roll

Direktivet ger den Europeiska systemrisknämnden (ESRB) en roll i att samordna beslut om den kontracykliska kapitalbufferten bland EU:s medlemsstater (skäl 88). ESRB ges därför möjlighet att på begäran av nationella myndigheter underlätta en diskussion mellan dessa myndigheter kring deras fastställande av buffertvärden, inklusive relevanta variabler.

Artikel 135 i direktivet ger även ESRB en viktig roll i att vägleda medlemsstaterna om hur de kontracykliska kapitalbuffertarna ska fastställas. Av bestämmelsen följer att ESRB kan utfärda rekommendationer enligt artikel 16 i förordningen (EU) nr 1092/2010 för att ge riktlinjer för hur ansvarig myndighet ska fastställa den kontracykliska kapitalbufferten. Riktlinjerna kan bestå av:

- a) Principer för att vägleda ansvarig myndighet vid sin bedömning av lämplig nivå på det kontracykliska kapitalbuffertvärdet, säkerställa att myndigheten tillämpar en sund inställning till relevanta makroekonomiska cykler och främja ett sunt och konsekvent beslutsfattande i alla medlemsstater.
- b) Allmänna riktlinjer för dels mätning och beräkning av hur mycket kreditgivningen i förhållande till BNP avviker från sin långsiktiga trend, dels beräkningen av buffertriktvärden enligt artikel 136.2.
- c) Vägledning om variabler som indikerar en uppbyggnad av systemrisk förknippad med alltför stor kredittillväxt i det finansiella systemet. I synnerhet kreditgivningen i förhållande till BNP och dess avvikelse från sin långsiktiga trend. Men även andra relevanta faktorer, inklusive beaktande av den ekonomiska utvecklingen i enskilda sektorer, som kan vara av vikt för den ansvariga myndighetens beslut om lämplig nivå på buffertvärdet.
- d) Vägledning om variabler, även kvalitativa kriterier, som indikerar att bufferten ska vara kvar på samma nivå, minskas eller frigöras helt.

ESRB ska vid utfärdande av en rekommendation ta hänsyn till skillnaderna mellan medlemsstater och framförallt särdragen hos medlemsstater med små och öppna ekonomier (artikel 135.2). ESRB ska vid behov se över och uppdatera sina rekommendationer mot bakgrund av erfarenheterna av fastställandet av buffertar enligt

direktivet eller av utvecklingen inom internationellt överenskommen praxis (artikel 135.3).

ESRB har enligt artikel 138 även rätt att meddela rekommendationer om tredje länders kontracykliska buffertvärden.

7.2.3 Kapitalbuffertar för systemviktiga institut

Övergripande beskrivning

Finanskrisen visade på de negativa effekter globalt systemviktiga institut kan få på det finansiella systemet och ekonomin som helhet. Flera länder gav under krisen omfattande statligt stöd för att rädda systemviktiga institut i syfte att upprätthålla den finansiella stabiliteten. De ansågs helt enkelt för viktiga för att gå under (too-big-to-fail) på grund av deras storlek samt komplexa och gränsöverskridande verksamhet. Dessa förväntningar om statligt stöd, den så kallade implicita statsgarantin, har skapat incitament för ett alltför högt risktagande bland de systemviktiga instituten (moral hazard). Ett systemviktigt institut kan definieras som ett institut som, på grund av sin storlek, komplexitet och sina finansiella kopplingar, inte kan gå omkull utan att detta riskerar få allvarliga återverkningar på det finansiella systemet i stort och på samhällsekonomin i övrigt.

För att begränsa den högre risk som systemviktiga institut utgör för det finansiella systemet och de potentiella kostnader de kan utgöra för skattebetalarna i fall de går omkull ställer direktivet krav på extra kapitalbuffertar för institut som är systemviktiga på global nivå (global systemically important institutions, G-SII) och en möjlighet att lägga på extra kapitalbuffertar på övriga systemviktiga institut (other systemically important institutions, O-SII). Bufferten för globalt systemviktiga institut ska tillämpas på gruppnivå och bufferten för övriga systemviktiga institut ska tillämpas på individuell, grupp- eller undergruppsnivå. En eller flera myndigheter ska utses som ansvariga för att identifiera vilka institut inom myndighetens jurisdiktion som är globalt systemviktiga och övrigt systemviktiga. Det ska antingen vara tillsynsmyndigheten eller en särskilt utsedd myndighet. Buffertkravet för globalt systemviktiga institut är obligatoriskt medan buffertkravet för övriga systemviktiga institut får tillämpas av den utsedda myndigheten.

Buffertkravet för *globalt systemviktiga institut* baseras på G20-överenskommelsen om att ställa krav på systemviktiga institut att hålla

extra kapital utöver de minimikrav som anges i Basel 3-överenskommelsen.¹⁷ Direktivets bestämmelser för bufferten omfattar på samma sätt en metod för identifiering av systemviktiga institut och en metod för att räkna ut storleken på kapitalpåslaget utifrån graden av systemviktighet genom att placera de systemviktiga instituten i fem olika riskkategorier. Den ansvariga myndigheten har dock visst utrymme att införa striktare kapitalkrav än vad metoden för identifiering resulterar i genom att placera ett institut som inte har identifierats som G-SII i någon av riskkategorierna eller genom att höja ett institut till någon högre riskkategori.

Buffertkravet för *övriga systemviktiga institut* styrs däremot inte av en metod för att allokera instituten i olika riskkategorier utan lämnar större utrymme för ansvarig myndighet att själv besluta om storleken på buffertkravet. Direktivet anger ett antal kriterier som kan användas vid bedömningen av systemviktighet.

Översyn av regelverket för systemviktiga institut

Direktivets bestämmelser för systemviktiga institut är nya och det pågår ett internationellt arbete med att utveckla särskilda kapitalkrav för systemviktiga institut på global och nationell nivå. Kommissionen ges därför i uppgift att utvärdera direktivets nya bestämmelser för systemviktiga institut och se om de går att anpassa till internationella överenskommelser.

Senast den 31 december 2015 ska kommissionen överlämna en rapport till rådet och parlamentet där man, på basis av den internationella utvecklingen och EBA:s yttrande, tar ställning till möjligheten att utvidga reglerna för globala systemviktiga institut till ytterligare typer av institut inom unionen. Rapporten ska om lämpligt åtföljas av ett lagförslag (artikel 132.1).

Senast den 31 december 2016 ska kommissionen efter samråd med EBA och ESRB, överlämna en rapport till rådet och parlamentet om tillämpningen av artikel 131 bör justeras. Vid behov ska rapporten åtföljas av ett lagförslag. Ett sådant förslag bör beakta den internationella utvecklingen på regleringsområdet och vid behov se över processen för placering av institutspecifika buffertar för övriga systemviktiga institut inom en grupp, med

¹⁷ FSB (2011a), Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions.

beaktande av eventuella negativa effekter på genomförandet av den organisatoriska åtskillnaden inom medlemsstaterna.

7.2.4 Systemriskbufferten

Direktivet innehåller även en möjlighet för medlemsstaterna att införa en s.k. systemriskbuffert (artikel 133). Systemriskbufferten ska användas för att förhindra och minska långsiktiga strukturella systemrisker eller makrotillsynsrisker som inte omhändertas av förordningen, och innebär en risk för en störning i det finansiella systemet som kan få allvarliga negativa konsekvenser för det finansiella systemet och samhällsekonomin i en viss medlemsstat (artikel 133.1).

I varje medlemsstat ska en myndighet utses som ansvarig för att fastställa systemriskbufferten och för att ange vilka grupper av institut som den ska tillämpas på (artikel 133.2). Systemriskbufferten kan tillämpas på den finansiella sektorn som sådan, dvs. alla institut, eller på en eller flera grupper av institut som uppvisar liknande riskprofiler i sin affärsverksamhet (skäl 85). Olika krav kan införas för olika delar av den finansiella sektorn (artikel 133.9).

Det innebär att systemriskbufferten är ett brett instrument som kan användas för att stärka motståndskraften hos den finansiella sektorn eller delar av den mot finansiella störningar som kan uppkomma av strukturell systemrisk. Direktivet ger ingen vägledning för vilken typ av strukturella systemrisker som systemriskbufferten är avsedd att användas för. ESRB:s rekommendation om delmål och instrument för makrotillsyn i EU-länderna kan däremot ge viss vägledning.¹⁸ I rekommendationen pekar ESRB på att strukturell systemrisk kan uppstå till följd av förändringar i lagstiftning och redovisningsstandarder, cykliska spridningseffekter från real ekonomin, ett stort finansiellt system i förhållande till BNP eller finansiella innovationer som ökar komplexiteten. ESRB menar dock samtidigt att det är svårt att ange indikatorer för när systemriskbufferten ska tillämpas.

Systemriskbufferten är inte något permanent buffertkrav utan ska ses över åtminstone vartannat år vilket talar för att systemriskbufferten ska användas som ett komplement till övriga åtgärder för att förhindra och minska strukturella systemrisker i det egna landet. Av

¹⁸ ESRB:s rekommendation av den 4 april 2013 om makrotillsynspolitikens mellanliggande mål och instrument (ESRB/2013/1), EUT C 170, 15.6.2013, s. 18.

direktivets notifieringskrav framgår att ett användande av systemriskbufferten förutsätter att medlemsstaterna motiverar varför ingen av de befintliga åtgärderna enligt förordningen, exklusive artikel 458 och 459, eller direktivet är tillräckliga för att hantera den identifierade systemrisken. Systemriskbufferten framstår därför även mot denna bakgrund som ett komplement till övriga kapitalbuffertar och övriga möjliga åtgärder för att förhindra och minska eventuella strukturella systemrisker i det egna landet.

Det reser frågan i vilken utsträckning en medlemsstat som grund för att tillämpa systemriskbufferten kan åberopa risker som direktivets andra kapitalbuffertar avser att omhänderta. En rimlig utgångspunkt bör vara att ett institut för en och samma risk inte ska bli ålagd flera olika kapitaltäckningskrav utan beaktande av hur de olika verktygen samverkar och utan att det går att argumentera för varför risken inte redan kan anses omhändertagen genom tidigare åtgärder. Systemriskbufferten bör därför endast användas i det fall som det finns risker som inte omhändertas på annat vis.

Särskilt intressant blir systemriskbuffertens förhållande till kapitalbuffertarna för systemviktiga institut. Om systemriskbufferten äger tillämpning på exponeringar i andra medlemsstater, är det nämligen endast den högsta av systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut som ska tillämpas. Det bör då vara möjligt att som motiv för en systemriskbuffert åberopa ett instituts systemviktighet, även om detta normalt ska omhändertas genom det kapitalkrav som följer av tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut. Om systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut i stället ska adderas bör å andra sidan ett instituts systemviktighet inte ensamt få utgöra skäl för att ålägga ett systemviktigt institut att upprätthålla både en kapitalbuffert för systemviktiga institut och en systemriskbuffert. För en sådan tillämpning bör det krävas någon tillkommande omständighet utöver de omständigheter som medfört att institutet bedömts som systemviktigt.

7.3 Genomförande av direktivets bestämmelser

7.3.1 Kapitalkonserveringsbufferten

Utredarens förslag: Kravet på att hålla en kapitalkonserveringsbuffert ska anges i lag.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 129 ska medlemsstaterna kräva att instituten utöver det kärnprimärkapital som upprätthålls för att uppfylla kapitalbaskravet i artikel 92 CRR, ska ha en kapitalkonserveringsbuffert motsvarande 2,5 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp. Beräkningsgrunden för buffertkravet är den samma som för förordningens kapitalbaskrav. Buffertkravet ska vara uppfyllt på både individuell nivå och gruppnivå enligt del ett avdelning två CRR.

I artikel 129.5 fastläs att instituten inte får använda sådant kapital som används för att uppfylla kravet på en kapitalkonserveringsbuffert för att uppfylla tillkommande kapitalbaskrav enligt artikel 104.

I artikel 129.6. anges vad som gäller för det fall ett institut inte uppfyller kravet på en kapitalkonserveringsbuffert. Denna fråga behandlas i avsnitt 7.3.7.

Skälen för utredarens förslag: Medlemsstaterna är skyldiga att införa direktivets bestämmelser om kapitalkonserveringsbufferten på samtliga institut, även om direktivet innehåller en möjlighet till undantag för små och medelstora värdepappersföretag. Direktivet innehåller inget utrymme för medlemsstaterna att besluta om en viss nivå på bufferten. Institutens skyldighet att hålla en kapitalkonserveringsbuffert om 2,5 procent kärnprimärkapital bör således anges direkt i lag.

Undantag för små och medelstora värdepappersföretag

Utredarens förslag: Möjligheten att besluta om undantag från kravet på en kapitalkonserveringsbuffert avseende små och medelstora värdepappersföretag ska införas. Finansinspektionen bör bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka värdepappersbolag som ska undantas. Skyldigheten att underrätta kommissionen, ESRB och EBA om beviljade undantag ska genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 129.2 får en medlemsstat undanta små och medelstora värdepappersföretag från kravet på en kapitalkonserveringsbuffert förutsatt att undantaget inte utgör ett hot mot den finansiella stabiliteten. Ett sådant beslut om undantag måste innehålla en förklaring till varför undantaget inte utgör ett hot mot den finansiella stabiliteten i medlemsstaten och omfatta en exakt definition av vilka små och medelstora värdepappersföretag som undantas. Kommissionen, ESRB, EBA och behöriga myndigheter i medlemsstater som berörs av undantaget ska underrättas om beslutet. Enligt artikel 129.3 ska medlemsstaten utse vilken myndighet som är ansvarig för detta. Det ska antingen vara tillsynsmyndigheten eller en särskilt utsedd myndighet. Klassificering av värdepappersföretag som små och medelstora ska ske utifrån EU:s rekommendation 2003/361¹⁹ (artikel 129.4).

Skälen för utredarens förslag: Utredaren gör bedömningen att även om så få särregler som möjligt bör införas är det svårt att i dagsläget exakt förutse hur de nya bestämmelserna kommer att påverka de små och medelstora värdepappersföretagen. Det kan därför vara motiverat att i lag införa en möjlighet att undanta dessa bolag från kravet på att ha en kapitalkonserveringsbuffert. Med anledning därav föreslås att det införs en regel i lag som gör det möjligt för ansvarig myndighet, att under de förutsättningar som anges i direktivet, meddela föreskrifter om vilka små och medelstora värdepappersbolag som ska kunna undantas från kravet på upprätthållandet av en kapitalkonserveringsbuffert.

Vad avser bedömningen av lämplig ansvarig myndighet att besluta om ett sådant undantag kan konstateras att kapitalkonserveringsbufferten är ett permanent kapitalpåslag till skillnad från systemriskbufferten och den kontracykliska bufferten. Utredaren föreslår därför att kravet på en kapitalkonserveringsbuffert anges direkt i lag, utan krav på beslut från viss myndighet. Kapitalkonserveringsbufferten har dock ett nära och naturligt samband med övriga kapitalkrav för värdepappersbolag vars efterlevnad Finansinspektionen bedriver tillsyn över. Det bedöms därför lämpligt att Finansinspektionen utses till ansvarig myndighet för den aktuella undantagsmöjligheten.

Skyldigheten att underrätta kommissionen, ESRB och EBA om beviljade undantag bör genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

¹⁹ Definitionen av små och medelstora företag anges i EU:s rekommendation 2003/361 (EUT L 124, 20.5.2003, s.36).

7.3.2 Kontracykliska kapitalbufferten

Kontracykliska buffertvärden och kommunikation

Utredarens förslag: Riksbanken ska ges i uppdrag att för varje kvartal utifrån de faktorer som anges i direktivet fastställa ett kontracykliskt kapitalbufferriktvärde och ett kontracykliskt kapitalbuffertvärde som ska gälla för exponeringar i Sverige. Riksbanken ska även ges i uppdrag att besluta om i vilken omfattning som nationella institut vid beräkningen av det institutspecifika kontracykliska buffertkravet för exponeringar i andra EU-länder ska åläggas att tillämpa ett högre kontracykliskt buffertvärde än 2,5 procent. Riksbanken ska i vissa fall även ha rätt att besluta om det kontracykliska buffertvärde som ska användas för exponeringar utanför EU. Storleken på det kontracykliska kapitalbuffertvärdet ska anges som en viss procentandel av ett instituts totala riskvägda exponeringsbelopp och anges i intervaller om 0,25 procentenheter. Det kontracykliska buffertvärdet får sättas till noll procent. Riksbankens beslut om buffertvärden ska tas efter samråd med Finansinspektionen. Beslutet om buffertvärden inklusive uppgift om från och med vilket datum beslutet ska börja gälla ska offentliggöras på myndighetens webbplats. Myndigheten ska vidare åläggas att informera EBA och ESRB i den utsträckning som följer av direktivet.

Innehållet i direktivet

Nationella buffertvärden

Artikel 136.1 i direktivet anger att varje medlemsstat ska utse en offentlig myndighet eller ett annat offentligt organ (utsedd myndighet) som ska ansvara för att fastställa det kontracykliska buffertvärdet för medlemsstaten. Den myndighet i landet som utses som ansvarig myndighet ska varje kvartal beräkna ett *bufferriktvärde* (artikel 136.2) samt bedöma och fastställa ett *buffertvärde* (artikel 136.3).

Fastställande av ett buffertriktvärde

Buffertriktvärdet ska på ett relevant sätt återspegla kreditlek och risker som beror på en alltför stor kreditökning i medlemsstaten och beakta den nationella ekonomins särdrag (artikel 136.2). Det ska baseras på hur mycket kreditgivningen i förhållande till BNP avviker från sin långsiktiga trend med beaktande av bland annat:

- a) en indikator för kreditökningen inom medlemsstaten och särskilt en indikator som tar hänsyn till förändringar i kreditgivningen som andel av BNP i denna medlemsstat,
- b) alla gällande ESRB-riktlinjer i enlighet med artikel 135.1 b.

Fastställandet av buffertvärdet

Buffertriktvärdet ska fungera som ett referensvärde för bedömningar av storleken på det kontracykliska *buffertvärdet* i medlemsstaten (artikel 136.1). Direktivet anger att den utsedda myndigheten även ska ta hänsyn till andra relevanta variabler som kan signalera uppbyggnad av cyklisk systemrisk. Artikel 136.3 föreskriver att varje utsedd myndighet på kvartalsbasis ska bedöma och fastställa det för sin medlemsstat lämpliga kontracykliska buffertvärdet på basis av

- a) buffertriktvärdet,
- b) alla gällande ESRB-riktlinjer enligt artikel 135.1 a, c och d och alla rekommendationer som ESRB utfärdat om fastställande av ett buffertvärde,
- c) övriga variabler som den ansvariga myndigheten anser vara relevanta för hanteringen av cykliska systemrisker.

Det innebär att den utsedda myndigheten inte ska förlita sig mekaniskt på kreditgapet vid fastställandet av buffertvärdet utan även beakta ESRB:s riktlinjer och andra variabler som den anser vara relevanta för att hantera cykliska systemrisker.

Det kontracykliska buffertvärdet²⁰ ska för institut med exponeringar i den medlemsstaten variera mellan 0 och 2,5 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp och justeras i steg av

²⁰ Det kontracykliska buffertvärdet uttrycks som en procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet enligt artikel 92.3 i EU-förordningen.

0,25 procentenheter (artikel 136.4). Det finns dock inget som hindrar den utsedda myndigheten att sätta ett högre buffertvärde än 2,5 procent om det går att motivera utifrån artikel 136.3. För buffertvärden över 2,5 procent gäller däremot inte reciprocitetsprincipen, dvs. principen om ömsesidigt erkännande av andra länders buffertvärden (se avsnitt 7.2.2).

Tidpunkt för aktivering och avaktivering av den kontracykliska bufferten

När den utsedda myndigheten tar beslut om att aktivera eller höja den kontracykliska kapitalbufferten ska man också bestämma från vilket datum buffertvärdet ska gälla (artikel 136.5). Datumet ska vara satt till 12 månader efter offentliggörande av beslut om aktivering. Perioden för genomförande kan dock vara kortare än 12 månader om det går att motivera utifrån exceptionella omständigheter. Beslut om att minska kapitalbufferten gäller dock omedelbart för att minska risken för att kapitalkraven hämmar kreditgivningen. Det innebär att institutet under normala omständigheter har ett år på sig att uppfylla beslutet om att införa eller höja den kontracykliska kapitalbufferten. Om en utsedd myndighet däremot fattar beslut om att sänka buffertvärdet ska myndigheten även indikera under hur lång tid den förväntar sig att någon höjning inte ska behöva ske (artikel 136.6). Denna uppskattade period ska dock inte vara bindande för den utsedda myndigheten.

Buffertvärden för tredje land

Bestämmelser om kontracykliska buffertvärden för tredje land återfinns i direktivets artiklar 138 och 139. Enligt artikel 138 kan ESRB utfärda en rekommendation till de utsedda myndigheterna i EU:s medlemsstater om vilket kontracykliskt buffertvärde som bör gälla för exponeringar i tredje land. Denna möjlighet ges om behörig myndighet i ett tredje land inte fastställt och offentliggjort något kontracykliskt buffertvärde för landet och om ett eller flera institut i EU har kreditexponeringar mot det landet (artikel 138a). ESRB har även denna möjlighet om nämnden anser att ett kontracykliskt buffertvärde satt av den behöriga myndigheten i det tredje landet är otillräckligt för att skydda de europeiska instituten från risker med

en alltför stor kreditillväxt i det landet (artikel 138b). ESRB kan även utfärda en rekommendation om storleken på bufferten för exponeringar mot tredje land om en utsedd myndighet i en medlemsstat anser att bufferten är otillräcklig (artikel 138b).

Enligt artikel 139.2 kan även den utsedda myndigheten fastställa det kontracykliska buffertvärde som de nationella instituten ska tillämpa på exponeringar mot tredje land vid beräkningen av den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten. Denna möjlighet ges oavsett om ESRB har utfärdat en rekommendation enligt ovan (artikel 139.1). Av artikel 139.2 framgår att den utsedda myndigheten har denna möjlighet under de förutsättningar som anges i artikel 138a, dvs. om det saknas ett buffertvärde för tredje land mot vilket en eller flera institut i medlemsstaten har exponering. Av artikel 139.3 följer dessutom att myndigheten även har denna möjlighet om den anser att ett fastställt kontracykliskt buffertvärde i tredje land är otillräckligt för att skydda instituten i den medlemsstaten från risker med en alltför stor kreditillväxt i det tredje landet. Myndigheten får då tillämpa en högre men inte en lägre buffertnivå än den som har fastställts av myndigheten i tredje land för de nationella institutens beräkning av de institutspecifika buffertvärdena. Om buffertvärdet överstiger 2,5 procent föreligger dock inget hinder mot att fastställa ett värde som understiger den nivå som fastställts av tredje landsmyndigheten, dock inte under 2,5 procent.

Av artikel 139.4 följer att om den utsedda myndigheten väljer att fastställa ett högre buffertvärde för tredje land än det redan gällande buffertvärdet, ska den fastställa ett datum från vilket de nationellt auktoriserade instituten ska tillämpa det högre buffertvärdet vid beräkningen av den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten. Datumet får inte infalla mer än 12 månader efter beslut. Om datumet däremot infaller mindre än 12 månader efter beslut ska detta motiveras utifrån exceptionella omständigheter. Myndigheten ska enligt artikel 139.5 offentliggöra sitt beslut på sin webbplats.

Kommunikation

Direktivet ställer krav på en tydlig kommunikation av det kontracykliska buffertvärdet. Kommunikationskraven innebär både att den buffertsättande myndigheten ska offentliggöra relevanta buffertvärden på sin webbplats och att ESRB ska informeras för att förbättra samordningen av medlemsstaternas olika kontracykliska kapitalbuffert-

värden. Avsikten är att öka institutens och andra berörda myndigheters förståelse och förtroende för den kontracykliska kapitalbufferten då det är ett nytt instrument och den nationella myndigheten har viss flexibilitet i tillämpningen av direktivets regler.

Den nationella myndigheten ska enligt artikel 136.7 varje kvartal publicera sitt beslut om det kontracykliska buffertvärdet på sin webbplats. Direktivets artikel 136.7 innehåller detaljerade krav på vad informationen ska omfatta. Informationen ska åtminstone innehålla den gällande nivån på det kontracykliska buffertvärdet, den aktuella kreditgivningen som andel av BNP, och hur mycket den avviker från sin långsiktiga trend samt buffertriktvärdet som beräknas enligt 136.2. Motiveringen till beslutet och vilka tidsramar som gäller för buffertvärdet ska också publiceras. Om tillämpningen av ett höjt buffertvärde infaller inom 12 månader ska även en hänvisning till de exceptionella omständigheter som motiverar den kortare tidsfristen publiceras. Vid sänkning av buffertvärdet ska dessutom den utsedda myndigheten indikera den preliminära tidsperiod under vilken ingen höjning av buffertvärdet väntas tillsammans med en motivering till tidsperioden.

Direktivet avser också att förbättra samordningen kring kommunikationen av medlemsstaternas olika buffertvärden. De utsedda myndigheterna i EU:s medlemsstater ska därför i möjligaste mån tidsmässigt samordna sin information om den kontracykliska kapitalbufferten. Den nationella myndigheten ska även informera ESRB om sitt beslut. ESRB ska i sin tur offentliggöra medlemsstaternas buffertvärden på sin webbplats (artikel 136.7).

För godkännande av kontracykliska buffertvärden över 2,5 procent gäller specifika informationskrav enligt artikel 137.2. När en utsedd myndighet godkänner ett buffertvärde som överstiger 2,5 procent ska den offentliggöra godkännandet på sin webbplats. Anmälan ska åtminstone innehålla information om det gällande kontracykliska buffertvärdet, de medlemsstater eller tredjeländer för vilka det ska tillämpas och tidpunkt för när ett höjt buffertvärde ska tillämpas för instituten i hemlandet vid beräkning av dess institutspecifika kontracykliska kapitalbuffert (artikel 137.2 [a-c]). Om tidpunkten infaller inom 12 månader från offentliggörandet ska de exceptionella omständigheter som motiverar den kortare tidsfristen även anges (artikel 137 [d]).

Den utsedda myndighetens beslut om kontracykliska buffertvärden för tredje land ska enligt artikel 139.5 offentliggöras på myndighetens webbplats. Beslutet ska innehålla följande information:

(a) det kontracykliska buffertvärdet och det tredje land för vilket det gäller, (b) det bakomliggande skälet till buffertvärdet, (c) tidpunkten för tillämpning av buffertvärdet för beräkningen av den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten och (d) en referens till de exceptionella omständigheter som motiverar den kortare tidsfristen om tidpunkten i (c) infaller tidigare än 12 månader efter publicering av buffertvärdet.

Skälen för utredarens förslag: I enlighet med utredarens överväganden i kapitel 6 föreslås att Riksbanken utses som behörig myndighet enligt artikel 136.1. De krav som direktivet ställer på utsedd myndighet bör enligt utredarens bedömning genomföras genom att Riksbanken genom lag åläggs att för varje kvartal utifrån de faktorer som anges i direktivet och efter samråd med Finansinspektionen fastställa ett kontracykliskt kapitalbuffertriktvärde och ett kontracykliskt kapitalbuffertvärde som ska gälla för exponeringar mot part i Sverige. Storleken på det kontracykliska kapitalbuffertvärdet ska anges som en viss procentandel av ett instituts totala riskvägda exponeringsbelopp och anges i intervaller om 0,25 procentenheter. För att genomföra artikel 137 krävs att Riksbanken även ges i uppdrag att besluta om i vilken omfattning som svenska institut vid beräkningen av det institutspecifika kontracykliska buffertkravet för exponeringar i andra medlemsstater ska åläggas att tillämpa ett högre buffertvärde än 2,5 procent. Riksbanken ska i vissa fall i enlighet med artikel 139 ha rätt att besluta om det buffertvärde som ska användas för exponeringar utanför EU.

Riksbanken får, i enlighet med artikel 136 fatta beslut om storleken på den kontracykliska kapitalbufferten på basis av löpande bedömningar av cykliska systemriskerna som huvudsakligen orsakas av stor kredit tillväxt och med hänsyn tagen till den inhemska ekonomins särdrag. Samtidigt så ställer direktivet krav på att den nationella beslutsprocessen kopplas till en för EU gemensam metod²¹ för att beräkna hur kreditgivningen i förhållande till BNP avviker från sin långsiktiga trend (buffertriktvärde) och till ett antal fastlagda kriterier på EU-nivå med syfte att öka transparensen och jämförbarheten mellan EU:s medlemsstater. Riksbanken bör ges mandat att själv och i samarbete med andra myndigheter, såsom exempelvis Finansinspektionen, utveckla egna modeller och metoder för att kunna fatta väl underbyggda

²¹ Direktivet anger i skäl 82 att Baselkommitténs standardmetod för att fastställa den kontracykliska kapitalbufferten ska utgöra den gemensamma metoden.

beslut om storleken på de kontracykliska buffertvärden som ska gälla i Sverige.

Detta mandat bör också innefatta en möjlighet för Riksbanken att beakta olika indikatorer för att aktivera respektive avaktivera bufferten för att ta hänsyn till att det kan råda olika omständigheter vid uppbyggnad av cyklisk systemrisk och när den väl materialiseras. Direktivets bestämmelser om tidpunkt för tillämpning av bufferten tar hänsyn till detta genom att beslut om att frigöra kapital – sänka eller avaktivera bufferten – får omedelbar effekt. Därför bör myndigheten kunna beakta olika indikatorer för aktivering respektive avaktivering av bufferten. För att skapa förtroende och acceptans för besluten om kontracykliska buffertvärden krävs att Riksbanken på ett klart och transparent sätt kan visa hur man kommit fram till beslutet.

När Riksbanken tar beslut om att aktivera eller ändra nivån på det kontracykliska buffertvärdet ska den i sitt beslut även ange från vilket datum som beslutet ska gälla. Direktivets bestämmelser (artiklarna 136.5 och 139.4) i denna del innebär att om nivån på buffertvärdet höjs, ska datumet bestämmas till tolv månader efter beslutets offentliggörande. Om det finns exceptionella skäl får dock datumet sättas till kortare tid än tolv månader. Sådana skäl kan t.ex. utgöras av en snabb och oförutsedd förändring i form av kraftig kreditillväxt eller av andra relevanta indikatorer som kan signalera en hastig uppbyggnad av cyklisk systemrisk i det finansiella systemet. Ett beslut om att sänka buffertvärdet ska dock gälla omedelbart för att inte hämma kreditgivningen.

Direktivet (artiklarna 136.7, 137.2 och 139.5) ställer omfattande krav på kommunikationen kring den kontracykliska kapitalbufferten. Kraven bör ses mot bakgrund av att detta är ett nytt instrument där det ges utrymme för nationella hänsyn och val av indikatorer varför behovet av en tydlig kommunikation är av särskild vikt för att främja transparensen och öka förståelsen för de kontracykliska buffertvärdena. Det är därför viktigt att Riksbanken uppfyller direktivets bestämmelser kring kommunikationen, inte minst för de enskilda institut som utifrån fastställda kontracykliska buffertvärden ska beräkna den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten. Men även för ESRB som har en samordnande roll kring kommunikation av medlemsstaternas kontracykliska buffertvärden och för myndigheterna i tredje land vars institut påverkas av myndighetens fastställande av kontracykliska buffertvärden.

För att genomföra artiklarna 136.7, 137.2 och 139.5 bör Riksbanken genom lag åläggas att offentliggöra sina beslut om kontracykliska buffertvärden, inklusive uppgift om vilket datum beslutet ska börja gälla, på myndighetens webbplats.

Institutspecifik kontracyklisk kapitalbuffert

Utredarens överväganden och förslag: Institut ska åläggas att uppfylla ett institutspecifikt kontracykliskt buffertkrav. Det institutspecifika kontracykliska buffertkravet ska uppfyllas med kärnprimärkapital. Buffertkravet ska motsvara institutets riskvägda exponeringsbelopp, beräknat i enlighet med artikel 92.3 i CRR, multiplicerat med det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärden beräknade i enlighet med artikel 140. Det institutspecifika buffertvärdet ska beräknas på både individuell nivå och på gruppnivå utifrån institutens konsoliderade situation enligt bestämmelserna i förordningen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om hur det viktade genomsnittet av de kontracykliska kapitalbuffertvärdena ska beräknas.

Innehållet i direktivet: Medlemsstaterna ska enligt artikel 130.1 kräva att instituten upprätthåller en institutspecifik kontracyklisk kapitalbuffert motsvarande institutets totala riskvägda exponeringsbelopp som beräknas i enlighet med artikel 92.3 i CRR, och multipliceras med det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärden som fastställts för de länder där institutets exponeringar finns. Den kontracykliska kapitalbufferten ska gälla både på individuell nivå och på gruppnivå enligt bestämmelserna i förordningen. Kravet på kärnprimärkapital till följd av den kontracykliska bufferten gäller utöver det krav som följer av förordningens kapitalbaskrav, kapitalkonserveringsbufferten och eventuella tillsynskrav enligt artikel 104 (artikel 130.5). Om ett institut inte fullt ut uppfyller kravet med avseende på den kontracykliska kapitalbufferten åläggs det restriktioner enligt artikel 141.2 och 141.3 (artikel 130.6) (se avsnitt 7.3.7).

Direktivet innehåller i artikel 140 detaljerade bestämmelser för hur det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärdena ska beräknas. Artikel 140.1 första stycket anger att det institutspecifika kontracykliska kapitalbuffertvärdet ska bestå av det viktade

genomsnittet av de kontracykliska buffertvärden som gäller i de jurisdiktioner mot vilka institutet har sina berörda kreditexponeringar, eller de värden som gäller p.g.a. att den nationella myndigheten har använt sig av sin möjlighet att fastställa ett "eget" kontracykliskt kapitalbuffertvärde för exponeringar i tredje land (se avsnitt 7.3.2 om *Buffertvärden för tredje land*).

I artikel 140.1 andra stycket anges hur det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärdena ska beräknas. Det viktade genomsnittet beräknas genom att institutet ska för varje tillämpligt kontracykliskt buffertvärde tillämpa förordningens kapitalbaskrav för kreditrisk²² för de geografiska kreditexponeringar buffertvärdet avser, dividerat med förordningens sammanlagda kapitalbaskrav för kreditrisk för samtliga av institutets berörda kreditexponeringar.

Medlemsstaterna ska se till att kontracykliska kapitalbuffertvärden upp till 2,5 procent tillämpas fullt ut vid beräkning av det institutsspecifika kontracykliska kapitalbuffertvärdet (se avsnitt 7.2.2 om *Reciprocitetsprincipen*). Om en utsedd myndighet däremot fastställer ett kontracykliskt kapitalbuffertvärde som överstiger 2,5 procent gäller särskilda regler för vilka buffertvärden som ska tillämpas på berörda kreditexponeringar i den utsedda myndighetens medlemsstat (artikel 140.2). Dessa regler innebär att a) inhemska institut ska tillämpa det kontracykliska buffertvärdet som överstiger 2,5 procent, b) institut som står under annan myndighets tillsyn ska tillämpa ett kontracykliskt buffertvärde på 2,5 procent i de fall den utsedda myndigheten i det landet inte har erkänt det högre kontracykliska buffertvärdet och c) institut som står under annan myndighets tillsyn ska tillämpa det högre kontracykliska buffertvärdet i de fall den utsedda myndigheten i det landet har erkänt det högre buffertvärdet.

Av artikel 140.3 framgår i vilken utsträckning reciprocitetsprincipen ska tillämpas i de fall som utsedda myndigheter i tredje land beslutat om ett kontracykliskt buffertvärde som överstiger 2,5 procent. Även i detta fall ska instituten tillämpa ett kontracykliskt buffertvärde överstigande 2,5 procent endast om den utsedda myndigheten där institutet auktoriserats har godkänt det högre kontracykliska buffertvärdet. I annat fall ska instituten för sina exponeringar i tredje land tillämpa ett kontracykliskt buffertvärde om 2,5 procent.

²² Fastställda i enlighet med del tre, avdelning två i CRR

Artikel 140.4 anger vilka kreditexponeringar som ska utgöra underlag för att beräkna storleken på det institutsspecifika kontracykliska kapitalbuffertvärdet och vilka kreditexponeringar som undantas. Till undantagen räknas kreditexponeringar mot bl. a. stater, samt multinationella och internationella organisationer, då de kan anses ha låg risk.²³ Övriga kreditexponeringar som anges nedan ska ingå:

1. Kapitalbaskraven för kreditrisk enligt del tre avdelning II CRR.
2. Om exponeringen ingår i handelslagret, kapitalbaskraven för specifik risk enligt del tre avdelning IV kapitel 2 CRR eller tillkommande fallissemangs- och migrationsrisker enligt del tre avdelning IV kapitel IV CRR.
3. När exponeringen är en värdepapperisering, kapitalbaskraven enligt del tre avdelning II kapitel 5 CRR.

Vid beräkning av det institutspecifika kontracykliska buffertvärdet gäller olika *tidpunkter* för tillämpning av buffertvärden beroende på om värdet höjs eller sänks och vilka exponeringar det gäller (artikel 140.6). Institutet ska tillämpa de tidpunkter som den ansvariga myndigheten i hemlandet har beslutat ska gälla för buffertvärden för exponeringar i hemlandet och för buffertvärden överstigande 2,5 procent som den ansvariga myndigheten har erkänt för exponeringar i andra medlemsstater om beslutet avser en höjning. Om den ansvarige myndigheten i hemlandet valt att tillämpa ett högre buffertvärde för sina instituts exponeringar i tredje land än ansvarig myndighet i tredje land ska dessa buffertvärden tillämpas 12 månader efter den ansvarige myndighetens beslut om en höjning oavsett om den ansvariga myndigheten i tredje land valt att tillämpa en kortare tidsperiod för sina institut. Däremot ska en sänkning av buffertvärdet tillämpas omedelbart oavsett storlek eller vilka exponeringar det gäller.

Institutet ska ange en berörd kreditexponerings geografiska område i enlighet med de tekniska standarder för tillsyn som EBA ska ta fram senast den 1 januari 2014 och som därefter ska antas av kommissionen (artikel 140.5 och 140.7).

Skälen för utredarens förslag: Direktivets bestämmelser innebär att det institutsspecifika kapitalbuffertvärdet kommer att variera beroende på vilka kontracykliska buffertvärden som ska tillämpas och

²³ De undantagna kreditexponeringarna definieras av artikel 112 (a-f) CRR.

vilka marknader svenska institut har exponeringar mot. På så sätt kan den kontracykliska bufferten variera både mellan enskilda institut och mellan EU:s medlemsstater. Om Riksbanken har satt ett buffertvärde till noll kommer det att innebära att de svenska instituten vid beräkningen av sitt institutspecifika kontracykliska kapitalbuffertvärde inte ska tillämpa något kontracykliskt buffertvärde för sina exponeringar mot Sverige.

Utredaren anser att artikel 140.1 andra stycket, som anger hur det viktade genomsnittet av de kontracykliska buffertvärdena ska beräknas, bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Även artikel 140.4 med dess detaljerade reglering om vilka kreditexponeringar som ska inkluderas vid beräkning av det institutspecifika buffertvärdet, och kravet på instituten att ange berörda kreditexponeringars geografiska område i enlighet med EBA:s tekniska standarder bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela sådana föreskrifter.

Undantag för små och medelstora värdepappersföretag

Utredarens förslag: Möjligheten att besluta om undantag från kravet på en kontracyklisk kapitalbuffert avseende små och medelstora värdepappersföretag ska införas. Finansinspektionen bör bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka företag som ska undantas från kravet på en kontracyklisk kapitalbuffert. Skyldigheten att underrätta kommissionen, ESRB och EBA om beviljade undantag ska genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 130.1 a får en medlemsstat undanta små och medelstora värdepappersföretag från kravet på en kontracyklisk kapitalbuffert förutsatt att undantaget inte utgör ett hot mot den finansiella stabiliteten. Beslutet om undantag måste innehålla en förklaring till varför det inte utgör ett hot mot den finansiella stabiliteten i den medlemsstaten och omfatta en exakt definition av vilka små och medelstora värdepappersföretag som undantas. Kommissionen, ESRB, EBA och behöriga myndigheter i medlemsstater som berörs av undantaget ska underrättas om beslutet. Enligt artikel 130.3 ska medlemsstaten utse vilken

myndighet som är ansvarig för artikel 130.2. Det ska antingen vara tillsynsmyndigheten eller den utsedda myndigheten. Om värdepappersföretag ska klassificeras som små och medelstora ska avgöras utifrån EU:s rekommendation 2003/361 (artikel 130.4).

Utredarens överväganden och förslag: Utredarens grundinställning är att så få särregler som möjligt bör införas. Det kan dock samtidigt konstateras att värdepappersbolagen i dag spelar en liten roll för kreditgivningen i Sverige. Med tanke på syftet med den kontracykliska kapitalbufferten anser utredaren att det därför i lag bör ges åtminstone en möjlighet att göra undantag för värdepappersbolagen. Finansinspektionen bör utifrån sin specifika kompetens om de enskilda instituten utses som ansvarig myndighet för beslut rörande detta undantag. Utredaren föreslår därför att det införs en regel i lag som gör det möjligt för Finansinspektionen att fatta beslut om att små och medelstora värdepappersbolag undantas från kravet på den kontracykliska kapitalbufferten. Finansinspektionen bör bemyndigas att meddela föreskrifter om sådana undantag.

Skyldigheten att underrätta kommissionen, ESRB och EBA om beviljade undantag bör genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

7.3.3 Kapitalbuffertar för systemviktiga institut

Utredarens förslag: Finansinspektionen ska besluta vilka institut som ska utgöra globalt systemviktiga institut och därför på gruppnivå ska upprätthålla en extra kapitalbuffert. Finansinspektionen ska vidare besluta om vilka institut som ska utgöra övriga systemviktiga institut. Finansinspektionen kan besluta att institut som är identifierade som övriga systemviktiga institut ska upprätthålla en extra kapitalbuffert på individuell nivå, undergruppnivå eller gruppnivå. Besluten ska tas efter samråd med Riksbanken. Kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut ska uppgå till minst 1 och högst 3,5 procent, och kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut får högst fastställas till 2 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp. Närmare anvisningar om hur institut ska identifieras och graderas inom tillämpliga riskkategorier, samt vilka principer som bör beaktas inför denna bedömning, bör anges

genom föreskrifter på regeringsnivå. Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artiklarna 131.7 och 131.12 underrätta övriga berörda myndigheter samt offentliggöra information om systemviktiga institut bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Innehåll i direktivet: Direktivet innehåller nya bestämmelser om krav på en särskilt utsedd myndighet att identifiera institut som är systemviktiga på global respektive övrig nivå. Varje institut som identifieras som globalt systemviktigt ska tilldelas ett extra buffertkrav medan övriga systemviktiga institut kan tilldelas ett buffertkrav. Den ansvariga myndigheten ska underrätta ESRB, EBA och EU-kommissionen om vilka institut som bedöms vara systemviktiga, vilken riskkategori de globalt systemviktiga instituten tilldelats samt offentliggöra en lista på de systemviktiga instituten.

Identifiering av systemviktiga institut

Den utsedda myndigheten ska identifiera vilka institut som på gruppnivå är *globalt systemviktiga* (artikel 131.1). De globalt systemviktiga instituten (G-SIIs) ska vara ett institut, moderinstitut inom EU, ett finansiellt moderholdingföretag inom EU eller ett blandat finansiellt moderholdingföretag inom EU. Ett globalt systemviktigt institut får inte vara dotterföretag till dessa (artikel 131.1). Metoden för att bedöma systemviktighet ska baseras på följande kategorier (artikel 131.2).

- a) Gruppens storlek.
- b) Gruppens sammankoppling med det finansiella systemet.
- c) Möjligheten att ersätta gruppens finansiella tjänster eller finansiella infrastruktur.
- d) Gruppens komplexitet.
- e) Gruppens gränsöverskridande verksamhet, inklusive gränsöverskridande verksamhet mellan medlemsstater, och mellan en medlemsstat och tredje land.

Varje kategori ska ges samma vikt och bestå av kvantifierbara indikatorer. Den indikatorbaserade metoden ska resultera i ett genom-

snittligt poängtal för varje enhet som det refereras till i artikel 131.1 för att kunna identifiera och dela in de globalt systemviktiga instituten i olika riskkategorier definierade enligt artikel 131.9.

Den utsedda myndigheten ska identifiera övriga institut som på individuell, grupp- eller undergruppsnivå är systemviktiga (artikel 131.1). De övriga systemviktiga instituten (O-SIIs) ska antingen vara ett institut, moderinstitut inom EU, ett finansiellt moderholdingföretag inom EU eller ett blandat finansiellt moderholdingföretag inom EU. Metoden för att bedöma systemviktighet för övriga systemviktiga institut är inte lika detaljerad som för globalt systemviktiga institut. Direktivet ställer krav på att bedömningen av systemviktighet ska baseras på åtminstone ett av följande kriterier (artikel 131.3).

- a) Storlek.
- b) Betydelsen för unionens eller den relevanta medlemsstatens ekonomi.
- c) Betydelsen av dess gränsöverskridande verksamhet.
- d) Graden av institutets eller gruppens sammanlänkning med det finansiella systemet.

EBA ska, i samråd med ESRB, senast den 1 januari 2015 ta fram riktlinjer för kriterierna ovan. Dessa riktlinjer ska beakta det internationella ramverket för nationellt systemviktiga institut samt särdrag inom unionen och enskilda medlemsstater.

Metod för gruppering av globalt systemviktiga institut

Varje globalt systemviktigt institut ska tilldelas ett extra buffertkrav enligt den riskkategori de tilldelats (artikel 131.4). Det ska finnas åtminstone fem riskkategorier enligt artikel 131.9. Grupperingen ska ske utifrån graden av institutets systemviktighet. Det lägsta gränsvärdet och gränsvärdena mellan varje kategori ska bestämmas utifrån resultaten från metoden för identifiering. Brytpunkterna mellan angränsande kategorier ska tydligt definieras och ska följa principen om att systemviktigheten har en konstant linjär ökning mellan varje kategori med undantag för den högsta kategorin. Det innebär att ökningstakten är konstant och att systemviktigheten därmed ökar med lika mycket mellan varje kategori. Av det följer att kraven på att

hålla extra kärnprimärkapital också ökar konstant med ett lika stort kapitalpåslag på 0,5 procent mellan varje riskkategori med undantag för den högsta kategorin där kapitalpåslaget blir 1 procent.

Den utsedda myndigheten ska dock, enligt artikel 131.10, ha visst utrymme i sin utövning av sund tillsynsbedömning att (a) omallokera ett globalt systemviktigt institut från en lägre till en högre riskkategori, dvs. ett eller flera steg, eller, (b) omallokera en enhet som det refereras till i 131.1 som får ett genomsnittligt poängtal som understiger brytpunkten till antingen den lägsta kategorin eller till en högre kategori och därmed utse den till en G-SII. Det innebär därmed att den utsedda myndigheten bara kan justera det modellbaserade resultatet för att införa striktare kapitalkrav, inte för att lätta på kapitalkraven. Om myndigheten utnyttjar möjligheten enligt artikel 131.10 (b) ska den informera EBA om sitt beslut samt motiveringen till detta (artikel 131.11).

EBA ska, senast den 30 juni 2014, utarbeta förslag till tekniska regleringsstandarder för att specificera metoden för att identifiera moderinstitut inom EU, ett finansiellt moderholdingföretag inom EU eller ett blandat finansiellt moderholdingföretag inom EU som en G-SII och specificera metoden för fastställande av olika riskkategorier och placeringen globalt systemviktiga institut i olika riskkategorier. Dessa standarder ska beakta internationella överenskommelser och slutligen godkännas av kommissionen (artikel 131.18).

Kapitalkrav på systemviktiga institut

Varje *globalt systemviktigt institut* ska tilldelas ett extra buffertkrav enligt den riskkategori de placeras i (artikel 131.4). Detta kapitalkrav är obligatoriskt. Hur mycket extra kapital institutet ska hålla kommer därmed att variera beroende på graden av systemviktighet. Buffertkravet för ett globalt systemviktigt institut kan variera mellan 1 och 3,5 procent. Kapitalkravet i den lägsta riskkategorin utgör 1 procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp. Därefter läggs det på ytterligare krav om 0,5 procent för varje kategori upp och till och med fjärde kategorin. Mellan den fjärde och femte kategorin däremot är kapitalpåslaget 1 procent så att den högsta riskkategorin tilldelas ett buffertkrav på 3,5 procent.

Den ansvariga myndigheten får ålägga varje *övrigt systemviktigt institut*, på individuell, grupp- eller undergruppsnivå ett buffertkrav på upp till 2 procent av det totala riskvägda exponeringsbeloppet

(artikel 131.5). Hur stort buffertkrav den ansvariga myndigheten beslutar om baseras på en bedömning av institutets systemviktighet utifrån de kriterier som anges i artikel 131.3. Myndigheten kan även beakta andra kriterier. Det innebär att buffertkravet inte är obligatoriskt. Det innebär även att buffertkravet inte följer av en specifik riskkategori som för globalt systemviktiga institut utan att den ansvariga myndigheten har större utrymme för bedömningar vid fastställandet av detta buffertkrav.

När myndigheten ställer krav på ett övrigt systemviktigt institut att hålla en buffert ska den beakta följande: (a) att O-SII bufferten inte ska medföra oproportionella negativa effekter på hela eller delar av det finansiella systemet i andra medlemsstater eller i EU som helhet och utgöra eller skapa hinder för den inre marknads funktionsätt, och (b) O-SII bufferten ska ses över åtminstone en gång per år (artikel 131.6).

Skyldighet att underrätta om beslut

Direktivet ställer i artikel 131.12 krav på den ansvariga myndigheten att till ESRB, EBA och kommissionen ange vilka de globalt systemviktiga instituten och de övriga systemviktiga instituten är samt vilken riskkategori de globalt systemviktiga instituten tilldelats, samt offentliggöra listan på de systemviktiga instituten (G-SII och O-SII). Myndigheten ska även offentliggöra vilken riskkategori de globalt systemviktiga instituten har tilldelats. Listan över systemviktiga institut ska årligen uppdateras och offentliggöras. Även indelningen av de globalt systemviktiga instituten i riskkategorier ska ses över årligen och offentliggöras. Den ansvariga myndigheten ska rapportera resultaten av den årliga genomgången till berört systemviktigt institut, ESRB, EBA och kommissionen.

Det ställs särskilda informationskrav på den ansvariga myndigheten vad gäller kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut (artikel 131.7). Den ansvariga myndigheten ska en månad innan beslut fattas om O-SII bufferten underrätta kommissionen, EBA, ESRB och tillämpliga myndigheter i berörda medlemsstater. Underrättelsen ska innehålla detaljerade upplysningar om:

- a) De bakomliggande skälen till varför kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut anses vara tillräckligt effektiv och proportionerlig för att minska risken.

- b) En bedömning av de positiva eller negativa effekterna som kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut sannolikt får på den inre marknaden, på grundval av den information medlemsstaten har tillgång till.
- c) Det kapitalbuffertvärde för övriga systemviktiga institut som medlemsstaten vill kräva.

Samspelet mellan G-SII och O-SII bufferten

Direktivet innehåller även i artikel 131.8 bestämmelser om särskilda begränsningar för hur stor kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut (O-SII) kan vara för dotterföretag. Dessa begränsningar gäller när en O-SII är dotterföretag till antingen en G-SII eller en O-SII som är ett moderinstitut inom EU och på gruppnivå omfattas av en O-SII buffert. O-SII bufferten för sådana dotterföretag får på individuell eller undergruppsnivå inte överstiga den högre av följande två värden:

- a) En procent av institutets totala riskvägda exponeringsbelopp.
- b) Det buffertvärde för globala systemviktiga institut eller övriga systemviktiga institut som tillämpas för gruppen på gruppnivå.

Bestämmelserna i artikel 131.8 får inte påverka tillämpningen av artikel 133 om kravet på att hålla en systemriskbuffert och artikel 131.5 om kapitalkravet på en O-SII buffert på individuell, grupp- eller undergruppsnivå.

Utredarens överväganden och förslag: I enlighet med utredarens överväganden i kapitel 6 bör Finansinspektionen utses som behörig myndighet enligt artikel 131.1. Direktivets bestämmelser i artiklarna 131.2-3, 131.6 och 131.9 om hur identifieringen av systemviktiga institut ska ske, hur de globalt systemviktiga instituten ska grupperas i olika riskkategorier och hur ofta kapitalkraven ska ses över, bör genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

Den ansvariga myndighetens skyldighet att i enlighet med artikel 131.7 och 131.12 underrätta kommissionen, EBA, ESRB och andra behöriga myndigheter samt offentliggöra information om systemviktiga institut bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag (jämför 26 a § förordningen (2006:1533) om kapitaltäckning och stora exponeringar).

7.3.4 Systemriskbufferten

Utredarens förslag: Direktivets bestämmelser om en systemriskbuffert ska införas i svensk rätt. Finansinspektionen ska i lag ges rätt att med de begränsningar som fastslås i direktivet besluta om en systemriskbuffert och ange vilka institut och geografiska exponeringar som den ska gälla för efter samråd med Riksbanken. Närmare anvisningar om vilka principer som ska beaktas vid denna bedömning bör anges genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Finansinspektionens skyldighet att underrätta övriga berörda myndigheter samt bestämmelser rörande erkännande av andra medlemsstaters systemriskbuffertar ska likaså genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Nuvarande reglering om att Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning ska utökas till att även omfatta sådana situationer som avses i artikel 133 i direktivet.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 133.1 får varje medlemsstat införa en systemriskbuffert för den finansiella sektorn eller för en eller flera delar av denna sektor för att förhindra och minska långsiktiga strukturella systemrisker eller makrotillsynsrisker som inte täcks av CRR och som innebär en sådan risk för störningar av det finansiella systemet som kan få allvarliga negativa effekter på det finansiella systemet och den reala ekonomin i en viss medlemsstat.

Om medlemsstaterna väljer att införa en systemriskbuffert, ska enligt artikel 133.2 en myndighet utses som ska ansvara för att fastställa storleken på systemriskbufferten och identifiera vilka grupper av institut som i enlighet med artikel 133.1 bör omfattas av bufferten. Denna myndighet ska vara den behöriga myndigheten eller den utsedda myndigheten (den ansvariga myndigheten).

Om systemriskbufferten införs kan den tillämpas på individuell, grupp- och undergruppsnivå. Det är således upp till den ansvariga myndigheten i varje medlemsstat att bestämma på vilka nivåer systemriskbufferten ska tillämpas (artikel 133.3). Systemriskbufferten ska bestå av kärnprimärkapital som enligt artikel 133.4 inte får användas för att uppfylla de krav på kärnprimärkapital som ställs i artikel 92 i förordningen, och artiklarna 129, 130 och eventuella krav enligt artiklarna 102 och 104 i direktivet.

Systemriskbufferten ska enligt artikel 133.3 uppgå till minst en procent baserad på de exponeringar som omfattas av en systemriskbuffert. Härmed torde avses att bufferten ska uppgå till en

viss procentsats av det riskvägda exponeringsbeloppet som erhålles vid en summering av de exponeringar som den ska tillämpas på.

Enligt artikel 133.8 får systemriskbufferten tillämpas på exponeringar inom det land som sätter systemriskbufferten och får också tillämpas på exponeringar i tredje land. Enligt artikel 133.8 andra meningen får kravet också tillämpas på exponeringar inom EU under förutsättning att det är förenligt med vad som följer av artiklarna 133.15 och 133.18. Detta skulle kunna förstås som att förutsättningarna i båda dessa artiklar måste vara uppfyllda för att tillämpa bufferten på exponeringar inom EU. Samtidigt bör beaktas att artikel 133.15 reglerar förutsättningarna för att sätta en buffertnivå över tre procent, medan artikel 133.18 enligt sin ordalydelse anger vad som gäller för det fall att bufferten sätts upp till tre procent (den närmare innebörden av dessa artiklar framgår nedan). Det framstår som ologiskt att båda dessa artiklar ska äga tillämpning samtidigt. Artikel 133.8 andra meningen bör därför inte uppfattas som annat än en hänvisning till övriga artiklar i direktivet och bör således inte anses uppställa ytterligare krav för vad som gäller för att tillämpa bufferten på exponeringar inom andra medlemsstater.

Systemriskbufferten kan tillämpas på alla institut eller grupper av institut som står under ansvarig myndighets tillsyn och ska anges i kategorier om 0,5 procentenheter (artikel 133.9). Olika krav kan införas för olika delar av den finansiella sektorn.

Enligt artikel 133.10 ska myndigheten vid fastställande av systemriskbufferten beakta att bufferten inte får medföra oproportionella negativa effekter på hela eller delar av det finansiella systemet i andra medlemsstater eller i unionen som helhet eller medföra eller skapa hinder för den inre marknadens funktion. Vidare anges att kravet på att hålla en systemriskbuffert ska ses över åtminstone vartannat år.

Beslut om systemriskbuffert på upp till tre procent

Den ansvariga myndigheten har möjlighet att besluta om att tillämpa en systemriskbuffert på upp till tre procent för samtliga av ett instituts exponeringar. Det förutsätter emellertid att myndigheten i fråga minst en månad innan beslutet offentliggörs, underrättat kommissionen, EBA, ESRB och ansvariga myndigheter i berörda stater (se artikel 133.11). Enligt samma artikel ska underrättelsen innehålla en detaljerad beskrivning av:

- a) systemrisken eller makrotillsynsrisken i den aktuella staten,

- b) orsakerna till varför systemrisken eller makrotillsynsrisken hotar den finansiella stabiliteten på nationell nivå som motiverar systemriskbuffertvärdet,
- c) skälen till varför systemriskbufferten sannolikt är tillräckligt effektiv och proportionell för att minska risken,
- d) en bedömning av systemriskbuffertens sannolika positiva och negativa effekter på den inre marknaden, på grundval av den information som medlemsstaterna har tillgång till,
- e) motivering till varför ingen av de befintliga åtgärderna enligt förordningen, exklusive artikel 458 och 459, eller direktivet enskilt eller i kombination skulle vara tillräckliga för att hantera den konstaterade systemrisken eller makrotillsynsrisken med beaktande av dessa åtgärders relativa effektivitet, och
- f) det systemriskbuffertvärde som medlemsstaten vill kräva.

Om behörig myndighet beslutar att fastställa en systemriskbuffert på grundval av exponeringar i andra medlemsstater, gäller dessutom att samma systemriskbuffert måste fastställas för alla exponeringar inom EU (se artikel 133.18).

Beslut om en systemriskbuffert på över tre procent

I artikel 133.12 anges att innan ansvarig myndighet fastställer eller ändrar ett systemriskbuffertvärde på över tre procent, ska den underrätta kommissionen, EBA och ESRB samt ansvariga myndigheter i andra medlemsstater och tredje länder. Underrättelsen ska innehålla samma information som har beskrivits ovan.

Enligt artikel 133.15 ska ESRB inom fyra veckor efter att den tagit emot en underrättelse enligt artikel 133.12, avge ett yttrande till kommissionen om huruvida systemriskbufferten bedöms vara lämplig. EBA får i enlighet med artikel 34.1 i förordning (EU) nr 1093/2010 också avge ett sådant yttrande. Inom två månader från det att underrättelsen har lämnats ska kommissionen med beaktande av lämnade yttranden, om den är övertygad om att kravet på systemriskbuffert inte medför några oproportionella negativa effekter på hela eller delar av det finansiella systemet i andra medlemsstater eller i EU som helhet utgör eller skapar hinder för den inre marknads funktion, anta en genomförandeakt som ger den nationella myndigheten befogenhet att anta den föreslagna åtgärden.

Utökade möjligheter efter den 1 januari 2015

Enligt artikel 133.13 har nationella myndigheter från och med den 1 januari 2015 möjlighet att själv fastställa eller ändra ett beslut om ett systemriskbuffertvärde på upp till fem procent såvitt avser nationella exponeringar och exponeringar i tredje land. Inför ett sådant beslut ska kommissionen underrättas i enlighet med förfarandet i artikel 133.11, det vill säga det notifieringskrav som fram till dess gäller för att sätta ett systemriskbuffertvärde på upp till tre procent. Om systemriskbuffertvärdet fastställts till mellan tre och fem procent måste dock myndigheten avvakta kommissionens yttrande innan åtgärderna i fråga kan antas. Om yttrandet är negativt ska den nationella myndigheten följa detta eller förklara varför kommissionens yttrande inte följs (artikel 133.14).

Om systemriskbuffertvärdet i enlighet med artikel 133.13 bestäms till mellan tre och fem procent på institut som är dotterbolag till moderbolag i en annan medlemsstat, gäller enligt artikel 133.14 dessutom att den buffertsättande myndigheten ska underrätta myndigheterna i de övriga medlemsstaterna samt kommissionen och ESRB. Inom en månad från underrättelsen ska kommissionen och ESRB lämna en rekommendation avseende beslutet om buffertnivån. Om de nationella myndigheterna inte är överens, eller om både kommissionen och ESRB i sina rekommendationer avråder från att godkänna beslutet, får den buffertsättande myndigheten hänvisa frågan till EBA för bindande medling i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1093/2010. Ett beslut att fastställa bufferten ska i sådana fall vila till dess EBA har fattat ett beslut.

Erkännande av andra länders systemriskbuffertvärden

Enligt artikel 134 får andra medlemsstater välja att erkänna ett beslutat systemriskbuffertvärde i en annan medlemsstat. Detta innebär att den erkännande staten då kommer kunna ställa krav på institut under dess tillsyn att tillämpa det utländska systemriskbuffertvärdet på de exponeringar som instituten har mot den medlemsstat som sätter bufferten (artikel 134.1). Om en medlemsstat erkänner systemriskbuffertvärdet för dess institut ska den medlemsstaten underrätta kommissionen, EBA, ESRB och den medlemsstat som fastställt systemriskbuffertvärdet (artikel 134.2). Medlemsstaten ska vid beslut om att erkänna ett sådant systemriskbuffertvärde beakta den

information som framlagts av den medlemsstat som fastställt bufferten i enlighet med artikel 133.11, 133.12 eller 133.13 (artikel 134.3). Den medlemsstat som fastställt buffertvärdet kan uppmana ESRB att utfärda en rekommendation enligt artikel 16 i förordningen till en eller flera medlemsstater som kan erkänna systemriskbuffertvärdet (artikel 134.4).

Krav på offentliggörande av beslut

Varje ansvarig myndighet ska offentliggöra kravet på att hålla en systemriskbuffert på lämplig webbplats (artikel 133.16). Offentliggörandet ska åtminstone innehålla följande information:

- a) systemriskbuffertvärdet,
- b) vilka institut som ska upprätthålla systemriskbufferten,
- c) en motivering till systemriskbufferten,
- d) datumet för när den fastställda eller ändrade systemriskbufferten ska börja tillämpas, och
- e) namnen på de länder vars systemriskbuffert erkänts och som nationella institut har exponeringar mot.

Informationskravet i c) kan undantas om ett offentliggörande av denna information riskerar äventyra den finansiella stabiliteten.

Utredarens överväganden och förslag: Direktivets bestämmelser om systemriskbufferten är frivilliga för medlemsstaterna att genomföra. Vid bedömningen av om det är motiverat att införa dessa regler i svensk rätt kan det konstateras att Sverige har en mycket stor banksektor i förhållande till den svenska ekonomins storlek. Finansiell instabilitet kan således få stora konsekvenser för den svenska ekonomin. Det finns därför ett behov av att på bästa sätt kunna hantera strukturella systemrisker på nationell nivå som riskerar att uppstå i banksektorn. Utredaren anser därför att det finns anledning att genomföra direktivets bestämmelser om systemriskbuffertar och härigenom möjliggöra ett skärpt kapitalkrav när så bedöms motiverat.

Enligt artikel 133.1 får varje medlemsstat införa en systemriskbuffert för den finansiella sektorn eller för en eller flera delar av denna sektor för att förhindra och minska långsiktiga strukturella systemrisker eller makrotillsynsrisker som inte täcks av förordningen och som innebär en sådan risk för störningar av det

finansiella systemet som kan få allvarliga negativa effekter på det finansiella systemet och den reella ekonomin i en viss medlemsstat. Begreppet makrotillsynsrisker definieras inte i direktivet. Däremot anges i artikel 133.1 att systemriskbufferten avser risker "...som innebär en sådan risk för störningar av det finansiella systemet som kan få allvarliga negativa effekter på det finansiella systemet och den reella ekonomin i en viss medlemsstat". Det är samma formulering som direktivets definition av systemrisker (artikel 3.1.10). Utredaren gör därför bedömningen att systemrisker och makrotillsynsrisker i direktivets mening utgör samma typer av risker. Följaktligen hänvisas enbart till systemrisker vid genomförandet av direktivets bestämmelser om systemriskbufferten. För en beskrivning av vad som avses med systemrisk hänvisas till avsnitt 7.1.1.

Som framgår av avsnitt 6.3.3 bedömer utredaren att Finansinspektionen är den myndighet som är bäst lämpad att besluta om vilka institut som ska omfattas av ett sådant krav, och på vilka nivåer (individuell, grupp eller undergrupp) som bufferten ska gälla. Finansinspektionen bör därför genom lag ges rätt att besluta om en systemriskbuffert, efter samråd med Riksbanken, i de fall som det är befogat för att förhindra och minska långsiktiga strukturella systemrisker som inte täcks av CRR, och som innebär en sådan risk för störningar av det finansiella systemet som kan få allvarliga negativa konsekvenser på det finansiella systemet och den reella ekonomin i landet. Om myndigheten beslutar om att införa krav på att institut ska ha en systemriskbuffert, kan beslutet rikta sig mot hela eller delar av den finansiella sektorn. Det ankommer på inspektionen att i enlighet med direktivets bestämmelser även besluta om storleken på systemriskbuffertvärdet samt på vilka av berörda instituts exponeringar som den ska tillämpas. Finansinspektionen får även anses vara bäst lämpad att i enlighet med artikel 134 besluta om erkännande av andra medlemsstaters systemriskbuffertvärden.

Av direktivets bestämmelser följer inget tak för hur hög systemriskbuffertvärdet kan vara men direktivet innehåller gränser för den nationella beslutanderätten. Ett systemriskbuffertvärde på upp till tre procent är möjlig för ansvarig myndighet att besluta om, men för ett systemriskbuffertvärde över tre procent krävs kommissionens godkännande i form av en antagen genomförandeakt. Från och med 1 januari 2015 har dock ansvarig myndighet rätt att införa ett systemriskbuffertvärde på upp till fem procent på nationella exponeringar och exponeringar mot tredje land utan kommissionens godkännande. Däremot måste medlemsstaten avvakta kommissionens

yttrande innan den kan tillämpas. Om yttrandet är negativt ska medlemsstaten följa yttrandet eller förklara varför yttrandet inte följs. Buffertvärden på över fem procent är det emellertid aldrig möjligt för den nationella myndigheten att själv besluta om. Den nationella medlemsstatens bestämmanderätt begränsas vidare genom direktivets krav om att en systemriskbuffert som tillämpas på exponeringar i andra medlemsstater, måste sättas lika för alla exponeringar inom EES.

I enlighet med vad som anförts i avsnitt 9.5 bör möjligheten att i enlighet med artikel 133 hänskjuta en uppkommen oenighet mellan medlemsländerna till EBA för tvistlösning genomföras genom att den nuvarande regleringen på området utökas till att omfatta även denna artikel.

Direktivets bestämmelser om de principer som i enlighet med artikel 133.10 ska beaktas vid fastställandet av en systemriskbuffert, och direktivets bestämmelser om förfarandet avseende underrättelser till och samordning med övriga berörda nationella myndigheter, EBA, ESRB och kommissionen, samt kravet på offentliggörande av beslut bör genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå. Även direktivets bestämmelser om underrättelseskyldighet vid erkännande av andra staters systemriskbuffertvärden och skyldighet att inför ett sådant beslut beakta den information som lämnats av den andra medlemsstaten bör genomföras på detta sätt. Det krav som ett sådant erkännande medför för institut med exponeringar i ett sådant land, bör däremot framgå av lag.

7.3.5 Konkurrerande buffertkrav

Utredarens förslag: Det bör i lag anges hur de olika buffertarna ska tillämpas för det fall att ett institut är föremål för mer än en av kapitalbuffertarna för systemviktiga institut och systemriskbufferten.

Innehållet i direktivet: Direktivet innehåller i artiklarna 131.14, 133.4 133.5, 133.6 och 133.7 bestämmelser om vilka kapitalkrav som ska gälla om ett institut är ålagt att hålla mer än en av kapitalbuffertarna för systemviktiga institut och systemriskbufferten. Om ett institut på *gruppnivå* är ålagt krav på en kapitalbuffert för globalt systemviktiga institut och en kapitalbuffert för övriga system-

viktiga institut eller en systemriskbuffert, ska endast den högsta av dessa buffertar tillämpas på gruppnivå. Om ett institut på *individuell nivå eller undergruppsnivå* är ålagd att upprätthålla en kapitalbuffert för övriga systemviktiga institut och en systemriskbuffert, ska endast den högsta av dessa buffertar tillämpas.

Om systemriskbufferten endast tillämpas på nationella exponeringar ska dock kravet om att upprätthålla en systemriskbuffert gälla utöver kravet på att upprätthålla en kapitalbuffert för systemviktiga institut, dvs. systemriskbufferten adderas till buffertkravet för globalt systemviktiga institut eller buffertkravet för övriga systemviktiga institut (artiklarna 131.15 och 133.5).

Skälen för utredarens förslag: De nya bestämmelserna om buffertkrav för systemviktiga institut och systemriskbufferten tillämpas olika på individuell, grupp- eller undergruppsnivå. Buffertkraven för systemviktiga institut och systemriskbufferten kan enligt artiklarna 133.4, 131.14 och 131.15 komma att konkurrera ut varandra beroende på vilken nivå de tillämpas och vilka exponeringar de avser. Dessa bestämmelser är så pass centrala och viktiga för beräkningen av det kombinerade buffertkravet att det av lag bör framgå hur de olika buffertarna ska tillämpas för det fall att ett institut är föremål för mer än en av kapitalbuffertarna för systemviktiga institut och systemriskbuffeten.

7.3.6 Kombinerat buffertkrav

Utredarens överväganden och förslag: Utöver det krav på kärnprimärkapital som följer av förordningen och ett eventuellt särskilt beslut om kapitalbaskrav, ska institut åläggas att uppfylla ett kombinerat buffertkrav. Det kombinerade buffertkravet utgörs av summan av de kapitalkrav som följer av kapitalkonserveringsbufferten, den institutspecifika kontracykliska kapitalbufferten och, i de fall som systemriskbufferten är tillämplig på utländska exponeringar, det högsta av systemriskbufferten och tillämplig buffert för systemviktiga institut, dvs. den högsta av de två kapitalbuffertarna för systemviktiga institut. I de fall som systemriskbufferten är tillämplig endast på inhemska exponeringar, utgörs det kombinerade buffertkravet av summan av samtliga tillämpliga buffertar.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 128.6 ska kravet på kärnprimärkapital för att uppfylla den permanenta kapitalkonserveringsbufferten utökas med andra buffertkrav som följer av direktivet. Därigenom erhålls vad som i direktivet kallas för det kombinerade buffertkravet. Av artikel 128.6 framgår att det kombinerade buffertkravet räknas fram genom att buffertkravet för den permanenta kapitalkonserveringsbufferten utökas, i tillämpliga fall, med följande:

- a) En institutsspecifik kontracyklisk kapitalbuffert.
- b) Buffert för globala systemviktiga institut.
- c) Buffert för övriga systemviktiga institut.
- d) En systemriskbuffert.

Vid sammanräkningen av det kombinerade buffertkravet gäller, beroende på om artikel 131.14 eller artikel 131.15 är tillämplig, olika regler för i vilken utsträckning kapitalkraven till följd av systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut ska vara additiva i förhållande till varandra. Bestämmelserna innebär att:

- a) i de fall artikel 131.14 tillämpas, ska endast det högsta av de två kraven för systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert²⁴ för systemviktiga institut beaktas, och
- b) i de fall artikel 131.15 tillämpas, ska både systemriskbufferten och tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut räknas med.

Följaktligen innebär det att om flera buffertar tillämpas (G-SII, O-SII eller systemriskbufferten) ska

- endast den högsta av buffertarna gälla,
- förutom i de fall systemriskbufferten bara tillämpas på nationella exponeringar, då den ska adderas till tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut, dvs. G-SII eller O-SII.

Bestämmelserna i artikel 131.14 får dock inte innebära att institut som är del av en G-SII- eller O-SII-grupp, åläggs ett gemensamt

²⁴ Med tillämplig kapitalbuffert för systemviktiga institut menas här den högsta av de två kapitalbuffertarna för systemviktiga institut, dvs. kapitalbufferten för globalt systemviktiga institut (G-SII) eller övriga systemviktiga institut (O-SII).

buffertkrav på individuell nivå som är lägre än summan av kapitalkonserveringsbufferten, den kontracykliska kapitalbufferten samt den högsta av kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut och systemriskbufferten (artikel 131.16). På motsvarande sätt får inte bestämmelserna i artikel 131.15 innebära att ett institut som är en del av en G-SII- eller O-SII-grupp, åläggs ett gemensamt buffertkrav på individuell nivå som är lägre än summan av kapitalkonserveringsbufferten, den kontracykliska kapitalbufferten och summan av kapitalbufferten för övriga systemviktiga institut eller systemriskbufferten som gäller för institutet på individuell nivå (artiklarna 131.17 och 133.6). Avsikten med dessa artiklar är att se till att det finns tillräckligt med kapital även i dotterföretagen för att uppfylla det kombinerade buffertkravet.

Det kärnprimärkapital som används för att uppnå direktivets kapitalbuffertar får inte vara del av sådant kärnprimärkapital som upprätthålls för att uppfylla kapitalbaskravet enligt artikel 92 i förordningen, eller ett eventuellt särskilt beslut om särskilt kapitalbaskrav enligt artikel 104 i direktivet (artiklarna 129, 130, 131, 133.4 och 134).

Utredarens överväganden och förslag: För att genomföra direktivets artiklar om det kombinerade buffertkravet i svensk rätt bör det av lag framgå att instituten utöver det krav på kärnprimärkapital som följer direkt av EU-förordningen, och ett eventuellt beslut om att institutet ska hålla ett specifikt kapitalbaskrav, ska uppfylla ett kombinerat buffertkrav. Det bör av bestämmelsen framgå hur det kombinerade buffertkravet ska beräknas. Den högsta av kapitalbuffertarna för systemviktiga institut bör då benämnas ”tillämplig” kapitalbuffert för systemviktiga institut.

7.3.7 Åtgärder om buffertkravet inte är uppfyllt

Utredarens överväganden och förslag: Institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet ska beräkna sitt högsta förfogandebelopp och rapportera detta till Finansinspektionen. Sådana institut ska även åläggas att inom fem arbetsdagar ge in en kapitalkonserveringsplan utvisande hur det avser att inom viss tid uppnå det kombinerade buffertkravet. Finansinspektionen kan tillåta en längre period, upp till tio arbetsdagar med hänsyn tagen till det enskilda företagens storlek och komplexitet. Finansinspektionen ska

ta ställning till om planen kan godkännas. Om planen inte godkänns ska Finansinspektionen förelägga institutet att vidta åtgärder för att öka sin kapitalbas till angivna nivåer. Finansinspektionen bör ges rätt att meddela närmare föreskrifter om hur förfogandebeloppet ska beräknas. Finansinspektionen bör även bemyndigas att meddela föreskrifter om vad en åtgärdsplan ska innehålla.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 141.1 ska medlemsstaterna förbjuda institut att göra värdeöverföringar som minskar deras kärnprimärkapital till en nivå där det så kallade kombinerade buffertkravet inte längre är uppfyllt. Om ett institut inte uppfyller det kombinerade buffertkravet, får det inte göra några värdeöverföringar (vad som avses med värdeöverföringar redovisas i avsnittet *Restriktioner* nedan), och även vissa andra utbetalningar eller åtaganden är förbjudna. Under vissa villkor kan institutet dock göra värdeöverföringar eller sådana utbetalningar eller åtaganden som annars är förbjudna. Dessa villkor omfattar krav på instituten att beräkna och rapportera sitt *högsta förfogandebelopp* till tillsynsmyndigheten (artikel 141.2). Utifrån resultaten av denna beräkning ska sedan särskilda restriktioner tillämpas på värdeöverföringar och de andra utbetalningar och åtaganden som omfattas av reglerna.

De restriktioner som är aktuella omfattar såväl värdeöverföringar kopplade till kärnprimärkapitalet som bonusutbetalningar och ingående av åtaganden om pensionsförmåner eller bonusutbetalningar, och utdelningar eller räntebetalningar på primärkapitaltillskott under de perioder då det kombinerade buffertkravet inte uppfylls. Storleken på restriktionerna ska stå i proportion till hur mycket nivån på kärnprimärkapitalet avviker från det kombinerade buffertkravet. Det innebär att instituten kan fortsätta göra värdeöverföringar eller göra utbetalningar eller ingå åtaganden m.m. trots att de inte uppfyller det kombinerade buffertkravet, men med växande restriktioner ju större avvikelsen är. Institutet är också skyldiga att utarbeta en *kapitalkonserveringsplan* som ska omfatta åtgärder för att inom rimlig tid stärka kapitalbasen i nivå med det kombinerade buffertkravet (artikel 142).

Genomgående gäller att de restriktioner som införs endast ska tillämpas på betalningar som leder till en minskning av kärnprimärkapitalet eller en vinstminskning. Dessutom ska de inte tillämpas om en uppskjuten betalning eller en utebliven betalning innebär fallissemang eller utgör en förutsättning för att inleda ett insolvensförfarande avseende institutet (artikel 141.7).

Högsta förfogandebelopp

Institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet ska enligt artikel 141.2 åläggas att beräkna sitt högsta förfogandebelopp och anmäla detta till den behöriga myndigheten. Artikel 141.5 innehåller detaljerade krav på hur det högsta förfogandebeloppet ska räknas fram. Lite förenklat utgör förfogandebeloppet den nettovinst som har genererats sedan senaste beslut om vinstutdelning, eller beslut om någon av de åtgärder som nämns i artikel 141.2(a-c) (se avsnitt 7.3.7 om *Åtgärder om buffertkravet inte är uppfyllt*).

Hur stor del av förfogandebeloppet som institutet får förfoga över, vilket alltså benämns det högsta förfogandebeloppet, beror på hur mycket kärnprimärkapital institutet saknar för att uppfylla det kombinerade buffertkravet. Institutets kärnprimärkapital måste i första hand användas för att täcka förordningens kapitalbaskrav på 8 procent varav minst 4,5 procent måste bestå av kärnprimärkapital. Ett institut kan dock behöva täcka upp till 8 procent av kapitalbaskravet med kärnprimärkapital.

För att erhålla det högsta förfogandebeloppet multipliceras förfogandebeloppet som räknas fram enligt artikel 141.5 med en faktor som beror på hur stor del av det kombinerade buffertkravet som institutet inte har uppfyllt. Faktorn erhålls genom att konstatera vilken kvartil av det kombinerade buffertkravet som institutet kan uppfylla med kärnprimärkapital som inte redan används för att täcka förordningens kapitalbaskrav. Faktorn för den lägsta kvartilen är noll, för den andra 0,2, för den tredje 0,4 och slutligen för den fjärde 0,6.

Det innebär att om institutet enbart kan uppfylla den lägsta kvartilen av den kombinerade buffertkravet är faktorn noll vilket innebär att restriktionen är 100 procent, dvs. institutet får inte dela ut någon vinst alls eller företa någon annan av de åtgärder som omfattas av reglerna. I andra kvartilen får institutet använda 20 procent av sitt förfogandebelopp. I den tredje 40 procent och slutligen 60 procent i den fjärde kvartilen.

Denna trappa av stigande restriktioner ger instituten en möjlighet att under vissa begränsningar avvika från det kombinerade buffertkravet. Institutet kan därmed trots avvikelse från det kombinerade buffertkravet fortsätta att dela ut vinst eller vidta andra värdeöverföringar, eller genomföra de utbetalningar eller ingå de åtaganden som annars är förbjudna, men med växande begränsningar ju större avvikelsen är. Det kan illustreras med två exempel. Båda exemplen förutsätter att det inte har fattats något beslut om

särskilt kapitalbaskrav med stöd av direktivets artikel 104. Anta i det *första* exemplet att ett institut måste hålla kärnprimärkapital motsvarande förordningens kapitalbaskrav på 4,5 procent och ha en kapitalkonserveringsbuffert på 2,5 procent, totalt sju procent kärnprimärkapital. Anta därefter att en förlust gör att nivån på institutets kärnprimärkapital minskar till 5,6 procent.

Exempeltabell 1 över faktorer för att beräkna det högsta förfogandebeloppet

Kärnprimärkapital	Faktor
4,5 %–5,125 %	0
5,125 %–5,75 %	0,2
5,75 %–6,375 %	0,4
6,375 %–7,0 %	0,6
7,0 %–	1

Det innebär att institutet i detta exempel hamnar i det kombinerade buffertkravets andra kvartil med en faktor på 0,2 (se tabell ovan). Restriktionerna för institutet blir därmed 80 procent, vilket innebär att institutet får förfoga över högst 20 procent av förfogandebeloppet.

Anta i det *andra* exemplet att institutets kapitalbas enbart består av kärnprimärkapital vilket innebär att det måste hålla kärnprimärkapital motsvarande förordningens kapitalbaskrav på 8 procent och därtill en kapitalkonserveringsbuffert på 2,5 procent, totalt 10,5 procent kärnprimärkapital. Anta därefter att en förlust gör att nivån på institutets kärnprimärkapital minskar till 9,6 procent.

Exempeltabell 2 över faktorer för att beräkna det högsta förfogandebeloppet

Kärnprimärkapital	Faktor
8,0 %–8,625 %	0
8,625 %–9,25 %	0,2
9,25 %–9,875 %	0,4
9,875 %–10,5 %	0,6
10,5 %–	1

Det innebär att institutet i detta exempel hamnar i buffertkravets tredje kvartil med en faktor på 0,4 (se tabell ovan). Värdeöverföringsrestriktionerna för institutet blir därmed 60 procent, vilket innebär att institutet får förfoga över 40 procent av förfogandebeloppet.

Restriktioner

Artikel 141.2 och 141.3 innehåller bestämmelser om de aktuella restriktionerna. Enligt artikel 141.2 andra stycket ska medlemsstaterna förbjuda institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet att, fram till dess att de har beräknat sitt högsta förfogandebelopp i enlighet med artikel 141.4:

- a) Göra en utdelning kopplad till kärnprimärkapital.
- b) Förbinda sig att betala ut rörlig ersättning eller diskretionära pensionsförmåner eller betala ut rörlig ersättning om skyldigheten att betala uppstod vid en tidpunkt då institutet inte uppfyllde de kombinerade buffertkraven.
- c) Göra utbetalningar avseende primärkapitaltillskott.

Artikel 141.3 innehåller bestämmelser om restriktioner för det fall att det högsta förfogandebeloppet redan har räknats fram. Av bestämmelsen följer att medlemsstaterna ska förbjuda ett institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet att göra värdeöverföringar m.m. som överstiger det framräknade högsta förfogandebeloppet. Restriktionerna avser de åtgärder som anges i artikel 141.2 a–c. I vilken utsträckning restriktionerna ska vidtas med stöd av artikel 141.3 kommer således variera beroende på hur mycket institutets kärnprimärkapital avviker från det kombinerade buffertkravet enligt artikel 141.4. Artikel 141.4 ställer krav på instituten att vidta åtgärder för att kunna beräkna förfogandebeloppet på ett riktigt sätt och krav på instituten att vid förfrågan kunna uppvisa beräkningarnas riktighet för tillsynsmyndigheten.

Enligt artikel 141.10 ska en värdeöverföring kopplad till kärnprimärkapital omfatta följande:

- a) En utbetalning av kontant vinstutdelning.
- b) En fondemission eller partiell fondemission eller överföring eller utdelning av helt eller delvis betalda kapitalinstrument som anges i artikel 26.1 a CRR.
- c) Inlösen eller köp av egna aktier eller andelar eller andra kapitalinstrument som anges i artikel 26.1 a CRR.

- d) Återbetalning av belopp som utbetalats med anknytning till kapitalinstrument som anges artikel 26.1 a CRR.
- e) en överföring eller utdelning av poster som avses i artikel 26.1 b–e CRR.

Krav på att informera behörig myndighet vid värdeöverföringar m.m.

Enligt artikel 141.8 ska ett institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet men ändå har för avsikt att genomföra en värdeöverföring eller vidta en annan åtgärd enligt 141.2 a–c underrätta behörig myndighet om detta. Artikel 141.8 a–d anger vilken information som ska bifogas en sådan underrättelse.

Kapitalkonserveringsplan

Om ett institut inte uppfyller det kombinerade buffertkravet ska det inom fem arbetsdagar ta fram en kapitalkonserveringsplan som ska godkännas av tillsynsmyndigheten (artikel 142.1). Tillsynsmyndigheten kan dock tillåta en längre period, upp till tio arbetsdagar, med hänsyn tagen till det enskilda institutets storlek och komplexitet. Planen ska enligt artikel 142.2 innehålla förslag på hur de aktuella restriktionerna ska tillämpas och andra åtgärder som institutet ska vidta för att fullt ut uppfylla det kombinerade buffertkravet. Artikel 142.3 ålägger behörig myndighet att utvärdera planen och anger att behörig myndighet får godkänna planen endast om myndigheten anser att planen innehåller tillräckliga åtgärder för att inom rimlig tid stärka kapitalbasen till en specificerad nivå.

Om myndigheten inte godkänner planen ska den i enlighet med artikel 142.4 vidta en av eller båda nedanstående åtgärder:

- Förelägga institutet att inom viss tid stärka kapitalbasen till fastställda nivåer.
- Införa striktare krav på värdeöverföringar m.m. än vad artikel 141 tillåter genom att utnyttja de befogenheter som följer av artikel 102 (tidiga ingripandeåtgärder).

Utredarens förslag: Ett genomförande av artikel 141.1 bör ske genom att det i lag införs begränsningar i institutens rätt att besluta om värdeöverföringar i de fall som institutet inte uppfyller det

kombinerade buffertkravet eller värdeöverföringarna medför att instituten inte längre kommer att uppfylla det kombinerade buffertkravet. Medlemsstaternas skyldighet att tillse att institut som inte längre uppfyller det kombinerade buffertkravet i enlighet med enligt artiklarna 141.2 och 142.1 beräknar och inom fem arbetsdagar rapporterar sitt högsta förfogandebelopp till Finansinspektionen, samt upprättar en kapitalkonserveringsplan, är i sammanhanget sådana centrala krav som enligt utredarens uppfattning bör framgå av lag.

Finansinspektionens nya arbetsuppgift att i enlighet med artikel 142.3 utvärdera kapitalkonserveringsplanen och ta ställning till om den uppfyller kraven för att kunna godkännas, bör genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå. Av lag bör däremot framgå de möjligheter som Finansinspektionen enligt artikel 142.4 ska ha rätt att vidta för det fall att inspektionen inte godkänner kapitalkonserveringsplanen.

Artiklarna 141.4 och 142.2 med dess anvisningar om hur förfogandebeloppet ska räknas fram och vad åtgärdsplanen ska innehålla är så pass detaljerade att det är mest lämpligt att bestämmelserna genomförs genom att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (Finansinspektionen) bemyndigas att meddela föreskrifter om detta. Artikel 141.9 om kraven på instituten att kunna styrka att beloppet för värdeöverföringar och det högsta förfogandebeloppet beräknas på korrekt sätt bör också genomföras på samma sätt.

7.3.8 Administrativa sanktioner vid underlåtenhet att uppfylla buffertkravet

Direktivet uppställer som huvudregel inget krav på att ett institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet påförs administrativa sanktioner, men om institutet väljer att vidta överföringar eller annan åtgärd i strid med artikel 141 utgör detta en sådan överträdelse som enligt artikel 67.1 ska leda till administrativa sanktioner (se artikel 67.1 n). Ett institut som i strid med artikel 141 vidtar en värdeöverföring kan därför ytterst få sitt tillstånd indraget. Vidare ska tillsynsmyndigheten ålägga ett institut som inte inom utsatt tid presenterar en kapitalkonserveringsplan som kan godkännas av tillsynsmyndigheten, förelägga institutet att vidta åtgärder för att uppnå det kombinerade buffertkravet (jämför ovan avsnitt 7.3.7).

I artikel 133.17 anges emellertid ett undantag från det ovan sagda. Om ett institut inte uppfyller ett krav på att ha en systemriskbuffert, ska behörig myndighet kunna ingripa med administrativa sanktioner redan om en tillämpning av restriktionerna om förfogandebelopp m.m. inte skulle leda till en tillfredsställande förstärkning av institutets kärnprimärkapital mot bakgrund av den relevanta systemrisken. Till skillnad mot vad som gäller vid ett instituts underlåtenhet att uppfylla övriga buffertar, ska behörig myndighet således ha rätt att vidta administrativa sanktioner oberoende av om institutet agerat i strid med bestämmelserna om restriktioner i artikel 141 (se artikel 133.17).

Den särskilda regleringen för ingripande för det fall att ett institut inte uppfyller det kombinerade buffertkravet, inverkar inte på institutens skyldighet att följa ett eventuellt beslut om ett särskilt kapitalbaskrav.

7.3.9 Övergångsbestämmelser

Utredarens förslag: De nya kapitalbuffertarna ska införas så snart som möjligt för att värna den finansiella stabiliteten.

Innehållet i direktivet: Utgångspunkten i direktivet är att reglerna om kapitalbuffertarna ska börja tillämpas från och med den 1 januari 2016 (artikel 162.2). Det finns dock undantag och övergångsregler som redogörs för i detta avsnitt.

I likhet med Basel-överenskommelsen innehåller direktivet övergångsbestämmelser för kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten (artikel 160). De ska införas gradvis mellan 1 januari 2016 och 31 december 2018. Medlemsstaterna har dock rätt att till viss del gå före och tillämpa delar av buffertbestämmelserna i förtid (se nedan).

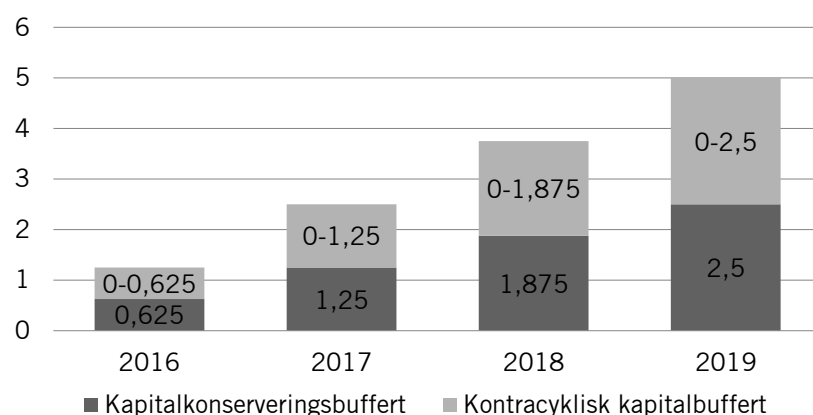
För kapitalkonserveringsbufferten innebär artikel 160.2-4 ett krav på att hålla 0,625 procent i kärnprimärkapital under 2016, 1,25 procent under 2017, 1,875 under 2018 för att slutligen nå kravet om 2,5 procent den 1 januari 2019. På samma sätt fasas möjligheten att införa den kontracykliska kapitalbufferten, inklusive den obligatoriska reciprocitetsprincipen, in under perioden 2016-19. Det innebär att den kontracykliska kapitalbufferten som mest får uppgå till 0,625 procent

under 2016, 1,25 procent under 2017, 1,875 procent under 2018, för att slutligen kunna tillämpas fullt ut från 2019 (se diagram nedan).

Buffertarna för systemviktiga institut ska också införas under en övergångsperiod (artikel 162.5). Bufferten för övriga systemviktiga institut (O-SII) ska tillämpas från och med 1 januari 2016. Bufferten för globalt systemviktiga institut (G-SII) ska införas gradvis mellan 1 januari 2016 och 31 december 2018. Det innebär att 25 procent av G-SII påslaget ska tillämpas under 2016, 50 procent under 2017, 75 procent under 2018, för att fullt ut gälla från och med 2019.

Diagram över övergångsbestämmelser

Kärnprimärkapital som andel av det riskvägda exponeringsbeloppet

Systemriskbufferten undantas från övergångsbestämmelserna i artikel 162.2 och ska gälla redan från den 1 januari 2014 (artikel 162.6). Från och med den 1 januari 2015 får de nationella myndigheterna själv fastställa eller ändra ett beslut om buffertnivåer på upp till 5 procent såvitt avser nationella exponeringar och exponeringar i tredje land (artikel 133.13). Om kravet på systemriskbuffert fastställts till ett värde mellan tre och fem procent måste dock myndigheten avvakta kommissionens yttrande innan åtgärderna i fråga antas. Om yttrandet är negativt ska den nationella myndigheten följa eller förklara varför kommissionens yttrande inte följs (artikel 133.14).

EU:s medlemsstater har möjlighet att gå före och införa kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten från

den 1 januari 2014 (artikel 160.6). Om en medlemsstat väljer att tillämpa en kortare övergångsperiod gäller inte den obligatoriska reciprocitetsprincipen för den kontracykliska kapitalbufferten, dvs. bufferten är bara bindande för institut som är under myndighetens ansvar (artikel 160.7). Däremot får en kortare övergångsperiod erkännas av andra medlemsstater enligt artikel 160.6. Om så sker ska medlemsstaten underrätta kommissionen, ESRB, EBA och det relevanta tillsynskollegiet om detta. På så sätt kan medlemsstater som valt att införa den kontracykliska kapitalbufferten under övergångsperioden även välja att erkänna andra medlemsstaters buffertvärden för sina instituts exponeringar mot dessa medlemsstater.

Enligt artikel 160.5 ska artiklarna 141 och 142 om förfogandebelopp m.m. respektive krav på utarbeta en kapitalkonserveringsplan börja gälla från och med år 2016. Direktivet medger inte att medlemsstaterna börjar tillämpa dessa artiklar vid en tidigare tidpunkt än så. Det innebär att regleringen om vad som gäller för institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet (bestämmelserna om förfogandebelopp m.m. och skyldighet att upprätta en kapitalkonserveringsplan) ska börja tillämpas först från och med den 1 januari 2016 oavsett om medlemsländerna väljer att genomföra direktivets bestämmelser om kapitalbuffertar vid en tidigare tidpunkt.

Utredarens överväganden och förslag: Den svenska banksektorn är omfattande i förhållande till BNP. Den svenska banksektorn är också koncentrerad till de fyra storbankerna som har starka kopplingar till internationella marknader och till varandra. Det är därför angeläget att säkerställa att de svenska instituten är väl kapitaliserade för att minska risken mot nya finanskriser och minska kostnaderna för skattebetalarna. Mot denna bakgrund bör direktivets bestämmelser om kapitalbuffertarna genomföras så snart som direktivet tillåter för att öka det finansiella systemets motståndskraft mot nya kriser och se till att bankerna bättre kan hantera en finansiell kris om en sådan skulle uppstå. Riksbankens stresstest av bankernas kapitalrelationer visar att de fyra storbankerna har goda förutsättningar att uppfylla de nya buffertkraven.²⁵ Finansinspektionen ges även möjlighet att undanta små och medelstora värdepappersbolag från kraven på en kapitalkonserveringsbuffert och den kontracykliska kapitalbufferten om det inte anses utgöra ett hot mot den finansiella stabiliteten. Utredaren gör därför bedömningen att Sverige bör

²⁵ Finansiell stabilitet 1/2013, Tabell A:5, s. 60.

utnyttja möjligheten enligt artikel 160.6 att fastställa en kortare övergångsperiod för kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten och därigenom tillämpa dessa buffertar från den dag då direktivet börjar tillämpas.

Utredaren gör också bedömningen att Sverige bör utnyttja möjligheten att erkänna andra medlemsstaters kortare övergångsperiod enligt artikel 160.6. Riksbanken bör under övergångsperioden ansvara för de underrättelsekrav som följer av artikel 160.6.

Förslaget om att tillämpa regelverket för kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska kapitalbufferten i förtid innebär i praktiken att instituten endast behöver uppfylla kapitalkonserveringsbufferten vid direktivets ikraftträdande eftersom beslut om en kontracyklisk kapitalbuffert i normala fall tillämpas först 12 månader efter ett beslut om att införa en sådan buffert.

8 Bolagsstyrning och riskhantering

8.1 Inledning

Vad som anses utgöra god bolagsstyrning finns inte fastslaget i något internationellt definierat och allmängiltigt dokument. Begreppet befinner sig fortfarande under utveckling och det finns ett flertal olika definitioner som lägger tonvikten vid skilda aspekter. En skiljelinje går mellan definitioner som, mer eller mindre uttalat, utgår från ägarnas särställning när det gäller makt och ansvar för styrning av företagen och sådana som lyfter fram en bredare krets av intressenter, s.k. stakeholders.¹ Den brittiska Cadbury-rapporten² från 1992 och EU-kommissionens handlingsplan³ från 2003 definierar bolagsstyrning som det system som styr och kontrollerar bolag, med den underförstådda innebörden att det är ägarnas ansvar att utöva denna styrning och kontroll. OECD:s principer för bolagsstyrning innehåller däremot en definition där bolagsstyrning sägs innefatta ”en uppsättning relationer mellan ett bolags ledning, dess styrelse, aktieägare och olika intressenter”, dvs. en bredare krets av intressenter.⁴ Kollegiet för svensk bolagsstyrning utgår från det förstnämnda synsättet och menar att ”god bolagsstyrning handlar om att säkerställa att bolag sköts på ett för aktieägarna så effektivt sätt som möjligt. Detta syftar i sin tur till att förbättra förtroendet för bolagen på kapitalmarknaden och hos den svenska allmänheten och därmed skapa goda betingelser för bolagens försörjning av riskvilligt kapital”.

Flertalet länder i västvärlden har antagit en eller flera vägledande regelverk som behandlar frågan om bolagsstyrning.⁵ Bestämmelser

¹ SOU 2004:47 s.165 f.

² Rapport från kommittén om Financial Aspects of Corporate Governance, (The Cadbury Report, 1992), punkt 2.5, s 14.

³ Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union - A Plan to Move Forward. Commission of the European Communities (2003).

⁴ OECD Principles of Corporate Governance, 2004, s. 11,

⁵ Svensk kod för bolagsstyrning. En kommentar, Carl Svernlöv, s. 23.

om bolagsstyrning kan ta form av lagstiftning eller vägledande bestämmelser som marknaden själv får råda över (självreglering). Inom EU har det sedan 2002 pågått ett arbete med att harmonisera och förstärka bolagsstyrningen inom europeiska bolag. EU-kommissionen lade 2003 fram ett förslag till en europeisk handlingsplan. Kommissionen förespråkade i handlingsplanen att alla medlemsstater skulle fastställa egna nationella koder på grund av de stora skillnaderna mellan länderna. Dessa koder skulle bygga på principen ”följ eller förklara” där bolagen antingen ska följa kodens bestämmelser eller förklara och motivera de avvikelser som bolagen gör från reglerna.⁶

Den finansiella krisen ledde till att regelverket för bolagsstyrning för framförallt finansiella institut ifrågasattes. Krisen visade att systemet gynnade ett kortsiktigt gruppbetende bland aktörerna på finansmarknaden. Det visade sig också att instituten hade tagit på sig risk som de inte fullt ut förstod och att de förlitade sig i alltför hög grad på riskbedömningar av externa kreditvärderingsinstitut. Lärdomarna från finanskrisen ledde till ett globalt arbete med att se över befintliga regler och praxis för bolagsstyrning i finansiella institut, i synnerhet bankernas, för att stävja överdrivet risktagande och kortsiktigt tänkande.⁷ Vid G-20-mötet i Washington den 15 november 2008 inleddes därför ett arbete med att stärka riskhanteringen och ersättningsrutinerna i de finansiella instituten.⁸ I juni 2010 antog kommissionen en grönbok om bolagsstyrning i finansiella institut och ersättningssystem⁹.

Det var inte endast finansiella företag som blev föremål för förslag om förändrad reglering. Kommissionen publicerade i april 2011 en grönbok om bolagsstyrning i börsbolag¹⁰ som sedan följdes upp med en handlingsplan i december 2012.

⁶ Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union - A Plan to Move Forward, Commission of the European Communities (2003).

⁷ BCBS ”Principles for enhancing corporate governance, oktober 2010, OECD Corporate governance and the financial crisis – conclusions and emerging good practices to enhance implementation of the Principles, februari 2010. Europeiska kommissionen, Grönbok om institutstyrning i finansiella institut och ersättningspolicy, juni 2010.

⁸ G 20-mötet i Pittsburgh den 24-25 september 2009 bekräftade att det var nödvändigt att reformera ersättningsrutinerna för att upprätthålla den finansiella stabiliteten.

⁹ KOM(2010) 285 slutlig.

¹⁰ (KOM(2011)164 slutlig) och (KOM(2012/740 slutlig).

8.2 Gällande svensk rätt

Bolagsstyrningen i svenska börsbolag regleras av en kombination av skrivna regler och praxis. Till regelverket hör i första hand aktiebolagslagen (2005:551) (ABL) och årsredovisningslagen (1995:1554) (ÅRL) men också Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) och det regelverk som gäller på den reglerade marknad på vilken bolagets aktier är upptagna till handel. I sammanhanget kan också nämnas Aktiemarknadsnämndens uttalanden om vad som är god sed på den svenska aktiemarknaden.

När det gäller finansiella institut, noterade som onoterade, finns ytterligare regler. Kreditinstitutsdirektivet (2006/48/EG) och kapitalkravsdirektivet (2006/49/EG) innehåller bestämmelser för institutens interna styrning genom bestämmelser om krav på att varje kreditinstitut har effektiva styrformer. Dessa regler återfinns i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF), lagen (2007:529) om värdepappersrörelse (LVM), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag. Finansinspektionen (Fi) har lämnat förslag till nya regler om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut som föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. De nya reglerna baseras dels på Europeiska bankmyndighetens (EBA) riktlinjer för intern styrning (GL 44)¹¹, dels är de en omarbetning av FI:s allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag.

8.2.1 Aktiebolagslagen m.m.

Bolagsstyrning i svenska aktiebolag utgår från ABL.¹² Lagen innehåller grundläggande regler om bolagets organisation samt skadeståndsansvar. I lagen anges vilka organ som ska finnas i bolaget, vilka uppgifter respektive organ har och vilket ansvar de personer har som ingår i bolagsorganen. Motsvarande regler finns för sparbanker och medlemsbanker i sparbankslagen (1987:619) och medlemsbankslagen (1995:1570).

¹¹ EBA Guidelines on Internal governance – GL 44, 27 september 2011.

¹² För vidare läsning se t ex. Sevenius, Bolagsstyrning kapitel 6.

Av ABL följer att det i bolaget ska finnas tre beslutsorgan – bolagsstämman, styrelse och verkställande direktör¹³ – vilka står i ett hierarkiskt förhållande till varandra. I de större bolagen ska det också finnas ett kontrollorgan, revisor, som utses av bolagsstämman. Detsamma gäller för bankaktiebolag, se 10 kap. 9 § LBF.

I 8 kap. 4 § ABL anges bl.a. att styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Styrelsen ska se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

I 6 kap. 6 § ÅRL och 6 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns krav på upprättande av en årlig bolagsstyrningsrapport, som bland annat ska innehålla en redogörelse för de viktigaste inslagen i bolagets system för intern kontroll och riskhantering i samband med den finansiella rapporteringen.

8.2.2 Svensk kod för bolagsstyrning

Koden kompletterar lagstiftning och andra regler genom att ange en norm för bolagsstyrning på en högre ambitionsnivå.¹⁴ Koden gäller för alla svenska bolag vars aktier är upptagna till handel på svensk reglerad marknad (Nasdaq OMX Stockholm och NGM Equity). Denna norm är emellertid inte tvingande utan följer den så kallade ”följ eller förklara”-principen. Den innebär att om bolaget finner att en viss regel inte passar med hänsyn till bolagets särskilda omständigheter kan det välja en annan lösning än den koden anvisar. Bolaget ska då tydligt redovisa detta, vilken lösning man valt i stället samt ge en motivering till varför man valt denna lösning. Därigenom ges marknadens aktörer möjlighet att själva ta ställning till hur de ser på den lösning bolaget valt. Enligt artikel 3.1 i Koden ingår i styrelsens uppgifter bl.a. att se till att det finns effektiva system för uppföljning och kontroll av bolagets verksamhet, liksom en tillfredsställande kontroll av bolagets efterlevnad av lagar och andra regler som gäller bolagets verksamhet. Enligt 7.4 i Koden ska styrelsen se till att bolaget har en god intern kontroll och formaliserade rutiner som säkerställer att fastlagda

¹³ Kravet på utseende av verkställande direktör gäller enbart för publika aktiebolag enligt aktiebolagslagen. LBF kräver dock utseende av verkställande direktör i alla bankaktiebolag.

¹⁴ För vidare läsning se Svensk kod för bolagsstyrning. En kommentar, Carl Svernlöv, samt Svensk kod för bolagsstyrning, Kollegiet för svensk bolagsstyrning.

principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs samt att bolagets finansiella rapportering är upprättad i överensstämmelse med lag, tillämpliga redovisningsstandarder och övriga krav på noterade bolag.

I den årliga bolagsstyrningsrapporten ska bolaget enligt artikel 10.1 i Koden bl.a. redogöra för hur man tillämpat Koden, inklusive de punkter där man valt en annan lösning samt motiveringar till detta.

8.2.3 Reglering för kreditinstitut och värdepappersbolag

EU-rätt

Nuvarande EU-bestämmelser om intern styrning och kontroll av finansiella företag återfinns i kreditinstitutsdirektivet (direktiv 2006/48/EU) och kapitalkravsdirektivet (direktiv 2006/49/EU). Enligt artikel 22.1 i kreditinstitutsdirektivet ska hemländernas behöriga myndigheter kräva att varje kreditinstitut har effektiva styrformer, som bl.a. omfattar en tydlig organisationsstruktur med en väl definierad, överblickbar och konsekvent ansvarsfördelning, effektiva metoder för att identifiera, hantera, övervaka och rapportera de risker som kreditinstitutet är eller skulle kunna bli exponerat för och det ska finnas tillfredsställande rutiner för intern kontroll, däribland sunda förfaranden för administration och redovisning. Enligt artikel 22.2 i samma direktiv ska dessa styrformer, metoder och rutiner omfatta hela verksamheten och stå i proportion till arten och omfattningen av kreditinstitutets verksamheter och till dess komplexitetsgrad. De tekniska kriterierna för organisation och riskhantering i bilaga V till direktivet ska beaktas. Av artikel 73.3 i samma direktiv framgår att även moder- och dotterinstitut ska uppfylla kraven i artikel 22 på grupp- eller undergruppsbasis.¹⁵

Enligt artikel 68.1 i kreditinstitutsdirektivet ska varje kreditinstitut individuellt uppfylla de förpliktelser som anges i artikel 22. Av artiklarna 2 och 34 i kapitalkravsdirektivet framgår att reglerna i artiklarna 22, 68.1 och bilaga V till kreditinstitutsdirektivet även gäller för värdepappersinstitut.

Genom CRD 3 kompletterades kreditinstitutsdirektivets artikel 22 så att de grundläggande bestämmelserna om riskhantering även kom att omfatta risker som är förenade med rörlig ersättning. Denna

¹⁵ Kapitalkrävningsregler, prop. 2006/07:05, s. 129-130.

placering i direktivet tydliggjorde att ersättningspolicy och den praktiska tillämpningen av densamma ska utgöra en del av institutens övergripande skyldighet att ha robusta system för styrning och kontroll. Kreditinstitutsdirektivets bilaga V, som innehåller tekniska kriterier för organisation och riskhantering, utökades med en punkt (punkt 23), som innehåller 20 principer om ersättning och punkten 24 om en ersättningskommitté.

Genomförandet av EU-reglerna i svensk rätt

I svensk rätt tas regeln i artikel 22 om effektiva styrformer om hand genom bestämmelserna om riskhantering i 6 kap. 2 § LBF och bestämmelsen i 5 § samma kapitel om att styrelsen ska se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att styra rörelsen. Motsvarande bestämmelser för värdepappersinstitut finns i 8 kap. LVM.

Europeiska bankmyndigheten (EBA) har publicerat riktlinjer för intern styrning och kontroll.¹⁶ Riktlinjerna ska förbättra intern styrning och kontroll hos kreditinstituten. Riktlinjerna är en konsoliderad och uppdaterad version av EBA:s tidigare riktlinjer för intern styrning och kontroll. Nya kapitel har lagts till om tydlighet i bolagsstrukturen, tillsynsmyndighetens roll, uppgifter och ansvar samt it-system och kontinuitetsplanering. Finansinspektionen ska genomföra vissa delar av riktlinjerna i sina föreskrifter om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut. Föreskrifterna ska ersätta Finansinspektionens allmänna råd när de träder i kraft. Bestämmelserna i artikel 22 om ersättningspolicy har genomförts genom Finansinspektionens föreskrifter.¹⁷ Föreskrifterna trädde i kraft den 1 mars 2011.

¹⁶ EBA Guidelines on Internal governance – GL 44, 27 september 2011.

¹⁷ Se Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om ersättningspolicy i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag (FFFS 2011:1) och allmänna råden om ersättningspolicy i försäkringsinstitut, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar (FFFS 2011:2).

8.3 Innehållet i CRD4

8.3.1 Inledning

CRD 4 innebär att bestämmelserna kring riskhantering, styrformer och organisation, samt ersättning utvecklas ytterligare för kreditinstitut och värdepappersföretag. Allmänt gäller att proportionalitetsprincipen ska beaktas när de nya kraven tillämpas. Det innebär att bestämmelserna ska tillämpas på instituten med hänsyn tagen till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. De nya bestämmelserna i CRD 4 handlar i korthet om:

1. Tydliga principer för ledningsorganet vad gäller dess sammansättning, funktion och roll i riskhantering.
2. Krav på att tillräckligt med tid avsätts för arbete i ledningsorganet med specifika begränsningar för antalet uppdrag en ledamot kan ha samtidigt.
3. Krav på inrättandet av en riskkommitté och en oberoende riskkontrollfunktion.
4. Krav på separation av rollen som styrelseordförande och verkställande direktör.
5. Specifika begränsningar på hur stor den rörliga ersättningen får vara i förhållande till den fasta ersättningen.
6. Ökade krav på transparens vad gäller institutens verksamhet och i synnerhet rapportering av vinster, skattebetalningar och erhållna subventioner.

Enligt artikel 3.7 i direktivet avses med ledningsorgan ett instituts organ, som utses enligt den nationella lagstiftningen och som har befogenhet att fastställa institutets strategi, mål och allmänna inriktning och som kontrollerar och övervakar ledningens beslutsfattande och de personer som i praktiken leder institutets verksamhet. Definitionen av ledningsorganet ska även omfatta sådana personer som i själva verket styr institutets verksamhet.

Ledningsorganet kan både ha en verkställande funktion och en tillsynsfunktion. Dock skiljer sig systemen åt mellan medlemsstaterna. I vissa medlemsstater är den verkställande funktionen och tillsynsfunktionen uppdelad i två separata styrelser eller organ. I Sverige har styrelsen både en verkställande funktion och tillsynsfunktion i

direktivets mening, även om den huvudsakliga verkställande funktionen åvilar verkställande direktören.

8.3.2 Nya krav på styrelsen och verkställande direktör

Utredarens förslag: Direktivets mer specifika krav på styrelsen och dess ledamöter samt verkställande direktör ska huvudsakligen genomföras genom myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela sådana föreskrifter. Kravet avseende styrelsens samlade kunskap och erfarenhet ska dock framgå av lag. Finansinspektionens skyldighet att inhämta uppgifter från den information som instituten offentliggör ska genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

Utredarens bedömning: Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artikel 91 informera EBA ryms inom gällande rätt.

Innehållet i direktivet: Artikel 91 innehåller nya bestämmelser om krav på ledningsorganets sammansättning, kompetens och utförande av sina uppgifter. Ledamöterna i ledningsorganet ska, enligt artikel 91.1, alltid ha tillräcklig god renommé, kunskap, förmåga och erfarenhet för att utföra uppdraget. Sammansättningen av ledningsorganet ska på ett adekvat sätt avspegla tillräckligt breda erfarenheter. Ledamöter i ledningsorganet ska enligt artikel 91.1 i synnerhet uppfylla kraven enligt punkterna 2-8. Dessa innebär:

2. Alla ledamöter i ledningsorganet ska avsätta tillräckligt med tid för att utföra sina uppdrag i institutet.
3. Antalet uppdrag i ledningsorgan en ledamot kan inneha samtidigt ska ta hänsyn till individuella omständigheter samt arten och omfattningen av institutets verksamhet. Ledamöter i ledningsorgan i institut som är betydande i såväl termer av storlek och intern organisation som arten, omfattningen och komplexiteten i deras verksamhet får, om personen inte representerar medlemsstaten senast den 1 juli 2014 inte inneha samtidigt mer än en av följande kombinationer av uppdrag:

- a) Ett uppdrag som verkställande direktör (eller ett s.k. verkställande uppdrag i ledningsorgan) med två icke-verkställande uppdrag i ledningsorgan.
 - b) Fyra icke-verkställande uppdrag i ledningsorgan.
4. Vid tillämpning av punkt 3 ska vissa uppdrag i ledningsorgan räknas som ett uppdrag enligt specifika bestämmelser, såsom uppdrag i ledningsorgan med eller utan verkställande funktioner inom samma grupp.
 5. Uppdrag i ledningsorgan inom organisationer som inte huvudsakligen bedriver kommersiell verksamhet ska inte omfattas av punkt 3.
 6. Tillsynsmyndigheten har dessutom möjlighet att ge tillstånd till ledamöter i ledningsorgan att inneha ytterligare ett icke-verkställande uppdrag i ledningsorgan utan verkställande funktioner. Tillsynsmyndigheterna ska regelbundet informera EBA om sådana tillstånd.
 7. Ledningsorganet ska ha tillräckliga kunskaper, färdigheter och erfarenheter för att kunna förstå institutets verksamhet inklusive de främsta riskerna.
 8. Varje ledamot i ledningsorganet ska agera med ärlighet, integritet och självständigt tänkande för att vid behov effektivt kunna bedöma och ifrågasätta ledningens beslut och för att effektivt kontrollera och övervaka ledningens beslutsfattande.

Instituten ska också avsätta nödvändiga personella och finansiella resurser för introduktion och utbildning av ledamöterna (artikel 91.9). Medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna ska även kräva av instituten eller nomineringskommittén att ta fram ett brett antal kriterier för erfarenhet och kompetens vid rekrytering av ledamöter i ledningsorgan. För att nå detta syfte ska medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna ta fram en policy för att främja mångfald i ledningsorganet (artikel 91.10). Direktivet ställer dock inga specifika kvantitativa krav på ledningsorganets sammansättning.¹⁸

¹⁸ Frågan om kvotering behandlas av kommissionen i ett separat lagstiftningsarbete. Kommissionen har lagt fram ett förslag till lagstiftning om att tills dess minst 40 procent av alla poster som icke verkställande styrelseledamöter innehas av vardera könet i börsnoterade institut – med undantag för små och medelstora institut – ska positiv särbehandling ske vid tillsättning av styrelseledamöter av det underrepresenterade könet. Proposal for Directive of

Enligt artikel 91.11 i direktivet ska behörig myndighet samla in den information som de finansiella instituten ska offentliggöra i enlighet med artikel 435.2 (c) CRR. Bland annat ska instituten enligt artikel 435.2 (c) offentliggöra institutets policy för mångfald för styrelsen, policyns övergripande mål och eventuella fastställda målsättningar samt i vilken grad målen och målsättningarna har uppfyllts. Utifrån denna information ska respektive tillsynsmyndighet jämföra praxis för mångfald inom styrelsen. Tillsynsmyndigheterna ska även skicka uppgifterna till EBA för en jämförelse på EU-nivå.

EBA ska enligt artikel 91.12 ta fram riktlinjer för de krav som ställs på ledningsorganet enligt artikel 91.2, 91.7, 91.8, 91.9, och 91.10. EBA ska utfärda dessa riktlinjer senast den 31 december 2015.

Enligt artikel 91.13 ska artikel 91 inte inskränka gällande bestämmelser om arbetstagarledamöter för ledningsorganet enligt nationell rätt.

Om ledamöterna i ledningsorganet inte uppfyller kraven i artikel 91.1 ska behöriga myndigheter avslå en begäran om att bedriva verksamhet i ett kreditinstitut. Om en eller flera personer i ett institut som erhållit auktorisation inte uppfyller kraven i artikel 91.1 ska medlemsstaterna säkerställa att sanktioner kan påföras (se artikel 67.1 p).

I artikel 23 anges utifrån vilka kriterier som behöriga myndigheter ska bedöma om en fysisk eller juridisk person ska ges tillstånd att direkt eller indirekt förvärva ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut. Bedömningen syftar till att säkerställa en sund och ansvarsfull ledning av det kreditinstitut som förvärvet gäller. De närmare kriterier utifrån vilka bedömningen ska ske har jämfört med 2006 års kreditinstitutsdirektiv i viss utsträckning specificerats. Numera anges det att vid bedömningen ska förvärvarens anseende, kunskaper, färdigheter och erfarenheter bedömas med beaktande av artikel 91.1 (artikel 23.1 b). Motsvarande justering har skett i artikel 121, som anger kriterierna för att bedöma om medlemmarna i ett finansiellt holdingföretags eller blandat finansiellt holdingföretags ledningsorgan har tillräckligt gott anseende och tillräckliga kunskaper m.m.

the European parliament and of the council on improving the gender balance among non-executive directors of companies listed on stock exchanges and related measures, Brussels, 14.11.2012 COM(2012) 614 final. Kommissionens rättstjänst har dock underkänt den rättsliga grunden för förslaget, varför dess framtid är osäkert.

Skälen för utredarens förslag: Gällande rätt uppställer krav på att den som ska ingå i styrelsen eller vara dess verkställande direktör har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen i ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift (se 3 kap. 2 § 4 LBF respektive 3 kap. 1 § 5 LVM). Om det senare visar sig att den som ingår i styrelsen inte uppfyller lämplighetskravet, ska Finansinspektionen med stöd av 15 kap. LBF respektive 25 kap. LVM ingripa mot de ledamöter som inte uppfyller ställda krav. I 14 kap. 2 § LBF respektive 24 kap. 3 § LVM finns regler som innebär att inför ett beslut om tillstånd till ett innehav som medför att en förvärvares sammanlagda innehav utgör ett så kallat kvalificerat innehav ska det ske en så kallad ägarprövning. Ägarprövningen har samma innebörd som den bedömning som sker vid tillståndsprövningen (se prop. 2002/03:139 sid. 389). Även vid ägarprövningen är ett av de kriterier som ska beaktas om den som kommer att ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift. Gällande rätt bör därmed täcka direktivets krav om att styrelseledamöter ska ha tillräcklig kunskap, förmåga och erfarenhet för att utöva sitt uppdrag och effektivt kunna övervaka ledningens beslutsfattande, liksom kravet på att styrelseledamöterna avsätter tillräckligt med tid för att utföra sina uppdrag i instituten. Regleringen fångar däremot inte in direktivets mer specificerade krav på antalet styrelseuppdrag som styrelseledamöterna får inneha samtidigt. Dessa krav lämpar sig emellertid inte för lag utan bör genomföras på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför erhålla ett bemyndigande att meddela föreskrifter om de krav som vid tillstånds- och ägarprövningen ska ställas på berörda personer.

För den som ska ingå i ledningen i ett finansiellt holdingföretag gäller enligt svensk rätt att denne ska ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift (se 9 kap. 13 § kapitaltäckningslagen). Enligt artikel 121 i direktivet ska även denna bedömning ske utifrån de kriterier som anges i artikel 91.1. I linje med ovanstående bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer erhålla ett bemyndigande att även för denna prövning meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på berörda personer.

Svensk rätt innehåller, till skillnad mot direktivet, inte något uttryckligt krav på styrelsen som helhet. Att styrelsens samman-

sättning som helhet har tillräckligt breda erfarenheter bör beaktas vid prövningen av de enskilda styrelseledamöterna. Finansinspektionen bör därför i lag ges möjlighet att ta hänsyn även till styrelsens samlade kompetens vid lämplighetsprövningen av en styrelseledamot. Samtidigt bör i lag införas en möjlighet att ingripa mot styrelsen om styrelsen som helhet inte uppfyller det samlade kompetenskravet.

Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artikel 91.6 informera EBA om tillstånd till styrelseledamöter att inneha ytterligare styrelseuppdrag ryms inom Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med 1 kap. 9 § förordningen om bank- och finansieringsrörelse respektive 26 a § kapitaltäckningsförordningen underrätta EBA i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet.

Kravet i artikel 91.11 om att behörig myndighet ska samla in uppgifter från den information som instituten offentliggör utgör ett påbud mot behöriga myndigheter som bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Bestämmelserna i artikel 91 ska gälla utan att det påverkar tillämpningen och räckvidden av lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda (LSA). Utredaren anser dock att kraven som ställs i artikel 91 bör gälla för arbetstagarledamöter. Arbetstagarrepresentanter i styrelsen ska arbeta på samma villkor som de styrelseledamöter som är valda av bolagsstämman. Införandet av artikel 91 får dock inte innebära att Finansinspektionen ställer krav som inverkar på arbetstagarorganisations rätt att utse arbetstagarrepresentanter i bolagsstyrelser.

8.3.3 Obligatorisk rapportering per land

Utredarens förslag: Institutens nya skyldighet att offentliggöra information enligt artiklarna 89 och 90 ska inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras genom myndighetsföreskrifter. Den rapporteringsskyldighet för globalt systemviktiga institut som anges i artikel 89.3 ska dock genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

Innehållet i direktivet: Direktivet ställer ökade krav på transparens vad gäller institutens verksamhet och i synnerhet vad gäller offentliggörande av vinster, skattebetalningar och erhållna subventioner.

Avsikten med detta krav är att förbättra förtroendet för den finansiella sektorn och kan ses som en viktig del av institutens sociala ansvar gentemot berörda parter och samhället (skäl 52). Artikel 89 ställer därför nya krav på att medlemsstaterna från och med den 1 januari 2015 ska se till att varje institut årligen, för varje medlemsstat och tredje land där det är etablerat, offentliggör ett antal uppgifter. Uppgifterna ska anges på gruppnivå för räkenskapsåret och omfatta:

- a) Namn, verksamhetens art och geografiskt område.
- b) Omsättning.
- c) Antal anställda i heltidsekvivalenter (personår).
- d) Resultat före skatt.
- e) Skatt på resultat.
- f) Statliga subventioner som mottagits.

Enligt artikel 89.2 ska kraven enligt a-c börja gälla redan den 1 juli 2014. Det innebär att de obligatoriska kraven på offentliggörande enligt a-c kommer att tillämpas före kraven enligt d-f.

EU-institut som på internationell nivå har identifierats som globalt systemviktiga ska senast den 1 juli 2014 konfidentiellt rapportera till kommissionen uppgifterna enligt d-f (artikel 89.3). Kommissionen ska, i samråd med EBA, EIOPA och ESMA, göra en allmän bedömning av potentiella negativa konsekvenser av offentliggörandet av den här typen av information. Utvärderingen ska innehålla effekter på konkurrenskraften, investeringar och tillgång på krediter samt finansiell stabilitet. Kommissionen ska överlämna sin rapport till rådet och parlamentet senast den 31 december 2014. Om kommissionen kommer fram till att den obligatoriska rapporteringen enligt artikel 89.1 får betydande negativa effekter, ska kommissionen överväga att föreslå lagändringar av kraven på offentliggörande enligt artikel 89.1. Kommissionen får då besluta om att ge uppskov med dessa krav genom att anta en delegerad akt i enlighet artikel 145 h. Kommissionen ska varje år se över om det är nödvändigt att förlänga detta uppskov.

Den information som avses i artikel 89.1 ska granskas i enlighet med det så kallade revisorsdirektivet (2006/43/EG) och ska om möjligt offentliggöras som en bilaga till institutens årsredovisning eller, om tillämpligt, till deras konsoliderade räkenskaper (artikel 89.4). Om

kraven på offentliggörande blir mer strikta i framtida EU-lagstiftning upphör kraven i artikel 89 att gälla (artikel 89.5).

Direktivet ställer också nya krav på instituten att i sin årsredovisning (enligt direktivet "årsrapport") som en av nyckelindikatorerna offentliggöra institutets avkastning på tillgångar beräknat som nettovinsten dividerat med den totala balansomslutningen (artikel 90).

Skälen för utredarens förslag: Finansinspektionen har enligt 1 kap. 5 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag rätt att meddela närmare föreskrifter om kreditinstituts och värdepappersbolags löpande bokföring, årsbokslut, årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapporter, och den koncernredovisning som finansiella holdingföretag ska upprätta enligt samma lag. De nya kraven på offentliggörande som följer av artikel 89 och 90 bör inom ramen för detta bemyndigande genomföras genom myndighetsföreskrifter. Det nya rapporteringskravet för globalt systemviktiga institut som följer av artikel 89.3 bör däremot framgå av föreskrifter på regeringsnivå.

8.3.4 Krav på institut att inrätta en nomineringskommitté

Utredarens bedömning: Direktivets krav på att vissa institut ska inrätta en nomineringskommitté ska inte tillämpas.

Innehållet i direktivet: Varje medlemsstat ska se till att institut som är betydande i fråga om storlek, intern organisation och verksamhetens art, omfattning och komplexitet, etablerar en *nomineringskommitté* bestående av styrelseledamöter som inte har en verkställande funktion i institutet (artikel 88.2). Nomineringskommittén ges enligt artikel 88.2 (a-d) i korthet följande uppgifter:

- a) Ge förslag till nya styrelseledamöter.
- b) Bedöma styrelsens struktur, storlek, sammansättning och prestation.
- c) Bedöma såväl de enskilda ledamöternas som styrelsens samlade kunskap, skicklighet och erfarenhet.
- d) Utvärdera styrelsens policy för urval och utnämning av ledningen

I de fall styrelsen enligt nationell rätt inte har något inflytande över urvals- och utnämningsprocessen ska artikel 88.2 inte tillämpas (artikel 88.2).

Skälen för utredarens bedömning: Enligt artikel 88.2 ska inrättandet av en nomineringskommitté inte tillämpas om styrelsen inte har något inflytande över urvals- och utnämningsprocessen. Eftersom styrelsen i ett svenskt aktiebolag inte har till uppgift att lämna förslag till ny styrelse eller välja styrelse, oavsett om det rör sig om stämموvalda ledamöter eller arbetstagarledamöter utsedda i enlighet med lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda, gör utredaren bedömningen att artikel 88.2 inte ska tillämpas.

8.3.5 Riskhantering

Utredarens förslag: Direktivets krav på instituten att etablera en riskkommitté och en oberoende riskkontrollfunktion samt kravet på instituten att även beakta risken med en alltför låg bruttosoliditet ska inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras genom föreskrifter. Finansinspektionen ska inom ramen för befintliga bemyndiganden meddela närmare föreskrifter om krav på instituten att upprätta återhämtningsplaner.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 73 i direktivet, som baseras sig på artikel 123 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv, ska instituten ha sunda, effektiva och heltäckande metoder som gör det möjligt att fortlöpande värdera och upprätthålla ett kapital som till belopp, slag och fördelning är tillräckligt för att täcka arten och nivån på de risker som de är eller kan komma att bli exponerade för. Metoderna ska utvärderas för att säkerställa att de är heltäckande. Artikel 74 som motsvaras av artikel 22 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv ställer även övergripande krav på instituten att ha robusta system för styrning och kontroll. Det innebär att instituten ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med.

Artikel 74.4 ställer dock nya krav på tillsynsmyndigheterna att se till att det upprättas planer för återhämtning i syfte att återställa ett instituts finansiella ställning efter en kraftig försämring, samt planer för rekonstruktion och avveckling. I enlighet med proportionalitets-

principen får kraven på ett institut att utarbeta, upprätthålla och uppdatera planer för återhämtning, och kraven på rekonstruktionsmyndigheten att, efter samråd med den behöriga myndigheten, utarbeta planer för rekonstruktion och avveckling under vissa förutsättningar sänkas. En sådan sänkning får ske om den behöriga myndigheten, efter samråd med den myndighet som ansvarar för makrotillsyn, anser att ett specifikt instituts fallissemang, bland annat på grund av dess storlek, affärsmodell eller dess grad av sammanlänkning med andra institut eller med det finansiella systemet i allmänhet, inte kommer att påverka de finansiella marknaderna, andra institut eller finansieringsvillkoren negativt. Artikel 74.4 ställer också krav på instituten att nära samarbeta med rekonstruktionsmyndigheten och utbyta all nödvändig information som krävs. EBA ska också informeras och ha rätt att delta i relevanta möten för att kunna delta i och bidra till utvecklingen och samordningen av effektiva och konsekventa planer för återhämtning, rekonstruktion och avveckling.

Artikel 76.1, som motsvarar bilaga V punkt 2 i kreditinstitutsdirektivet innebär att medlemsstaterna ska se till att styrelsen godkänner och regelbundet utvärderar strategier och riktlinjer för att ta upp, hantera, övervaka och reducera de risker som kreditinstitutet är exponerat, eller kan exponeras för, däribland de risker som skapas av det makroekonomiska klimat där de verkar i förhållande till konjunkturcykelns olika faser. Artikeln har dock utökats med nya explicita krav på styrelsen att avsätta tillräckligt med tid för att utföra sin uppgift (artikel 76.2). Avsikten är att ge styrelsen förbättrad möjlighet till ökad förståelse för institutets verksamhet, dess huvudsakliga riskexponering samt effekterna av verksamheten och riskstrategin för att kunna utöva sin tillsynsroll (skäl 58). Styrelsen ska därför aktivt vara involverad i och garantera att lämpliga resurser avsätts för att hantera all betydande risk som behandlas i direktivet och förordningen, såväl som värdering av tillgångar, användandet av externa kreditvärderingsinstitut, och interna riskmodeller (artikel 76.2). Medlemsstaterna uppmanas även att etablera effektiva och pålitliga mekanismer för att rapportera potentiella eller faktiska överträdelser av nationella genomförandebestämmelser av direktivet och förordningen (skäl 61). För en vidare diskussion om detta, se kapitel 12 i betänkandet.

Risikommitté

Artikel 76 innehåller nya bestämmelser om krav på institut som är betydande i termer av storlek, intern organisation och verksamhetens art, omfattning och komplexitet att etablera en kommitté som är specialiserad på övervakning av risker, en så kallad riskkommitté (artikel 76.3). Kommittén ska bestå av styrelsemedlemmar som inte har någon verkställande befattning i institutet. Medlemmarna i kommittén ska ha lämplig kunskap, utbildning och expertis för att fullt ut förstå och övervaka institutets riskstrategi och riskaptit.

Risikommittén ska ge råd till styrelsen vad gäller institutets övergripande nuvarande och framtida riskaptit och riskstrategi samt bistå styrelsen i övervakningen av ledningens genomförande av riskstrategin. Styrelsen ska dock behålla det övergripande ansvaret för risker. Riskkommittén ska även granska att prissättningen på tillgångar och skulder fullt ut tar hänsyn till institutets affärsmodell och riskstrategi. Om så inte är fallet ska kommittén lägga fram en plan för att rätta till det till styrelsen.

Behöriga myndigheter kan tillåta institut som inte anses vara betydande enligt artikel 76.3 fjärde stycket att ha en gemensam kommitté för risk och revision. Medlemmarna i den gemensamma kommittén ska dock ha den kunskap, utbildning och expertis som krävs för både risk- och revisionskommittén (artikel 76.3). Enligt artikel 41 i det så kallade revisorsdirektivet (2006/43/EG) ska alla företag av allmänt intresse ha en revisionskommitté. Minst en ledamot av revisionskommittén ska vara oberoende och ha redovisnings- och/eller revisionskompetens. Revisionskommittén ska bl.a. övervaka den finansiella rapporteringen, effektiviteten i företagets interna kontroll, den lagstadgade revisionen av årsbokslut och sammanställd redovisning samt granska och övervaka den lagstadgade revisorns eller revisionsföretagets oberoende. Direktivet tillåter dock hela styrelsen att utgöra revisionskommitté, så länge styrelsen utför utskottsuppgifter och någon person är oberoende och innehar redovisnings- eller revisionskompetens.

Styrelsen och i förekommande fall riskkommittén ska ha tillgång till information om institutets risksituation och, om nödvändigt och lämpligt, till riskkontrollfunktionen och till externa expertråd (artikel 76.4). Styrelsen och i förekommande fall riskkommittén, ska också bestämma arten, omfattningen, formatet, och tidpunkten för när information ska ges. Riskkommittén ska också granska om incitamenten i institutets ersättningsystem tar hänsyn till risk,

kapital, likviditet samt sannolikheten för att eventuella vinster uppkommer och när de realiserar (artikel 76.4).

Risikkontrollfunktion

Direktivet ställer också nya krav på instituten att inrätta en riskkontrollfunktion som är oberoende av de operativa funktionerna och som har tillräcklig makt, betydelse, resurser och tillgång till styrelsen (artikel 76). Risikkontrollfunktionen ska inrättas med hänsyn tagen till rimlighetskravet i direktiv 2006/73/EG¹⁹, d.v.s. om det med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet är rimligt att krav ställs på inrättande av en sådan funktion. Medlemsstaterna ska se till att riskkontrollfunktionen ser till att alla betydande risker identifieras, mäts och blir korrekt rapporterade. De ska vidare se till att riskkontrollfunktionen aktivt deltar i utarbetandet av institutets riskstrategi och i alla betydande riskhanteringsbeslut och att den kan lämna en fullständig bild över alla slags risker som gäller för institutet. Vid behov ska riskkontrollfunktionen kunna rapportera direkt till styrelsen och om lämpligt varna styrelsen om risksituationer som påverkar eller kan komma att påverka institutet.

Chefen för riskkontrollfunktionen ska vara en oberoende högre chef med särskilt ansvar för denna funktion. Om verksamhetens art, omfattning och komplexitet inte kan rättfärdiga en specifikt utsedd person kan en annan högre befattningshavare inom institutet sköta uppdraget givet att det inte föreligger någon intressekonflikt. Chefen för riskkontrollfunktionen ska inte kunna bytas ut utan styrelsens godkännande och ska vid behov ha direkt tillgång till styrelsen.

Risker

Enligt direktivet ska institutet beakta de risker som det är eller kan bli exponerade för i sin riskhantering (artikel 76.1). I CRD 4 har införts en ny bestämmelse om att instituten explicit ska beakta *risker för alltför låg bruttosoliditet* (artikel 87). Enligt artikel 87.1 ska tillsynsmyndigheten se till att instituten har riktlinjer och strategier på

¹⁹ Kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet, (EUT L 241, 2.9.2006, s. 36).

plats för att identifiera, hantera och övervaka risker för en alltför låg bruttosoliditet. Indikatorer för att övervaka denna risk ska omfatta det nya bruttosoliditetsmättet som införs i artikel 429 CRR och obalanser mellan tillgångar och skulder. Tillsynsmyndigheten ska även se till att instituten beaktar risken för en alltför låg bruttosoliditet på ett förebyggande sätt genom att ta hänsyn till att en potentiell minskning av bruttosoliditeten kan bero på att kapitalbasen minskas genom förväntade eller realiserade förluster beroende på de tillämpliga redovisningsreglerna (artikel 87.2).

Artikel 86 handlar om likviditetsrisk och att de behöriga myndigheterna ska se till att det finns robusta strategier, riktlinjer, processer och system för identifiering, mätning, hantering och övervakning av likviditetsrisker över lämpliga tidsspann, inklusive intradag, för att säkerställa att instituten håller likviditetsbuffertar på adekvat nivå. Artikel 86.3 innehåller nya bestämmelser om att de behöriga myndigheterna ska se till att instituten har likviditetsriskprofiler som är förenliga med och inte går utöver vad som krävs för ett väl fungerande och robust system. Bestämmelserna ska tillämpas i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hos institutens verksamhet. De behöriga myndigheterna ska övervaka utvecklingen när det gäller likviditetsriskprofiler, t.ex. produktdesign och volymer, riskhantering, finansieringspolitik och finansieringskoncentration, och ska vidta effektiva åtgärder om de anser att utvecklingen kan leda till instabilitet inom enskilda institut eller hela systemet. EBA ska informeras om eventuella åtgärder.

Skälen för utredarens förslag: Enligt 6 kap. 2 § LBF och 8 kap. 4 § LVM ska ett institut identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Institut ska även se till att ha en tillfredsställande intern kontroll. Vidare ska institut särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att dess förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. För att uppfylla detta ska institutet ha metoder som gör det möjligt att fortlöpande värdera och upprätthålla ett kapital som till belopp, slag och fördelning är tillräckligt för att täcka arten och nivån på de risker som de är eller kan komma att bli exponerade för. Metoderna ska utvärderas för att säkerställa att de är heltäckande.

Genom bemyndiganden i 16 kap. 1 § första stycket 3 LBF och 8 kap. 42 § första stycket 2 LVM, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla kraven på soliditet och

likviditet, riskhantering, genomlysning, sundhet samt riktlinjer och instruktioner. De nya kraven på att instituten ska etablera en riskkommitté (som i svenskt språkbruk benämns riskutskott, eftersom det är ett utskott inom styrelsen), etablera en oberoende riskkontrollfunktion, beakta risken med en alltför låg bruttosoliditet i sin riskhantering och kraven på institutens likviditetsriskprofiler bör genomföras genom föreskrifter inom ramen för detta bemyndigande. Kraven ska tillämpas i proportion till arten och omfattningen av institutens verksamheter och komplexitetsgrad (se 6 kap. 4a § LBF och 8 kap. 6 § LVM).

Underrättelseskyldigheten till EBA som följer av artikel 86.3 får vidare anses rymma inom Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med 1 kap. 9 § förordningen om bank- och finansieringsrörelse respektive 26 a § kapitaltäckningsförordningen underrätta bl.a. EBA i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet. Några genomförandeåtgärder i denna del krävs därför inte.

Genom det så kallade krishanteringsdirektivet²⁰ som för närvarande förhandlas inom EU kommer det införas mer detaljerade bestämmelser om institutens skyldighet att upprätta planer för återhämtning och rekonstruktionsmyndighetens skyldighet att upprätta planer för rekonstruktion och avveckling. Kraven i artikel 74.4 CRD 4 om att tillsynsmyndigheterna ska se till att instituten upprättar återhämtningsplaner är av mer generellt art och bör på sikt omhändertas inom ramen för genomförandet av krishanteringsdirektivet. Finansinspektionen bör dock i avvaktan på kommande lagändringar med anledning av det direktivet, inom ramen för befintliga bemyndiganden om institutens riskhanteringssystem, meddela närmare föreskrifter om kravet på att upprätta planerna för återhämtning.

²⁰ KOM (2012) 280/3 förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om upprättande en ram för rekonstruktion och avveckling av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG, 82/891/EG, 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EG samt förordning (EU) nr 1093/2010.

8.3.6 Regler om ersättningar

Utredarens förslag: Det ska i lag införas krav på kvalificerad majoritet för att ett instituts aktieägare i enlighet med direktivet ska få utöka rörlig ersättning så att den uppgår till mer än den fasta ersättningen, samt införas ett förbud för aktieägare som direkt berörs av ett sådant beslut att rösta om beslutet. I övrigt ska direktivets nya regler om ersättningar genomföras genom myndighetsföreskrifter. Kravet på institut att i enlighet med artikel 96 på sin webbplats ange hur de uppfyller de krav som följer av artiklarna 88-95 ska genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Innehållet i direktivet: Direktivets bestämmelser om ersättningsregler behandlas i artiklarna 92-95. Bestämmelserna är i stora delar desamma som i CRD 3. Dock innehåller direktivet bl.a. nya krav på kvantitativa begränsningar på hur stor den rörliga ersättningen får vara i förhållande till den fasta ersättningen och krav på att tydliggöra skillnaden mellan lönesättningskriterier för fast respektive rörlig ersättning. Det framgår i direktivets skäl 69 att bestämmelserna om ersättning inte ska påverka det fullständiga utövandet av de grundläggande rättigheter som är garanterade genom artikel 153.5 i EUF-fördraget, allmänna principer i nationell avtalsrätt och arbetsrätt, unionsrätt och nationell rätt om aktieägarnas rättigheter och deltagande och allmänna skyldigheter för det berörda institutets ledningsorgan samt i tillämpliga fall arbetsmarknadsparternas rätt att ingå och tillämpa kollektivavtal i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

Direktivet ställer också krav på tillsyn över ersättningspolicyn (artikel 75). Det är samma krav som i artikel 22.3-5 i 2006 års direktiv.

Ersättningspolicy

Tillsynsmyndigheterna ska se till att instituten, med beaktande av proportionalitetsprincipen, följer direktivets ersättningsprinciper när de fastställer och tillämpar sin totala ersättningspolicy för löner och pensionsförmåner för olika personalkategorier. Personalkategorierna omfattar den verkställande ledningen, risktagare, personal som utövar kontrollfunktioner och alla anställda vars totala ersättning medför att de kommer i samma ersättningsklass som den verkställande ledningen

och risktagare vars yrkesutövning har väsentlig inverkan på institutens riskprofil (artikel 92.2). Ersättningsprinciperna i artikel 92.2 och artiklarna 93, 94 och 95 ska tillämpas för institut på grupp-, moderföretags- och dotterföretagsnivå, inklusive sådana som är etablerade i finansiella offshore-centrum (artikel 92.1). Principerna beskrivs i artikel 92.2 a-g, varav endast 92.2 g är ny:

- a) Ersättningspolicyn ska vara förenlig med och främja sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra risktagande som överskrider institutets risktolerans.
- b) Ersättningspolicyn ska vara i linje med institutets affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen, samt omfatta åtgärder för att undvika intressekonflikter.
- c) Styrelsen, i sin tillsynsroll över institutet, ska anta och regelbundet se över de allmänna principerna för ersättningspolicyn och ansvara för att övervaka dess genomförande.
- d) Genomförandet av ersättningspolicyn ska åtminstone årligen genomgå en central och oberoende intern granskning av hur den uppfyller styrelsens fastställda riktlinjer och metoder för ersättning.
- e) Personal involverade i kontrollfunktioner ska vara oberoende från de affärsenheter som de övervakar, ha tillräcklig auktoritet och få ersättning i linje med de uppnådda målen som är kopplade till deras funktion, oberoende av resultatet i de affärsområden de kontrollerar.
- f) Ersättning till höga befattningshavare på funktioner för riskhantering och regelefterlevnad ska direkt övervakas av ersättningskommittén (artikel 95) eller, om det inte har upprättats en sådan kommitté, av styrelsen.
- g) Ersättningspolicyn ska med beaktande av nationella system för lönebildning göra en tydlig skillnad mellan kriterierna för fastställande av:
 - i. den fasta grundlönen, som i första hand bör återspegla relevant yrkeserfarenhet och organisatoriskt ansvar enligt vad som anges i den anställdes arbetsbeskrivning som en del av anställningsavtalet, och

- ii. den rörliga ersättningen som bör återspegla hållbar och riskjusterad prestation samt prestation utöver det som krävs för att uppfylla kraven i den anställdes arbetsbeskrivning som en del av anställningsavtalet.

En kvot mellan fast och rörlig ersättning m.m

För den rörliga ersättningen ställer direktivet specifika krav som ska gälla utöver och på samma villkor som de krav som anges i artikel 92.2. Dessa krav är i stort sett desamma som i 2006 års kreditinstitutsdirektiv förutom att det ställs specifika begränsningar på kvoten mellan fast och rörlig ersättning artikel (94.1g), krav på att garanterad rörlig ersättning inte ska utgöra en del av framtida ersättningssystem (artikel 94.1d) och krav på att ersättningspaket relaterade till ersättning eller inlösen av tidigare anställningskontrakt måste stämma överens med institutets långsiktiga intressen, inbegripet arrangemang för kvarhållande uppskov, resultat och återkrav (artikel 94.1i).

Införandet av en fastställd kvot innebär en skärpning mot tidigare regelverk där det enbart talades om en lämplig balans mellan rörlig och fast ersättning utan att ställa kvantitativa krav på förhållandet mellan dessa. Enligt artikel 94.1(g) ska institutet sätta en lämplig kvot mellan den fasta och rörliga delen av den totala ersättningen. Direktivet ställer krav på att den rörliga delen maximalt får uppgå till samma storlek som den fasta delen av den totala ersättningen, d.v.s. kvoten får inte överskrida 1:1. Det finns dock utrymme för medlemsstaterna att under vissa förutsättningar tillåta att den rörliga delen överskrider den fasta delen. Aktieägarna, institutets ägare eller medlemmar av institut kan enligt artikel 94.1 (g ii) besluta om en högre maximal kvot mellan den fasta och rörliga delen givet att den sammanlagda nivån på den rörliga delen inte överskrider 200 procent av den fasta delen av den totala ersättningen för varje enskild person. Ett eventuellt godkännande av en högre kvot ska ske i enlighet med följande principer:

- Aktieägare eller institutets ägare eller medlemmar ska fatta beslut efter en detaljerad rekommendation från institutet, där det motiverar skälen till och omfattningen av det begärda godkännandet, inklusive hur många anställda som påverkas, deras arbetsuppgifter och förväntade effekter på kravet om upprätthållande av en sund kapitalbas.

- Åtminstone 66 procent av aktieägarna, eller institutets ägare eller medlemmar ska rösta för, varvid minst 50 procent av aktieägarna eller motsvarande ägarintresse ska vara representerade vid detta beslut, eller om så inte är fallet, med en majoritet på 75 procent av de representerade ägarintressena.
- Institutet ska underrätta alla aktieägare eller institutets alla ägare eller medlemmar om att det kommer att begära ett godkännande av en högre maximal kvot och ska då fastställa en rimlig frist för detta.
- Institutet ska utan dröjsmål informera tillsynsmyndigheten om den rekommendation de har lämnat till aktieägarna, ägarna eller medlemmar av institutet, inklusive den föreslagna högre maximala kvoten och skälen till denna, och ska kunna visa för tillsynsmyndigheten att den föreslagna kvoten inte strider mot institutets åtaganden i CRR och CRD 4, särskilt med hänsyn till förordningens kapitalbaskrav på institutet.
- Institutet ska även utan dröjsmål informera tillsynsmyndigheten om aktieägarnas eller medlemmarnas beslut. Tillsynsmyndigheterna ska använda denna information för att kunna jämföra institutets praxis i denna fråga. Tillsynsmyndigheterna ska förse EBA med denna information som i sin tur ska publicera uppgifterna på aggregerad nivå för varje medlemsstat i enlighet med ett gemensamt rapporteringsformat.
- Personal som direkt berörs av de högre maximala nivåerna på den rörliga ersättningen ska inte tillåtas att utöva, direkt eller indirekt, den rösträtt de kan ha som aktieägare, ägare eller medlem av institutet.

Direktivet uppmuntrar vidare till att en del av den rörliga ersättningen betalas ut i aktieinstrument eller skuldinstrument som betalas enligt ett långsiktigt uppskovsförfarande om åtminstone fem år (skäl 65). Artikel 94.1 (g iii) tillåter därför medlemsstaterna att tillämpa en teoretisk diskonteringsfaktor när de beräknar dessa instruments värde vid fastställande av den maximala kvoten. Enligt artikel 94.1(g iii) ska EBA senast den 31 mars 2014 offentliggöra riktlinjer för bestämmandet av en diskonteringsfaktor. Medlemsstaterna kan sedan tillåta att institut tillämpar diskonteringsfaktorn på högst 25 procent av den totala rörliga ersättningen, förutsatt att den betalas i instrument där betalningen skjuts upp under minst

fem år. Medlemsstaterna får fastställa en lägre maximal procentsats för diskonteringsfaktorn.

EBA ska senast den 31 mars 2014 ta fram tekniska regleringsstandarder bl.a. för att specificera kvalitativa och lämpliga kvantitativa kriterier för att fastställa personalkategorier vars yrkesutövning har väsentlig inverkan på institutens riskprofil i enlighet med artikel 92.2, dvs. personer som på ett direkt sätt tar risk eller har mandat att ta risk inom ramen för sin tjänst (artikel 94.2). Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarderna.

Direktivet innehåller även krav på att instituten på sin webbplats offentliggör hur de uppfyller artiklarna 88-95 om bolagsstyrning och ersättning (artikel 96).

Skälen för utredarens förslag: Vid genomförandet av CRD 3 konstaterade regeringen att direktivets bestämmelser om ersättning och den praktiska tillämpningen av dessa regler är en del av institutens övergripande skyldighet att i enlighet med 6 kap. 2 § LBF och 8 kap. 4 § LVM ha robusta system för styrning och kontroll.²¹ Regeringen bedömde dessutom att bestämmelserna utgjorde sådana offentligrättsliga föreskrifter som med stöd av bemyndigandena i 16 kap. 1 § första stycket 3 lagen om bank- och finansieringsrörelse samt 8 kap. 42 § första stycket 2 LVM kunde genomföras i gällande rätt på lägre nivå än lag. Motivet var bland annat att föreskrifterna syftar till att förbättra institutens hantering av risker och endast kan åberopas av en företrädare för det allmänna och inte av någon enskild mot en enskild.²² Utifrån samma resonemang bör de nya ersättningsprinciperna i artikel 92 inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Även artikel 94.1 d, g och i bör i huvudsak genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Artikel 94.1 g innehåller dock vissa associationsrättsliga krav som måste vara uppfyllda om ett instituts aktieägare i enlighet med direktivet vill utöka den rörliga ersättningen så att den uppgår till mer än den fasta ersättningen. Ett sådant beslut ska tas med en kvalificerad majoritet av aktieägarna och innefattar ett förbud för aktieägare som direkt berörs av de högre maximala kvoterna att utöva sin rösträtt som aktieägare. Dessa bestämmelser får anses skilja sig från allmänna principer för svensk associationsrätt och är till skillnad mot övriga ersättningsregler inte av offentligrättslig karaktär och bör därför framgå av lag.

²¹ Se prop. 2010/11:110, s.104.

²² Se prop. 2010/11:110, s. 103.

Utredaren konstaterar vidare att det i direktivet framgår att reglerna om ersättning inte bör påverka bl.a. den rättighet som tillerkänts parter på arbetsmarknaden att ingå och tillämpa kollektivavtal i enlighet med nationella lagar och traditioner (skäl 69). Mot bakgrunden av detta gör utredaren bedömningen att arbetsmarknadens parter möjlighet att ingå kollektivavtal om bl.a. lön inte påverkas.

Kravet på institut att i enlighet med artikel 96 på sin webbplats ange hur de uppfyller de krav som följer av artiklarna 88-95 bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

8.3.7 Interna modeller för beräkning av kapitalbaskraven

Utredarens bedömning och förslag: Direktivets nya bestämmelser om interna modeller för beräkning av kapitalbaskrav kräver inga lagstiftningsåtgärder. Artikel 78.4 bör genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå. Kravet på instituten att rapportera i enlighet med artikel 78 bör genomföras genom myndighetsföreskrifter.

Innehållet i direktivet:

Minska beroendet av externa kreditvärderingsinstitut

Genom artikel 77 i direktivet införs nya bestämmelser med syfte att utveckla institutens interna kreditbedömningsförmåga och att undvika att de uteslutande och mekaniskt förlitar sig på externa kreditbetyg i sin kreditbedömning. Bestämmelserna beaktar G20-slutsatserna och FSB:s principer avseende det alltför stora beroendet av externa kreditbedömningar.²³ När kreditrisken är betydande uppmanas därför instituten generellt att införa interna modeller för beräkning av kapitalbaskraven. Dock kan schablonmetoden som förlitar sig på externa kreditbedömningar fortsatt användas när kreditrisken inte är så betydande, vilket typiskt sett är fallet för mindre komplexa institut, för obetydliga exponeringar eller i fall där användningen av interna metoder skulle leda till oskälig belastning. Enligt artikel 77.1

²³ Financial Stability Board (FSB) antog i oktober 2010 principer för att minska myndigheters och finansiella institutioners beroende av externa kreditbedömningar. G20 godkände FSB:s principer vid sitt möte i Seoul i november 2010. Financial Stability Board (FSB), Principles for Reducing Reliance on CRA Ratings 27, oktober 2010.

ska tillsynsmyndigheterna därför uppmuntra institut som är stora, med avseende på arten, omfattningen och komplexiteten hos deras verksamhet, att utveckla sin interna kreditbedömningsförmåga och att öka användandet av interna modeller för att beräkna kapitalbaskraven för kreditrisker där instituten har en betydande kreditexponering i absoluta termer och där de på samma gång har ett stort antal betydande motparter. På samma sätt uppmuntras instituten utveckla sin interna kapacitet att beräkna kapitalbaskraven för specifik risk för skuldinstrument i handelslagret, tillsammans med interna modeller för beräkning av kapitalbaskraven för fallissemangs- och migrationsrisker när deras exponeringar för specifika risker är betydande i absoluta termer och de har ett stort antal betydande positioner i skuldinstrument från olika emittenter (artikel 77.3). Tillsynsmyndigheterna ska även övervaka att instituten inte enbart eller mekaniskt förlitar sig på kreditvärderingar i sin bedömning av kreditvärdigheten av en motpart eller ett finansiellt instrument (artikel 77.2).

Bedöma kvalitén på de interna modellerna

Direktivet innehåller även nya bestämmelser som syftar till att förbättra tillsynsmyndigheternas möjlighet att bedöma kvalitén på institutens interna metoder med hjälp av en referensportfölj utvecklad av EBA. Tillsynsmyndigheten ska därför se till att institut som är berättigade att använda interna metoder för att beräkna riskvägda exponeringsbelopp eller kapitalbaskrav, med undantag för operativa risker, ska rapportera resultaten av beräkningen av sina interna metoder för exponeringar eller positioner som ingår i EBA:s referensportfölj. Instituterna ska åtminstone årligen rapportera till tillsynsmyndigheterna resultaten av beräkningarna tillsammans med en förklaring avseende de metoder som de bygger på (artikel 78.1). Tillsynsmyndigheterna ska se till att instituten rapporterar in resultaten av beräkningarna i enlighet med EBA:s rapporteringsmall till tillsynsmyndigheten och EBA. Om tillsynsmyndigheten väljer att utveckla specifika portföljer ska det ske i konsultation med EBA och resultaten av beräkningarna ska inrapporteras separat från resultaten av beräkningarna för EBA portföljerna (artikel 78.2).

På basis av den information som instituten lämnat enligt artikel 78.1 ska tillsynsmyndigheterna övervaka de olika beräkningar av riskvägda exponeringsbelopp eller i förekommande fall kapitalbaskrav för

exponeringar eller transaktioner i referensportföljen som gjorts i enlighet med dessa instituts interna metoder (artikel 78.3). Åtminstone årligen ska tillsynsmyndigheterna bedöma kvalitén på de interna metoderna med särskild fokus på:

- a) De metoder som uppvisar betydande skillnader i kapitalbaskraven för samma exponering.
- b) De metoder där det finns särskilt stora eller små skillnader, och även om det föreligger betydande och systematisk underskattningar av kapitalbaskraven.

EBA ska ta fram en rapport för att stödja tillsynsmyndigheterna i sin utvärdering av de interna metodernas kvalitet enligt den information som krävs i artikel 78.2. Avsikten med dessa bestämmelser är att tillsynsmyndigheterna och EBA ska se till att valet mellan interna metoder och schablonmetoden inte resulterar i en underskattning av kapitalbaskraven (skäl 74).

Om enskilda institut avviker påtagligt från majoriteten eller om det råder minimal enhetlighet i metoderna ska tillsynsmyndigheten undersöka orsakerna till detta. Tillsynsmyndigheten kan, om det tydligt kan påvisas att institutets metoder leder till en underskattning av risker som inte kan förklaras av skillnader i exponeringarnas eller positionernas underliggande risker, vidta korrigerande åtgärder (artikel 78.4). När tillsynsmyndigheten tar beslut om korrigerande åtgärder ska den se till åtgärderna inte strider mot syftet med de interna metoderna för att undvika att åtgärderna (i) leder till en standardisering eller prioriterade metoder, (ii) skapar felaktiga incitament, eller (iii) ger upphov till flockbeteende.

EBA:s tekniska standarder

EBA ska utarbeta förslag till tekniska standarder för hur tillsynsmyndigheterna ska bedöma kvalitén på de interna modellerna enligt artikel 78.7. Dessa tekniska standarder för tillsyn syftar till att precisera formerna för informationsutbytet och tillsynsmyndigheternas utvärdering enligt artikel 78.3. EBA ska även utarbeta förslag till tekniska standarder för själva genomförandet genom att bl. a. precisera rapporteringsmallen och referensportföljen (artikel 78.8). EBA ska överlämna utkastet till tekniska standarder till kommissionen senast den 1 januari 2014. Kommissionen ska ges befogenhet att anta

den tekniska standarden för tillsyn i enlighet med artiklarna 10-14 i CRR och den tekniska standarden för genomförandet i enlighet med artikel 15 i CRR. Senast den 1 april 2015 ska kommissionen efter att ha hört EBA lägga fram en rapport till parlamentet och rådet om hur de interna metoderna fungerar, inklusive deras tillämpningsområde. Vid behov ska rapporten åtföljas av ett lagförslag.

Skälen för utredarens bedömning och förslag Regler för när ett institut får använda en internmetod vid beräkning av riskvägda exponeringsbelopp finns i CRR kap. 3 sektion 1. Direktivets nya bestämmelser kompletterar förordningens regler genom att uppmuntra användandet av interna metoder och förbättra bedömningen och jämförelsen av institutens interna metoder. Kravet i artikel 77.1 på att tillsynsmyndigheterna ska uppmuntra instituten att använda interna metoder vid beräkning av riskvägda exponeringsbelopp och övervaka att instituten inte mekaniskt förlitar sig på externa kreditbetyg i sin kreditbedömning får anses rymmas inom Finansinspektionens uppdrag att utöva tillsyn över instituten och kräver ingen ytterligare lagstiftningsåtgärd. De nya utökade kraven på tillsynsmyndigheterna att utvärdera kvalitén på institutens interna metoder, får likaså anses utgöra en del av den sedvanliga tillsynen, då inom den samlade kapitalbedömningen, SKB. De nya rapporteringskrav som ställs på instituten enligt artikel 78 bör genomföras genom föreskrifter på myndighetsnivå.

Artikel 78.4 ställer krav på tillsynsmyndigheterna att vid behov vidta korrigerande åtgärder om institutets interna metod avviker påtagligt från sin jämförelsegrupp eller då det råder stora skillnader mellan resultaten från de interna metoderna. Bestämmelsen innebär en närmare anvisning om hur Finansinspektionen ska utöva tillsynen över instituten. Enligt utredaren bör Finansinspektionens skyldighet i denna del genomföras genom föreskrifter på regeringsnivå.

Institutens skyldighet att i enlighet med artikel 78 lämna in rapporter till Finansinspektionen och kravet på hur rapporteringen ska ske bör genomföras genom myndighetsföreskrifter. Sådana föreskrifter kan meddelas med stöd av befintliga bemyndiganden i LBF och LVM (se 13 kap. 3 § och 16 kap. 1 § 5 LBF samt 23 kap. 2 § och 15 § LVM).

8.3.8 Tillämpning av kraven på gruppnivå

Utredarens förslag: Bestämmelserna i 9 kap. 5 och 6 § kapitaltäckningslagen om att kraven på styrformer, riskhantering och intern kontroll samt kraven på sunda strategier och metoder för kapitalutvärderingen ska tillämpas på gruppnivå, ska överföras till ny lag. Den i artikel 109.2 nya skyldigheten för instituten att införa motsvarande styrformer, processer och rutiner i dotterföretag som inte omfattas av direktivet ska, liksom artikel 109.3, genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Innehållet i direktivet: Artikel 109.2 motsvaras av artikel 73.3 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv och innebär att kraven på styrformer, riskhantering och intern kontroll ska uppfyllas på grupp- eller undergruppsbasis. Bestämmelsen har jämfört med dess motsvarighet i 2006 års direktiv utökats med nya krav på behöriga myndigheter att särskilt se till att moderföretag och dotterföretag som omfattas av direktivet inför sådana styrformer, processer och rutiner även i de dotterföretag som inte omfattas av direktivet. Dessa styrformer, processer och rutiner ska vara enhetliga och väl integrerade, och dotterföretagen ska också kunna ta fram alla data och upplysningar som är av betydelse för tillsynen. Enligt artikel 109.3, som är ny, framgår att skyldigheterna rörande dotterföretag som i sig inte omfattas av direktivet, inte ska gälla om EU-moderinstitutet eller institut som kontrolleras av ett EU-moderföretag som är ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag kan påvisa för de behöriga myndigheterna att tillämpningen av kraven strider mot lagen i det tredjeland där dotterbolaget är etablerat. Artiklarna 108.2 och 108.4 anger i likhet med artiklarna 71 och 73.2 i 2006 års direktiv att kravet på interna metoder för institutens kapitalutvärdering ska tillämpas på gruppnivå.

Skälen för utredarens förslag: Både 2006 års direktiv och CRD 4 innebär att kraven på riskhantering ska uppfyllas individuellt och på grupp- eller undergruppsbasis. Detta följer även av lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar (se 9 kap. 5 § andra stycket och 6 § och prop. 2006/07:5 sid 316 f). Dessa bestämmelser bör anpassas till den nya regleringen och överföras till ny lag.

Det nya kravet om att instituten i enlighet med artikel 109.2 ska säkerställa att även dotterföretag som inte omfattas av direktiven, inrättar enhetliga och väl integrerade styrformer, processer och

rutiner, utgör ett utökat krav på institutens system för riskhantering. I linje med övriga överväganden bör även dessa krav genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

8.3.9 Krav på styrelsen för att erhålla auktorisation

Utredarens bedömning: Kravet om att ett kreditinstitut inte får erhålla auktorisation med mindre än att institutet uppfyller kraven i artikel 92 CRD 4 ryms inom gällande rätt.

Innehållet i direktivet: Artikel 13.1 i CRD 4 anger vissa krav som måste vara uppfyllda för att en behörig myndighet ska få bevilja ett institut auktorisation att bedriva kreditverksamhet. Artikeln motsvaras av artikel 11 i 2006 års direktiv men har justerats genom ett tillägg som innebär att kreditinstitut inte får beviljas auktorisation med mindre än att institutets styrelse uppfyller kraven i artikel 92.1 CRD 4.

Skälen för utredarens bedömning: Enligt 3 kap. 2 § LBF får ett svenskt företag ges tillstånd att driva bankrörelse eller finansieringsrörelse endast om den som ska ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift. I framtiden bör en bedömning av om bestämmelsen är uppfylld även beakta om styrelseledamöterna uppfyller eller kan förväntas uppfylla de krav som följer av artikel 92.1 CRD 4. Den justering som har skett i artikel 13 CRD 4 jämfört med dess lydelse i 2006 års direktiv ryms därför inom gällande rätt.

9 Tillsyn

9.1 Bakgrund

2006 års kreditinstitutsdirektiv ställer krav på den granskning av instituten som de behöriga myndigheterna – för Sveriges del Finansinspektionen – ska utöva. Regleringen innebär detaljerade bestämmelser om vad tillsynen ska omfatta och frekvensen på tillsynen, samt bestämmelser om tillsynssamordning mellan medlemsstaterna.

CRD 4 innebär att bestämmelserna om behöriga myndigheters tillsynsmetoder utvecklas ytterligare, bland annat genom att behöriga myndigheter åläggs att utföra stresstester och för vissa institut anta s.k. tillsynsprogram. Vidare ställs tydligare krav på behöriga myndigheters befogenheter och införs justerade regler om tillsynsansvaret för filialer som kreditinstitut etablerat i andra medlemsstater.

9.2 Finansinspektionens tillsyn

Av förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen framgår att Finansinspektionen ansvarar för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprovningen som rör finansiella marknader och finansiella företag. Finansinspektionen ska enligt förordningen arbeta för ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och verka för ett gott konsumentskydd inom det finansiella systemet, samt överväga om de åtgärder som myndigheten vidtar kan påverka stabiliteten i de finansiella systemen i andra länder inom det Europeiska samarbetsområdet. Inspektionens uppgifter preciseras ytterligare i de regleringsbrev som regeringen årligen utfärdar för myndigheten med villkor för anvisade medel i syfte att styra och sätta upp mål för myndighetens verksamhet.

Finansinspektionens möjligheter att utöva tillsyn över kreditinstitut regleras framförallt i 13 kap. LBF. Motsvarande bestämmelser för värdepappersinstitut finns i 23 kap. LVM. I dessa lagar föreskrivs

att Finansinspektionens tillsyn ska syfta till att institutens rörelse bedrivs i enlighet med bl.a. de författningar som reglerar verksamheten.¹ Skyldigheten att utöva tillsyn omfattar institut och utländska institut som inrättat filial i landet.² Kapiteltäckningslagen och förordningen (2006:1533) om kapiteltäckning och stora exponeringar innehåller ytterligare bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn över instituten.

Ett viktigt verktyg för en aktiv och effektiv tillsyn utgörs av inspektionens möjlighet att begära in rapporter och information som rör institutens verksamhet. Både LBF, LVM och kapiteltäckningslagen innehåller bestämmelser som ålägger institut och utländska institut med tillstånd att driva verksamhet från en filial i landet att lämna de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som Finansinspektionen begär.³ Skyldigheten att lämna upplysningar enligt kapiteltäckningslagen omfattar a) samtliga företag som ingår i en finansiell företagsgrupp enligt samma lag, b) andra dotterföretag till institut eller ett finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, och c) holdingföretag med blandad verksamhet och dotterföretag till ett holdingföretag med blandad verksamhet (se 10 kap. 7 §). Den närmare innebörden av uppgiftsskyldigheten framgår av Finansinspektionens föreskrifter. Enligt 1 kap. 8 § LBF gäller skyldigheten att lämna uppgifter samtliga företag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som ett kreditinstitut. Om ett kreditinstitut ingår i en koncern, ska samtliga företag i koncernen lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet som inspektionen behöver för sin tillsyn av institutet (se 13 kap. 5 § LBF).

Inspektionen har därutöver rätt att genomföra platsundersökningar hos både institut och sådana utländska institut som har tillstånd att driva verksamhet från filial i landet.⁴ Rätten att genomföra platsundersökningar finns enligt 10 kap. 14 § kapiteltäckningslagen även gentemot finansiella holdingföretag och blandade finansiella holdingföretag; då i syfte att kontrollera den gruppbaseade redovisningen eller den samlade informationen som företagen är skyldiga att lämna. Rätten att utföra undersökningar innebär att inspektionen

¹ 13 kap. 2 § LBF respektive 23 kap. 1 § LVM.

² Se 13 kap. 2 § LBF och 23 kap. 1 § LVM.

³ Se 13 kap. 3 § LBF, 23 kap. 3 § LVM och 10 kap. 7 § kapiteltäckningslagen.

⁴ Se 13 kap. 4 § LBF och 23 kap. 4 § LVM.

genom en undersökning på plats kan inspektera alla aspekter av företagets verksamhet som inspektionen har tillsyn över.⁵

Om ett institut inte lämnar de uppgifter som begärs av inspektionen, har inspektionen möjlighet att vidta sanktioner gentemot institutet eller holdingföretaget i fråga.

9.3 Behöriga myndigheter

Utredarens bedömning: Det behövs inga lagändringar för att genomföra bestämmelserna om att Finansinspektionen ska ha de medel och resurser som krävs för att bedriva tillsyn enligt förordningen och direktivet. Frågan om kravet på tillsynsmyndighetens oberoende i förhållande till en så kallad resolutionsmyndighet får omhändertas vid genomförandet av det kommande direktivet om upprättande av en ram för rekonstruktion och avveckling av kreditinstitut och värdepappersinstitut.

Direktivets innehåll: Enligt artikel 4.4, som är ny, ska medlemsstaterna säkerställa att behöriga myndigheter har den sakkunskap, de resurser, operativa kapacitet och alla de befogenheter och det oberoende som krävs för att utföra de funktioner på området för tillsyn, granskning och sanktioner som enligt direktivet och förordningen ankommer på den behöriga myndigheten. I *artikel 4.7* har det införts en ny bestämmelse som anger att uppgiften att utöva tillsyn och alla andra funktioner inom de behöriga myndigheterna ska hållas åtskild och oberoende av krishanteringsåtgärder (*"functions relating to resolution"*). *Artikel 4.8* ålägger medlemsstaterna att säkerställa att om den myndighet som tillerkänts rätten att utöva så kallade krishanteringsåtgärder inte är samma myndighet som behörig myndighet, ska medlemsstaterna se till att de förstnämnda myndigheterna har ett nära samarbete och samråder med de behöriga myndigheterna vid utarbetandet av planerna för rekonstruktion och avveckling. Medlemsstaterna ska informera Europeiska kommissionen om uppdelningen av de olika funktionerna (artikel 4.7).

Skäl för utredarens bedömning: Artikel 4.4 har ingen direkt motsvarighet i 2006 års direktiv. Kravet om att behörig myndighet ska ha de medel och resurser som krävs, riktar sig ytterst mot riksdagen,

⁵ Se prop. 2002/03:139, del 1 s. 544 f. och del 2 s. 151 f.

som enligt 9 kap. 1 § regeringsformen beslutar om statens budget och storleken på de anslag som respektive förvaltningsmyndighet ska erhålla (den så kallade finansmakten). Något självständigt genomförande av direktivets krav i denna del krävs inte.

Kravet på Finansinspektionens oberoende vid utövandet av sina tillsynsuppgifter får anses tillräckligt uppfyllt genom det i regeringsformen införda förbudet om att ingen myndighet får bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag.

Det är ännu inte klart vilken myndighet i Sverige som ska omhänderta sådana krishanteringsåtgärder som omnämns i artikel 4.7 och 4.8. Skyldigheten i dessa artiklar bör lämpligen omhändertas av Finanskriskommittén⁶ i samband med dess kommande förslag till genomförandeåtgärder med anledning av krishanteringsdirektivet,⁷ som för närvarande förhandlas inom EU.

9.4 Tillsynsmyndigheternas befogenhet i fråga om rätten att utföra kontroller och kräva information

Utredarens bedömning och förslag: Det krävs inga lagändringar för att utöka Finansinspektionens rätt att inhämta uppgifter från finansiella holdingföretag, holdingföretag med blandad verksamhet eller blandade finansiella holdingföretag. Finansinspektionens rätt att genomföra undersökningar hos företag ska utvidgas till att även omfatta holdingföretag med blandad verksamhet. Rätten att genomföra undersökningar ska vidare utvidgas till att omfatta företag som av ett finansiellt holdingföretag, holdingföretag med blandad verksamhet eller blandade finansiella holdingföretag fått i uppdrag att utföra visst arbete eller vissa operativa funktioner, om det behövs för tillsynens utövande. Finansinspektionen ska i de fall som det ankommer på Finansinspektionen att utöva tillsyn över att en företagsgrupp uppfyller krav på gruppnivå, ges rätt att genomföra undersökningar hos samtliga företag som ingår i gruppen.

⁶ Dir. 2011:6 Översyn av regelverket för hantering av finansiella kriser.

⁷ KOM (2012) 280/3 förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om upprättande en ram för rekonstruktion och avveckling av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG, 82/891/EG, 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EG samt förordning (EU) nr 1093/2010.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 4.3, som är ny, ska medlemsstaterna säkerställa att behöriga myndigheter kan få tillgång till den information som krävs för att ta ställning till om instituten följer de krav som följer av direktivet och CRR, och i tillämpliga fall, information om finansiella holdingföretag och blandade finansiella holdingföretag uppfyller kraven av direktivet och CRR. Vidare ska behöriga myndigheter kunna undersöka eventuella regelöverträdelser. I artikel 4.5 första meningen finns ett nytt krav på medlemsstaterna att kräva att instituten förser behörig myndighet i hemlandet med all information som behövs för att bedöma om instituten följer förordningen och de regler som antagits med stöd av direktivet. I skälen anges att behöriga myndigheter bör åtminstone ha möjlighet att från alla företag inom en grupp få in den information som behövs för att genomföra tillsynen (se skäl 48).

Artikel 65.3 anger att behöriga myndigheter ska ha alla de informationsinsamlings- och undersökningsbefogenheter som de behöver för att utöva sina funktioner. Utan att det påverkar andra relevanta bestämmelser i direktivet och CRR ska detta omfatta följande:

- a) Befogenhet att ålägga nedan angivna juridiska eller fysiska personer att lämna all information som krävs för att den behöriga myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter, däribland uppgifter som ska lämnas vid återkommande tillfällen och i angivna format för tillsynsändamål och därtill hörande statistiska ändamål:
 1. Institut som är etablerade i den berörda medlemsstaten.
 2. Finansiella holdingföretag som är etablerade i den berörda medlemsstaten.
 3. Blandade finansiella holdingföretag som är etablerade i den berörda medlemsstaten.
 4. Holdingföretag med blandad verksamhet som är etablerade i den berörda medlemsstaten.
 5. Personer vid de enheter som avses i leden 1–4.
 6. Tredje parter till vilka enheterna i leden 1–4 har gett i uppdrag att utföra operativa uppgifter eller operativ verksamhet.

- b) Befogenhet att genomföra alla nödvändiga utredningar av alla personer som avses i leden 1–6 och som är etablerade eller belägna i den berörda medlemsstaten, om detta är nödvändigt för att den behöriga myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter, bland annat rätten att begära inlämning av dokument, att granska räkenskaper och affärshandlingarna för de personer som avses i leden 1–6 och att ta kopior av eller utdrag ur de räkenskaper och affärshandlingarna, att erhålla skriftliga eller muntliga förklaringar från de personer som avses i leden 1–6 eller deras företrädare eller personal och att höra alla personer som går med på att höras i syfte att samla in uppgifter som rör föremålet för en utredning.
- c) Befogenhet att, på de övriga villkor som anges i unionslagstiftningen, genomföra alla nödvändiga kontroller på plats i företagslokaler som tillhör de juridiska personer som avses i leden 1–6 och alla andra företag som omfattas av gruppbaserad tillsyn, om den behöriga myndigheten är samordnande tillsynsmyndighet, förutsatt att den berörda nationella behöriga myndigheten har meddelats i förväg. Om en kontroll på plats enligt nationella bestämmelser kräver tillstånd från en rättslig myndighet ska det ansökas om ett sådant tillstånd.

Skälen för utredarens bedömning och förslag: Enligt både artiklarna 4.3 och 4.5. första meningen och artikel 65.3 ska den behöriga myndigheten ha ett antal olika befogenheter för att utföra sina tillsyns- och utredningsbefogenheter.

Finansinspektionen har enligt gällande rätt en omfattande rätt att begära information och genomföra platsundersökningar hos institut och holdingföretag (se 13 kap. 3 och 5 §§ LBF, 23 kap. 3 § LVM och 10 kap. 7 § kapitaltäckningslagen). I avsnitt 9.2 redogörs för innehållet i dessa bestämmelser. Därutöver kan Finansinspektionen med stöd av 13 kap. 6 § LBF⁸ genomföra undersökningar hos företag som av ett kreditinstitut fått i uppdrag att driva någon del av institutets rörelse. Ett sådant företag ska lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för sin tillsyn. I 23 kap. 4 § punkten 4 LVM finns en motsvarande rätt för inspektionen att undersöka och begära in upplysningar från företag som av ett värdepappersinstitut fått i

⁸ Bestämmelsen behandlas i prop. 2002/03:139 sid 344 ff.

uppdrag att utföra visst arbete eller vissa funktioner. Som anförts i avsnitt 9.2 innebär rätten att utföra undersökningar att inspektionen genom en undersökning på plats kan inspektera alla aspekter av företagets verksamhet som inspektionen har tillsyn över. När det gäller möjligheten att göra undersökningar hos den som fått i uppdrag av ett kreditinstitut att driva någon del av institutets rörelse, har regeringen tidigare anført att denna rätt är kopplad till institutets sätt att driva sin verksamhet och att det som gäller för undersökningar hos kreditinstitut också gäller för uppdragstagarna.⁹

Finansinspektionens nuvarande rätt att inhämta upplysningar får i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 65.3 även anses omfatta en rätt att ta del av och få ut dokument (jämför prop. 2004/05:142 sid. 116 och regeringens överväganden i samband med genomförandet av marknadsmissbruksdirektivet).

Svensk rätt innebär att Finansinspektionen redan har möjlighet att på det sätt som anges i direktivet inhämta uppgifter från institut, finansiella holdingföretag, holdingföretag med blandad verksamhet och blandade finansiella holdingföretag (se 10 kap. 7 § kapitaltäckningslagen). Några lagändringar i denna del krävs därför inte.

I fråga om gentemot vilka företag som inspektionen har rätt att genomföra platsundersökningar noteras att artikel 65.3 föreskriver att en sådan rätt ska gälla i förhållande till fler företag än vad som finns angivet i svensk rätt. Regleringen i 10 kap. 14 § kapitaltäckningslagen medför ingen rätt för Finansinspektionen att genomföra inspektioner hos holdingföretag med blandad verksamhet¹⁰. Bestämmelsen bör därför utvidgas till att omfatta även sådana företag. För att genomföra artikel 65.3 bör Finansinspektionens rätt att begära in upplysningar och genomföra undersökningar hos eventuella uppdragstagare utvidgas till att även omfatta företag som erhållit uppdrag från finansiella holdingbolag, holdingbolag med blandad verksamhet eller blandade finansiella holdingbolag, om inspektionen behöver det för sin tillsyn.

Artikel 65.3 c bör vidare genomföras genom att det av lag tydligt framgår att Finansinspektionen i de fall som inspektionen har tillsynsansvar för att institutet utifrån sin konsoliderade situation uppfyller kraven på gruppnivå, ges rätt att genomföra undersökningar

⁹ Se prop. 2002/03:139, del 1 s. 544 f. och del 2 s. 151 f.

¹⁰ Härmed avses enligt artikel 4.71 CRR moderföretag som inte är ett finansiellt holdingföretag eller ett institut eller ett blandat finansiellt holdingföretag och som har minst ett institut bland sina dotterföretag.

hos samtliga företag i företagsgruppen. Det kan därvid bli aktuellt att genomföra undersökningar hos företag i andra länder, varvid det ankommer på inspektionen att utöva undersökningen i enlighet med de bestämmelser som gäller för det aktuella landet.

9.4.1 Skyldighet att lämna upplysningar om aktieägare

Utredarens förslag: Ett företags skyldighet att i vissa fall inkomma med uppgift om institutets 20 största aktieägare ska inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras genom Finansinspektionens föreskrifter.

Innehållet i direktivet: Artikel 14 i CRD 4 uppställer krav på behöriga myndigheter att inte bevilja auktorisation att inleda verksamhet i ett kreditinstitut om institutet inte inkommit med information om de aktieägare som kommer få ett direkt eller indirekt kvalificerat innehav i institutet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 12 i 2006 års direktiv men har i CRD 4 utökats med ett tillägg om vad som ska gälla för det fall att det inte finns några kvalificerade innehav. Då måste institutet, för att få beviljas auktorisation, lämna uppgift om vilka de 20 största aktieägarna eller medlemmarna är.

Skälen för utredarens förslag: Förutsättningarna för att svenska företag ska beviljas tillstånd att bedriva bankrörelse regleras i lagen om bank- och finansieringsrörelse. I 3 kap. 2 § denna lag anges att ett svenskt företag ska beviljas tillstånd endast om den som har eller *kan förväntas få* ett kvalificerat innehav i företaget bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen i institutet. Finansinspektionen har med stöd av 5 kap. 1 § 11 i förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse möjlighet att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ett företag ska inkomma med i samband med en ansökan enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Det tillägg som skett i artikel 14 jämfört med dess lydelse i 2006 års kreditinstitutsdirektiv bör inom ramen för detta bemyndigande genomföras genom föreskrifter meddelade av Finansinspektionen.

9.5 Tillsyn över filialer

Utredarens förslag: Om ett utländskt kreditinstitut inom EES som inrättat filial i landet inte efterlever de bestämmelser som gäller för verksamheten, ska Finansinspektionen underrätta behöriga myndigheter i hemlandet. I brådskande fall och i avvaktan på åtgärder som fattas av behörig myndighet i hemlandet får inspektionen vidta åtgärder för att värna den finansiella stabiliteten i landet. Sådana åtgärder ska upphöra så snart som de inte längre behövs eller hemlandets myndigheter vidtar en rekonstruktionsåtgärd enligt direktiv 2001/24/EG av den 4 april 2001 om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut. Nuvarande reglering om att Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning ska utökas till att även omfatta sådana situationer som avses i artiklarna 41.2 och 43.5 i direktivet. – Bestämmelserna ska börja tillämpas från och med det datum som regeringen bestämmer.

Utredarens bedömning: Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artikel 41.1 utbyta information med andra behöriga myndigheter rymms inom gällande rätt.

Bakgrund: Institut som är auktoriserade i ett annat EES-land än Sverige men utövar verksamhet här genom en filial, står i första hand under tillsyn av hemlandets tillsynsmyndighet. Finansinspektionen är dock enligt gällande rätt skyldig att i samarbete med behörig hemlandsmyndighet utöva tillsyn över att likviditeten i filialen är tillfredställande (se 13 kap. 7 § LBF).¹¹

Finansinspektionens rätt att ingripa mot ett utländskt institut inom EES som har inrättat filial i landet regleras i 15 kap. 15 – 16 §§ LBF.¹² Om ett sådant utländskt institut inte följer de bestämmelser som gäller för institutet i fråga, får Finansinspektionen förelägga institutet att vidta rättelse. Om institutet underlåter att följa föreläggandet, ska behöriga myndigheter i hemlandet underrättas. I en sådan

¹¹ Jämför prop. 1992/93/89 sid. 124 ff. Regleringen om att värdlandets behöriga myndigheter ska utöva tillsyn över likviditeten hos filialer till kreditinstitut regleras i artikel 41 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv.

¹² Reglering baseras ursprungligen på artikel 21 i Rådets direktiv av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (andra banksamordningsdirektivet, 89/646). Reglering har överförts till 2006 års kreditinstitutsdirektiv (se artikel 29-37).

situation ankommer det på hemlandsmyndigheten att vidta alla nödvändiga åtgärder för att institutet ska vidta rättelse (se artikel 30.2 i direktiv 2006/48/EG). Om missförhållandena ändå inte åtgärdas, får Finansinspektionen gå vidare i sina försök att stoppa överträdelserna. Inspektionen kan då med stöd av 15 kap. 15 § tredje stycket LBF förbjuda institutet eller företaget att påbörja nya transaktioner i landet.¹³ Ett sådant förbud ska som huvudregel föregås av en underrättelse till den behöriga myndigheten i hemlandet, men i brådskande fall har Finansinspektionen rätt att ingripa utan föregående samråd med hemlandet.¹⁴

I 15 kap. 16 § LBF finns bestämmelser om vad som gäller för det fall att ett utländskt kreditinstitut inom EES fått sitt verksamhetstillstånd återkallat i hemlandet.

I 15 kap. 17 § LBF regleras vad som gäller för utländska kreditinstitut som hör hemma utanför EES och som getts tillstånd att driva bankrörelse eller finansieringsrörelse från filial i Sverige. Av bestämmelsen framgår att Finansinspektionen gentemot sådana institut för verksamheten i landet har de befogenheter att ingripa som tillkommer inspektionen enligt 15 kap. 1 § och 3 § första st. 6 LBF.¹⁵

Enligt 15 kap. 5 § LBF gäller att om Finansinspektionen av en behörig myndighet underrättas om att ett svensk kreditinstitut överträtt de föreskrifter som gäller i det landet för sådana institut, får Finansinspektionen ingripa med de åtgärder som anges i 15 kap. 1-4 §§, under förutsättning att det föreligger någon omständighet som avses där. Vidare anges att det ankommer på inspektionen att underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Innehållet i direktivet: CRD 4 innebär att när kravet på likviditetstäckning införs som bindande standard i enlighet med artikel 460 i CRR ändras nuvarande reglering om tillsyn över filialer tillhörande utländska kreditinstitut inom EES. Då upphör den i direktivet uttalade skyldigheten för värdlandets behöriga myndigheter att utöva tillsyn över likviditeten i filialer tillhörande utländska kreditinstitut (se artiklarna 151 och 156 och skäl 15 och 25). Ansvaret för likviditetstillsynen ska i stället åvila hemlandets behöriga myndigheter,

¹³ Jfr artikel 30.3 i kreditinstitutsdirektivet som inte begränsar rätten till åtgärder till förbud mot att göra nya åtaganden, utan omfattar ”erforderliga åtgärder”.

¹⁴ Se 15 kap 15 § LBF jämfört med artikel 33 i 2006 års direktiv.

¹⁵ Regeringen baserar sig på artikel 31 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv. Bestämmelsen återfinns i artikel 44 i CRD 4, som anger att värdmedlemsstaterna utan hinder av artikel 40 och 41 får utöva sina befogenheter enligt direktivet för att hindra eller bestraffa överträdelser inom sitt territorium.

och för att säkerställa en effektiv tillsyn bör samarbetet mellan hem- och värdlandets myndigheter på området likviditet utökas ytterligare (se skäl 76). Värderlandets tillsynsmyndigheter ska under vissa förutsättningar alltså ha rätt att utföra kontroller av den verksamhet i landet som utövas av filialer till utländska institut samt ha rätt att få information om den verksamhet som bedrivs (se skäl 26-28), men i artiklarna 41 och 43 har, i förhållande till motsvarande bestämmelser i 2006 års kreditinstitutsdirektiv, införts nya regler om vilken myndighet som i första hand ska ingripa för det fall att ett utländskt kreditinstitut inom EES inte följer relevanta bestämmelser.

Artikel 41.1 anger att om behöriga myndigheter i värdlandet finner att ett kreditinstitut som har en filial eller tillhandahåller tjänster inom myndighetens territorium inte uppfyller eller om det föreligger en väsentlig risk för att kreditinstitutet inte kommer att uppfylla CRR eller de nationella bestämmelser som genomfört direktivet, ankommer det på dessa myndigheter att underrätta behöriga myndigheter i hemlandet om detta. Behöriga myndigheter i hemlandet ska då utan otillbörligt dröjsmål vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att kreditinstitutet rättar till missförhållandet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 30.1 i direktiv 2006/48/EG, men informationsskyldigheten enligt det direktivet inträdde först om kreditinstitutet trots ett föreläggande från värdmedlemstatens behöriga myndighet underlät att vidta åtgärder för att rätta till situationen. I *artikel 41.1 sista meningen* har det införts en ny skyldighet för hemlandets behöriga myndigheter att i sin tur utan otillbörligt dröjsmål till värdlandets behöriga myndigheter anmäla åtgärder som vidtagits för att se till att det berörda kreditinstitutet vidtar rättelse. *Artikel 41.2*, som är ny, anger att om behöriga myndigheter i värdlandet är av uppfattningen att hemlandets behöriga myndigheter inte uppfyller eller kommer att uppfylla sina skyldigheter att vidta åtgärder, kan värdlandets behöriga myndigheter hänskjuta ärendet till EBA för tvistlösning i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1093/2010.

Artikel 43.1 anger i likhet med artikel 33.1 i 2006 års direktiv att värdlandets behöriga myndigheter i krissituationer, i avvaktan på åtgärder från hemlandets behöriga myndigheter eller rekonstruktionsåtgärder som vidtas med stöd av artikel 3 i direktiv 2001/24/EG¹⁶, får vidta så kallade säkerhetsåtgärder. Artikel 43.2, som är ny, anger att sådana åtgärder ska vara proportionerliga i förhållande till dess syfte

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv av den 4 april 2001 om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut.

att skydda sig mot en finansiell instabilitet som allvarligt skulle hota de kollektiva intressena för insättare, investerare och kunder i värdmedlemstaten. Åtgärderna kan omfatta betalningsstopp, men får inte leda till att kreditinstitutets fordringsägare i värdlandet ges företräde framför fordringsägare i andra medlemsstater. Artikel 43.3 föreskriver att säkerhetsåtgärderna ska upphöra om hemlandets administrativa eller rättsliga myndigheter vidtar rekonstruktionsåtgärder i den mening som avses i artikel 3 direktiv 2001/24/EG. Artikel 43.4 ålägger värdlandets behöriga myndigheter att avsluta säkerhetsåtgärderna när de inte längre behövs, såvida de inte har upphört i enlighet med artikel 43.3.

Artikel 43.5 andra stycket innehåller en ny bestämmelse om att hemlandets behöriga myndigheter för det fall att de har invändningar mot de åtgärder som värdlandets behöriga myndigheter har vidtagit, får de hänskjuta ärendet till EBA för tvistlösning. EBA får enligt samma artikel på eget initiativ assistera behöriga myndigheter i enlighet med artikel 19 förordning (EU) nr 1093/2020.

Artikel 49.3, som är ny, fastslår att åtgärder som värdlandets behöriga myndigheter vidtar, inte får innefatta diskriminerande behandling eller restriktioner som grundar sig på att ett institut är auktoriserat i ett annat medlemsland inom EU.

De ändringar som i artiklarna 41, 43 och 49 CRD 4 vidtagits i förhållande till dess motsvarighet i 2006 års kreditinstitutsdirektiv, äger tillämpning från det datum som kravet på likviditetstäckning börjar tillämpas i enlighet med den delegerade akt som införs som bindande standard i enlighet med artikel 460 i förordning CRR. För tiden fram till dess att övergångsperioden löpt ut ska nuvarande regler som grundas på principen att värdlandet utövar tillsyn över likviditeten i filialen alltjämt äga tillämpning (se *artikel 150-159*).

I artikel 35 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv anges att om en auktorisation återkallas, ska värdlandets behöriga myndigheter informeras. I artikel 45 CRD 4 har detta justerats till ett krav på behöriga myndigheter i hemlandet att *omgående* informera behöriga myndigheter i värdlandet.

Skälen för utredarens förslag: De nya reglerna om tillsyn över filialer tillhörande utländska kreditinstitut inom EES bör ses i ljuset av att de myndigheter som har auktoriserat kreditinstitutet i fråga, har bättre möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt vidta ingripanden mot institutet. Reglerna innebär att värdlandets behöriga myndigheter i framtiden ska få ingripa gentemot sådana kreditinstitut endast om det är fråga om så kallade säkerhetsåtgärder. Regleringen i 15 kap. LBF

bör därför ändras så att Finansinspektionen, gentemot utländska kreditinstitut inom EES som inrättat filialer i landet och inte följer gällande regler, inte längre ska ingripa mot institutet genom ett föreläggande. Finansinspektionen ska i stället informera behöriga myndigheter i hemlandet om eventuella missförhållanden, varefter det ankommer på hemlandets myndigheter att vidta åtgärder för att förmå institutet i fråga att vidta rättelse.

I brådskande fall ska dock behörig myndighet i värdlandet ha rätt att vidta så kallade säkerhetsåtgärder. Vilka åtgärder som värdlandsmyndigheten i en sådan situation ska få rätt att vidta framgår inte av direktivet. Det ligger dock nära till hands att uppfatta det som att behöriga myndigheter med rätt att ingripa, ska ges samma befogenheter att ingripa som de har gentemot nationellt auktoriserade institut.

Finansinspektionen har enligt 15 kap. 15 § tredje stycket LBF rätt att i brådskande fall förbjuda ett kreditinstitut att påbörja fler transaktioner i landet. Bestämmelsen har överförts från 7 kap. 19 § i den numera upphävda bankrörelselagen (1987:617) och infördes i den lagen med anledning av artikel 21.7 i det numera upphävda andra banksamordningsdirektivet¹⁷. Denna artikel hade stora likheter med artikel 43.1 i CRD 4 så till vida att den också tillät värdlandets behöriga myndigheter att i brådskande fall interimistiskt vidta de åtgärder som ansågs nödvändiga för att skydda insättare, investerare och andra mottagare av tjänster. Vid genomförandet av bestämmelsen i svensk rätt fördes ingen närmare diskussion om vad som avses med ”brådskande” eller vilka ”nödvändiga åtgärder” som i en sådan situation borde komma i fråga.¹⁸ Det torde dock saknas anledning att behålla en reglering som innebär att Finansinspektionens befogenheter i förhållande till filialer som tillhör utländska kreditinstitut, i brådskande fall begränsas till ett förbud att påbörja fler transaktioner i landet. Dylika säkerhetsåtgärder kommer, till skillnad mot vad som gäller i dag, nämligen utgöra Finansinspektionens enda möjlighet att självständigt ingripa mot sådana filialer. Regleringen bör därför ändras så att den inte uppställer några särskilda begränsningar i fråga om vilka av Finansinspektionens tillsynsbefogenheter som kan användas i en sådan situation. Däremot bör sådana säkerhetsåtgärder få vidtas endast om det är nödvändigt för att värna den finansiella stabiliteten i

¹⁷ Rådets andra direktiv av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, samt med ändring av direktiv 77/780/EEG.

¹⁸ Se prop. 1992/93:89 sid 125 och 204.

landet, och åtgärderna ska stå i proportion till detta syfte. Av lag bör även framgå under vilka förutsättningar som åtgärderna ska upphöra.

Kravet i artikel 49.3 om att institut som auktoriserats i andra medlemsländer inte ska behandlas mer restriktivt jämfört med nationellt auktoriserade institut, liksom kravet i artikel 43.2 om att säkerhetsåtgärder inte får leda till att borgenärer i värdlandet ges företräde framför borgenärer i andra länder, är tillgodosett genom grundlagens krav på att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet beaktar allas likhet inför lagen samt iakttar saklighet och opartiskhet (se 1 kap. 9 § regeringsformen).

Den enligt artiklarna 41 och 45 för Finansinspektionen något förändrade skyldigheten att underrätta behöriga myndigheter i hemlandet om vidtagna åtgärder och skyldigheten att samarbeta med behöriga myndigheter i andra länder ryms inom Finansinspektionens samarbetskyldighet enligt 13 kap. 6 a § och 15 kap. 5 § LBF och 10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen. Bestämmelsen i 15 kap. 5 § LBF bör dock justeras genom ett tillägg om att de åtgärder som vidtas och den efterföljande underrättelse om vidtagna åtgärder ska ske utan otillbörligt dröjsmål.

I fråga om de nya hänskjutandebestämmelserna i artikel 41.2 och 43.5 konstateras följande. Vid genomförandet av omnibusdirektivet i svensk rätt anförde regeringen att det av lag bör framgå i vilka fall som Finansinspektionen har möjlighet att hänskjuta frågor till EBA för tvistlösning (jfr prop. 2011/12:70). Kreditinstitutsdirektivets bestämmelser om hänskjutande genomfördes i LBF och kapitaltäckningslagen genom två nya bestämmelser (13 kap. 6 b LBF och 10 kap. 9 a § kapitaltäckningslagen). Dessa lagrum anger i vilka fall som Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan behörig myndighet inom EES, till EBA för tvistlösning. Artikel 41.2 och 43.5 bör genomföras genom att nu nämnda lagrum utökas till att omfatta även dessa artiklar. Det är ännu oklart vid vilken tidpunkt som de ändringar som vidtagits i artiklarna 41, 43 och 49 CRD 4 ska börja tillämpas. Ändringarna i denna del bör därför träda kraft vid det datum som regeringen bestämmer.

9.6 Rätt att begära rapporter från och genomföra inspektioner av filialer till utländska institut

Utredarens förslag: Finansinspektionens rätt att inspektera och begära information av filialer till utländska kreditinstitut ska omfatta samtliga utländska kreditinstitut som inrättat filial i landet.

Innehållet i direktivet: I artikel 52.3 som är ny, anges att behöriga myndigheter i värdlandet ska ha rätt att inspektera och begära information om verksamhet som institut bedriver i landet genom filialer. Sådana tillsynsåtgärder ska kunna tillgripas när värdlandets behöriga myndigheter anser att det behövs med hänsyn till den finansiella stabiliteten i värdlandet. Värdlandets myndigheter åläggs enligt samma artikel att inför inspektionen konsultera hemlandets behöriga myndigheter och efter att inspektionen utförts informera myndigheterna i hemlandet om vad som framkommit vid undersökningen. Informationen ska enligt artikel 52.4 inhämtas och inspektioner utövas i enlighet med det lands lagar och bestämmelser där inspektionen utförs eller informationen inhämtas.

I artikel 40 finns en ytterligare bestämmelse om rätt för den behöriga myndigheten att begära information från filialer inom dess territorium. Artikel 40 innebär att värdlandets behöriga myndigheter har rätt att begära att alla kreditinstitut som har filialer inom dess territorium lämnar *periodiska rapporter* om sin verksamhet i värdlandet. Artikel 40 fanns även i 2006 års direktiv men bestämmelsen har i förhållande till dess motsvarighet i det äldre direktivet justerats i fråga om för vilka ändamål värdlandets behöriga myndigheter får kräva sådana rapporter.¹⁹ Enligt artikel 40 ska sådana rapporter få krävas för informations- eller statistikändamål, för att kunna ta ställning till om en filial i enlighet med artikel 51.1 är att betrakta som betydande, eller för tillsynsändamål i enlighet med direktivets artiklar 40-46.²⁰ Av artiklarna 151 och 152 följer att de ändringar som skett i

¹⁹ Enligt artikel 29 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv får värdlandet föreskriva skyldighet för alla kreditinstitut som har filial på dess territorium att för dels statistiska ändamål, dels i syfte att utöva tillsyn över likviditeten, kräva periodiska rapporter om verksamheten i värdlandet.

²⁰ Artikel 40-46 inbegriper värdlandets behöriga myndigheters rätt vidta säkerhetsåtgärder för att skydda bland annat den finansiella stabiliteten i värdlandet (se artikel 43), samt värdlandets rätt att förhindra överträdelser inom sitt territorium (se artikel 44, vilken motsvaras av artikel 34 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv).

artikel 40 jämfört med dess motsvarighet i 2006 års direktiv ska börja tillämpas från det datum som kravet på likviditetstäckning börjar tillämpas i enlighet med den delegerade akt som införs som bindande standard i enlighet med artikel 460 i CRR.

Skälen för utredarens förslag: I svensk rätt, 13 kap. 3 och 4 §§ LBF, finns en vidsträckt rätt för Finansinspektionen att begära information från och inspektera kreditinstitut och utländska kreditinstitut som har inrättat filial i landet. Bestämmelserna i 13 kap. LBF ger intryck av att denna befogenhet såvitt avser utländska kreditinstitut endast gäller i förhållande till utländska kreditinstitut som *inte* hör hemma inom EES. Både 13 kap. 3 och 4 §§ föreskriver nämligen en rätt för inspektionen att inhämta upplysningar respektive genomföra undersökningar hos kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som inrättat filial enligt 4 kap. 4 § LBF, närmare bestämt endast *andra* utländska kreditinstitut än sådana som hör hemma inom EES. Å andra sidan ska bestämmelserna i LBF i tillämpliga delar även gälla för utländska företags verksamhet i Sverige, oberoende av om företaget hör hemma inom eller utanför EES (se 1 kap. 2 § LBF), vilket kan uppfattas som att bestämmelserna om kreditinstitut i 13 kap. LBF ska tillämpas på filialer oberoende av om det utländska kreditinstitut hör hemma inom eller utanför EES.

Den EU-rättsliga regleringen gör i denna del inte någon åtskillnad för om det är fråga om filialer till utländska kreditinstitut inom eller utanför EES, utan relevanta artiklar i både 2006 års kreditinstitutsdirektiv och CRD 4 avser "alla" utländska kreditinstitut. Regleringen i 23 kap. LVM om Finansinspektionens rätt att vidta inspektioner och begära information från utländska företag som har tillstånd att driva verksamhet från filial i Sverige, gör inte heller någon skillnad på om det utländska företaget är verksamt inom eller utanför EES.

Om filialer till utländska kreditinstitut inom EES inte omfattas av bestämmelserna i 13 kap. 3 och 4 §§ LBF saknas möjlighet att utöva en effektiv tillsyn över reglernas efterlevnad. Det kommer inte heller finnas möjlighet för Finansinspektionen att inhämta information från filialerna m.m. på det sätt som föreskrivs i direktivet. Mot denna bakgrund bör bestämmelserna i 13 kap. LBF ändras så att det inte råder någon tvekan om att rätten att begära information och genomföra inspektioner gäller i förhållande till alla utländska kreditinstitut som inrättat filial i landet.

Vad därefter gäller frågan om för vilka syften information får begäras kan följande konstateras. Om Finansinspektionen i enlighet

med direktivet ska kunna bedöma den verksamhet som i landet utövas av filialer tillhörande utländska institut, behöver Finansinspektionen information om den verksamhet som dessa filialer utövar i landet. De justeringar som skett i artikel 40 jämfört med motsvarande artikel i 2006 års direktiv, och den nya rätten till informationsinhämtande i artikel 52.3, är därför inte av den art att de medför ett behov att ändra Finansinspektionens rätt att i enlighet med 13 kap. 3 § LBF kräva att utländska kreditinstitut som inrättat filial i landet lämnar upplysningar om den verksamhet som bedrivs.

Det senare ledet i artikel 52.3, om skyldigheten att inför en inspektion konsultera behöriga myndigheter i hemlandet och informera om resultatet av gjorda undersökningar, behandlas i betänkandets avsnitt 10.3.1.

9.7 Tillsynens utövande

Utredarens förslag: Bestämmelserna om nya krav på behöriga myndigheter såvitt avser metoder för tillsynens utövande m.m. bör inte regleras i lag utan i föreskrifter meddelade av regeringen.

Utredarens bedömning: Behöriga myndigheters skyldigheter att i enlighet med artikel 97.5 utbyta information med EBA ryms inom gällande rätt.

9.7.1 Innehållet i direktivet

Metoder för att utvärdera instituten

I artikel 97.1 föreskrivs att behöriga myndigheter ska granska de styrformer, strategier, metoder och rutiner som instituten infört för att uppfylla kraven i direktivet och CRR, samt utvärdera

- a) de risker som instituten är eller kan vara exponerade emot,
- b) den risk som ett institut utgör för det finansiella systemet med beaktande av identifieringen och mätningen av systemriskar enligt artikel 23 i förordning (EU) nr 1093/2010 eller, i förekommande fall, ESRB:s rekommendationer och

- c) risker som påvisats vid stresstester med beaktande av arten, omfattningen och komplexiteten hos kreditinstitutets verksamhet.

Artikel 97.1 baseras huvudsakligen på artikel 124 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv men bestämmelsen har utökats genom det som anges i led b) och c).

Artikel 97.3 anger i likhet med artikel 124.3 i 2006 års direktiv att behöriga myndigheter på grundval av den översyn och utvärdering som avses i punkt 1 ska fastställa om de styrformer, strategier, processer och rutiner som instituten infört för att följa direktivet och den kapitalbas och likviditet de förfogar över är tillräckliga för att säkerställa en sund hantering och täckning av de risker som de är exponerade för. Bestämmelsen har i förhållande till 2006 års direktiv utökats genom att det numera anges att behöriga myndigheter även ska fastställa om instituten har tillräcklig likviditet, men i övrigt är bestämmelsen oförändrad. *Artikel 97.4* innehåller en nyhet i förhållande till dess motsvarighet i 2006 års kreditinstitutsdirektiv²¹ genom att CRD 4 uppställer krav på årlig utvärderingen endast av de institut som enligt artikel 99.2 omfattas av ett särskilt tillsynsprogram.

Artikel 97.5 är ny och innebär att om en utvärdering av ett institut utvisar att institutet kan utgöra en systemrisk enligt artikel 23 i förordning (EU) nr 2010/1093, ankommer det på behöriga myndigheter att omedelbart informera EBA om detta.

Vid den granskning som ska utföras enligt artikel 97, ska myndigheterna beakta de tekniska kriterier som framgår av artikel 98.²² Artikel 98 innebär jämfört med dess motsvarighet i 2006 års direktiv nya kriterier för hur tillsynsutvärderingen ska utövas. En översyn och utvärdering ska *utöver* tidigare krav numera även

- omfatta det geografiska området för institutets exponeringar, institutets affärsmodell och bedömningen av systemrisker i enlighet med de kriterier som fastslås i artikel 97 (*artikel 98.1 h-j*),
- beakta institutens exponering för en alltför låg bruttosoliditet, som avspeglas i indikatorerna för en låg bruttosoliditet, inklusive den bruttosoliditet som fastställs i enlighet med artikel 429

²¹ Motsvarande artikel i 2006 års kreditinstitutsdirektiv återfanns i artikel 124.4.

²² Artikel 98 baseras huvudsakligen på bilaga XI till 2006 års kreditinstitutsdirektiv, med undantag för artikel 98.5 som tidigare reglerades i artikel 124.5 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv. Bestämmelserna i dess lydelse enligt 2006 års kreditinstitutsdirektiv har genomförts på det sätt som framgår av prop. 2006/07:5 sid 342 ff. och prop. 2010/11:110 sid. 96.

CRR, varvid de behöriga myndigheterna ska beakta institutens affärsmodell (artikel 98.6) och,

- inbegripa institutens företagsstyrning, företagskultur och företagsvärden och den förmåga som ledamöterna i ledningsorganet har att utföra sitt uppdrag, varvid de behöriga myndigheterna åtminstone ska ha tillgång till dagordningar och andra dokument från ledningsorganets och kommittéernas möten samt resultaten från interna eller externa utvärderingar av ledningsorganets funktion. (artikel 98.7).

Artikel 98.5 motsvaras av artikel 124.5 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv. Bestämmelsen anger när det ska krävas åtgärder med anledning av en utvärdering av institutens exponering för ränterisker i samband med andra verksamheter än handel. Numera anges att åtgärder ska vidtas åtminstone beträffande institut vars ekonomiska värde minskar med mer än motsvarande 20 procent av deras kapitalbas till följd av en plötslig eller oväntat förändring av räntenivåerna med 200 räntepunkter eller en sådan förändring som definieras i EBA:s riktlinjer.

I artikel 103 anges att om behöriga myndigheter vid sin utvärdering av instituten konstaterar att institut med likartade riskprofiler, såsom likartade affärsmodeller eller likartat geografiskt område för exponeringar, är eller kan bli exponerade för likartade risker eller utgör liknande risker för det finansiella systemet, kan de tillämpa den översyns- och utvärderingsprocessen som avses i artikel 97 för dessa institut på ett likartat eller identiskt sätt. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna har de rättsliga befogenheter som krävs för att ålägga krav i enlighet med direktivet eller CRR på ett likartat eller identiskt sätt, särskilt tillsynsbefogenheterna enligt artiklarna 104-106. Den typ av institut som avses kan fastställas enligt kriterierna i artikel 98.1 j, det vill säga utifrån en bedömning av systemriskerna i enlighet med kriterierna i artikel 97. I artikel 103.2 åläggs behöriga myndigheter att underrätta EBA om artikel 103.1 tillämpas. EBA ska i sin tur utöva tillsyn över behöriga myndigheters utövande av tillsynen och utfärda riktlinjer om hur liknande risker ska bedömas i syfte att säkerställa en enhetlig tillämpning av artikel 103.1. Riktlinjerna ska antas i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) nr 1093/2010.

Artiklarna 97 och 98 har i förhållande till dess motsvarighet i 2006 års direktiv även reviderats till följd av att regelverket omarbetats.

Artikel 100, som också är ny, anger att behöriga myndigheter som stöd för den utvärdering och översyn som ska göras enligt artikel 97, när så är lämpligt men minst årligen ska genomföra stresstester på de institut som står under deras tillsyn. Enligt artikel 100.2 ska EBA i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) nr 1093/2010 utfärda riktlinjer i syfte att säkerställa att behöriga myndigheter vid utförandet av stresstester använder sig av gemensamma metoder.

Institut som omfattas av särskilda tillsynsprogram

Artikel 99 om program för tillsynsgranskning är ny. Bestämmelsen innebär att behöriga myndigheter, för de institut som står under deras tillsyn, minst en gång per år ska anta s.k. tillsynsprogram. Programmen ska utformas med beaktande av den utvärdering som skett enligt artikel 97 och bl.a. innehålla information om hur de behöriga myndigheter avser att genomföra sitt uppdrag och vilka institut som kan bli föremål för utökad tillsyn.

Artikel 99.2 anger att följande institut ska omfattas av tillsynsprogrammen:

1. institut för vilka resultaten från stresstesterna som avses i artiklarna 98.1 a och 98.1 g och 100, eller resultatet från översynen och utvärderingen enligt artikel 97 tyder på betydande risker för den ekonomiska ställningen eller bristande efterlevnad av de krav som följer enligt direktivet eller förordningen,
2. institut som utgör en systemrisk för det finansiella systemet,
3. andra institut som behöriga myndigheter bedömer vara i behov av ett sådant program.

I artikel 99.3 föreskrivs ett antal åtgärder som vid behov ska vidtas mot de institut som omfattas av tillsynsprogrammen. I bestämmelsen anges bl.a. fler inspektioner, ständig närvaro hos institutet från de behöriga myndigheternas sida, eller krav på mer frekventa rapporter från institutet. Artikel 99.4 fastslår att ett tillsynsprogram som antagits av behörig myndighet i hemlandet, inte ska inkräkta på värdlandets behöriga myndigheters rätt att i enlighet med artikel 52.3 utföra inspektioner av den verksamhet som filialer bedriver i värdlandet.

Anvisningar om översyn av tillstånd att använda interna metoder

Artikel 101.1-4 innehåller nya krav på behöriga myndigheters löpande tillsyn av institut som fått tillstånd att använda sig av interna metoder för att beräkna kapitalbaskraven. Enligt *artikel 101.1* ska de behöriga myndigheterna med jämna mellanrum åtminstone vart tredje år granska hur institut uppfyller ställda krav när det gäller kraven på metoder som kräver tillstånd från de behöriga myndigheterna innan de används för att beräkna kapitalbaskraven i enlighet med del tre i CRR. De behöriga myndigheterna ska särskilt uppmärksamma förändringar i institutets affärsverksamhet och hur interna metoder tillämpas på nya produkter. Om det framkommer att institutets interna metoder innebär väsentliga brister i fråga om förmågan att identifiera risker, ankommer det på behöriga myndigheter att säkerställa att metoderna åtgärdas eller vidta nödvändiga åtgärder för att minska följderna av dem. Sådana åtgärder kan exempelvis bestå i att införa högre multiplikationsfaktorer eller införa kapitaltillägg, eller vidta andra lämpliga effektiva åtgärder.

Om en intern marknadsriskmodell leder till upprepade över-skridanden av bestämmelserna i artikel 355 i CRR, vilket tyder på att modellen inte är eller inte längre är exakt, ska behöriga myndigheter återkalla tillståndet att använda sig av en viss metod, eller vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att metoden snarast förbättras (se artikel 101.3).

Artikel 101 (4) föreskriver att om ett institut fått tillstånd att använda sig av en metod, som inte längre uppfyller tillämpliga krav, ska behöriga myndigheter kräva att institutet

- visar att de brister metoden innebär endast är av ringa betydelse, eller
- presenterar en åtgärdsplan för att i tid återställa att kraven följs och ange en tidsfrist för när planen ska genomföras.

Om behöriga myndigheter bedömer att det är osannolikt att den åtgärdsplan som presenteras leder till att kraven kommer att uppfyllas, eller att tidsfristen för dess genomförande inte är tillfredställande, ska myndigheten kräva förbättringar av planen. Om det är osannolikt att institutet inom en lämplig tidsfrist åter kommer att uppfylla gällande regler eller inte på ett tillfredsställande vis lyckas visa att konstaterade brister är av endast ringa betydelse, ska tillståndet att använda sig av

metoden återkallas, eller begränsas till områden där en efterlevnad kan uppnås inom en lämplig tidsfrist.

Artikel 101.5 är också ny. Bestämmelsen anger att EBA i syfte att främja en enhetlig sundhet i de interna metoderna ska analysera de metoder som används av instituten och i enlighet med artikel 16 förordningen (EU) nr 1093/2010 utveckla riktlinjer med riktmärken ("benchmarks") på grundval av utförd analys. Behöriga myndigheter åläggs att vid sin tillsyn av institutens interna metoder beakta EBA:s analys.

9.7.2 Utredarens förslag och bedömning

Den granskning och de åtgärder som behöriga myndigheter ska utöva respektive vidta enligt artiklarna 97-99 utgör i varierande utsträckning anvisningar om hur behöriga myndigheter ska utöva tillsyn över instituten. De justeringar som gjorts i artikel 97 jämfört med artikel 124 i 2006 års direktiv innebär bland annat en uttrycklig skyldighet för behöriga myndigheter att vid utvärderingen av instituten även beakta de risker som ett institut utgör för det finansiella systemet, det vill säga utsätter det finansiella systemet för. Om ett institut kan orsaka systemrisk i enlighet med artikel 23 i förordning (EU) nr 1093/2010, ankommer det på behöriga myndigheter att omgående underrätta EBA om detta. När behöriga myndigheter därefter bedömer om institutets eller institutens styrformer, kapitalbas och likviditet m.m. är tillräckliga, ska bedömning liksom hittills baseras på de risker som institutet är exponerade för (*coverage of their risks*). Detta innebär ingen förändring jämfört med i dag (se artikel 97.3 i CRD 4 jämfört med artikel 124.3 i 2006 års kreditinstitutdirektiv).

Vid genomförandet av 2006 års direktiv i svensk rätt ansåg regeringen att detaljerade reglerna om hur ofta tillsynen ska ske och vad den ska omfatta inte bör framgå av lag utan regleras igenom föreskrifter på lägre nivå. Närmare bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn har därför genomförts i bl.a. kapitaltäckningsförordningen (se 29 och 30 §§). De justeringar av behöriga myndigheters tillsynsmetoder som tillkommit genom CRD 4 bör i linje med tidigare överväganden genomföras i svensk rätt genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Behov av särskilda genomförandeåtgärder för att säkerställa en rätt för Finansinspektionen att i enlighet med artikel 103 gentemot

berörda institut fatta identiska eller likartade beslut om ingripande bedöms inte föreligga. Inget i svensk rätt hindrar inspektionen från att fatta sådana beslut. Artikeln framstår i stället närmast som ett förtydligande om att behöriga myndigheter ska ha möjlighet att göra sådana likartade bedömningar.

Den för Finansinspektionen utökade skyldigheten att i enlighet med artiklarna 97.5 och 103.2 underrätta EBA om en utvärdering visar att ett institut kan orsaka systemrisk, respektive om inspektionens tillämpning av artikel 103, ryms inom Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med 1 kap. 9 § förordningen om bank- och finansieringsrörelse respektive 26 a § kapitaltäckningsförordningen underrätta EBA i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet.

9.8 Institutens administrativa förfaranden för intern kontroll

Utredarens förslag: Artikel 4.5 andra meningen och artikel 4.6 ska inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Direktivets innehåll: Enligt artikel 4.5 andra meningen ska medlemsstaterna säkerställa att det finns interna kontrollrutiner, administrativa förfaranden och redovisningsförfaranden för instituten så att det vid varje tidpunkt är möjligt att kontrollera att reglerna följs. Av artikel 4.6 framgår att medlemsstaterna ska se till att instituten dokumenterar alla sina transaktioner, system och rutiner som omfattas av CRD 4 och CRR på ett sådant sätt att de behöriga myndigheterna alltid kan kontrollera att de krav som ställs på instituten uppfylls.

Skälen för utredarens förslag: I 6 kap. 2 § LBF och 8 kap. 4 § LVM ställs krav på instituten att ha en tillfredsställande intern kontroll samt att de ska kunna identifiera, mäta, styra och internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med.²³ Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får med stöd av 16 kap. 1 § LBF respektive 8 kap. 42 § LVM meddela ytterligare föreskrifter om vilka åtgärder som instituten ska vidta för att uppfylla lagens krav på riskhantering.

²³ Den närmare innebörden av rörelsereglerna i 6 kap. LBF framgår av prop. 2002/03:139 sid 273 ff.

De nya krav som artiklarna 4.5 andra meningen och 4.6 CRD 4 ställer på medlemsstaterna bör inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

9.9 Särskilda krav på offentliggörande

Utredarens förslag: Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vid vilken tidpunkt, på vilken plats och med vilka intervall institut ska offentliggöra informationen i enlighet med del 8 i CRR. Moderföretag ska åläggas att offentliggöra information som rör dess rättsliga struktur, styrning och organisationsstruktur för gruppen. Finansinspektionen ska bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om den information som moderföretagen ska offentliggöra.

Direktivets innehåll: Artikel 106.1²⁴ anger att behöriga myndigheter ska ha befogenhet att kräva att instituten

1. offentliggör den information som avses i del åtta i förordningen mer än en gång per år och sätter tidsfrister för offentliggörandet,
2. använder specifika medier och platser för offentliggörande av annan information än årsredovisningen.

Enligt artikel 106.2 ska behöriga myndigheter dessutom kunna kräva att moderföretag²⁵ årligen offentliggör, i fullständig form eller i form av hänvisningar till likvärdig information, en beskrivning av moderföretagets rättsliga struktur, samt lednings- och organisationsstruktur för den grupp av institut som avses i artiklarna 14.3, 74.1 och artikel 109.2.

Skälen för utredarens förslag: Innehållet i artikel 106 bör ses mot bakgrund av att CRR och dess reglering om institutens skyldighet att

²⁴ Artikel 106 baserar sig delvis på artikel 149 i 2006 års direktiv, som enligt artikel 39 i kapitalkravsdirektivet även ägde tillämpning på värdepappersinstitut. Innehållet i artikel 101.2 är emellertid nytt.

²⁵ Moderföretag definieras i artikel 4.60 CRR. Av definitionen framgår att vid tillämpning av avdelning VII kapitlen 3 och 4 avsnitt II samt avdelning VIII i direktivet innefattar definitionen alla företag som utövar ett faktiskt bestämmande inflytande över ett annat företag, varvid avses både institut, finansiella holdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag.

offentliggöra information innebär att instituten är ålagda att publicera viss information årsvis, men i övrigt har frihet att bedöma hur ofta och var de ska publicera informationen (se artiklarna 431-434 CRR). Denna valfrihet kan dock inskränkas genom medlemsstaternas skyldighet att i enlighet med artikel 106.1 ge behöriga myndigheter möjlighet att kräva offentliggörande mer ofta än en gång per år, sätta tidsfrister för offentliggörandet, samt ställa krav på specifika medier och platser för informationens offentliggörande. Artikel 106.1 med dess krav på att behöriga myndigheter ska ha befogenhet att uppställa särskilda krav på frekvensen och metoderna för informationens offentliggörande motsvaras av artikel 149 i 2006 års kreditinstitutdirektiv. Denna artikel har genomförts genom Finansinspektionens föreskrifter (se 13 kap. 1 § 39 kapitaltäckningslagen). Artikel 106.1 bör i likhet med artikel 149 i det äldre kreditinstitutdirektivet genomföras genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Vad därefter gäller artikel 106.2 kan konstateras att Finansinspektionen enligt 10 kap. 7 § kapitaltäckningslagen har rätt att kräva att institut och moderföretag lämnar den information om sin verksamhet som inspektionen begär för sin tillsyn. I enlighet med förslagen i kapitel 5 bör 10 kap. 7 § kapitaltäckningslagen i justerad form överföras till en ny lag. Regleringen bör dessutom kompletteras med en skyldighet för moderföretagen att offentliggöra information i enlighet med vad som följer av direktivet. Den närmare innebörden av vilken information som ska offentliggöras bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Finansinspektionen bör därför erhålla ett bemyndigande om att meddela föreskrifter även om detta.

Artikel 106 torde dessutom förutsätta att behöriga myndigheter ska ha befogenhet att vidta sanktioner om ett institut eller ett moderbolag inte offentliggör sådan information som den enligt gällande rätt ska offentliggöra (jämför prop. 2006/07:5 sid. 303 med anledning av genomförandet av artikel 149 i 2006 års kreditinstitut). LBF respektive LVM ger Finansinspektionen möjlighet att ingripa mot institut som inte följer gällande regler om offentliggörande av information m.m.

Förslag till genomförandeåtgärder för att säkerställa möjligheten att vidta sanktioner gentemot moderföretag i de fall dessa utgörs av finansiella holdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag behandlas i avsnitt 11.10.

9.10 Utökad underrättelseskyldighet till EBA

Utredarens bedömning: Den utökade underrättelse-skyldigheten som följer av artiklarna 69 och 107.1 ryms inom gällande rätt.

Innehållet i direktivet: Artikel 69, som är ny, ålägger behöriga myndigheter att informera EBA om samtliga beslut om administrativa sanktioner som omfattas av artiklarna 65-67, inklusive uppgift om besluten överklagats och utfallet av ärendets prövning i högre instans. I artikel 107.1 föreskrivs en ny skyldighet för behöriga myndigheter att underrätta Europeiska bankmyndigheten (EBA) om hur de utövar sina skyldigheter att i enlighet med artikel 97 utvärdera institutens verksamhet och om de metoder som ligger till grund för beslut som fattas enligt artiklarna 98, 100-102, 104 och 105.

Skälen för utredarens bedömning: Den för Finansinspektionen gentemot EBA utökade underrättelseskyldigheten som följer av artiklarna 69 och 107.1 ryms inom Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med 1 kap. 9 § förordningen om bank- och finansieringsrörelse respektive 26 a § kapitaltäckningsförordningen underrätta bl.a. EBA i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet. Några genomförandeåtgärder i denna del krävs därför inte.

9.11 Central databas om beslutade sanktioner

Utredarens förslag: Skyldigheten att använda sig av EBA:s databas bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Innehållet i direktivet: Enligt artikel 69 ska EBA upprätthålla en central databas med den information om beslutade sanktioner som rapporterats från medlemsstaterna. Endast behöriga myndigheter ska ha tillgång till den information som framgår av databasen. Behöriga myndigheter åläggs att vid sin ledningsprövning i enlighet med artiklarna 13.1, 16.3, 91.1 och 121 använda sig av databasen. Enligt artikel 69.3 åläggs behöriga myndigheter att i enlighet med nationell rätt verifiera om en person i relevanta avseenden förekommer i belastningsregistret. Information för detta syfte ska utbytas i enlighet

med rådets rambeslut 2009/316/JHA och rådets ”framework Decision 2009/315/JHA”²⁶ såsom det har genomförts i nationell rätt. Enligt artikel 69.4 ska EBA tillhandahålla en hemsida med länkar till de platser där behöriga myndigheter publicerar sina administrativa sanktioner.

Skälen för utredarens bedömning: Rådets rambeslut 2009/315/RIF syftar till att förbättra informationsutbytet mellan medlemsstaterna på det rättsliga området, och möjliggör för medlemsstaterna att via centralmyndigheter begära uppgifter ur varandras kriminalregister i enskilda fall. Rådets beslut har i svensk rätt genomförts på det sätt som framgår av regeringens proposition ”Utbyte av uppgifter ur kriminalregister mellan EU:s medlemsstater” (prop. 2011/12:163 och riksdagsskrivelse 2012/13:59). Lagändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 2013, innebär att Rikspolisstyrelsen har utsetts som centralmyndighet för samarbetet enligt rambeslutet. Artikel 69 fastslår att det ska ankomma på Finansinspektionen att i enlighet med nationell rätt verifiera förekomsten i belastningsregisterutdraget. Skyldigheten i denna del bör genomföras genom föreskrifter meddelade av regeringen.

9.12 Mandat till EBA

Artiklarna 69.4, 100.2, 101.5, 107.1-107.3, 112. 117.2 är nya och kräver i den del de riktar sig mot EBA inga nationella genomförandeåtgärder.

9.13 Avgifter för Finansinspektionens tillsyn

Utredarens förslag: De företag som står under tillsyn av Finansinspektionen ska betala årliga avgifter för att bekosta inspektionens övervakning enligt den nya lagstiftningen. Finansinspektionen ges också rätt att ta ut avgifter för prövning av anmälningar enligt den nya lagstiftningen. Regeringen får meddela föreskrifter om avgifterna.

²⁶ Rådets beslut 2009/316/RIF av den 6 april 2009 om inrättande av det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris) i enlighet med artikel 11 i rambeslut 2009/315/RIF (se Europeiska unionens officiella tidning nr L 093, 07/04/2009 s. 0033 – 0048).

Skälen för utredarens förslag: Finansinspektionens verksamhet finansieras dels via anslag på statsbudgeten, dels via avgifter för prövningar av ansökningar och anmälningar. Avgifter som tas ut med stöd av förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen får inspektionen behålla. De företag som står under tillsyn betalar vidare avgifter till inspektionen enligt förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Sistnämnda avgifter ska vara proportionella mot de kostnader som inspektionen haft för tillsynen över respektive företagskategori. Dessa avgifter får inspektionen dock inte behålla utan de ska redovisas mot inkomstittel på statsbudgeten.

Den verksamhet som Finansinspektionen kommer att bedriva till följd av CRR och de lagar som genomför CRD 4 kommer att bestå dels i prövning av ansökningar om tillstånd och medgivanden, dels i övervakning och kontroll över att det nya regelverkets bestämmelser efterlevs. För att Finansinspektionen ska ha möjlighet att ta ut avgifter redan från dagen då CRR ska börja tillämpas, har regeringen tagit fram förslag till lagändring med planerat ikraftträdande den 1 januari 2014. Några förslag i detta avseende behöver därför inte lämnas här.

För att Finansinspektionens övervakning enligt den nya lagstiftningen som genomför CRD 4 inte ska bli en statsfinansiell belastning bör dock de institut som står under Finansinspektionens tillsyn betala årliga avgifter för att bekosta övervakningen. En sådan bestämmelse finns redan i dag i 10 kap. 20 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar och bör föras över till den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.

Finansinspektionen bör också ges rätt att ta ut avgifter för prövning av de ansökningar och anmälningar som krävs med anledning av CRD 4. Riksdagen har visserligen genom ett generellt bemyndigande överlåtitt åt regeringen att meddela föreskrifter om ansöknings- och expeditonsavgifter för de statliga förvaltningsmyndigheterna. Med stöd av detta bemyndigande från riksdagen har regeringen i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, i sin tur bemyndigat Finansinspektionen att ta ut avgifter för bl.a. prövning av ansökningar och anmälningar enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Det har dock framförts kritik mot bemyndigandet bl.a. eftersom det finns oklarheter kring dess räckvidd.

Med hänsyn till den kritik som framförts mot riksdagens tidigare generella bemyndigande avseende ansöknings- och expeditonsavgifter

bör Finansinspektionen i stället i lag bemyndigas att ta ut sådana avgifter i den mån det behövs till följd av den nya lagstiftningen.

Regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter i båda dessa avseenden.

10 Samarbete och informationsutbyte

10.1 Bakgrund

Efter finanskrisen 2008 inrättades genom särskilda EU-förordningar (EU nr 1093-1095/2010 [ESA-förordningarna]) ett nytt europeiskt system för tillsynen av den finansiella sektorn (ESFS). I den nya strukturen ingår tre europeiska tillsynsmyndigheter: Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma). De europeiska tillsynsmyndigheterna ska samarbeta nära med de nationella tillsynsmyndigheterna i avsikt att förbättra den inre marknadens funktionssätt. Myndigheterna ska vidare utveckla bindande tekniska standarder, verka för en enhetlig tillämpning av det unionsrättsliga regelverket på finansmarknadsområdet, kunna fatta bindande medlingsbeslut vid tvister mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter, övervaka att medlemsstaternas tillsynsmyndigheter följer antagna EU-regler och vid behov utfärda rekommendationer.

Samtidigt med EU-förordningarna antog Europaparlamentet och rådet omnibus I-direktivet¹. Omnibusdirektivet innebar att det infördes en rad ändringar i sektorsdirektiven som, förutom att precisera de europeiska tillsynsmyndigheternas befogenheter ytterligare, syftade till att säkerställa ett smidigt och effektivt samarbete inom det europeiska systemet för finansiell tillsyn. Ändringarna innebar bl.a. bestämmelser om att det inte skulle få förekomma några rättsliga hinder för utbyte av information i enlighet med ESA-förord-

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU av den 24 november 2010 om ändring av direktiven 98/26/EG, 2002/87/EG, 2003/6/EG, 2003/41/EG, 2003/71/EG, 2004/39/EG, 2004/109/EG, 2005/60/EG, 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2009/65/EG vad gäller befogenheterna för Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

ningarna, och de europeiska tillsynsmyndigheternas befogenhet att i enlighet med ESA-förordningarna vid gränsöverskridande verksamhet lösa tvister mellan behöriga myndigheter kompletterades med bestämmelser i sektorsdirektiven som anger i vilka fall som tvistlösningsmekanismen får användas.

CRD 4 innebär att bestämmelserna om samarbete och utbyte av information med de europeiska myndigheterna och övriga behöriga myndigheter utvecklas ytterligare, bland annat genom att det i direktivet införs nya bestämmelser om när ärenden ska hänskjutas till EBA för tvistlösning, och nya bestämmelser som ålägger berörda myndigheter att nå ett gemensamt beslut om likviditetskrav som institut med gränsöverskridande verksamhet ska uppfylla på grupp-nivå.

10.1.1 Regler om bland annat samarbete och informationsutbyte i svensk rätt

Vid genomförandet av 2006 års direktiv konstaterade regeringen att det inte var möjligt att i detalj föreskriva i vilka avseenden Finansinspektionen ska samarbeta med andra behöriga myndigheter (prop. 2006/07:5 sid 348). I stället har i 10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen införts en allmän regel som anger att Finansinspektionen i sin tillsynsverksamhet ska samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter, Europeiska bankmyndigheten och Europeiska systemrisknämnden samt med myndigheter inom EES som har tillsyn över försäkringsföretag i den utsträckning som följer av kreditinstituts- och kapitalkravsdirektivet. Enligt 13 kap. 6 a § LBF ska Finansinspektionen samarbeta med behöriga myndigheter och Europeiska bankmyndigheten i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i EU. Även i andra lagar på finansmarknadsområdet har det införts bestämmelser som anger att Finansinspektionen ska samarbeta och utbyta information med utländska behöriga myndigheter och de europeiska tillsynsmyndigheterna i den utsträckning som följer av de direktiv som är relevanta för respektive lag.²

En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet regleras i 8 kap. 3 § offentlighets-

² Bestämmelser som ålägger Finansinspektionen en s.k. allmän samarbetsskyldighet i förhållande till Esma finns även i lagen om värdepappersmarknaden, lagen om handel med finansiella instrument, lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument och lagen om investeringsfonder.

och sekretesslagen (OSL). Sekretessbelagda uppgifter får enligt den bestämmelsen inte lämnas ut till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om inte utlämnandet sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till en svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller den mellanfolkliga organisationen. Nämnas bör att regeringen i en lagrådsremiss³ lämnat förslag till en ny sekretessbestämmelse som syftar till att säkerställa att svenska myndigheter kan uppfylla internationella förpliktelser om sekretess och tystnadsplikt, i den utsträckning som krävs för att Sverige kunna delta i det internationella samarbetet. Förslaget innebär att sekretess ska gälla för en uppgift som en myndighet har fått från ett utländskt organ på grund av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en annan stat eller med en mellanfolklig organisation, om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i det internationella samarbetet som avses i rättsakten eller avtalet försämras om uppgiften röjs. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. Sektorsdirektivens bestämmelser om i vilka fall behöriga myndigheter äger rätt att använda sig av den s.k. tvistlösningsmekanismen har genomförts i bland annat 13 kap. 6 b § LBF och 10 kap. 9 a § kapitaltäckningslagen. Av dessa lagrum framgår i vilka fall som Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan behörig myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning.

10.2 Utbyte av information med de europeiska tillsynsmyndigheterna och tystnadsplikt

Utredarens bedömning: Det saknas behov av att ändra nu gällande sekretessbestämmelser.

Utredarens förslag: Bestämmelsen i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse om Finansinspektionens skyldighet att samarbeta med EBA och andra behöriga myndigheter ska kompletteras till att också avse samarbete och informationsutbyte

³ Lagrådsremiss Sekretess i det internationella samarbetet 30 maj 2013.

med Esmå och ESRB. Beståmmelsen i 10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen ska utökas till att också avse samarbete och informationsutbyte med Esmå men överföras till ny lag. Vidare ska den i lag införda hänvisningen till vissa av EU:s rättsakter justeras till att i stället avse de nya rättsakterna. Övriga bestämmelser i artikel 6 som mer specifikt anger hur Finansinspektionen ska samarbeta och bedriva tillsynen, samt skyldigheten att delta i tillsynskollegier ska genomföras på lägre nivå än lag.

Innehållet i direktivet: I artikel 6 anges vissa grundläggande krav för vad som ska gälla för behöriga myndigheters samarbete inom det europeiska samarbetet för finansiell tillsyn. Beståmmelsen motsvaras av artikel 42 b i 2006 års kreditinstitutsdirektiv men har genomgått följdändringar med anledning av CRR och har även utökats i fråga om på vilket sätt detta ska ske. Innehållet i artikel 6 a är helt nytt och innebär att behöriga myndigheter ska samarbeta i en anda av förtroende och med fullständig ömsesidig respekt, särskilt i arbetet med att se till att lämpliga och tillförlitliga uppgifter utväxlas mellan dem och andra parter i enlighet med principen om lojalt samarbete som fastställs i artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen. I artikel 6 b- 6 e specificeras medlemsstaternas skyldighet att se till att behöriga myndigheter samarbetar ytterligare, bland annat genom en skyldighet att se till att behöriga myndigheter även har ett nära samarbete med ESRB (se särskilt artikel 6 d) och deltar i tillsynskollegiernas verksamhet (artikel 6 b). Artikel 6 c, som tidigare angav en skyldighet för behöriga myndigheter att göra sitt bästa för att efterleva de riktlinjer och rekommendationer som utfärdats av EBA, har utvidgats till att även omfatta de varningar och rekommendationer som utfärdats av ESRB i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) nr 1092/2010. Artikel 6 e motsvaras av artikel 42. 1 b i 2006 års kreditinstitutsdirektiv men har utökats med en skyldighet att säkerställa att de nationella uppdrag som de behöriga myndigheterna tilldelas inte hindrar dem från att fullgöra sina uppgifter som medlemmar i ESRB.

Artikel 53.1 motsvaras av artikel 44.1 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv och innehåller bestämmelser om tystnadsplikt för personer som arbetar eller har arbetat för bland annat behöriga myndigheter. I artikel 53.2 anges att tystnadsplikten inte ska hindra behöriga myndigheter från att utbyta information eller förmedla uppgifter till EBA, ESMA och ESRB i enlighet med vad som följer av CRD 4, CRR och

övriga direktiv som äger tillämpning på kreditinstitut, och artikel 15 i förordningen (EU) nr 1092/2010, artiklarna 31, 35 och 36 i förordningen (EU) 1093/2010 och artikel 31 och 36 i förordning (EU) 1095/2010. Bestämmelsen, som motsvaras av artikel 44.2 i direktiv 2006/48/EG, innebär en nyhet så till vida att även ESMA och ESRB inkluderas i informationsutbytet (tidigare omfattades endast EBA). Vidare har hänvisningarna till EU:s rättsakter utökats till att även omfatta CRR och förordningarna (EU) nr 1092/2010 och nr 1095/2010 och artikel 36 i förordning (EU) 1093/2010.

Enligt artikel 53.3, som också är ny, ska bestämmelserna om sekretess i artikel 53.1 inte heller hindra medlemsstaternas behöriga myndigheter från att publicera resultatet av stresstester som utförs i enlighet med direktivets artikel 100 eller artikel 32 i förordningen (EU) nr 1093/2010, eller hindra behöriga myndigheter från att överlämna information till EBA inför EBA:s publicering av stress-testerna.

Skäl för utredarens bedömning och förslag: Bestämmelser om skyldighet att samarbeta och utbyta information med andra europeiska myndigheter (exempelvis artikel 44.2 i 2006 års direktiv) har i svensk rätt genomförts i 13 kap. 6 a § LBF och 10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen (se artikel 44.2). För att fullgöra skyldigheten att säkerställa ett samarbete även med ESRB och föreskrivet informationsutbyte med ESMA bör 10 kap. 9 § i kapitaltäckningslagen ändras så att även Esma ingår bland de myndigheter som behöriga myndigheter ska utbyta information med, samt i enlighet med övervägandena i kapitel 5 överförs till ny lag. Vidare bör 13 kap. 6 a LBF bör utökas till att omfatta Esma och ESRB, samt hänvisningarna till EU:s rättsakter uppdateras så att de står i överensstämmelse med vad som följer av artikel 53. De led i artikel 6 som mer specifikt anger på vilket sätt Finansinspektionen ska samarbeta och utöva sina tillsynsuppgifter, samt dess skyldighet att delta i tillsynskollegier, bör genomföras på lägre nivå än lag.

De ändringar i sektorsdirektiven som vidtogs med anledning av omnibusdirektivet och som innebar att de europeiska myndigheterna skulle ingå bland de myndigheter som Finansinspektionen skulle utbyta information med, ansågs inte medföra något behov av att ändra gällande sekretessbestämmelser. Denna slutsats baserades på att direktiven såvitt avser skyldigheten att lämna ut uppgifter till de Europeiska tillsynsmyndigheterna hänvisar till ESA-förordningarna, vilka är att likställa med lag (se prop. 2011/12:70 s. 74 ff.). Det som tillkommit i artikel 53 jämfört med motsvarande artikel i 2006 års direktiv,

medför ingen annan bedömning än den som gjordes vid genomförandet av omnibusdirektivet. Några ändringar i sekretesslagstiftningen med anledning av det föreskrivna uppgiftsbytet med de europeiska tillsynsmyndigheterna är således inte aktuellt. Dessutom har regeringen i en lagrådsremiss lämnat förslag till en ny sekretessbestämmelse som föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. Bestämmelsen innebär att sekretess ska gälla för en uppgift som en myndighet har fått från ett utländskt organ på grund av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en annan stat eller med en mellanfolklig organisation, om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i det internationella samarbetet som avses i rättsakten eller avtalet försämras om uppgiften röjs.

Den tystnadsplikt som följer av direktivet ska enligt artikel 53.3 inte förhindra en publicering av resultatet av stresstester. Varken CRD 4 eller CRR ställer dock krav på att behöriga myndigheter i varje situation ska publicera resultaten av stresstester. I svensk rätt finns inte heller något generellt hinder mot att publicera resultatet av stresstester. Behov av åtgärder för att genomföra artikel 53.3 krävs därför inte. Det bör i stället alltjämt ankomma på Finansinspektionen att i varje enskilt fall ta ställning till om nationella bestämmelser om sekretess utgör hinder för att publicera resultatet av genomförda stresstester.

10.3 Utökad samarbete och informationsutbyte mellan hem- och värdmedlemsstater

Utredarens förslag och bedömning: Nuvarande reglering om att Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning ska utökas till att omfatta sådana situationer som avses i artikel 50.4. Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artikel 50 och 52 samarbeta och utbyta information, och hänskjuta ett förfarande för tvistlösning till EBA i de fall som framgår av artikel 51 ryms inom gällande rätt. Bestämmelserna om hänskjutande i artiklarna 50.4 och 51.2 ska börja tillämpas från det datum som kravet på likviditetstäckning börjar tillämpas i enlighet med den delegerade akt som införs som bindande standard i enlighet med artikel 460 i CRR.

Innehållet i direktivet: Artikel 50.1 motsvarar artikel 42.1 i 2006 års kreditinstitut och innehåller bestämmelser om tillsynsamordning mellan medlemsstaterna när institut bedriver gränsöverskridande verksamhet. Bestämmelsen ålägger berörda behöriga myndigheter att i nära samarbete utöva tillsyn av verksamma institut, särskilt när sådana driver verksamhet genom filialer i en eller flera medlemsstater utöver den där huvudkontoret finns, och utbyta information med varandra. Informationsskyldigheten enligt artikel 50.1 har dock i förhållande till 2006 års direktiv utökats till att omfatta information om samtliga institut (inte endast kreditinstitut) samt till att även omfatta information om faktorer som kan påverka den systemrisk som institutet utgör. Informationsskyldigheten har dessutom utökats genom att det införts två nya bestämmelser, *artikel 50.2* och *50.3*, som ålägger behöriga myndigheter i hemlandet att omedelbart

- förse behöriga myndigheter i värdlandet med information och resultat rörande likviditetstillsynen i enlighet med del VI i förordningen och avdelning VII, kapitel 3 i direktivet. Informationsskyldigheten gäller för den verksamhet som institutet bedriver genom filialen, i den utsträckning som det är relevant för att skydda insättare eller investerare i värdlandet eller stabiliteten i det finansiella systemet (artikel 50.2), samt
- underrätta behöriga myndigheter i värdlandet om det förekommer eller skäligen kan förväntas förekomma likviditetstress. Informationen ska omfatta detaljer om planering och genomförande av en återhämtningsplan och alla tillsynsåtgärder som har vidtagits i sammanhanget (artikel 50.3).

Artikel 50.4 är också ny. Bestämmelsen föreskriver att behöriga myndigheter i hemlandet på begäran ska underrätta och förklara för värdlandets behöriga myndigheter hur man har beaktat den information som lämnats av värdlandet. Om värdlandets myndigheter vidhåller att behöriga myndigheter i hemlandet inte har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den information som lämnats, får värdlandets behöriga myndigheter, efter att ha informerat hemmedlemsstatens behöriga myndigheter och EBA, vidta lämpliga åtgärder för att förhindra ytterligare överträdelser, till skydd för kollektiva intressen för insättare, investerare och andra mottagare av tjänster eller till skydd för den finansiella stabiliteten. Om hemmedlemsstatens behöriga myndigheter motsätter sig den åtgärd som värdmedlems-

statens behöriga myndigheter planerar att vidta, får värdlandets behöriga myndigheter i enlighet med artikel 19 förordning (EU) nr 1093/2010 hänskjuta ärendet till EBA. Om EBA väljer att agera, ska EBA fatta beslut inom en månad. I artikel 50.5, som motsvaras av artikel 42.2 och 42.3 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv, har gjorts ett tillägg om att EBA på eget initiativ får bistå de behöriga myndigheterna med att nå fram till en överenskommelse i enlighet med artikel 19.1 andra stycket i förordningen (EU) nr 1093/2010.

Artikel 51.2 motsvaras av artikel 42a.2 i direktiv 2006/48/EU. Bestämmelsen har dock utökats på ett sätt som innebär att behöriga myndigheter i hemlandet åläggs en utökad informations- och samrådspåikt i förhållande till de behöriga myndigheterna i värdlandet. Av artikeln följer att behöriga myndigheter gentemot motsvarande myndigheter i värdlandet ska meddela resultaten av riskbedömningen av institut med betydande filialer som avses i artikel 97 och i tillämpliga fall artikel 113.1. De ska även meddela beslut enligt artiklarna 104 och 105 i den mån sådana bedömningar och beslut är relevanta för de filialerna, och, för det fall att det är relevant för likviditetsrisker i värdlandets valuta, samråda om behovet av att i enlighet med artikel 86 vidta operativa åtgärder mot betydande filialer som har etablerats i landet.

Om behöriga myndigheter i hemlandet inte har samrått med värdlandets behöriga myndigheter eller om värdlandets behöriga myndigheter, efter ett sådant samråd, vidhåller att operativa åtgärder enligt artikel 86.1 inte är tillräckliga, kan värdlandets behöriga myndigheter hänskjuta ärendet till EBA för tvistlösning i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) 1093/2010

Enligt direktivets övergångsbestämmelser (artikel 151) ska bestämmelserna i artikel 50 och 51 börja tillämpas först från det datum som kravet på likviditetstäckning börjar tillämpas i enlighet med den delegerade akt som införs som bindande standard i enlighet med artikel 460 i CRR.

Skäl för utredarens förslag och bedömning: Den enligt artikel 50 och 51.2 utökade skyldigheten för Finansinspektionen att samarbeta och utbyta information om både kreditinstitut och värdepappersinstitut med behöriga myndigheter i andra länder ryms inom Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med 13 kap. 6 a § LBF och 10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter (jämför prop. 2010/11:110 s. 83). Bestämmelsen i 10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen bör med

redaktionella förändringar överförs till den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut.

I enlighet med vad som anförts i avsnitt 9.5 bör de nya möjligheterna att hänskjuta frågor till EBA för tvistlösning genomföras genom att den nuvarande regleringen på området utökas till att omfatta även dessa artiklar. De nya bestämmelserna bör tillämpas när kravet på likviditetstäckning börjar tillämpas i enlighet med den delegerade akt som införs som bindande standard i enlighet med artikel 460 CRR. För tiden fram till dess ska i stället artiklarna 152-159 CRD tillämpas. I dessa bestämmelser, som baserar sig på artiklarna 29, 30, 33, 40-42 i 2006 års kreditinstitutsdirektiv, återspeglas inte den nuvarande möjligheten att i enlighet med artikel 42 hänskjuta ett förfarande till EBA för bindande medling. Denna möjlighet ska således utgå för tiden fram till dess att den nya likviditetsregleringen träder i kraft.

10.4 Samrådsskyldighet vid tillsyn av filialer till utländska institut

Utredarens förslag: Det ska i lag anges att Finansinspektionen inför en inspektion av ett utländskt kreditinstitut som inrättat filial enligt 4 kap. 4 § LBF, är skyldig att konsultera behöriga myndigheter i den medlemsstat som har auktoriserat det utländska kreditinstitutet. Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artikel 52 vid utarbetandet av tillsynsprogram för institut beakta den information som lämnas av behöriga myndigheter i värdlandet bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Utredarens bedömning: Finansinspektionens skyldighet att i enlighet med artikel 52.3 samråda och utbyta information med behöriga myndigheter i hemlandet ryms inom gällande rätt.

Innehållet i direktivet: I artikel 52.3, som är ny, har det tillkommit nya anvisningar om vad som gäller för det fall att värdlandets behöriga myndigheter avser att utnyttja sin rätt att inspektera filialer i landet som inrättats av institut som auktoriserats av behöriga myndigheter i en annan medlemsstat. Enligt bestämmelsen åläggs behöriga myndigheter i värdlandet att inför en sådan inspektion samråda med hemlandets behöriga myndigheter. Vidare ska värdlandets behöriga

myndigheter efter utförd inspektion informera myndigheterna i hemlandet om det vid inspektionen framkommit sådant som är av betydelse för den finansiella stabiliteten i institutet eller den finansiella stabiliteten i värdlandet. Hemlandets behöriga myndigheter är å sin sida skyldiga att beakta information som lämnats på detta sätt vid genomförandet av tillsynsprogrammen enligt artikel 99. Bestämmelsen äger tillämpning på kreditinstitut och värdepappersinstitut.

Skälen för utredarens förslag och bedömning: Finansinspektionens rätt att inspektera filialer belägna i Sverige är inte villkorad av att inspektionen dessförinnan konsulterar tillsynsmyndigheterna i det land som har auktoriserat det institut till vilket filialen tillhör.⁴ Även om Finansinspektionen enligt gällande rätt är skyldig att samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter i andra medlemsstater i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet, blir regleringen om rätten att vidta inspektioner mer tydlig om den nya samrådsskyldigheten om inspektion av filialer framgår av lag. En sådan bör därför införas i svensk rätt. Behöriga myndigheters skyldighet att därefter utbyta information med motsvarande myndigheter i andra länder ryms inom gällande rätt (10 kap. 9 § kapitaltäckningslagen och 13 kap. 6 a § LBF). Vad slutligen gäller den nya skyldigheten för Finansinspektionen att vid utarbetandet av tillsynsprogrammen beakta information som erhållits från värdlandets behöriga myndigheter, bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

10.5 Beslut om likviditet på gruppnivå

Utredarens förslag: Det bör i lag införas bestämmelser som klargör under vilka förutsättningar och i vilken form det ska fattas beslut på gruppnivå med anledning av likviditetstillsynen, inklusive huruvida institutets organisation och riskhanteringen är tillfredsställande m.m. Bestämmelserna i 10 kap. 6 a-d § lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar bör i justerad form överföras till ny lag.

Innehållet i direktivet: I artikel 113. 1 b, som är ny, införs en skyldighet för behöriga myndigheter att i fråga om institut som ingår i

⁴ Se 13 kap. 4 § LBF respektive 23 kap. 4 § LVM.

företagsgrupper som står under tillsyn i flera medlemsstater, komma överens med övriga behöriga myndigheter om vilket beslut som bör fattas med anledning av utfallet av likviditetstillsynen. Artikel 113.2 b anger att ett sådant beslut ska fattas inom en månad efter det att den samordnande tillsynsmyndigheten har lämnat en rapport om gruppens likviditetsprofil.

Skäl för utredarens bedömning: I artikel 129.3 i 2006 års kreditinstitut finns sedan tidigare en skyldighet för behöriga myndigheter att nå ett gemensamt beslut för att avgöra om nivån på gruppens kapitalbas är tillräcklig. Bestämmelsen har överförs till artikel 108.1a i CRD 4 och är i svensk rätt genomförd i 10 kap. 6 a-d § kapitaltäckningslagen (se prop. 2010/11:110). Den nya regleringen om behöriga myndigheters skyldighet att på gruppnivå nå ett gemensamt beslut med anledning av resultatet från likviditetstillsynen är, så när som tidsfristen, densamma som gäller för motsvarande beslut om kapitalbasen. Finansinspektionens nya skyldighet att komma överens med övriga behöriga myndigheter om åtgärder med anledning av likviditetstillsynen bör, i likhet med reglerna om gemensamma beslut om kapitalbasen, genomföras i lag.

10.6 Underrättelse om vilka nationella myndigheter som ska ha rätt att motta information

Utredarens bedömning: Behöriga myndigheters skyldighet att i enlighet med artikel 57.5 underrätta EBA om vilka nationella myndigheter som har rätt att utbyta information med varandra ryms inom gällande rätt.

Innehållet i direktivet: Artikel 57.5 innehåller en nyhet jämfört med 2006 års kreditinstitutsdirektiv. Ändringen består i att det numera är behöriga myndigheter och inte såsom tidigare medlemsstaterna som ska underrätta EBA om vilka myndigheter som i enlighet med artikel 57 (tidigare artikel 48 2006 års kreditinstitutsdirektiv) har rätt att utbyta information med varandra.

Skäl för utredarens bedömning: Av 1 kap. 9 § förordningen om bank- och finansieringsrörelse följer en skyldighet för Finansinspektionen att underrätta bl.a. den Europeiska bankmyndigheten i den utsträckning som följer av kreditinstitutsdirektivet. Några genomförandeåtgärder i denna del krävs därför inte.

10.7 Oenighet om tillsynskollegiernas uppgifter

Utredarens förslag: Nuvarande reglering om att Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en annan myndighet inom EES till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning ska utökas till att omfatta sådana situationer som avses i artikel 116.

Innehållet i direktivet: Artikel 116 motsvaras av artikel 133a i 2006 års kreditinstitutsdirektiv och innebär att den samordnande tillsynsmyndigheten bland annat åläggs att inrätta tillsynskollegier för att underlätta utförandet av vissa av de uppgifter som ankommer på de behöriga myndigheterna att utföra. I artikel 116.9 har dock tillkommit en ytterligare möjlighet för berörda behöriga myndigheter att vid oenighet om tillsynskollegiernas funktion hänskjuta frågan till EBA för bistånd enligt artikel 19 i förordning (EU) nr 1093/2010.

Skälen för utredningens förslag: I enlighet med vad som anförts i avsnitt 9.5 bör de nya möjligheterna att hänskjuta frågor till EBA för tvistlösning genomföras genom att den nuvarande lagregleringen på området utökas till att omfatta även artikel 116.

10.8 Sekretess och uppgiftslämnande till vissa nationella organ

Utredarens bedömning: Artikel 59.2 föranleder inte några särskilda genomförandeåtgärder.

Innehållet i direktivet: I artikel 59.2, som är ny, anges under vilka förutsättningar som en medlemsstat får tillåta utlämning av information som avser tillsyn över institut till parlamentariska undersökningskommittéer i det egna landet, till sin revisionsrätt och andra liknande enheter med ansvar för undersökningar i det egna landet. Enligt artikel 59.2 får sådant utelämnande ske under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

- a) Enheterna har ett klart definierat mandat enligt nationell lagstiftning att undersöka eller granska agerandet hos myndigheter med ansvar för tillsyn eller för att lagstifta om sådan tillsyn.

- b) Informationen är nödvändig för att fullgöra det mandat som avses i led a.
- c) De personer som har tillgång till informationen är enligt nationell lagstiftning föremål för sekretesskrav som är minst likvärdiga med de som avses i artikel 53.1.
- d) Information som ursprungligen kommer från en annan medlemsstat får inte lämnas vidare såvida inte uttryckligt medgivande ges från de behöriga myndigheterna som lämnat den, och endast för de ändamål som myndigheterna har medgett.

Skälen för utredarens förslag: Den sekretess som föreskrivs i OSL gäller även för uppgiftslämnande mellan myndigheter (se 8 kap. 1 § OSL). Samtidigt kan det föreligga fall då det är nödvändigt att en uppgift som är sekretessbelagd hos en myndighet överlämnas till en eller flera andra myndigheter, och i 10 kap. OSL har det införts s.k. sekretessbrytande bestämmelser, det vill säga bestämmelser som bryter sekretessen och gör det möjligt att lämna en i och för sig sekretessbelagd uppgift vidare till en annan myndighet. Regleringen innebär bland annat att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en myndighet om ett utlämnande är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap. 2 § OSL), uppgift lämnas till en myndighet för om uppgiften behövs där för tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer (10 kap. 17 § OSL), och om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (10 kap. 28 § OSL). I sammanhanget bör även uppmärksammas att frågan om nuvarande sekretessbestämmelser ger berörda myndigheter möjlighet till ett effektivt informationsutbyte mellan varandra och motsvarande utländska myndigheter har analyserats av Finanskriskommittén (se kommitténs delbetänkande ”Att förebygga och hantera finansiella kriser (SOU 2013:6). Artikel 52.2 utgör däremot i sig inte skäl för att utöka Finansinspektionens nuvarande möjligheter i OSL att överlämna sekretessbelagd information till andra myndigheter. Några särskilda genomförandeåtgärder i denna del föreslås därför inte.

10.9 Mandat till EBA

Artiklarna 51.4-51.7 är nya och avser bl.a. EBA:s skyldighet att utarbeta riktlinjer och tekniska standarder för tillsyn i syfte att specificera de allmänna villkoren för tillsynskollegiernas funktion och operativa funktionssätt. Bestämmelserna riktar sig mot EBA och föranleder inte några genomförandeåtgärder.